

Ljiljana Črnjar

Narodne i školske knjižnice
Primorsko-goranske županije:
pogled županijske matične službe

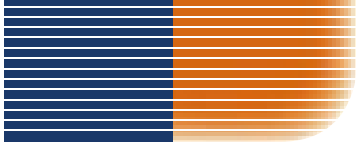
znak GKR

Ljiljana Črnjar

Narodne i školske knjižnice
Primorsko-goranske županije:
pogled županijske matične službe

Zahvala

Ova je publikacija napisana s namjerom da prikaže analizu djelatnosti narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije i pogled na njihov daljnji razvoj te postojeće stanje školskih knjižnica.

Ovom prigodom želim najiskrenije zahvaliti svima koji su mi na bilo koji način pomogli.

Ravnateljima i voditeljima narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije zahvaljujem na podacima o radu i razvoju njihovih knjižnica te na bibliografskim bilješkama o literaturi koja je s time u vezi.

Kolegicama, školskim knjižničarkama, zahvaljujem na trudu oko prikupljanja i dostavljanja podataka o radu školskih knjižnica.

Ravnateljici Gradske knjižnice Rijeka Mariji Šegota-Novak izražavam zahvalnost na korisnim savjetima tijekom pisanja rada i uređivanja ove knjige.

Recenenticama dr. Tatjani Aparac-Jelušić i dr. Vesni Turčin veliko hvala na svim prijedlozima i preporukama koje su ugrađene u tekst, kao i na pozitivno ocijenjenom radu.

Najiskrenije zahvaljujem i gospođi Katici Tadić koja je uvijek bila spremna podijeliti sa mnom svoje iskustvo i pomoći u rješavanju pojedinih sadržajnih ili formalnih dvojbi.

Gospodinu Ivici Nikolcu hvala na fotografijama knjižnica.

Svim kolegicama koje su me podupirale i poticale tijekom pisanje ovog rada dugujem posebnu zahvalnost.

Primorsko-goranskoj županiji zahvaljujem na novčanoj potpori za objavljivanje knjige.

Ljiljana Črnjar

Izdavač

Gradska knjižnica Rijeka

Za izdavača

Marija Šegota-Novak

Urednica

Marija Šegota-Novak

Recenzentice

Prof. dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić

Dr. sc. Vesna Turčin

Grafički urednik

Aljoša Brajdić

Lektura i korektura

Gordana Ožbolt

Fotografije

Ivica Nikolac

Tisak

GRAVEMA d.o.o.

Naklada

250 primjeraka

***Objavlivanje ove knjige sufinancirala je
Primorsko-goranska županija.***

Rijeka, siječanj 2005.

CIP – Katalogizacija u publikaciji
S V E U Č I L I Š N A K N J I Ž N I C A
R I J E K A

UDK 027.3 (497.5-35 Rijeka)
027.8 (497.5-35 Rijeka)

ČRNJAR, Ljiljana

Narodne i školske knjižnice Primorsko-
goranske županije : pogled županijske
matične službe / Ljiljana Črnjar ;
<fotografije Ivica Nikolac>. – Rijeka :
Gradska knjižnica Rijeka, 2005.

Bibliografija.

ISBN 953-97267-2-7

110212095

Riječ urednice

Gradska knjižnica Rijeka već godinama stručno i savjetnički pomaže i prati rad i razvoj narodnih i školskih knjižnica u regiji, u početku kao najveća knjižnica i ujedno središnja knjižnica regije. Poslije je zakonska regulativa osnažila i pobliže odredila njene zadatke i zadaću kao regionalne matične knjižnice. Od administrativne podjele Republike Hrvatske na županije postala je županijska matična knjižnica.

U tom dugom nizu godina stvorena je, i dalje se stvara,ovelika dokumentarna građa pohranjena u arhivu Knjižnice.

Sve to ponukalo nas je da pokušamo ponuditi javnosti na uvid publikaciju o narodnim i školskim knjižnicama cijele Primorsko-goranske županije, sagledane iz okulara matične službe. Odlučili smo se za autorski pristup. Najlogičniji je izbor bio povjeriti cijeli posao voditeljici matične službe, dipl. knjižničarki Ljiljani Črnjar.

Izazov svladavanja građe autoricu je od prvotne zamisli vodiča po narodnim i školskim knjižnicama ove županije, s osnovnim podacima o svakoj knjižnici, odveo puno dalje i dublje.

U prvom dijelu knjige opisano je stanje postojeće mreže narodnih knjižnica u Županiji, s temeljnim pokazateljima procjene toga stanja. Drugo poglavlje sadrži projekciju buduće mreže narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije. U najopširnijem, trećem, dijelu knjige daje se osobna iskaznica svake knjižnice, sa statističkim pokazateljima za 2003. godinu. Školske knjižnice, srednjoškolske i osnovnoškolske, zauzimaju prostor četvrtog dijela knjige.

Stručnu vrijednost radu daje i upotrijebljena literatura popisana uza svako poglavlje knjige te uza svaku od opisanih narodnih knjižnica. Brojne i bogate slikovne ilustracije vezane uz teme koje se obrađuju, pridonose dokumentarnosti i živopisnosti publikacije.

Svjesni smo neujednačenosti pristupa u obradi i prikazu školskih i narodnih knjižnica. Težište našega zanimanja ipak su bile narodne knjižnice. Ali zbog rijetkih izdanja toga tipa, odlučili smo se za sumarni vodič po školskim knjižnicama ove županije.

Kraća ili duža povijest pojedinih knjižnica, dostupna literatura o knjižnicama, veličina korisničke zajednice koju opslužuju te količina usluga koje pružaju, rezultirala je donekle i kvantitativnom neravnotežom prostora koji je dan pojedinoj knjižnici. No kompozicijski i konceptualno, i knjižnice pojedinačno i sintetska poglavlja knjige sadržajno su i formalno dosljedna i skladna.

Kome je namijenjena knjiga?

Knjižničarskoj zajednici Primorsko-goranske županije i Hrvatske za bolje međusobno upoznavanje i mogućnost uspoređivanja.

Analičarima u javnoj upravi za pripremu stručnih podloga donositeljima političkih odluka.

Donositeljima političkih odluka da ih potakne na nove, kvalitetnije i bolje odluke u planiranju prostora za knjižnice i godišnjih knjižničnih proračuna te u financiranju knjižničnih programa i projekata.

Javnosti da uznastoji u svojim lokalnim sredinama na boljim narodnim knjižnicama u kojima će imati uvjete za bogatije knjižnične zbirke, suvremenu tehnologiju i raznovrsnije usluge u korist svakodnevnog kvalitete života.

Budućim piscima kulturne povijesti kao korisna referencija s povjerenim činjenicama.

Kreatorima javnog mišljenja za uvid u dobre i manje dobre primjere.

Predajemo knjigu javnosti i čitateljima, unaprijed suglasni s kritičkim primjedbama kojih će, znamo, biti, ali jednako tako sigurni da će sljedećim autorima biti lakše pisati nove analize i sinteze o knjižnicama ove županije s njom u ruci.

Marija Šegota-Novak

I.

Postojeća mreža
narodnih knjižnica
Primorsko-goranske
županije

I. Postojeća mreža narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije

*...Odgovornost je za narodnu knjižnicu
na mjesnim i nacionalnim vlastima...
Knjižnica mora biti bitnom sastavnicom
svake dugoročne strategije na području
kulture, osiguranja obavijesti,
opismenjavanja i obrazovanja...*

(Iz UNESCO-va Manifesta za narodne knjižnice, 1994.)

1. Temeljna određenja narodnih knjižnica

Prema UNESCO-vu *Manifestu za narodne knjižnice*¹, narodna je knjižnica mjesno obavijesno središte koje svojim korisnicima omogućuje neposredan pristup svim vrstama znanja i obavijesti, osigurava uvjete za učenje tijekom cijeloga života te se smatra vitalnom snagom u obrazovanju, kulturi, obavješćivanju, gajenju mira i duhovnog blagostanja. Temeljne su zadaće knjižnice, među ostalim, stvaranje i jačanje čitalačkih navika djece

i mladih, potpora formalnom i doživotnom obrazovanju, poticanje kreativnosti, promicanje svijesti o kulturnom naslijeđu, gajenje multikulturalnosti, osiguranje pristupa svim vrstama izvora znanja, razvijanje pismenosti, posebice računalne i sl.

Odgovornost za djelovanje narodne knjižnice je na mjesnim i državnim vlastima.

¹ UNESCO-v
Manifest za narodne
knjižnice. // HBD
Novosti, 5 (listopad
1994.-veljača 1995.),
str. 11.

2. Narodne knjižnice Primorsko-goranske županije i njihov status

Profesionalno organiziranu knjižnicu u Primorsko-goranskoj županiji, prema *Zakonu o knjižnicama*², ima 19 jedinica lokalne samouprave, 13 gradova i 6 općina. Od navedenih 19 knjižnica, 11 su samostalne ustanove (8 u gradovima i 3 u općinama), 4 su u sastavu pučkih učilišta, a 4 su ogranci narodne knjižnice obližnjega grada.

Četiri jedinice lokalne samouprave imaju knjižnice vođene kao zbirke knjiga za posudbu, od kojih je jedna registrirana kao udruga, a ostale tri djeluju pri općinskoj upravi. Dvanaest jedinica lokalne samouprave nema na svom području organiziranu knjižničku djelatnost. Jedini grad u Županiji koji nema profesionalno ustrojenu knjižnicu jest Bakar, a ni postojeća zbirka od oko 4 000 knjiga trenutno nije dostupna za korisnike.

S obzirom na broj stanovnika, jedino matična knjižnica – Gradska knjižnica Rijeka, prema *Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj*³, pripada I. tipu knjižnica (područja s više od 100 000 stanovnika), V. tipu (područja od 10 000 do 20 000 stanovnika) pripadaju tri knjižnice: Crikvenica, Opatija, Matulji, VI. tipu (područja od 5 000 do 10 000 stanovnika) osam knjižnica: Delnice, Kastav, Krk, Mali Lošinj, Novi Vinodolski, Rab, Viškovo i Vrbovsko, a sve ostale, ukupno jedanaest knjižnica, uključujući knjižnice u kojima djelatnost nije profesionalizirana, pripadaju VII. tipu knjižnica (područja do 5 000 stanovnika).

U listopadu 1997. godine donesen je novi *Zakon o knjižnicama* koji je, među ostalim, obvezao sve općine i gradove da osnuju narodne knjižnice, odnosno da svojim građanima osiguraju pružanje knjižničkih usluga. Zakonodavac je u tom smislu predvidio dvije mogućnosti:

- osnivanje narodne knjižnice kao samostalne ustanove, pri čemu osnivač ustanove može biti jedna jedinica lokalne samouprave ili više njih zajednički
- povjeravanje djelatnosti posebnim ugovorom narodnoj knjižnici u drugoj općini ili gradu.

Budući da su mnoge knjižnice djelovale unutar pučkih učilišta ili centara za kulturu, propisan je rok za njihovo izdvajanje iz sastava tih ustanova jer su u osnovi namijenjene drugim djelatnostima, a ne knjižničnoj.

U trenutku donošenja *Zakona*, samo su tri knjižnice u Županiji bile samostalne ustanove – u Rijeci, Opatiji i Novom Vinodolskom.

Knjižnice u Crikvenici i Bribiru djelovale su unutar ustanova za kulturu.

U sastavu pučkih učilišta bile su knjižnice u gradovima Vrbovskom, Malom Lošinj, Cresu i Rabu.

U općinama Matulji, Lovran i Mošćenička Draga knjižnice su djelovale kao ogranci Gradske knjižnice i čitaonice “Viktor Car Emin” Opatija. Do promjene teritorijalnog ustrojstva 1993. godine, te jedinice lokalne samouprave bile su dio Općine Opatija te je i nakon administrativno-teritorijalnog razdvajanja zadržan isti način rada, s različitim izvorima financiranja.

Knjižnica u Kraljevici do 1993. godine bila je u sastavu Gradske knjižnice Rijeka. Nakon kraćeg prekida u radu 1994. godine, ugovorno se ponovno povezuje s riječkom knjižnicom.

Knjižnice u općinama Viškovo, Brod Moravice i Kostrena bile su pod okriljem različitih udruga kao zbirke knjiga za posudbu.

Ostale knjižnice, njih ukupno sedam – u Bakru, Kastvu, Krku, Puntu, Čabru, Delnicama i Ravnoj Gori – djelovale su pri lokalnoj samoupravi bilo da je njihov rad već bio stručno utemeljen, zahvaljujući zalaganju djelatnika tih knjižnica i matične riječke knjižnice, ili su to bile samo zbirke knjiga za posudbu, a ne i profesionalno organizirane knjižnice.

Od donošenja *Zakona o knjižnicama* do danas dogodilo se niz statusnih i drugih promjena.

Od predloženih zakonskih mogućnosti, većina jedinica lokalne samouprave odlučila se za osnivanje knjižnica kao samostalnih ustanova (Bribir, Crikvenica, Čabar, Delnice, Kraljevica, Krk, Kostrena, Viškovo).

Za knjižnice u općinama Kostrena i Viškovo to je značilo bitan korak k profesionalizaciji djelatnosti jer je, uz pomoć matične knjižnice, rad postavljen na stručne temelje, napravljena je cjelovita reorganizacija knjižničkog fonda te se prišlo unosu kataložnih zapisa u računalnu bazu. To je otvorilo mogućnost za puno radno vrijeme u jednoj smjeni obiju knjižnica.

Osim neposredna upravljanja u organizacijsko-financijskom smislu, ostale su knjižnice, čiji je rad već bio ustavljen prema pravilima struke, dobile stjecanjem samostalnosti mogućnost da znatno unaprijede djelatnosti u svim

² Zakon o knjižnicama. // Narodne novine, 105 (9. listopada 1997.), str. 3403.–3409.

³ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine, 58 (9. lipnja 1999.), str. 2056.–2063.

segmentima: prostor, oprema, programi, nove usluge, što se u većini knjižnica i dogodilo. Nažalost, to se ne može reći za knjižnicu u Čabru koja, iako formalno samostalna ustanova, još uvijek nema odgovarajuće kadrovske rješenje.

Knjižnice općina Lovran, Matulji i Mošćenička Draga ostale su ugovornim odnosom i dalje unutar mreže ogranaka opatijske knjižnice, što je za njihovu djelatnost bilo, provjereno, najbolje rješenje.

I čelnici Grada Kastva odlučili su se za drugu zakonsku mogućnost, pa je i djelatnost Knjižnice Kastav ugovorom povjerena Gradskoj knjižnici i čitaonici "Viktor Car Emin" Opatiji, nakon čega je zaposlen diplomirani knjižničar s polovicom radnog vremena.

Unutar pučkih učilišta, budući da je ta mogućnost naknadno ponovno prolongirana *Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama*⁴, i dalje su ostale knjižnice u Cresu, Malom Lošinj, Rabu i Vrbovskom.

Stanje se, vezano uz knjižničnu djelatnost, nije izmijenilo u općinama Ravna Gora, Punat i Brod Moravice.

Ravnogorska knjižnica djeluje pri lokalnoj upravi, premda ima prostorne pretpostavke i fond koji je u trenutku pokretanja rada 1996. godine stručno organiziran uz pomoć matične knjižnice. Knjižnične poslove obavlja zaposlenik općinske uprave nekoliko sati u tjednu. Osim stručnog djelatnika, u Ravnogorskoj knjižnici nije osiguran ni redovit priljev sredstava za nabavu iz općinskog proračuna. Pokušaji da ta knjižnica postane ogranak Narodne knjižnice i čitaonice Delnice, nisu urodili plodom unatoč zalaganju županijskog Ureda i matične knjižnice da se taj prijedlog ostvari.

Knjižnica u Puntu na otoku Krku i dalje je neregistrirana, djeluje pri Općini, otvorena za korisnike svega 1 sat u tjednu, a poslove obavlja djelatnica zaposlena u osnovnoškolskoj knjižnici.

Hrvatska čitaonica sela Kuti u Općini Brod Moravice registrirana je kao udruga, financirana skromnim sredstvima iz općinskog proračuna.

U Bakru je godinama djelovala Narodna čitaonica Bakar, koja je od 1962. do 1993. godine bila u sastavu Gradske knjižnice Rijeka.

Nakon što su osnivačka prava prenesena na Grad Bakar, ta knjižnica prestaje s radom, a nakon nekog vremena honorarno je angažirana djelatnica, pa je postojeća zbirka knjiga bila nekoliko sati u tjednu dostupna korisnicima. Unatoč višegodišnjim nastojanjima županijskog ureda i matične knjižnice te sredstvima za nabavu građe Ministarstva kulture, nije učinjen korak k profesionalizaciji djelatnosti kojoj je trebalo prethoditi iznalaženje odgovarajuće lokacije i osiguranje primjerenih uvjeta rada. Od ožujka 2001. godine zbirka nije dostupna.

U međuvremenu, u ožujku 2002. godine još jedna knjižnica započinje s radom na način koji nije predviđen *Zakonom o knjižnicama*. Radi se o Knjižnici Vida Omišljanina u Općini Omišalj na otoku Krku, sa zbirkom knjiga od oko 5 000 svezaka, pretežito beletristike, školske lektire, stručno-popularne literature i nešto referentne građe. Knjižničnu građu preuzela je Općina Omišalj od poduzeća DIOKI nakon odluke o prestanku rada knjižnice u tom poduzeću. Zbirka je smještena u prostor nekadašnje škole, veličine pedesetak četvornih metara, dostupna je dva puta na tjedan po pet sati, a knjižnične poslove obavlja djelatnica s visokom stručnom spremom, koja je radila na istom radnome mjestu u navedenom poduzeću.

Novi Zakon o knjižnicama potaknuo je:

- osnivanje knjižnica kao pravnih subjekata, što je rezultiralo profesionalizacijom djelatnosti, samostalnosti u odlučivanju i upravljanju, sustavnijem ulaganju u razvoj djelatnosti, racionalnijom raspodjelom sredstava
- širenje knjižnične mreže osnivanjem novih narodnih knjižnica
- sustavnije obrazovanje knjižničara
- jačanje knjižničarske profesije.

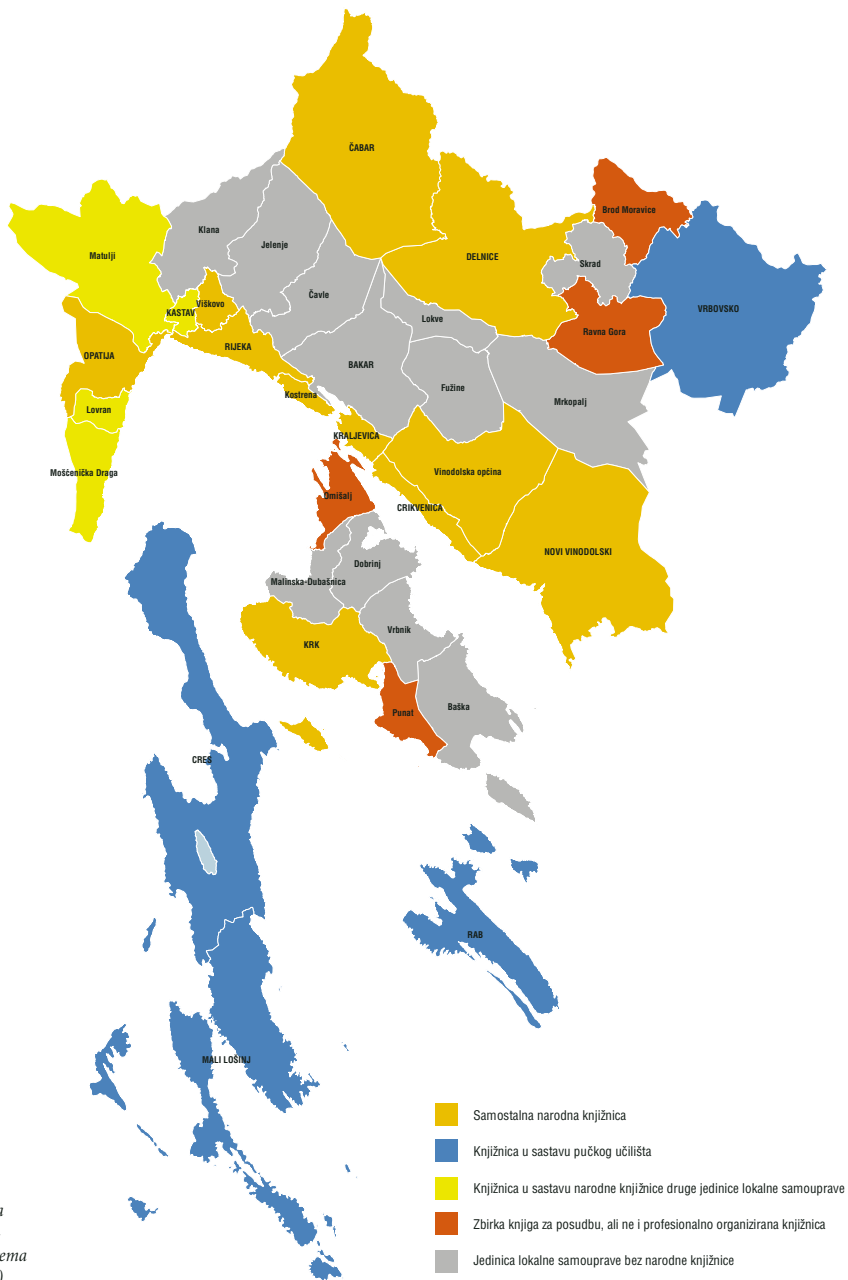
Daljnji važan korak trebao bi biti usklađivanje ostalih zakona s kojima korespondira *Zakon o knjižnicama*, primjerice *Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi*⁵ u kojem se knjižnice kao temeljne kulturne ustanove izrijeckom i ne spominju.⁶

Važno je osigurati preduvjete za provedbu odredaba *Zakona o knjižnicama* i *Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj* kako se, među ostalim, ne bi događalo da grad nema knjižnicu ili da knjižnica godinama djeluje u neprimjerenim uvjetima.

⁴ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama. // Narodne novine, 104(20. listopada 2000.), str. 3736.

⁵ Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. // Narodne novine, 33(11. travnja 2001.), str. 949.–959.

⁶ Usp (Slovenija). Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o lokalni samoupravi. Zakon o knjižničarstvu. URL: http://www.dz-rs.si/si/aktualno/spremljanje_zakonodaje/sprejeti_zakoni/sprejeti_zakoni.html (18.10.2003.)

Karta 1.
 Narodne knjižnice na području Primorsko-goranske županije prema statusu (31.12.2003.)

- Samostalna narodna knjižnica
- Knjižnica u sastavu pučkog učilišta
- Knjižnica u sastavu narodne knjižnice druge jedinice lokalne samouprave
- Zbirka knjiga za posudbu, ali ne i profesionalno organizirana knjižnica
- Jedinica lokalne samouprave bez narodne knjižnice

PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA geografska i demografska obilježja

Primorsko-goranska županija obuhvaća 3 582 km² kopnene površine, odnosno 6,3% teritorija Republike Hrvatske.

Granica na sjeveru prema Republici Sloveniji većim dijelom prati tok rijeke Kupe i Čabranke, a zapadna granica prema Istarskoj županiji prolazi preko Čičarije i Učke te na moru sredinom Kvarnera. Istočni dio Županije graniči s Ličko-senjskom i Karlovačkom županijom, dok je na jugoistoku od Zadarske županije dijeli morska granica u Kvarnerskim vratima.

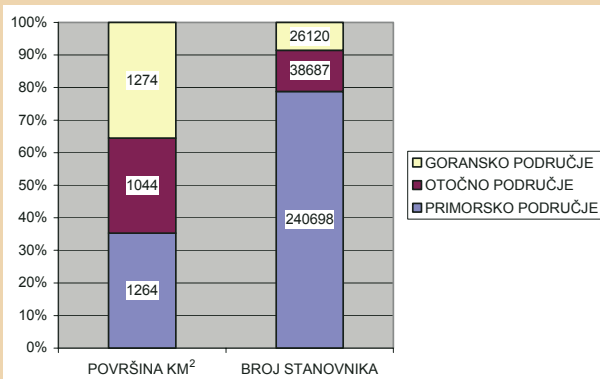
Primorsko-goransku županiju čine tri prirodno geografska područja: primorsko, goransko i otočno. Primorsko područje smješteno je polukružno uz Riječki zaljev i Vinodolski kanal, između obronaka Učke i rubnih dijelova planina Gorskog kotara. Goransko područje reljefno je najviše s vrhovima Risnjaka, Snježnika, Bjelolasice i Viševice. Otočno područje čine dva niza otoka: na istoku Krk i Rab, a na zapadu Cres i Lošinj s nekoliko manjih otoka.

Prema Popisu stanovništva 2001. godine⁷, Primorsko-goranska županija ima 305 505 stanovnika, odnosno 6,9% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske, čime je na petomu mjestu iza Grada Zagreba, Splitsko-dalmatinske, Osječko-baranjske i Zagrebačke županije.

Županija je administrativno podijeljena na 35 jedinica lokalne samouprave, 14 gradova i 21 općinu s ukupno 536 naselja.

Najveći broj stanovnika, njih 240 698 ili 78,8%, živi u primorskom dijelu

Županije koji obuhvaća 35% ukupnoga područja, odnosno 1264 km². U otočnom dijelu živi 38 687 ili 12,7% stanovnika na 29% teritorija, odnosno 1 044 km². Najslabije je nastanjeno, površinom najveće, goransko područje sa 26 120 ili 8,5% stanovnika na 36% teritorija odnosno 1 274 km². Goransko područje ima najveći broj naselja u odnosu prema primorskom i otočnom, točnije 259 naselja ili 48,3% od ukupnog broja naselja Županije.

Grafički prikaz 1.

Područja Primorsko-goranske županije: površina, naseljenost

Najmanji grad u Županiji je Cres s 2 959 stanovnika, a najmanja općina Brod Moravice sa svega 985 stanovnika.

Središte Županije je Grad Rijeka s 144 043 stanovnika ili 47% ukupnog stanovništva Županije. Prema broju stanovnika, Grad Rijeka je na trećem mjestu u Hrvatskoj, iza Grada Zagreba i Grada Splita.

⁷ Popis stanovništva 2001. URL: // <http://www.dzs.hr> (28.11.2003.)

Tabela 1.

Gradovi i općine PGŽ-a: broj stanovnika, površina u km², broj naselja, broj stanovnika na km²

R. br.	GRADOVI-Općine	Broj stanovnika	Površina u km ²	Broj naselja	Broj stanovnika/km ²
PRIMORSKO PODRUČJE		240698	1264	161	190
1.	RIJEKA	144043	44	2	3274
2.	BAKAR	7773	125	9	62
3.	KASTAV	8891	11	6	808
4.	KRALJEVICA	4579	18	6	254
5.	Čavle	6749	85	10	79
6.	Jelenje	4877	109	17	45
7.	Klana	1931	94	5	21
8.	Viškovo	8907	18	7	495
9.	Kostrena	3897	12	19	325
10.	CRIKVENICA	11348	28	4	405
11.	NOVI VINODOLSKI	5282	264	20	20
12.	Vinodolska općina/Bribir	3530	152	4	23
13.	OPATIJA	12719	54	10	235
14.	Lovran	3987	27	5	148
15.	Matulji	10544	176	23	60
16.	Mošćenička Draga	1641	47	14	35
OTOČNO PODRUČJE		38687	1044	116	37
17.	KRK	5491	107	15	51
18.	Baška	1554	100	4	15
19.	Dobrinj	1970	55	20	36
20.	Malinska-Dubašnica	2726	43	21	63
21.	Omišalj	2998	37	2	81
22.	Punat	1876	34	2	55
23.	Vrbnik	1245	52	4	24
24.	CRES	2959	291	26	10
25.	MALI LOŠINJ	8388	222	14	38
26.	RAB	9480	103	8	92
GORANSKO PODRUČJE		26120	1274	259	20
27.	ČABAR	4387	282	41	15
28.	DELNICE	6262	217	55	29
29.	Brod Moravice	985	63	38	16
30.	Fužine	1855	86	9	21
31.	Lokve	1120	43	7	26
32.	Mrkopalj	1407	138	6	10
33.	Ravna Gora	2724	112	6	24
34.	Skrad	1333	55	32	24
35.	VRBOVSKO	6047	278	65	22
UKUPNO:		305505	3582	536	85

3. Pokrivenost područja Županije knjižničnim uslugama

Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj upućuju na obvezu središnje narodne knjižnice određenog područja da ustrojava vlastitu knjižničnu mrežu kako bi povećala dostupnost građi, uzimajući u obzir demografske, geografske i druge čimbenike, te navode kriterije za osnivanje ustrojbenih jedinica središnjih narodnih knjižnica: ogranaka, knjižničnih stanica, knjižničnih stacionara i stajališta pokretne knjižnice.

Uvjet za osnivanje ogranka u određenom području jest najmanje 2 500 stanovnika, no, za usporedbu, čak jedanaest općina u Primorsko-goranskoj županiji, pretežito Gorskog kotara i otoka Krka, ima manje stanovnika od navedenog minimuma.

Četiri narodne knjižnice u Županiji imaju na svom području osnovane ogranke: Rijeka (4), Crikvenica (1), Vrbovsko (1) i Viškovo (1), ukupno 7 ogranaka. Tri narodne knjižnice imaju knjižnične stanice: Crikvenica (2), Mali Lošinj (3) i Vrbovsko (1), ukupno 6 knjižničnih stanica, i tri narodne knjižnice u svojim gradovima i općinama imaju stacionare: Crikvenica (1), Matulji (1) i Mošćenička Draga (1), ukupno 3 knjižnična stacionara.

Bibliobus riječke knjižnice obilazi gradska i prigradska naselja bez knjižničkog ogranka, dječje vrtiće, domove umirovljenika te poduzeća, na ukupno 17 stajališta.

Prema navedenom, samo 7 knjižnica, izuzevši središnjicu, ima neki od drugih oblika ustrojbenih jedinica.

Ukupan broj stanovnika Županije u jedinicama lokalne samouprave koje na svom području imaju profesionalno organiziranu knjižničnu djelatnost iznosi 257 995 ili 84,4 % ukupnog stanovništva Županije.

Međutim, u površinom velikim jedinicama lokalne samouprave, primjerice u gradovima Čabru i Rabu te u općini Matulji, stanovnicima udaljenih naselja bez razvijene mreže bibliobusnih stajališta, ogranaka, knjižničnih stanica ili stacionara, usluge knjižnice u gradskim i općinskim središtima teško su dostupne. To se osobito odnosi na Gorski kotar, kad se uzmu u obzir slaba prometna povezanost i loši zimski klimatski uvjeti.

Stvarna je, znači, pokrivenost područja knjižničnim uslugama, uzimajući u obzir samo naselja u kojima djeluju knjižnice, ogranci, knjižnične stanice, stacionari i bibliobusna stajališta, 68,8%.

Budući da bibliobus u velikim riječkim naseljima ne može biti adekvatna zamjena za suvremeno opremljen knjižnični ogranak, stvarna je pokrivenost u tom slučaju svega 47,9 % ukupnog stanovništva Županije.

Tabela 2.
Pokrivenost Primorsko-goranske županije narodnim knjižnicama: status, ustrojbene jedinice, gradovi/općine bez knjižnice

R. br.	GRADOVI-općine	Broj stanovnika	Status knjižnice					GRAD i općina bez knjižnice	Ustrojbene jedinice				
			Samostalna ustanova	U sastavu pučkog učilišta	Ugovorom poverjena djelatnost narodnoj knjižnici druge općine ili grada	Neprofesionalizirana djelatnost: udruga	Neprofesionalizirana djelatnost: zbirka knjiga za posudbu pri lokalnoj upravi		Ogranak	Knjižnična stanica	Knjižnični stacionar	Pokretna knjižnica	
PRIMORSKO PODRUČJE		24069											
1.	RIJEKA	144043	1						4				1
2.	BAKAR	7773						1					
3.	KASTAV	8891			1								
4.	KRALJEVICA	4579	1										
5.	Čavle	6749						1					
6.	Jelenje	4877						1					
7.	Klana	1931						1					
8.	Viškovo	8907	1						1				
9.	Kostrena	3897	1										
10.	CRIKVENICA	11348	1						1	2	1		
11.	NOVI VINODOLSKI	5282	1										
12.	Vinodolska općina/Bribir	3530	1										
13.	OPATIJA	12719	1										
14.	Lovran	3987			1								
15.	Matulji	10544			1							1	
16.	Mošćenička Draga	1641			1							1	
OTOČNO PODRUČJE		38687											
17.	KRK	5491	1										
18.	Baška	1554						1					
19.	Dobrinj	1970						1					
20.	Malinska-Dubašnica	2726						1					
21.	Omišalj	2998											
22.	Punat	1876											
23.	Vrbnik	1245											
24.	CRES	2959		1									
25.	MALI LOŠINJ	8388		1								3	
26.	RAB	9480		1									
GORANSKO PODRUČJE		26120											
27.	ČABAR	4387	1										
28.	DELNICE	6262	1										
29.	Brod Moravice	985					1						
30.	Fužine	1855						1					
31.	Lokve	1120						1					
32.	Mrkopalj	1407						1					
33.	Ravna Gora	2724											
34.	Skrad	1333											
35.	VRBOVSKO	6047		1					1	1			
UKUPNO:		305505	11	4	4	1	3	12	7	6	3	1	

4. Prostor i oprema knjižnica

4.1. Prostor

Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj propisuju minimalne uvjete koje narodne knjižnice moraju zadovoljavati da bi obavljale djelatnost u skladu s brojem stanovnika područja koje im gravitira.

Jedan od temeljnih uvjeta je prostor koji, osim veličinom, treba zadovoljavati smještajem, odnosno primjerenom dostupnošću, funkcionalnošću i odgovarajućom opremom.

Ukupna veličina prostora kojim raspolažu narodne knjižnice Primorsko-goranske županije iznosi 4 299 m². Ako se ti prostorni uvjeti usporede sa *Standardima* (uzevši u obzir samo prvo mjerilo – minimalnu površinu na 1 000 stanovnika, uvećanu za 20% koliko treba planirati za prostore za stručni rad, tehničke poslove, garderobu i sanitarne čvorove), uočava se da je za narodne knjižnice zadovoljeno 28% minimuma *Standarda*. Ako se pak uzme u obzir područje cijele Županije, dakle i jedinice lokalne samouprave koje nemaju organiziranu knjižničnu djelatnost, ostvareno je svega 24% *Standarda*.

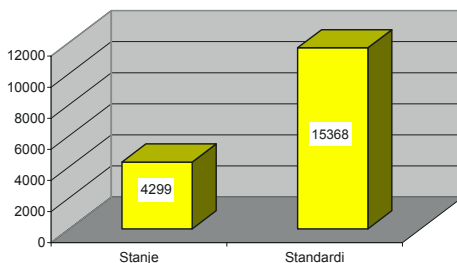
Tabela 3.

Prostor narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje na dan 31.12.2003., usporedba sa *Standardima*

GRADOVI-općine	Stanje	Standardi	Ostvareni Standardi u %
RIJEKA	1570	8554	32,4%
KASTAV	42	480	8,7%
KRALJEVICA	235	247	95%
Viškovo	222	481	46,2%
Kostrena	80	210	38,1%
CRIKVENICA	223	572	39%
NOVI VINODOLSKI	160	285	56,1%
Bribir	277	191	145%
OPATIJA	351	641	54,7%
Lovran	135	215	62,8%
Matulji	40	569	7%
Mošćenička Draga	44	150	29,3%
KRK	72	297	24,2%
Punat	20	150	13,3%
CRES	47	160	29,4%
MALI LOŠINJ	214	453	47,2%
RAB	110	512	21,5%
ČABAR	100	237	42,2%
DELNICE	130	338	38,5%
Brod Moravice	44	150	29,3%
Ravna Gora	83	150	55,3%
VRBOVSKO	100	326	30,7%
UKUPNO:	4299	15368	28%

* Pri izračunu smo za minimalnu veličinu prostora odredili 150 m² - minimalni prostor knjižničnog ogranka prema *Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj* (najmanja površina na 1000 stanovnika uvećana za 20% - prostori za stručni rad, tehničke poslove...)

Grafički prikaz 2.
Ukupan prostor narodnih knjižnica
Primorsko-goranske županije:
stanje, Standardi

Osim Ogranka Turnić Gradske knjižnice Rijeka, izgrađenog samodoprinosom građana Rijeke 1971. godine, niti jedna knjižnica u Županiji nema namjenski građen prostor već se radi o manje ili više uspješno prenamijenjenim prostorima koji su, kao što se vidi na *Grafičkom prikazu 2.*, nedovoljni. Tome u prilog govori i činjenica da samo 7 narodnih knjižnica – 4 gradske (Rijeka, Opatija, Kraljevica, Mali Lošinj) i 3 općinske (Lovran, Bribir, Viškovo) – imaju dječje odjele ili kutke s minimumom opreme, a ostale samo izdvojene dječje fondove.

Razina odgovornosti lokalnih vlasti za djelovanje knjižnica najbolje se vidi na primjeru prostora. Prema *Standardi* jasno navode kakvi trebaju biti knjižnični prostori, te da se pri iznalaženju odgovarajućih lokacija moraju imati na umu potrebe knjižnice u idućih dvadeset godina, svjedoci smo dugotrajne i mukotrpne borbe knjižnica za odgovarajuće prostore, pri čemu često komercijalni sadržaji imaju prednost pred javnima.

Usvajaju se prostorni i generalni urbanistički planovi, a da se nigdje ne predviđa prostor za narodnu knjižnicu.

Uz to, često se, posebice u manjim sredinama, odluke o prostoru i opremi, donose bez mišljenja knjižničarske struke ili se preporuke struke ne uvažavaju.

Sve donedavno drastičan primjer neodgovarajućeg prostora bila je **Narodna knjižnica Rab**. Skoro trideset godina bila je "privremeno" smještena u pregrađenom dijelu predvorja kina u prostoru veličine 36 m² bez prozora i mogućnosti prozračivanja, zbog čega je dio fonda uništila vlaga. Nakon višegodišnjih pokušaja da se dobije odgovarajući prostor (vidjeti: Narodna knjižnica Rab), konačno je u veljači 2003. godine Knjižnica preseljena u primjereniji prostor, iako, budući da se radi o svega stotinjak kvadrata, ne i odgovarajuće veličine za gradsku knjižnicu. Time je barem nakratko ublažen problem, uz obećanje lokalne vlasti da je to privremeno rješenje do stjecanja vlasništva nad zgradom u kojoj je sada smještena Pošta, gdje bi se u dio prizemlja i na katu trebala smjestiti Knjižnica. Treba se nadati da ovo privremeno rješenje neće potrajati koliko i prethodno.

Prema prostornim uvjetima, trenutačno je na posljednjemu mjestu u Županiji **Knjižnica Matulji** koja djeluje na katu zgrade Općine u prostoru veličine 30 m² (7% u odnosu na minimume *Standarda*).

Početkom 2003. godine Poglavarstvo je donijelo odluku da

će se Knjižnica smjestiti u prizemlje te zgrade, u prostor veličine 85 m², koji ne zadovoljava ni u odnosu na broj stanovnika samoga središta matuljske općine.

U neodgovarajućem je prostoru, koji ne omogućuje širi opseg usluga i programa, i **Knjižnica Kastav**. Grad Kastav bilježi znatan porast stanovništva u odnosu na razdoblje od prije desetak godina i zbog naseljavanja i zbog promjena administrativnih granica, pa Knjižnica koja je opremljena 1996. godine, po prostornim uvjetima zadovoljava svega 8,7 % *Standarda*.

Gradska knjižnica Rijeka raspolaže s ukupno 1 570 m² prostora, ili svega 32,4% minimuma *Standarda*, što je nedovoljno s obzirom na njezinu matičnu funkciju, broj stvarnih i potencijalnih korisnika te opseg usluga.

Knjižnične usluge Gradska knjižnica Rijeka pruža preko mreže odjela, ograna i bibliobusne službe. Odjeli koji pružaju središnje usluge: Središnji odjel za odrasle, Dječji odjel *Stribor*, Odjel periodike i Narodna čitaonica, nažalost, djeluju na četiri lokacije u središtu grada.

U skladu s odlukom Poglavarstva Grada Rijeke iz srpnja 2002. godine o smještaju buduće Središnje knjižnice na Klobučarićevu trgu, stručni tim Knjižnice izradio je *Programsku osnovu za izgradnju nove zgrade Gradske knjižnice Rijeke*.

Uz opis lokacije i budućeg objekta, *Programska osnova* određuje poslanje i koncept Knjižnice te daje podroban prikaz sadašnjeg stanja djelatnosti i prostornih uvjeta u kojima se ta djelatnost obavlja, potkrijepljen statističkim podacima o poslovanju. Slijede osnovna polazišta za oblikovanje organizacijskih i programskih smjernica, uz podatke o stanovništvu, na kojima se temelji planiranje prostora Knjižnice i procjena potreba stvarnih, a posebice, potencijalnih korisnika. Potom, na temelju *Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj* i modela više novoizgrađenih narodnih knjižnica u Europi i Americi, uz obilje korištene stručne literature i elektroničkih izvora, slijedi podroban izračun potrebne kvadrature objekta u cjelini i pojedinačno zbirki, programskih prostora, računalnih i sjedećih mjesta i slično. Zatim se potanko određuje programski zadatak po cjelinama te se, uz popis literature, daje niz priloga, tabela i dijagrama.

Važno je spomenuti da se pri izradi *Programske osnove* razgovaralo s mnogim stručnjacima iz Hrvatske i Slovenije, s teorijskim i praktičnim iskustvima u izgradnji knjižnica, a savjetnica i recenzentica bila je prof. dr. Tatjana Aparac-Jelušić, redovna profesorica na Katedri za knjižničarstvo Pedagoškog fakulteta u Osijeku.

Samo je jedna knjižnica u Županiji veličinom prostora dosegla napisani minimum *Standarda – Narodna knjižnica i čitaonica Bribir* koja djeluje na novoj lokaciji od 12. srpnja 2003. godine. Godinama je djelovala u derutnom, mračnom prostoru s niskim stropom, u kojem je nekoć bila smještena trgovina. Još 1997. godine intenzivno se počelo govoriti o preseljenju Knjižnice u prizemlje zgrade nekadašnje škole, te su ubrzo izvedeni krovopokrivački i vanjski stolarski radovi. Tijekom 2000. godine Općina Vinodolska povjerila je projektni zadatak "Studiju Remik" iz Rijeke koji je trebao odrediti prostore građevine. Od nekoliko predloženih idejnih rješenja prihvaćeno je rješenje koje predviđa drukčiji, ali funkcionalan i prihvatljiv smještaj Knjižnice.

Zgrada ima tri etaže – suterenski, prizemlje i kat s ulazom bočno u odnosu na trg. Prvi je kat gotovo u ravnini glavnog trga – jezgre staroga grada Bribira – uz koji se nalazi spomenik kulture Bribirska kula te zgrada Općine Vinodolske. Prihvaćenim idejnim rješenjem, prema kojem je izrađen izvedbeni projekt, Knjižnica je smještena na kat tako da se otvorio ulaz s trga, a manja visinska razlika riješena je stubištem i rampom za invalide. Opremu je, prema projektu i u skladu sa *Standardima*, izradilo poduzeće TVIN iz Virovitice, kao najpovoljniji ponuđač. Ukupna površina, uključujući hodnik, dvoranu za kulturne sadržaje i pomoćne prostorije, iznosi 277 m².

Predviđeno je i naknadno uređenje manjeg spremište u suterenu. U prizemlju zgrade uredit će se prostor za muzejsku zbirku, čime će ovaj objekt doista postati kulturno središte Bribira i okolice.

Narodna knjižnica i čitaonica Kraljevica s ostvarenih 95% *Standarda* približila se najmanjoj preporučenoj veličini prostora.

Djelovala je u prostoru veličine 55 m² u prizemlju zgrade Frankopanskog dvorca na glavnome gradskom trgu. Godine 2000. prostor se širi na preostali dio prizemlja pa je Knjižnica sada smještena na ukupnoj površini od 235 m². No konačni rezultat, unatoč izvrsnim prostornim pretpostavkama, nije bio zadovoljavajući. Iako je matična knjižnica inzistirala na tome, adaptaciji i opremanju prišlo se bez odgovarajućeg izvedbenoga projekta. To je prouzročilo

niz propusta: ispod podnih obloga nije izvedena lokalna računalna mreža, ulazni plato koji vodi preko nekoliko stuba nije dodatno prilagođen za invalide i majke s djecom u kolicima. Premda je postojao izbor nekoliko specijaliziranih proizvođača i dobavljača knjižničnoga namještaja, oprema nije izrađena prema *Standardima za narodne knjižnice*, pa tako police nemaju mogućnost prilagođavanja unutarnjeg razmaka, što bitno smanjuje smještajne mogućnosti. Nažalost, ova je knjižnica primjer kako pogrešne odluke i nevažavanje mišljenja struke upropaštavaju i najbolja prostorna rješenja.

Narodna knjižnica i čitaonica "Halubajska zora" Viškovo djeluje u novom prostoru od 19. rujna 2003. godine.

Sljedom zakonskih obveza o osnivanju narodne knjižnice te vlastitih prostornih i financijskih mogućnosti, a u isto vrijeme želeći donijeti što racionalniju odluku u korist svojih građana, Poglavarstvo Općine Viškovo prihvatilo je prijedlog Gradske knjižnice Rijeka da se ispita mišljenje građana i na osnovi toga izradi projektni zadatak o smještaju i sadržajima buduće knjižnice. *Elaborat*⁸ je izrađen 1999. godine na temelju stručne prosudbe i istraživanja mišljenja stanovnika Općine Viškovo, a u skladu sa *Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj*. Osnovna pitanja na koje je *Elaborat* ponudio odgovore, bila su: *Kakva treba biti suvremena narodna knjižnica u Viškovu? i Gdje se može smjestiti?* Na izradi *Elaborata* radio je tim stručnjaka, sociologa i knjižničara. Anketno je istraživanje obavljeno na reprezentativnom uzorku stanovnika Općine, a odgovori su obrađeni s pomoću profesionalnoga statističkog programa SPSS/PC+.

Vežano uza smještaj Narodne knjižnice i čitaonice "Halubajska zora", potvrđena je pretpostavka da će većina stanovnika Općine prihvatiti njezin smještaj u Domu kulture u Marinićima, najvećem naselju Općine. Istodobno je istaknuta potreba da se sadašnji prostor u središtu Viškova, ureden i opremljen 1999. godine, ali nedovoljne veličine od 42 m², zadrži i djeluje kao ogranak s informacijsko-referalnom i posudbenom namjenom. U daljnjem planiranju razvoja, rezultati istraživanja upućuju na potrebu otvaranja ogranka i u ostalim većim naseljima Općine koja ima 8 907 stanovnika. Ovo istraživanje želimo istaknuti kao primjer stručno utemeljenog promišljanja budućeg prostora knjižnice i njezinih sadržaja, kao i dobre suradnje lokalne samouprave i županijske matične knjižnice.

Budući da je *Elaborat* potvrdio opravdanost ulaganja u postojeći prostor Doma kulture, projektni studio

⁸ *Elaborat o smještaju, sadržajima i uslugama knjižnice Općine Viškovo/ voditeljica projekta Marija Segota-Novak; autori Vesna Turčin, Željko Maurović. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, studeni 1999.*

“Kukin&Kocijan” izradio je idejno rješenje rekonstrukcije Doma, a potom i izvedbeni projekt. Građevina se sastoji od tri etaže – suterena, prizemlja i kata – smještene uz glavnu prometnicu Rijeka – Viškovo. Knjižnica je u prizemlju u prostoru veličine 253 m², a u ostalim dijelovima zgrade planira se izgraditi polivalentna dvorana i drugi sadržaji. Rješenje predviđa probijanje ulaza u knjižnicu s južne strane i izgradnju ulaznog platoa s rampom za invalide, veličine 73 m². Međutim, lokalna samouprava naknadno je odlučila do otvaranja Knjižnice potpuno urediti prostor namijenjen korisnicima, uključujući sanitarni čvor i čajnu kuhinju, ukupne površine 180 m², a preostali će se prostor namijenjen za spremište, ured i obavljanje stručnih i tehničkih poslova, kao i drugi ulaz s rampom za invalide, naknadno urediti.

Istaknut ćemo još jedan važan iskorak u poboljšanju prostornih uvjeta knjižnica, koji je još uvijek u fazi realizacije.

Gradska knjižnica “Frane Petrić” Cres godinama već djeluje u prostoru od 47 m² s fondom od trinaestak tisuća knjiga, premda na vrlo povoljnoj lokaciji. Tek krajem 2000. godine počelo se nazirati rješenje budućeg smještaja Knjižnice, koje smatramo dobrim primjerom prenamjene objekta spomeničke baštine, odnosno uspješnog spajanja dvaju kulturnih sadržaja, spomeničke građevine i narodne knjižnice. Radi se o prostoru creskih gotičkih lazareta (hospicija) izgrađenih u 15. stoljeću, koji su služili kao karantena za oboljele pomorce. Ostvarena je vrlo dobra suradnja Uprave za zaštitu kulturne baštine – Konzervatorskog odjela u Rijeci, arhitektonskog biroa “Randić-Turato” i Gradske knjižnice Rijeka koja je, među ostalim, upozorila na nedovoljnu veličinu prostora. Stoga je Konzervatorski odjel predložio proširenje prostora bez zadiranja u gotičku izvedbu.

Idejnim rješenjem između lazareta i zapadnog pročelja susjedne crkve Sv. Duha predviđa se dogradnja za čitaonički dio knjižnice čije bi pročelje bilo izvedeno od staklenih panela s čeličnom ili drvenom konstrukcijom. U lazaret, buduću knjižnicu, ulazilo bi se kroz gotička vrata s karakterističnim zašiljenim lukom. Prostor između sjevernog pročelja lazareta i susjedne građevine natkrio bi se kosim jednostrešnim krovom, te bi tu bile smještene sanitarije za korisnike, garderoba, uredski prostor i sanitarije za djelatnike. Predviđeno je i uređenje okoliša s obzirom na razliku od 0,5 m između ulaza i unutarnjeg prostora. Takvim bi proširenjem prostora buduća knjižnica trebala imati ukupno 134 m². Ovaj je program dobio financijsku podršku Ministarstva kulture, no nažalost, premda je idejno rješenje prihvaćeno krajem 2000. godine, do sada je izveden tek dio građevinskih radova.

Osim ovih primjera, zadnjih su desetak godina u većini knjižnica Županije poboljšani prostorni uvjeti otvaranjem knjižnica u novim prostorima ili preuređenjem i proširenjem postojećih prostora.⁹ Premda su ti projekti znatno poboljšali uvjete rada knjižnica u odnosu na prijašnje stanje i unaprijedili knjižnične usluge u kvalitetnom i kvantitativnom smislu, ipak pokazuju da se nije dovoljno dugoročno predviđao razvoj službi i usluga ili plan razvoja nije uvažavan budući da, prema *Standardima*, programom izgradnje ili prenamjene prostora za knjižnice treba predvidjeti potrebe korisnika za sljedećih dvadeset godina.

Nužno bi bilo uvesti i protokole za sufinanciranje projekata izgradnje i opremanja knjižnica, koji bi predviđali urednu izvedbeno-projektnu dokumentaciju i stručnu verifikaciju predloženog programa.

4. 2. Oprema

Oprema *namještajem* jedan je od presudnih čimbenika funkcionalnosti prostora. Knjižničarska struka, nažalost, još uvijek nije postigla, a to je u drugim zemljama odavno praksa, da sve knjižnice budu opremljene namještajem koji ne samo da zadovoljava *Standarde* već da je i funkcionalan, da se u prostoru može prilagoditi raznim namjenama, ne zanemarujući pritom estetski dojam. Neki primjeri pokazuju da o izboru opreme često ne odlučuju stručni argumenti, a takve su izvedbe u konačnici mnogo skuplje.

Informatička opremljenost knjižnica zadnjih se godina bitno poboljšala. Tome je mnogome pridonijela i činjenica da je velik broj računala nabavljen zahvaljujući novčanoj podršci Ministarstva kulture.

Knjižnice Primorsko-goranske županije raspalažu s ukupno 109 računala, točnije s 50 računala za korisnike i 59 za osoblje. Dvije knjižnice, u Brod Moravicama i Puntu, nemaju računala.

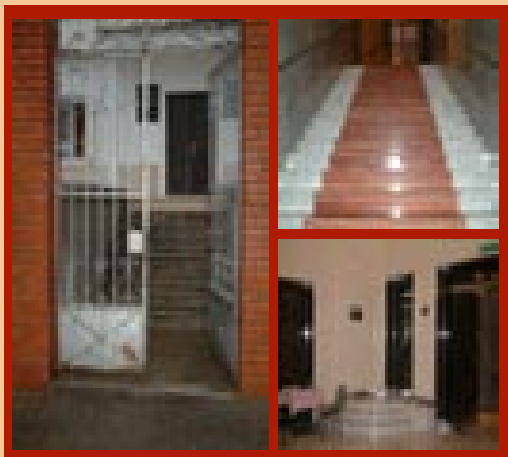
Pristup internetu za korisnike i djelatnike ostvaren je u 15 knjižnica, a u 2 knjižnice (Krk, Mošćenička Draga), ponajprije zbog prostornih uvjeta, samo za djelatnike. Knjižnice u Čabru i Vrbovskom te knjižnice s neprofesionaliziranim djelatnošću u Puntu i Brod Moravicama, nemaju pristup internetu.

Vezano uz *ostalu opremu*, trenutno stanje u narodnim knjižnicama Županije je sljedeće: fotokopirne aparate ima 12 knjižnica ili ukupno 20 aparata, od čega 8 u mreži ogra-

⁹ Usp. Botić, Franka. Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka: 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 141.–146.

Kako ulazimo u naše narodne knjižnice?

Narodna knjižnica Kostrena

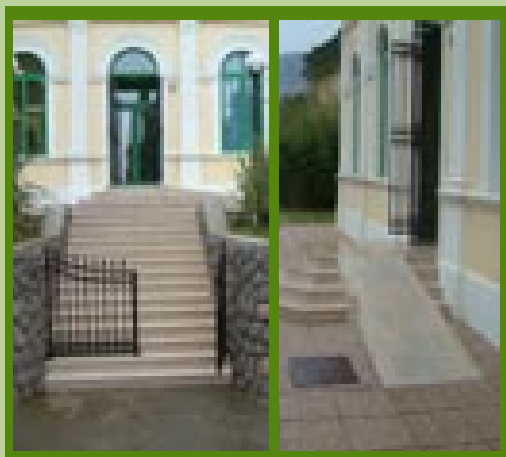
Narodna knjižnica Krk

Ogranak *Turnić* Gradske knjižnice Rijeka

Gradska knjižnica i čitaonica "V. C. Emin" Opatija

naka i odjela Gradske knjižnice Rijeka. TV-prijamnike ima 5 knjižnica, videorekordere 4 knjižnice, glazbene linije 8 knjižnica i DVD *player* 1 knjižnica.

Čak trinaest knjižnica, dakle više od polovice, nema AV opremu koja je tehnički preduvjet za izgradnju zbirki na drugim medijima: videokaseta, audiokaseta, CD-a i DVD-a.

5. Knjižnični fond

Knjižnični fond narodnih knjižnica čini tiskana građa (knjige, časopisi, slikovni i grafički dokumenti i publikacije, rukopisi), multimedijaska i ostala elektronička građa, igre, igračke i sl.

5.1 Zbirke knjižnične građe

Tabela 4.
Zbirke knjižnične građe u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije: stanje na dan 31. 12. 2003.

GRADSKE/ općinske knjižnice	Knjige				Perio- dika	Multimedijaska građa		
	Stanje	Standardi	Ostvareni Standardi u %	Broj knjiga po stanovniku		Broj svezaka periodike	CD-i	CD ROM-ovi
RIJEKA*	251399	305505	82,3%	0,8	6597	1712	359	768
KASTAV	7809	26673	29,3%	0,9	0	45	46	26
KRALJEVICA	13442	13737	97,9%	2,9	0	39	5	0
Viškovo	8955	26721	33,5%	1	0	13	29	15
Kostrena	13420	11691	114,8%	3,4	0	0	4	0
CRIKVENICA	41665	28370	146,9%	3,7	13	28	15	10
NOVI VINODOLSKI	18307	15846	115,5%	3,5	0	14	6	0
Bribir	13432	10590	126,8%	3,8	125	0	0	0
OPATIJA	33625	31797	105,7%	2,6	0	104	98	153
Lovran	11829	11961	98,9%	3	0	0	47	91
Matulji	11990	26360	45,5%	1,1	0	0	0	0
Mošćenička Draga	6311	5000	126,2%	3,8	0	0	0	0
KRK	17628	16473	107%	3,2	0	0	0	0
Punat	2122	5628	37,7%	1,1	0	0	0	0
CRES	13815	8877	155,6%	4,7	26	3	86	0
MALI LOŠINJ	37517	25164	149,1%	4,5	14	58	125	11
RAB	14489	28440	50,9%	1,5	0	0	25	0
ČABAR	9752	13161	74,1%	2,2	0	0	12	0
DELNICE	25520	18786	135,8%	4	3	0	0	0
Brod Moravice	4986	5000	99,7%	5,1	0	0	0	0
Ravna Gora	3085	8172	37,8%	1,1	0	0	8	0
VRBOVSKO	12035	18141	66,3%	2	0	0	0	0
UKUPNO:	573133	662093	86,6%	2,1	6778	2016	865	1074

* Za GKR kao županijsku knjižnicu Standardi predviđaju 1 knjigu po stanovniku Županije.

5.1.1 Knjige

Opseg zbirke knjiga narodnih knjižnica određuje se u skladu s brojem stanovnika općine ili grada.

Narodne knjižnice Primorsko-goranske županije, prema stanju na dan 31. prosinca 2003. godine raspolažu s ukupno 573 133 sveska knjiga ili 86,6 % minimuma *Standarda* koji za navedene knjižnice iznosi 662 093 sveska.

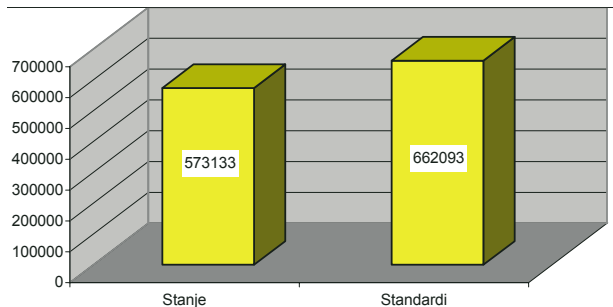
Prema broju stanovnika Primorsko-goranske županije, dakle ako se uzmu u obzir i jedinice lokalne samouprave koje za sada nemaju knjižnicu, potrebno je 824 730 svezaka knjiga, što znači da je trenutačno ostvareno 69,5% *Standarda*.

Minimumi *Standarda* po opsegu zbirke knjiga zadovoljeni su u 9 knjižnica, točnije u Cresu, Crikvenici, Delnicama, Malom Lošinj, Novom Vinodolskom, Opatiji, Bribiru, Kostreni i Mošćeničkoj Dragi.

Da ti podaci ne bi financijere uputili na pogrešne zaključke, ističemo da se radi o minimumu predviđenog opsega zbirke knjiga koje čine dio ukupnoga knjižničkog fonda, prema tome i periodike, drugih vrsta tiskane građe, multimedijске građe, igara i sl. Knjižnicama je to poticaj da osim kvantitativnog opsega, valja ispitati i vrednovati kvalitativne pokazatelje i podatke o održavanju fonda i zbirki, poput recentnosti građe, redovitosti provođenja trijaže i slično.

Broj knjiga po stanovniku u jedinici lokalne samouprave koje imaju knjižnicu, iznosi 2,1 a uzme li se u obzir stanovništvo cjelokupne županije 1,9.

Struktura zbirke knjiga za općinsku ili gradsku knjižnicu okvirno bi se

Grafički prikaz 3.

Ukupan broj knjiga u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije: stanje, Standardi

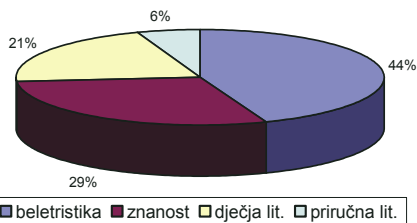
trebala kretati u omjerima: beletristika – 45%, stručna literatura – 25%, literatura za djecu – 27 % i priručna literatura – 3%.

Za županijsku knjižnicu omjeri su nešto drukčiji: beletristika – 35%, stručna literatura – 45%, literatura za djecu – 15 % i priručna literatura – 5%.

Prema anketi provedenoj 2001. godine u suradnji s Razvojnog službom Nacionalne i sveučilišne knjižnice, struktura zbirke knjiga narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije bila je sljedeća:

- beletristika 44%
- stručna literatura 29%
- dječja literatura 21%
- priručna literatura 6%

Odnosi unutar pojedinih knjižnica razlikuju se i upućuju na potrebu sustavnijeg pristupa problematici procesa izgradnje i upravljanja knjižničnim fondom.

Grafički prikaz 4.

Struktura zbirke knjiga narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje 2001. godine

5.1.2 Periodika

U fondovima narodnih knjižnica ukupno je 6 778 svezaka periodike, od kojih je 6 597 svezaka ili 97,3% u fondu Gradske knjižnice Rijeka, a manji dio u knjižnicama u Crikvenici, Bribiru, Cresu, Malom Lošinj i Delnicama. Šesnaest knjižnica ne uvezuje periodiku.

5.1.3 Multimedijaska građa

Promotre li se podaci o multimedijaskoj građi u *Tabeli 4.*, uočava se da ukupno devet knjižnica posjeduje 2 016 CD-a, a četrnaest knjižnica ukupno 865 CD-ROM-ova. Sedam knjižnica ima ukupno 1 074 audio i videokasete.

Sve donedavno ni jedna knjižnica nije posuđivala tu vrstu građe već ju je davala na korištenje u vlastitom prostoru. Tek krajem 2003. godine Gradska knjižnica Rijeka počela je posuđivati glazbene CD-e u novouređenom Ogranku Turnić.

Prema *Standardima*, svaka narodna knjižnica treba imati zbirku multimedijске građe s početnim fondom od 500 jedinica.

Kao što je vidljivo, uglavnom iste knjižnice imaju navedene vrste nekonvencionalne knjižnične građe, što upućuje na zaključak da ova građa još uvijek nije dovoljno zastupljena u knjižnicama. To se može protumačiti neodgovarajućim prostorom knjižnica, nedovoljnom opremom, usmjeravanjem glavnine sredstava u nabavu knjiga ili pak usmjerenošću knjižničara prema tradicionalnoj građi, odnosno nedovoljnoj svijesti o novim potrebama korisnika i nužnosti osuvremenjivanja i obogaćivanja knjižničnih zbirki građom na drugim medijima.

5.2 Nabava knjižnične građe

Tabela 5.

Nabava knjižnične građe u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije u 2003. godini

GRADSKE/ općinske knjižnice	Knjige						Periodika	Multimedijaska građa					
	Broj nabavljenih knjiga	Broj primova-minimum <i>Standarda</i>	Ostvareni minimum <i>Standarda</i> u %	Broj primova po učlanjenom korisniku	Način nabave			Broj naslova tekuće periodike	Najmanji broj naslova tekuće periodike <i>Standardi</i>	CD-i	CD-ROM-ovi	Audio i videokasete	
					Kupnja	Otkup Ministarstva							Dar
RIJEKA	11525	28809	40%	0,5	10163	1235	127	235	75	506	22	72	
KASTAV	1579	1778	88,8%	5,6	991	512	76	10	10	0	15	10	
KRALJEVICA	1506	916	164,4%	1,7	396	1096	14	15	5	39	5	0	
Viškovo	2924	1781	164,2%	4,2	2525	334	65	21	10	13	29	7	
Kostrena	1382	779	177,4%	3,3	931	451	0	5	5	0	4	0	
CRIKVENICA	2552	2270	112,4%	1,4	1096	1005	451	45	20	8	3	7	
NOVINODOLSKI	2639	1056	249,9%	5,3	824	1730	85	15	10	14	6	0	
Bribir	1262	706	178,8%	2,8	672	461	129	4	5	0	0	0	
OPATIJA	2919	2544	114,7%	1,6	1683	1213	23	35	20	40	0	30	
Lovran	1676	797	210,3%	2,5	1099	565	12	16	5	0	27	7	
Matulji	1531	2109	72,6%	2,7	1060	445	26	0	20	0	0	0	
Mošćenička Draga	843	328	257%	5,7	401	435	7	0	5	0	0	0	
KRK	1975	1098	179,9%	1,3	875	1075	25	3	10	0	0	0	
Punat	150	375	40%	1,7	80	70	0	0	5	0	0	0	
CRES	1037	592	175,2%	2	659	374	4	4	5	0	12	0	
MALI LOŠINJ	3342	1678	199,2%	2,3	1598	1446	298	12	10	2	39	0	
RAB	1312	1896	69,2%	2,1	960	315	37	16	10	0	10	0	
ČABAR	788	877	89,9%	5,3	372	414	2	1	5	0	11	0	
DELNICE	900	1252	71,9%	0,9	493	407	0	8	10	0	0	0	
Brod Moravice	1602	197	813,2%	15,1	0	23	1579	2	5	0	0	0	
Ravna Gora	117	545	21,5%	2	42	67	8	0	5	0	0	0	
VRBOVSKO	833	1209	68,9%	2	319	491	23	0	10	0	0	0	
UKUPNO:	44394	53592	82,8%	1,1	27239	14164	2991	447	265	622	183	133	

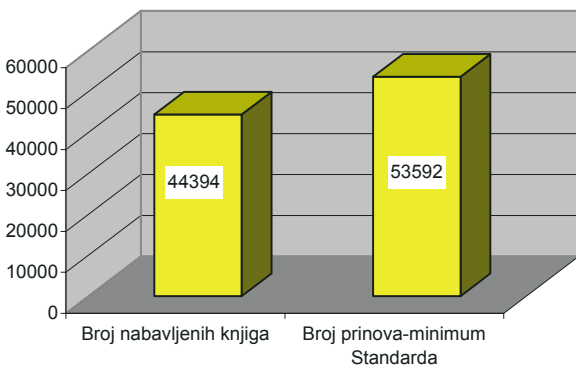
5.2.1 Knjige

Tijekom 2003. godine fondovi narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije uvećali su se za 44 394 sveska knjiga, što je za navedene knjižnice 82,8% *Standarda* koji propisuju nabavu od najmanje 200 knjiga na 1000 stanovnika. S obzirom na broj korisnika, po svakom učlanjenom korisniku nabavljena je, u prosjeku, 1,1 knjiga.

Ukoliko uzmemo u obzir broj stanovnika cijele Županije, *Standardi* su zadovoljeni 72,7%.

Udio nabavljenih dječjih knjiga iznosi 21,6%, što je nešto ispod *Standardima* predviđenih 27% dječje literature.

Po broju prinova knjiga, 13 je knjižnica doseglo i premašilo minimume *Standarda*: Bribir (udio kupljenih knjiga 53,2%), Cres (udio kupljenih knjiga 63,5%), Crikvenica (udio kupljenih knjiga 42,9%), Kostrena (udio kupljenih knjiga 67,4%), Kraljevica (udio kupljenih knjiga 26,3%), Krk (udio kupljenih knjiga 44,3%), Lovran (udio kupljenih knjiga 65,6%), Mali Lošinj (udio kupljenih knjiga 47,8%), Mošćenička Draga (udio kupljenih knjiga 47,6%), Novi Vinodolski (udio kupljenih knjiga 31,2%), Opatija (udio kupljenih knjiga 57,7%), Viškovo (udio kupljenih knjiga 86,4%) i Hrvatska čitaonica sela Kutli u Općini Brod Moravice, koja je prinovila gradu prije svega donacijama i, manjim dijelom, otkupom Ministarstva kulture.

Grafički prikaz 5.

Ukupna nabava knjiga u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije u 2003. godini: stanje, Standardi

5.2.2 Periodika

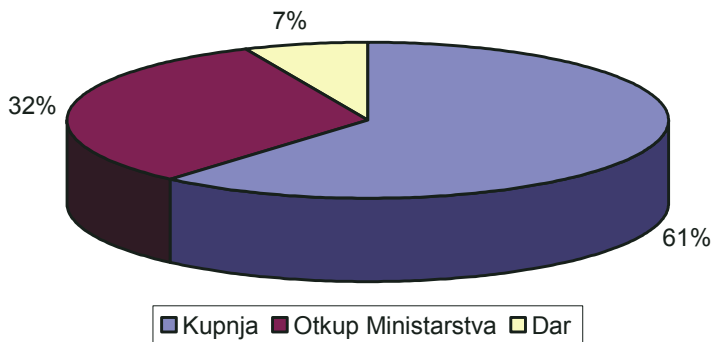
Broj naslova tekuće periodike ovisi o broju stanovnika područja kojemu knjižnica gravitira.

Pet knjižnica ne nabavlja periodičke publikacije. Izuzevši knjižnicu u Vrbovskom, radi se o knjižnicama s neriješenim statusom (Punat, Ravna Gora), skraćenim radnim vremenom (Mošćenička Draga) i nepovoljnim prostornim uvjetima (Matulji).

Osim tih knjižnica, s obzirom na broj stanovnika, broj naslova periodike trebalo bi povećati u Bribiru, Cresu, Čabru, Delnicama i Krku.

5.2.3 Multimedijiska građa

Ukupno 13 knjižnica nabavilo je tijekom 2003. godine jednu ili više vrsta multimedijiske građe, ukupno 622 CD-a, 183 CD-ROM-a i 133 audio i videokasete, što je, prema *Standardima* koji predviđaju minimalno 10 jedinica na 1000 stanovnika, 35%, a s obzirom na broj stanovnika cijele Županije 30,7%.

Grafički prikaz 6.

Knjige nabavljene u 2003. godini prema načinu nabave

5.3 Sredstva za nabavu knjižnične građe

Nabavu knjižnične građe u narodnim knjižnicama trebaju sufinancirati njihovi osnivači, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Županija i knjižnice vlastitim prihodima (članarine, zakasnine, posebne usluge i sl.).

Svi međunarodni dokumenti ističu da bi temeljne knjižnične usluge u načelu trebale biti besplatne, međutim, u našim knjižnicama prihodi od građana još uvijek čine značajan dio proračuna knjižnica.

U Primorsko-goranskoj županiji jedino Narodna knjižnica Krk ima besplatnu članarinu, što svakako treba istaknuti kao pozitivan primjer.

Od ukupno navedenih sredstava za nabavu u 2003. godini, koja iznose 3.361.060,93 kn, sredstva osnivača čine 38%, sredstva Ministarstva kulture 45%, vlastiti prihodi knjižnica 15%, te ostali izvori 2%.

Knjižnice su tijekom 2003. godine ostvarile ukupno 1.910.381,31 kn vlastitih prihoda, od čega je za nabavu utrošeno 510.897,29 kn ili 26,7%.

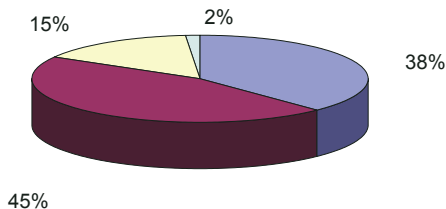
Županija u nabavi knjižnične građe uglavnom sudjeluje sporadično s minimumom sredstava za pojedine knjižnice, što nije bio slučaj u 2003. godini.

Očito je da Ministarstvo kulture, osim što potpomaže knjižnice u informatizaciji i opremanju prostora, izdvaja najviše sredstava za nabavu građe, uza sredstva za neposredan otpuk građe od izdavača.

Tabela 6.

Sredstva za nabavu knjižnične građe u 2003. godini

GRADSKE/ općinske knjižnice	GRAD/općina	Ministarstvo kulture	Vlastita sredstva	Ostali izvori	Ukupno
RIJEKA	400.000,00	715.000,00	231.958,00		1.346.958,00
KASTAV	40.000,00	40.000,00	10.000,00		90.000,00
KRALJEVICA	19.152,00	40.000,00	0		59.152,00
Viškovo	70.000,00	60.000,00	7.778,71	51.000,00	188.778,71
Kostrena	44.909,00	40.000,00	11.217,00		96.126,00
CRIKVENICA	96.000,00	70.000,00	5.255,40		171.255,40
NOVI VINODOLSKI	33.884,13	40.000,00	23.988,18		97.872,31
Bribir	27.726,00	28.000,00	0		55.726,00
OPATIJA	100.000,00	72.000,00	111.600,00		283.600,00
Lovran	10.000,00	40.000,00	36.600,00		86.600,00
Matulji	15.000,00	32.000,00	35.000,00		82.000,00
Mošćenička Draga	20.000,00	24.000,00	5.500,00		49.500,00
KRK	67.330,58	36.000,00	0		103.330,58
Punat	4.454,00	0	0		4.454,00
CRES	55.000,00	32.000,00	7.000,00		94.000,00
MALI LOŠINJ	90.000,00	70.000,00	20.000,00		180.000,00
RAB	70.000,00	60.000,00	5.000,00		135.000,00
ČABAR	25.835,00	37.000,00	0		62.835,00
DELNICE	36.822,19	48.000,00	0		84.822,19
Brod Moravice	0	0	0		0,00
Ravna Gora	4.050,74	0	0		4.050,74
VRBOVSKO	35.000,00	50.000,00	0		85.000,00
UKUPNO:	1.265.163,64	1.534.000,00	510.897,29	51.000,00	3.361.060,93

Grafički prikaz 7.

Omjer udjela u ukupnim sredstvima za nabavu građe u 2003. godini.

6. Knjižnični djelatnici

U narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije ukupno je zaposleno 78 djelatnika. Na knjižničarskim poslovima rade 72 djelatnika, ostalih 6 je administrativno-tehničko osoblje. Od navedene 72 osobe, 5 radi nepuno radno vrijeme, 1 polovicu radnog vremena, a 4 manje od polovice, u knjižnicama s neriješenim statusom, te je stvarni broj zaposlenih 69.

Prema *Standardima* (mjerilo: jedan diplomirani i jedan pomoćni knjižničar na 5 000 stanovnika), sa 69 zaposlenih djelatnika na stručnim knjižničarskim poslovima u odnosu na pokriveno područje, to znači ostvarenih 64,2% ili za cijelu Županiju 56,6%.

Ako uvažimo mjerilo fonda (jedan knjižničar na svakih 6 000 jedinica), *Standardi* su zadovoljeni 71%.

U prosjeku je po zaposlenom djelatniku učlanjeno 570 članova, a *Standardi* predviđaju 300–500 članova.

U odnosu na stručnu spremu, u knjižnicama je zaposleno 28 diplomiranih knjižničara, 22 knjižničara i 16 pomoćnih knjižničara. Šest osoba nema stručno knjižničarsko obrazovanje, 3 su s VSS, 1 s VŠS i 2 s SSS, od kojih troje radi nepuno radno vrijeme u knjižnicama s neriješenim statusom.

Važno je spomenuti da većina knjižnica, izuzevši knjižnice u Crikvenici, Krku, Malom Lošinj, Novom Vinodolskom, Opatiji i Rijeci (od početka 2004. i u Viškovu), ima samo jednog zaposlenog djelatnika, koji je ujedno ravnatelj ili voditelj knjižnice, što je umnogome otežavajuća okolnost.

Tabela 7.

Knjižnični djelatnici narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje, *Standardi*

GRADOVI-općine	Broj knjižničnih djelatnika	Broj djelatnika prema <i>Standardima</i>	Ostvareni <i>Standardi</i> u %
RIJEKA	42	58	72,4%
KASTAV	0,5	3,5	14,3%
KRALJEVICA	1	2	50%
Viškovo	1	3,5	28,6%
Kostrena	1	1,5	66,7%
CRIKVENICA	3	4,5	66,7%
NOVI VINODOLSKI	2	2	100%
Bribir	1	1,5	66,7%
OPATIJA	5,5	5	110%
Lovran	1	1,5	66,7%
Matulji	1	4	25%
Mošćenička Draga	0,5	1	50%
KRK	2	2	100%
Punat	0,025 (1 sat na tjedan)	1	2,5%
CRES	1	1	100%
MALI LOŠINJ	3	3	100%
RAB	1	4	25%
ČABAR	0,15 (6 sati na tjedan)	2	7,5%
DELNICE	1	2,5	40%
Brod Moravice	0,15(6 sati na tjedan)	0,5	30%
Ravna Gora	0,2 (8 sati na tjedan)	1	20%
VRBOVSKO	1	2,5	40%
UKUPNO:	69	107,5	64,2%

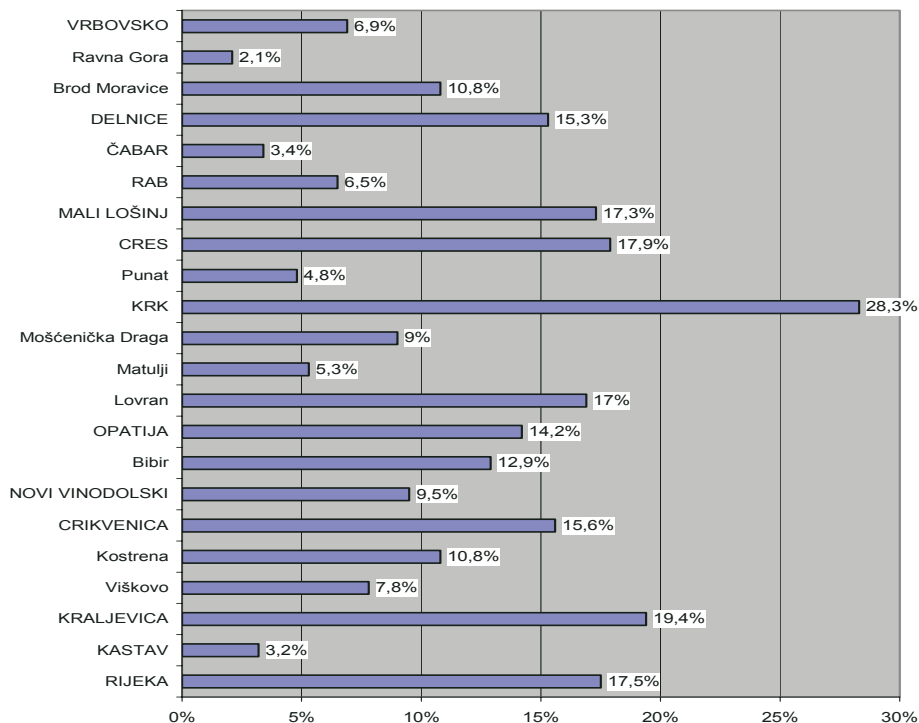
7. Učlanjeni korisnici i korištenje knjižnica

7.1 Korisnici

U knjižnice Županije učlanjeno je ukupno 39 327 članova, od čega 28 082 odrasla ili 71,4% i 11 245 djece ili 28,6% (Tabela 8.).

Postotak učlanjenosti stanovništva je 14,7% stanovnika pokrivenog područja, odnosno 12,9% ukupnog stanovništva Županije. Osam knjižnica doseglo je minimalnih 15% učlanjenosti stanovništva i više, prema *Standardima*, točnije knjižnice u Rijeci, Crikvenici, Kraljevici, Lovranu, Krku, Cresu, Malom Lošinj i Delnicama.

Najmanji postotak učlanjenosti je u Ravnogorskoj (2,1%) i kastavskoj knjižnici (3,2%), a najveći u krčkoj (28,3%), uz napomenu da je krčka knjižnica jedina profesionalno organizirana knjižnica na otoku Krku, s ukupno sedam jedinica lokalne samouprave i 17 860 stanovnika, da se u njoj ne plaćuje članarina i da među članovima ima mnogo turista i sezonskih stanovnika otoka.

Grafički prikaz 8.

Učlanjenost stanovništva u narodne knjižnice Primorsko-goranske županije u %

7.2 Korištenje

Tabela 8. Članovi narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije, broj posjeta, broj posuđenih knjiga

GRADSKE/općinske knjižnice	Ukupan broj članova	Broj odraslih	Broj djece	Učlanjenost stanovništva u %	Broj posjeta korisnika	Broj posuđenih knjiga	Broj posuđenih knjiga godišnje po korisniku
RIJEKA	25195	19589	5606	17,5%	529398	368934	14,6
KASTAV	281	101	180	3,2%	9975	1368	4,9
KRALJEVICA	890	370	520	19,4%	14760	38376	43
Viškovo	698	296	402	7,8%	2873	8077	11,6
Kostrena	420	304	116	10,8%	10220	24300	57,9
CRIKVENICA	1766	1003	763	15,6%	41835	123254	69,8
NOVI VINODOLSKI	502	315	187	9,5%	8500	17750	35,4
Bibir	455	285	170	12,9%	9060	21065	46,3
OPATIJA	1800	1404	396	14,2%	22559	37808	21
Lovran	674	481	193	17%	10014	15386	22,8
Matulji	564	400	164	5,3%	5129	12292	21,8
Mošćenička Draga	148	99	49	9%	1718	3173	21,4
KRK	1556	1006	550	28,3%	24000	31000	19,9
Punat	90	59	31	4,8%	-	-	-
CRES	531	306	225	17,9%	6764	11038	20,8
MALI LOŠINJ	1454	824	630	17,3%	31050	30602	21
RAB	615	332	283	6,5%	16128	18320	29,8
ČABAR	148	62	86	3,4%	1500	-	-
DELNICE	957	519	438	15,3%	18000	22186	23,2
Brod Moravice	106	86	20	10,8%	150	250	2,4
Ravna Gora	57	24	33	2,1%	630	782	13,7
VRBOVSKO	420	217	203	6,9%	11500	14200	33,8
UKUPNO:	39327	28082	11245	14,7%	775763	800161	20,3

7.2.1 Posudba

U 2003. godini ukupno je posuđen 800 161 svezak knjiga, što po učlanjenom korisniku iznosi 20,3 knjige na godinu.

Nekonvencionalnu građu izvan svojih prostora nije posuđivala niti jedna knjižnica, osim Gradske knjižnice Rijeka koja je krajem 2003. godine započela posudbu glazbenih CD-a u Ogranku *Turnić*.

7.2.2 Međuknjižnična posudba

Mogućnost međuknjižnične posudbe koristila se u manje od polovice, točnije, u 9 knjižnica. Od ukupno 138 transakcija, 87 ili 63% odnosilo se na međuknjižničnu posudbu od drugih, a 51 ili 37% na posudbu drugim knjižnicama.

Očito je da se mogućnost međuknjižnične posudbe nedovoljno koristi u narodnim knjižnicama.

7.2.3 Posjeti

Knjižnice Županije zabilježile su ukupno 775 763 posjeta korisnika. Međutim, u svim knjižnicama posjeti se ne bilježe jednako. Da bi podaci zaista bili usporedivi, knjižničarska bi struka trebala utvrditi odgovarajuće metode mjerenja i bilježenja ne samo posjeta već i drugih važnih parametara.

Potrebno je uskladiti način prikupljanja i analizu statističkih podataka s važećim međunarodnim normama i standardima, kako bi ti pokazatelji bili relevantni i usporedivi s istim podacima u Hrvatskoj, ali i u međunarodnim razmjerima budući da se za to sada više puta puta pokazala potreba, primjerice u okviru projekta PULMAN (Public Libraries Mobilising Advanced Networks)¹⁰.

7.2.4 Uporaba interneta

U 15 narodnih knjižnica Županije, koliko ih ima pristup internetu i za korisnike, ukupno su 24 korisnička mjesta za pretraživanje. Internet se koristi različito u pojedinim knjižnicama u rasponu od 2 do 60 sati na tjedan. Jedino Gradska knjižnica Rijeka, budući da ima pristup preko CARNET mreže, osigurava besplatno korištenje.

Usporedno s uvođenjem interneta u narodne knjižnice, Gradska knjižnica Rijeka provodi stalnu edukaciju knjižničnih djelatnika, s naglaskom na primjenu mrežnih resursa u toj vrsti knjižnica.

7.2.5 Otvorenost za korisnike

Samo su dvije knjižnice otvorene za korisnike cijeli dan (Rijeka i Opatija). Dvije svakodnevno rade puno radno vrijeme ili nešto više od punog radnog vremena, raspoređeno i u jutarnjim i popodnevnim satima (36 – 45 sati). Dvanaest ih radi u jednoj smjeni puno radno vrijeme (25 – 38 sati za korisnike). Dvije knjižnice rade polovicu radnog vremena u jednoj smjeni (14 – 20 sati). Četiri knjižnice ne rade svaki dan već jednom ili nekoliko puta na tjedan (1 do 6 sati – neriješen status i pitanje djelatnika).

Prema *Standardima*, gradska knjižnica treba biti otvorena za korisnike najmanje 60 sati, a općinska 40 do 60 sati. Na žalost, u većini knjižnica to se ne može ostvariti jer, kao što je već rečeno, imaju zaposlenog samo jednog djelatnika koji uz to obavlja i ostale poslove vezane za radno mjesto ravnatelj knjižnice.

8. Knjižnični katalogi

Kataloge na listićima ima 10 knjižnica. Abecedni katalog ima 9 knjižnica ili 41% (Rijeka, Delnice, Kastav, Krk, Mali Lošinj, Opatija, Lovran, Matulji i Mošćenička Draga), stručni 4 knjižnice ili 18% (Rijeka, Cres, Delnice i Opatija), a predmetni 2 knjižnice ili 9% (Rijeka i Opatija).

Strojnočitljiv katalog ima 19 narodnih knjižnica, od kojih 9 knjižnica 100% obrađene građe, a ostale još uvijek unose podatke u računalnu bazu.

Većina narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije, ukupno njih 18, koristi računalni program "Medved". Samo jedna, točnije knjižnica u Vrbovskom, koristi CRO-LIST DOS.

Potpuno automatiziranu posudbu ima 10 knjižnica (Delnice, Kastav, Kraljevica, Krk, Mali Lošinj, Opatija, Lovran, Matulji, Mošćenička Draga i Viškovo), 3 većim dijelom (Rijeka, Rab i Cres), a 9 cirkulaciju evidentiraju kartotečno, od kojih 5 knjižnica unosi podatke o građi u računalno (Crikvenica, Novi Vinodolski, Vrbovsko, Bribir i Kostrena), jedna nema modul posudbe (Ravna Gora), a 3 nemaju računalni program (Čabar, Punat i Kutina-Brod Moravice).

Stanje informatiziranosti poslovanja narodnih knjižnica ponajvećma je odraz nepostojanja integriranoga knjižničnog softvera. Naime, u situaciji kad je u većini knjižnica zaposlen po jedan djelatnik koji, svaki zasebno, klasificira i izrađuje kataložni zapis istih jedinica knjižnične građe, proces informatizacije poslovanja dugotrajan je, složen, mukotran i neujednačen.

¹⁰ URL: <http://www.pulmanweb.org>

9. Usporedba osnovnih pokazatelja o djelatnosti u razdoblju 1993.–2003. godine

Županijska matična služba redovito prati i analizira rad narodnih knjižnica na svom području, sastavlja godišnja izvješća s prijedlozima u unapređenju djelatnosti i dostavlja ih nadležnim ustanovama i službama.

Na stanje knjižnične djelatnosti u proteklome desetogodišnjem razdoblju utjecale su, uz ostalo, i statusne promjene. Kao što je već rečeno, knjižnica u Bakru prestala je s radom, knjižnice u Viškovu, Kraljevici i Kostreni profesionalizirale su djelatnost, započela je s radom knjižnica u Kastvu kao ogranak opatijske knjižnice te knjižnica u Ravnoj Gori pod okriljem lokalne samouprave.

Od 1996. godine podatke o radu počinju slati i knjižnice s neprofesionaliziranom djelatnošću.

Osim statusnih promjena, sliku stanja diktirali su prostorni uvjeti koji su se mijenjali, količina sredstava za nabavu knjižnične građe, broj djelatnika i sl.

Prema dokumentima iz arhive matične službe, izdvojena su tri parametra relevantna za usporedbu knjižničkog poslovanja u proteklih deset godina: knjižni fond, prinove knjiga i broj članova.

Knjižni fond

Tabela 9.

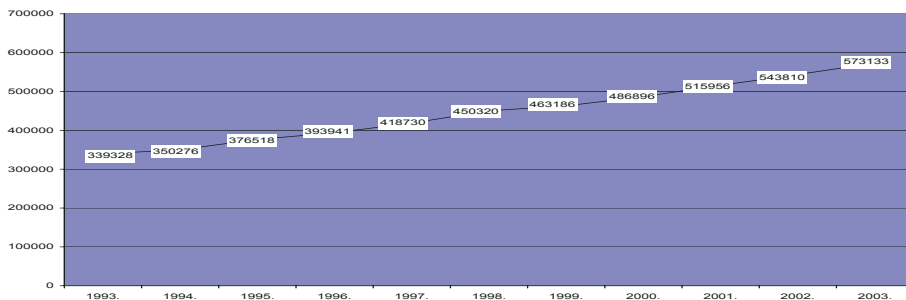
Knjižni fond narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u razdoblju od 31. 12. 1993. do 31. 12. 2003.

GRADSKE/ općinske knjižnice	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
RIJEKA	174647	178916	185464	196436	205147	218802	225244	232557	241463	250081	251399
BAKAR			6457	4793	5167	4518					
KASTAV				500	994	2222	3149	4388	5418	6268	7809
KRALJEVICA			5013	5380	7200	7867	8284	9228	10856	11936	13442
Viškovo				2500	3120	3550	3131	4679	5840	7349	8955
Kostrena				6770	6933	7728	8686	9116	10267	12038	13420
CRIKVENICA	21911	22460	22301	23535	27324	29068	29983	31468	34512	35625	41665
NOVI VINODOLSKI	13172	13379	13438	13718	14639	15149	16176	13126	14215	15668	18307
Bribir	8376	8496	8763	8949	9428	10018	10512	11447	12144	13035	13432
OPATIJA	*46503	29554	32133	22035	22672	24973	27070	29928	34122	32788	33625
Lovran		8483	8969	6837	7597	8359	8772	9756	9937	10153	11829
Matulji		7560	8153	8518	8146	9171	9824	10755	10026	10459	11990
Mošćenička Draga		4023	4325	4349	4587	5070	5243	5868	4697	5468	6311
KRK	7422	7855	8787	9765	10843	11743	12289	13214	13290	15653	17628
Punat				2000	1347	1498	1211	1373	1763	1972	2122
CRÉS	8823	9106	9179	9542	10117	11047	11273	11671	12298	12972	13815
MALI LOŠINJ	18240	18819	20611	22001	23653	25519	26308	28665	31362	34787	37517
RAB	7997	8436	9221	9905	10592	12169	12699	13726	15124	16362	14489
ČABAR	5234	5309	5523	5880	6297	6835	7080	7851	8478	8964	9752
DELNICE	18670	19030	19630	20400	21301	22220	22800	23400	23900	24680	25520
Brod Moravice					1586	1780	2058	2397	2879	3384	4986
Ravna Gora				1320	1440	1951	2089	2444	2820	2968	3085
VRBOVSKO	8333	8850	8551	8808	8600	9063	9305	9839	10545	11200	12035
UKUPNO:	339328	350276	376518	393941	418730	450320	463186	486896	515956	543810	573133

* Podatak je zbirni za knjižnicu u Opatiji i ogranke u Lovranu, Matuljima i Mošćeničkoj Dragi

U razdoblju od 1993. do 2003. godine opseg knjižnog fonda narodnih knjižnica Županije, s većim ili manjim intenzitetom pojedinih godina, uvećao se za 68,9% ili u prosjeku 23 380 knjiga na godinu. Najmanje se fond uvećao u ra-

zdbolju 1993. – 1994. godine, svega 10 948 svezaka, te u razdoblju 1998. – 1999. godine, 12 866 svezaka; u ovome posljednjem zbog uvođenja PDV-a. Takve opće prilike utječu na slična kretanja i u drugim županijama¹¹.

Grafički prikaz 9.

Ukupan knjižni fond narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u razdoblju od 1993. do 2003.

Prinove knjiga

Tabela 10.

Nabava knjiga u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije u razdoblju od 1993. do 2003. godine

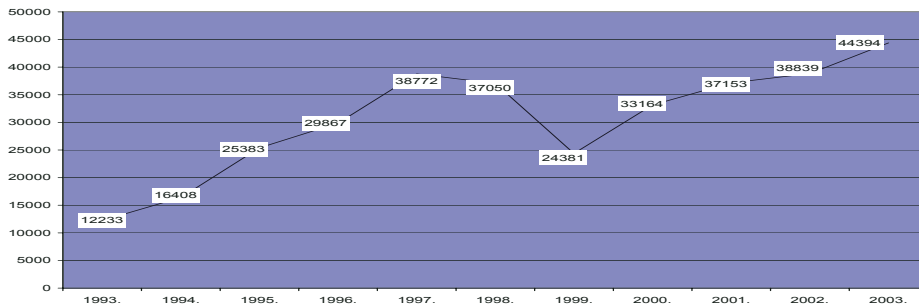
GRADSKE/ općinske knjižnice	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
RIJEKA	6025	9796	14243	17304	21761	18849	11268	12026	13901	12940	11525
BAKAR			113	292	77						
KASTAV				500	162	1228	693	1239	871	880	1579
KRALJEVICA			367	700	990	667	690	662	890	1082	1506
Viškovo				500	200	430	406	1548	1161	1509	2924
Kostrena				350	274	795	958	930	1197	1205	1382
CRIKVENICA	549	995	1336	1234	3789	1743	915	1485	2214	1943	2552
NOVI VINODOLSKI	117	94	223	280	921	510	774	846	1610	1453	2639
Bribir	120	123	267	186	479	589	608	935	697	889	1262
OPATIJA	*1345	1118	2579	1265	2472	2301	2207	2858	2568	3111	2919
Lovran		486	486	405	670	762	514	984	899	1163	1676
Matulji		468	593	518	676	1025	663	931	993	835	1531
Mošćenička Draga		108	302	129	262	483	211	625	690	771	843
KRK	2035	451	930	978	1078	890	546	848	1226	2363	1975
Punat				20		88	62	162	390	209	150
CRES	129	298	115	380	575	1033	342	512	564	863	1037
MALI LOŠINJ	1101	1294	1980	1496	1855	2083	1544	3155	3075	3357	3342
RAB	391	582	785	624	687	648	420	1027	1398	1238	1312
ČABAR	74	74	194	357	399	472	244	571	703	657	788
DELNICE	260	360	590	770	920	1298	600	600	500	1060	900
Brod Moravice					56	230	279	332	480	508	1602
Ravna Gora				1320	120	462	258	355	428	148	117
VRBOVSKO	87	161	280	259	349	464	179	533	698	655	833
UKUPNO:	12233	16408	25383	29867	38772	37050	24381	33164	37153	38839	44394

* Podatak je zbirni za knjižnicu u Opatiji i ogranke u Lovranu, Matuljima i Mošćeničkoj Dragi

¹¹ Usp. Pejić, Ilija. Narodne knjižnice na kraju 20. stoljeća: stanje i novi ustrojbeni oblici mreže knjižnica u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Bjelovar : HPKZ Ogranak Bjelovar; Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar, 2000. Str. 36. – 46.

Prinove knjiga kretale su se u rasponu od svega 12 233 sve-ska 1993. do 44 394 sveska 2003. godine. Naglo smanjenje broja prinova, osim 1993., zamjetno je i 1999. godine zbog već spomenutog PDV-a.

U zadnje četiri godine bilježi se stalni porast broja prinova zahvaljujući redovitu priljevu sredstava osnivača u većini knjižnica, uvećanim sredstvima Ministarstva kulture za na-bavu građe te ulaganju vlastitih prihoda knjižnica.

Grafički prikaz 10.

Ukupan broj prinova knjiga u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije u razdoblju od 1993. do 2003. godine

Članovi knjižnica

Tabela 11.

Članovi narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u razdoblju od 1993. do 2003. godine

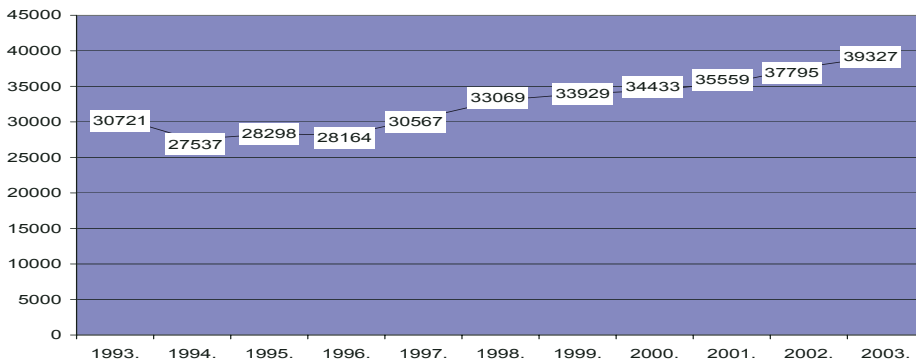
GRADSKE/ općinske knjižnice	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
RIJEKA	16323	15490	16664	17985	18652	20367	21414	22144	22925	24185	25195
BAKAR			210	276	317	312					
KASTAV					202	314	166	185	251	238	281
KRALJEVICA			193	300	410	418	510	592	719	789	890
Viškovo				90	102	117	81	216	309	443	698
Kostrena				50	270	304	340	270	335	375	420
CRIKVENICA	2281	2109	1155	1119	1262	1409	1134	1200	1196	1614	1766
NOVI VINODOLSKI	1010	997	1004	997	956	934	847	612	510	493	502
Bribir	490	560	428	410	480	482	470	460	462	452	455
OPATIJA	*4444	1920	2112	1402	1766	1837	1801	1967	1928	1822	1800
Lovran		700	638	447	531	513	618	659	642	719	674
Matulji		532	553	531	451	502	486	572	619	574	564
Mošenička Draga		112	104	95	90	94	95	128	138	132	148
KRK	1392	1342	1126	1010	1058	988	1535	1130	1321	1531	1556
Punat				30	15	14	36	47	76	90	90
CRES	528	526	531	530	544	548	546	557	552	535	531
MALI LOŠINJ	1414	1217	1088	1217	1267	1331	1347	1278	1225	1420	1454
RAB	673	679	658	580	595	630	650	673	676	638	615
ČABAR	151	175	163	148	150	148	159	147	139	149	148
DELNICE	1195	881	821	625	675	962	831	860	882	943	957
Brod Moravice					169	105	120	121	105	105	106
Ravna Gora				12	85	190	213	35	55	63	57
VRBOVSKO	820	297	850	310	520	550	530	580	494	485	420
UKUPNO:	30721	27537	28298	28164	30567	33069	33929	34433	35559	37795	39327

* Podatak je zbirni za knjižnicu u Opatiji i ogranke u Lovranu, Matuljima i Mošeničkoj Dragi

Od 1993. do 2003. godine bilježi se ukupan porast članstva u knjižnicama za 28%.

Kretanje broja članova unutar pojedinih knjižnica različiti

je, a na to su utjecali, među ostalim, broj prognanika u ukupnom članstvu knjižnica u ratnim godinama, intenzitet nabave građe, opseg usluga i programa i sl.

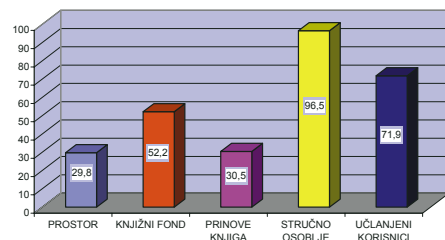
Grafički prikaz 11.

Ukupni broj članova narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u razdoblju od 1993. do 2003. godine

Godine 1996. stručnoj i ostaloj javnosti predstavljena je slika stanja djelatnosti u svim županijama i Republici Hrvatskoj u okviru savjetovanja "Narodne knjižnice – izazov promjena", održanog u Lovranu od 25. do 26. rujna godine kao rezultat sudjelovanja Hrvatske u međunarodnom projektu PHARE/PLDP, u kojem je ravnateljica Gradske knjižnice Rijeka Marija Šegota-Novak bila nacionalna koordinatorica.

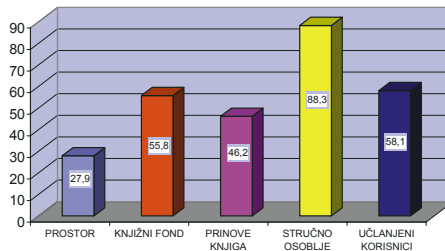
Gradska knjižnica Rijeka je u suradnji sa svim županijskim matičnim knjižnicama prikupila podatke o stanju djelatnosti po županijama. Tadašnja voditeljica matične službe za Primorsko-goransku županiju Franka Botić analizirala je sve dobivene pokazatelje i priredila referate na posterima za svaku županiju i Republiku Hrvatsku (bez podataka za 22 jedinice lokalne samouprave na području Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije) s usporedbom trenutnog stanja i minimuma *Standarda* za prostor, knjižni fond, prinove knjiga, stručno osoblje i učlanjene korisnike.

Smatrali smo važnim spomenuti navedenu analizu budući da su tada, prvi put nakon posljedica izazvanih ratom na području Hrvatske, prikupljeni i prikazani podaci o stanju knjižnične djelatnosti u svim županijama.

Grafički prikaz 12.

Usporedba sa *Standardima osnovnih pokazatelja o djelatnosti narodnih knjižnica Republike Hrvatske: stanje na dan 31. prosinca 1996.*

Grafički prikaz 13.

Usporedba sa *Standardima osnovnih pokazatelja o djelatnosti narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje na dan 31. prosinca 1996.*

10. Zaključak

Analizirajući aktualno stanje knjižnične djelatnosti narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije, može se zaključiti da je u proteklom razdoblju, u usporedbi sa *Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj*, najveće približavanje *Standardima* ostvareno u broju članova knjižnica. Rezultat je to, unatoč svim poteškoćama, ipak redovita ulaganja u nabavu knjižničnog fonda, iako ne i dovoljna, kao i ponude novih usluga i programa, posebice mrežnih resursa.

Premda u stalnom porastu, i opseg knjižnog fonda te broj prinova knjiga još uvijek ne dosežu *Standarde*, k tome su ograničeni i prostornim uvjetima.

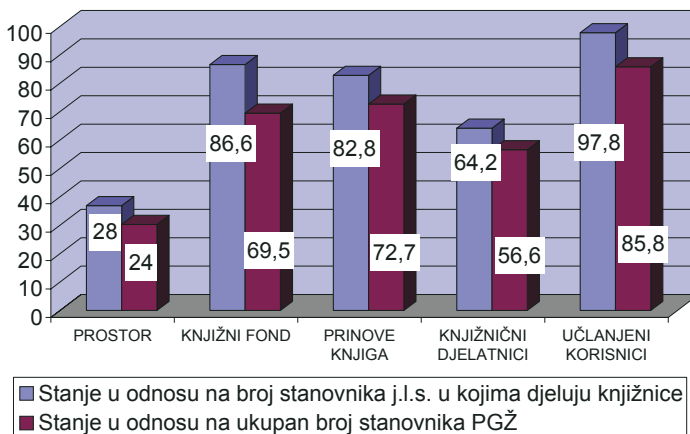
Unatoč određenim poboljšanjima, još je uvijek najalarmantnije stanje vezano uz prostor i u tom segmentu narodnim knjižnicama Županije predstoji mukotrpna borba za osiguranjem primjerenih uvjeta rada. Pritom je potrebna izrada strateškog plana razvoja djelatnosti svake knjižnice, s procjenom prostornih potreba u idućih 20 godina.

Stanje je nezadovoljavajuće i u odnosu na knjižnično osoblje budući da su, prema novim *Standardima* u odnosu na

prethodne, zahtjevi za brojem djelatnika udvostručeni. To je i razumljivo s obzirom na nove zadaće koje se postavljaju pred narodne knjižnice. Uz to, od knjižničara se traže nove vještine kojima moraju ovladati u promijenjenom informacijskom okružju, a naglasak je i na permanentnom obrazovanju i samoobrazovanju. Zapošljavanjem novih knjižničnih djelatnika otvorile bi se, među ostalim, mogućnosti za cjelodnevni rad knjižnica, a time i veća dostupnost informacija, usluga i programa.

Prethodno navedena analiza aktualnog trenutka knjižnične djelatnosti na području Primorsko-goranske županije dio je ukupne slike stanja narodnih knjižnica u knjižničnom sustavu Republike Hrvatske, kao i njihova statusa, mjesta i uloge u ukupnom razvoju društva.

Za daljnji razvoj i unapređenje knjižnične djelatnosti, potrebna je izrada strateškog plana razvoja mreže narodnih knjižnica, uz osiguranje zakonskih i drugih preduvjeta za provedbu Zakona o knjižnicama i Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj.

Grafički prikaz 14.

Usporedba sa Standardima osnovnih pokazatelja o djelatnosti narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje na dan 31. prosinca 2003.

Literatura

Službene publikacije

Međunarodni dokumenti

- UNESCO-v Manifest za narodne knjižnice. // HBD Novosti, 5(listopad 1994.-veljača 1995.), str. 11.

Zakoni Republike Hrvatske

- Zakon o knjižnicama. // Narodne novine, 105(9. listopada 1997.), str. 3403.–3409.
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama. // Narodne novine, 104(20. listopada 2000.), str. 3736.
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. // Narodne novine, 33(11. travnja 2001.), str. 949.–959.

Standardi

- Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine, 58(9. lipnja 1999.), str. 2056.–2063.

Knjige

Pejić, Ilija. Narodne knjižnice na kraju 20. stoljeća: stanje i novi ustrojbeni oblici mreže knjižnica u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Bjelovar : HPKZ Ogranak Bjelovar; Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar, 2000. Str. 36.–46.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Botić, Franka. Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka: 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 134.–153.

Elektronički izvori

Popis stanovništva 2001.

URL: // <http://www.dzs.hr> (28. 11. 2003.)

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o lokalni samoupravi.

Zakon o knjižničarstvu.

URL: http://www.dz-rs.si/si/aktualno/spremljanje_zakonodaje/sprejeti_zakoni/sprejeti_zakoni.html

Neobjavljeni radovi

Elaborat o smještaju, sadržajima i uslugama knjižnice Općine Viškovo / voditeljica projekta Marija Šegota-Novak; autori Vesna Turčin, Željko Maurović. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, studeni 1999.

Sloboda, napredak i razvitak društva i pojedinaca temeljne su ljudske vrijednosti, koje se mogu ostvariti samo ako se omogućí dobro obaviještenim građanima da primjenjuju svoja demokratska prava i igraju aktivnu ulogu u društvu. Stvaralačko sudjelovanje građana i razvitak demokracije ovise o zadovoljavajućem obrazovanju te slobodnom i neograničenom pristupu znanju, misli, kulturi i obavijestima.

Narodna knjižnica kao mjesni prilaz znanju osigurava osnovne uvjete za učenje kroz cijeli život, neovisno odlučivanje i kulturni razvitak pojedinca i društvenih skupina.

U ovom se Manifestu izražava UNESCOvo uvjerenje da je narodna knjižnica vitalna snaga u obrazovanju, kulturi i obavješćivanju i bitan čimbenik u gajenju mira i duhovnog blagostanja u svijesti muškaraca i žena.

UNESCO stoga potiče nacionalne i mjesne vlade da podupiru i djelatno rade na razvitku narodnih knjižnica.

Narodna knjižnica

Narodna je knjižnica mjesno obavijesno središte, koje svojim korisnicima omogućuje neposredan pristup svim vrstama znanja i obavijesti.

Službe se narodne knjižnice zasnivaju na jednakosti pristupa svima, bez obzira na dob, rasu, spol, vjeru, nacionalnost, jezik ili društveni položaj. Posebne se službe i grada moraju osigurati za one korisnike koji se iz bilo kojeg razloga ne mogu služiti redovitim uslugama i gradom, na primjer za pripadnike jezičnih manjina, osobe s tjelesnim oštećenjima, bolesnike u bolnicama ili zatvorenike.

Sve dobre skupine moraju naći grad u svoje potrebe. Zbirke i službe moraju, uz tradicionalnu grad u, obuhvaćati i sve odgovarajuće vrste nositelja obavijesti i suvremene tehnologije. Visoka kvaliteta i primjerenost mjesnim potrebama i uvjetima od temeljne su važnosti. Grada mora odražavati tekuća kretanja i društveni razvitak te biti pamćenjem ljudskih stremljenja i mašte.

Zbirke i službe ne smiju biti izložene bilo kakvom obliku ideološke, političke ili vjerske cenzure niti trgovačkim pritiscima.

Zadaci narodne knjižnice

Sljedeće ključne zadaci vezane uz obavješćivanje, opismenjuvanje, obrazovanje i kulturu moraju biti jezgrom službi narodne knjižnice:

1. stvaranje i jačanje čitalačkih navika kod djece od rane dobi;
2. podupiranje osobnog obrazovanja za koje se odlučuje pojedinac, kao i formalnog obrazovanja na svim razinama;
3. stvaranje mogućnosti za osobni kreativni razvoj;
4. poticanje mašte i kreativnosti djece i mladih ljudi;
5. promicanje svijesti o kulturnom naslijeđu, uvažavanju umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija;
6. osiguranje pristupa kulturnim izvedbama svih izvodačkih umjetnosti;
7. gajenje dijaloga među kulturama i zastupanje kulturnih različitosti;
8. podupiranje usmene tradicije;
9. osiguranje pristupa građana svim vrstama obavijesti o svojoj zajednici;
10. pružanje primjerenih obavijesnih službi mjesnim poduzećima, udrugama i interesnim skupinama;
11. olakšavanje razvitka obavijesnih vještina i kompjuterske pismenosti;
12. podupiranje i sudjelovanje u programima razvijanja pismenosti namijenjenima svim dobnim skupinama i iniciranje takvih programa, kad je potrebno.

Financiranje, pravni propisi i mreže

Usluge su narodne knjižnice u načelu besplatne.

Odgovornost je za narodnu knjižnicu na mjesnim i nacionalnim vlastima. Ona mora biti poduprta posebnim pravnim propisima i financirana od nacionalne i mjesne vlade. Knjižnica mora biti bitnom sastavnicom svake dugoročne strategije na području kulture, osiguranja obavijesti, opismenjuvanja i obrazovanja.

Da bi se osigurala nacionalna knjižnična koordinacija i suradnja, u pravnim se propisima i strateškim planovima mora definirati i promicati nacionalna knjižnična mreža zasnovana na dogovorenim normiranim službama.

Mreža narodnih knjižnica mora se vezati uz nacionalne, regionalne, znanstvene i stručne knjižnice, kao i uz knjižnice škola, fakulteta i sveučilišta.

Organizacija i upravljanje

- Mora se oblikovati jasna politika, definirati ciljevi, prvenstva i službe vezani uz potrebe mjesne sredine. Narodna se knjižnica mora organizirati djelotvorno i mora održavati stručnu razinu poslovanja.
- Mora se osigurati suradnja s odgovarajućim suradnicima - na primjer, korisničkim skupinama i drugim stručnjacima na mjesnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.
- Službe moraju biti fizički pristupačne svim članovima zajednice. To zahtijeva prikladno smještene knjižnične zgrade, dobre prostore za čitanje i studij, odgovarajuću tehnologiju i dovoljno dugo i prikladno radno vrijeme za korisnike. To također podrazumijeva vanjske službe za korisnike koji ne mogu doći u knjižnicu.
- Knjižnične se službe moraju prilagoditi različitim potrebama zajednica u seoskim i gradskim područjima.
- Knjižničar je djelatnik posrednik između korisnika i grada. Stručno obrazovanje i trajna izobrazba knjižničara prijeko su potrebni za osiguranje primjerenih službi.
- Moraju se osigurati programi za korisnike koji ne mogu doći u knjižnicu i programi za izobrazbu korisnika, kako bi se korisnicima omogućilo iskorištavanje službi i grada u cijelosti.

Provedba Manifesta

Ovime se pozivaju donosioci odluka na nacionalnim i mjesnim razinama i cijela knjižničarska zajednica, posvuda u svijetu, da provedu načela izrečena u ovom Manifestu.

Prevela A. Horvat

II.

Mreža narodnih
knjižnica Primorsko-
-goranske županije:
projekcija za budućnost

II. Mreža narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: projekcija za budućnost

...Narodne knjižnice moraju biti spremne da ponovno ocijene zadaće i izvore i ponovno osmisle službe koje odgovaraju promijenjenim društvenim potrebama...

(Iz Kopenhaške deklaracije ¹²)

¹² Kopenhaška deklaracija. // HKD Novosti, 14(svibanj 2000.), str. 15.

¹³ Strategija kulturnog razvitka : nacrt / voditelj projekta Vjeran Katunarić; urednici Biserka Cvjetičanin, Vjeran Katunarić. Zagreb : Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2001.

¹⁴ Knjižnice i intelektualna sloboda, izvjava IFLA/FAIFE. // HKD Novosti 13(listopad 1999.), str. 11.

¹⁵ Smjernice za knjižnične usluge za mladež / prevela Sanjica Faletar. The Hague : IFLA; Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2001.

¹⁶ PULMAN-smjernice. URL: <http://www.pulmanweb.org>

¹⁷ Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za razvoj službi i usluga / prevela Irena Kranjec. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.

1. Uvod

*Strategija kulturnog razvitka*¹³, dio Vladina projekta globalne strategije *Hrvatska u 21. stoljeću*, prihvaćena u Saboru Republike Hrvatske, poima kulturu ne više kao nadgradnju već je kulturni razvitak u službi nacionalnog, održivog razvitka.

Uloga i zadaće narodnih knjižnica definirane su nizom međunarodnih dokumenata, preporuka i smjernica.

Kao temeljna polazišta za oblikovanje misije narodne knjižnice u zajednici, uz već spomenuti *UNESCO-v Manifest za narodne knjižnice i Kopenhašku deklaraciju*, valja spomenuti i dokument *Knjižnice i intelektualna sloboda: izvjava IFLA/FAIFE o slobodnom pristupu informacijama*¹⁴, *IFLA-ine Smjernice za knjižnične usluge za mladež*¹⁵, *PULMAN-smjernice*¹⁶, te *IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za narodne knjižnice*¹⁷.

Prema navedenim dokumentima, narodne knjižnice temeljne su javne ustanove koje pomažu kulturni, obrazovni, gospodarski, informacijski i demokratski razvoj društva,

namijenjene svima, neovisno o dobi, spolu, vjeri, nacionalnosti, rasi, jeziku, društvenom položaju. Okosnica su službi narodnih knjižnica kao mjesnih informacijskih središta njihove zadaće vezane uz obavješćivanje, opismenjavanje, obrazovanje i kulturu: stvaranje i jačanje čitalačkih navika djece i mladih, potpora doživotnom učenju, promicanje svijesti o kulturnom naslijeđu, osiguranje pristupa svim vrstama informacija o zajednici, podupiranje programa razvijanja pismenosti i dr. Upravo zbog tih ciljeva i zadaća, narodne su knjižnice temeljna kulturno-informacijska infrastruktura, odnosno nezaobilazan čimbenik koji omogućuje obaviještenom građaninu aktivno sudjelovanje u demokratskim procesima u društvu.

Slijedom navedenoga, *Zakon o knjižnicama* određuje knjižničnu djelatnost djelatnošću od interesa za Republiku Hrvatsku te obvezuje gradove i općine da osnuju narodnu knjižnicu kao javnu ustanovu, odnosno osiguraju pružanje knjižničnih usluga na jedan od predviđenih načina.

U Primorsko-goranskoj županiji dvanaest jedinica lokalne samouprave, unatoč zakonskim obvezama, nije svojim stanovnicima osiguralo pružanje knjižničnih usluga. To su grad Bakar, općine u prstenu grada Rijeke: Čavle, Jelenje i Klana, goranske općine: Fužine, Lokve, Mrkopalj i Skrad te općine otoka Krka: Baška, Dobrinj, Malinska i Vrbnik.

Četiri općine imaju neprofesionaliziranu knjižničnu djelatnost: Brod Moravice, Omišalj, Punat, Ravna Gora. U goranskim općinama bez organizirane knjižnične djelatnosti te u preostalim dvjema u kojima je takva djelatnost neprofesionalizirana, živi ukupno 9 424 stanovnika u 98 naselja, na području od 497 km², ili prosječno na 1 km² svega 19 stanovnika.

Na otoku Krku u istovrsnim općinama živi ukupno 10 911 stanovnika na području od 321 km² u ukupno 53 naselja, što znači 34 stanovnika na 1 km².

Slično stanje je i u Općini Klana gdje živi 1 931 stanovnik na 94 km² ukupne površine, odnosno 20 stanovnika na 1 km².

Ovim podacima dodajmo i, već u prethodnom poglavlju istaknutu, činjenicu da većina postojećih narodnih knjižnica nema razvijenu mrežu na svom području, što još jednom potvrđuje da je broj stanovnika Županije, kojima nisu dostupne knjižnične usluge, manji od polovice njihova ukupnog broja.

Uzimajući u obzir navedene podatke o broju stanovnika, broju naselja i gustoći naseljenosti, predložimo moguć model mreže narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije.

2. Prijedlog modela mreže narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije

Prema *Pravilniku o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj*¹⁸, zadaća je matične knjižnice, među ostalim, skrb o izgradnji jedinstvene mreže knjižnica na području Županije, najpriljubljenijim organizacijskim oblicima mreže, posebice skrb o osnivanju novih knjižnica te briga o ravnomjernom razvoju knjižnične djelatnosti u Županiji.

Osim matične, okosnicu mreže narodnih knjižnica Županije čine gradske knjižnice, samostalne ili u sastavu pučkih učilišta, koje se trebaju osamostaliti do 31. prosinca 2005. godine¹⁹, te samostalne općinske knjižnice.

Stoga, kad govorimo o modelu mreže narodnih knjižnica, imajući na umu trenutno stanje i planirani razvoj,

u Primorsko-goranskoj županiji bila bi riječ o mješovitom modelu samostalnih gradskih i općinskih knjižnica s ograncima i knjižničnim stanicama/stacionarima na vlastitu području, kao i ograncima u susjednim jedinicama lokalne samouprave. Središte knjižnične mreže je matična Gradska knjižnica Rijeka pri kojoj će se osnovati županijska bibliobusna služba.

2.1 Gradska knjižnica Rijeka – središte knjižnične mreže Županije

Gradska knjižnica Rijeka svojom matičnom ulogom pruža potporu ostalim narodnim i školskim knjižnicama u stručnom, savjetodavnom i edukativnom smislu.

Prema predloženoj modelu mreže narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije, uloga se Gradske knjižnice Rijeka, uz to, očituje i u tome da bude:

- središnja knjižnica u prvoj fazi za buduće novoosnovane gradske i općinske knjižnice u širem riječkom prstenu do stjecanja uvjeta za osamostaljenje, odnosno u jedinicama lokalne samouprave koje bi prema broju stanovnika trebale imati stacionarnu knjižnicu
- središnje informatičko i informacijsko čvorište umreženih narodnih i školskih knjižnica Županije
- središnja knjižnica za županijsku bibliobusnu službu.

Tri su osnovna uvjeta za realizaciju ovih ciljeva:

- novi prostor središnje riječke knjižnice prema prijedlogu *Programske osnove za izgradnju nove zgrade Gradske knjižnice Rijeka*
- integrirani informatički knjižnični sustav koji će omogućiti umrežavanje odnosno povezivanje gradskih i općinskih te školskih knjižnica s matičnom knjižnicom kako bi se razvila suradnja pri nabavi i obradi građe te preuzimanju gotovih bibliografskih i katalogskih zapisa
- nabava suvremeno opremljenog bibliobusna.

Nova zgrada Gradske knjižnice Rijeka trebala bi se graditi na Klobučarićevu trgu, čime bi se objedinili, danas dislocirani, središnji odjeli Knjižnice, ponudile nove zbirke, usluge i programske sadržaji.

Problem integriranog informatičkoga knjižničnog sustava prisutan je na razini cijele države. Gradska knjižnica Rijeka planirala je tijekom 2005. godine riješiti pitanje izbora i implementiranja odgovarajućeg softvera na razini vlastite mreže odjela i ogranka.

Pri matičnoj knjižnici djeluje bibliobusna služba koja trenutno jednim vozilom opslužuje naselja grada Rijeke bez knjižničnog ogranka, a financira se potpuno iz proračuna Grada Rijeke.

¹⁸ *Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj*, // Narodne novine, 43(11. svibnja 2001.), str. 1246–1250.

¹⁹ *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama*, // Narodne novine, 104(20. listopada 2000.), str. 3736.

Prema planiranom modelu knjižnične mreže i projektu financiranog sredstvima Ministarstva kulture i Primorsko-goranske županije koji je u tijeku, novi, suvremeno opremljen županijski bibliobus trebao bi već u drugoj polovici 2004. godine izmijeniti sliku knjižnične mreže Županije.

2.2 Županijska bibliobusna služba – ključ za bolju pokrivenost područja knjižničnim uslugama

U devet malih općina: Klana, Fužine, Lokve, Mrkopalj, Skrad, Baška, Dobrinj, Malinska-Dubašnica i Vrbnik, koje na svom području nemaju ni jedan oblik knjižnične djelatnosti, živi ukupno 15 141 stanovnik.

U tim jedinicama lokalne samouprave, ponajprije zbog malog broja stanovnika te, posebice kad je o Gorskom kotaru riječ, nižih proračunskih prihoda i općenito loših gospodarskih prilika, nije realno očekivati da će se u sljedećih deset godina otvoriti narodne knjižnice ili njihovi ogranci. Te općine nisu u mogućnosti samostalno ostvariti uvjete za rad knjižnica, što podrazumijeva osiguranje odgovarajućeg primjereno opremljenog prostora, početni knjižnični fond od, prema *Standardima*, najmanje 5 000 svezaka knjiga, 5 naslova periodike i 500 jedinica multimedijske građe, redovito financiranje nabave, programa, plaću djelatnika te tekuće održavanje prostora i opreme. Potvrda su toj tvrdnji općine u kojima postoje knjižnice, odnosno zbirke knjiga za posudbu, ali nisu profesionalno zaživjele upravo zbog nemogućnosti osnivača da osigura osnovne uvjete za njihov rad prema *Standardima*.

Za takva područja najracionalniji, najpovoljniji i najekonomičniji oblik knjižnične djelatnosti jest suvremena **bibliobusna služba**.

Osnovna je karakteristika bibliobusa pokretljivost, odnosno mogućnost da istim fondom, opremom i osobljem može u istome danu pružiti kvalitetom i kvantitetom zadovoljavajuće knjižnične usluge stanovnicima međusobno udaljenih područja, čime je racionalnost njegova uvođenja neupitna.

Koliko je bibliobusna služba prepoznata kao nezamjenjiv sastavni dio mreže javnih knjižnica govori i primjer Finske, zemlje s površinom od 304 530 km² i 5,2 milijuna stanovnika. Ta skandinavska država ima 936 narodnih knjižnica, 1 bibliobrod s deset stajališta te 197 bibliobusa s ukupno 16 216 stajališta ili u prosjeku 82 stajališta svaki bibliobus. Svi su opremljeni najsuvremenijom tehnologijom i pristupom

internetu. Dnevne rute su od 25 do 400 km. Daljnji razvoj bibliobusne službe u Finskoj istaknut je u svim važnim dokumentima finske vlade, a potvrda toga ogleda se i u tome što je u razdoblju do 2008. godine planirana nabava ukupno 32 bibliobusa.²⁰

*Standardi za pokretne knjižnice-bibliobuse*²¹ navode da bibliobus u pravilu ima prednost pred stacionarnom knjižnicom u naseljima do 1 000 stanovnika, odnosno na razasutim područjima s manje od 2 000 stanovnika, kakva su upravo područja o kojima je riječ.

Uz to, u gradovima ili općinama s manje od 5 000 stanovnika, bibliobus može zamijeniti stacionarni ogranak ako ogranci ne mogu biti dostupni svim stanovnicima toga područja. Prema *Standardima*, na područjima koja imaju 10 000 stanovnika i više, bibliobus ima prednost ako postojeća narodna knjižnica nema uvjete za obavljanje djelatnosti ili je nesvršishodna jer s obzirom na knjižnični fond, osoblje i prostor ostvaruje premalu godišnju posudbu. Isto se odnosi i na područja sa slabom i neravnomjernom naseljenošću ili nepovoljnom dobnom, odnosno obrazovnom strukturom stanovništva.

Bibliobus opskrbljuje knjigama, časopisima, drugom gradom i izvorima informacija i najmanje zajednice korisnika pridonoseći tako informiranju građana, širenju pismenosti i smanjivanju kulturnog i informacijskoga jaza između ruralnih i urbanih sredina. Budući da korisnika posjećuje gotovo na vratima njegova doma, nezaobilazan je u opskrbi informacijama posebnih grupa stanovnika: invalida, umirovljenika u domovima, starih i bolesnih građana i dr. Time se ostvaruje osnovno pravo velikog broja korisnika na knjigu i čitanje odnosno dostupnost izvora informacija. Te su činjenice prilog tezi da je pokretna knjižnica nezaobilazan dio buduće knjižnične mreže Primorsko-goranske županije.

Da bismo argumentirali racionalnost uvođenja bibliobusne službe, usporedit ćemo financijske pokazatelje u sljedeće dvije hipotetske varijante organizacije knjižnične djelatnosti za navedenih devet općina.

²⁰ Sabolović-Krajina, Dijana. *Pokretne knjižnice u Finskoj. // Okrugli stol "Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama"*: zbornik izlaganja / urednik Dragutin Katalenac. Osijek: Gradska i sveučilišna knjižnica, 2003. Str. 30.–33.

²¹ *Standardi za pokretne knjižnice-bibliobuse. // Narodne novine, 58 (9. lipnja 1999.), str. 2063.–2066.*

Varijanta 1.

Za otvaranje stacionarnih objekata u devet općina o kojima je riječ, nužno je osigurati:

- 1 350 m² funkcionalno opremljenog knjižničnoga prostora (minimum 150 m² za svaku knjižnicu)
- minimalno 6 stručnih knjižničnih djelatnika (1 diplomirani i jedan pomoćni knjižničar na 5 000 stanovnika)
- početne fondove od ukupno 45 000 knjiga (za VII. tip knjižnica početni fond je 5 000 knjiga)

Za to su potrebna sljedeća sredstva:

• prostor i oprema:	1 350 m ² x 3 000,00 kn	4 050 000,00 kn
• djelatnici:	3 djelatnika x 7 000,00 kn 3 djelatnika x 5 000,00 kn	
	bruto mjesečne plaće = godišnje	432 000,00 kn
• knjižni fond:	45 000 x 120,00 kn (bez ostalih vrsta građe)	5 400 000,00 kn

---

UKUPNO: 9 882 000,00 kn

Varijanta 2.

Za pružanje knjižničnih usluga pokretnom knjižnicom koja bi opsluživala korisnike u dvije smjene, potrebno je osigurati:

- 1 bibliobus II. tipa (9 m dužine, kapaciteta 4 000 svezaka)
- 2 stručna knjižnična djelatnika i 2 vozača
- fond od 12 000 svezaka knjiga (4 000 svezaka x 3, prema *Standardima*)

Za to su potrebna sljedeća sredstva:

• nabava vozila:	vozilo II. tipa i oprema	1 500 000,00 kn
• djelatnici:	2 djelatnika x 7 000,00 kn 2 djelatnika x 5 000,00 kn	
	bruto mjesečne plaće = godišnje	288 000,00 kn
• knjižni fond:	12 000 x 120,00 kn	1 440 000,00 kn

UKUPNO: 3 228 000,00 kn

Iako ovim izračunima treba pridodati i materijalne troškove, u **Varijanti 1.** za devet stacionarnih knjižnica (grijanje, električna struja, telefon, održavanje prostora), a u **Varijanti 2.** za bibliobus (registracija, osiguranje, održavanje, gorivo, mobitel), jezik brojki i navedena usporedba, uvažavajući sve prije rečeno, dovoljno govore u korist bibliobusa kao najracionalnijeg rješenja organizacije knjižnične djelatnosti za male općine koje tako najbrže i najekonomičnije mogu ispuniti zakonske obveze o osiguranju temeljnog prava na knjižnične usluge stanovnicima svojih područja.

Imajući na umu navedene pokazatelje, Gradska knjižnica Rijeka je, s obzirom na zadatke koji proizlaze iz njezine matične uloge te na činjenicu da financiranje bibliobusne službe nadilazi proračunske mogućnosti pojedinih jedinica lokalne samouprave, predložila Županiji projekt pod nazivom *Primorsko-goranska bibliobusna služba*.

2.2.1 Projekt “Primorsko-goranska bibliobusna služba”

U rujnu 2002. godine Gradska knjižnica Rijeka prijavila je Primorsko-goranskoj županiji i Ministarstvu kulture projekt nabave novog bibliobusa s ciljem osnivanja bibliobusne službe koja bi pokrivala područje Županije izvan Grada Rijeke.

I Ministarstvo i Županija prihvatili su predloženi program te se ubrzo pristupilo izradi vozila. Radi se o petom bibliobusu sufinanciranom iz proračuna Ministarstva kulture Republike Hrvatske u zadnje dvije godine za potrebe bibliobusnih službi u Bjelovaru, Čakovcu, Karlovcu, Koprivnici i sada Rijeci, odnosno Primorsko-goranskoj županiji.

Naziv projekta je “Primorsko-goranska bibliobusna služba”, a realizacija je predviđena po sljedećim fazama:

- 2003. -2004. g.: Nabava i oprema bibliobusa
- 2004. g. (druga polovica): Bibliobusna služba za područje Gorskog kotara i ostalih brdsko-planinskih područja Županije
- 2006. g.: Bibliobusna služba za područje otoka Krka, liburnijsko i bakarsko zaleđe.

Moto projekta glasi **Knjiga svima! Knjigom do svih!** a Gradska knjižnica Rijeka je kao njegove ciljeve istaknula:

- omogućavanje građanima temeljnog prava na knjigu i informaciju, bez obzira na mjesto stanovanja odnosno udaljenost od općinskih i gradskih središta
- omogućavanje svim građanima, pod jednakim uvjetima, pristup suvremenoj informacijskoj tehnologiji, posebice mrežnim resursima
- poticanje kreativnosti i čitalačkih navika djece i mladeži u svim, posebice ruralnim sredinama
- ravnomjeran razvoj knjižnične djelatnosti na području Županije
- širenje knjižnične mreže uz maksimalnu racionalizaciju kadrovskih i materijalnih resursa.

Prihvaćanjem ovoga projekta Županija je potvrdila svoju nezaobilaznu ulogu u podupiranju programa koji nadilaze potrebe i interese pojedinačnih jedinica lokalne samouprave, posebice onih sa slabijim proračunskim prihodima, a Ministarstvo kulture opredjeljenje za sufinanciranje svih temeljnih projekata hrvatskih narodnih knjižnica.

Projektom je predloženo da se za područje Primorsko-goranske županije pri matičnoj knjižnici osnuje bibliobusna služba čiji će nosilac biti suvremeno opremljen

bibliobus s mrežom stajališta u svim naseljima s više od 200 stanovnika, u općinama i gradovima Gorskog kotara i otoka Krka te rubnih dijelova primorskog područja Županije, izuzevši naselja koja već imaju na svom području jedan od ustrojbenih oblika knjižnične djelatnosti, ogranak knjižničnu stanicu ili stacionar. Na taj bi način mrežom bile obuhvaćene sve općine koje nemaju knjižnicu, sve jedinice lokalne samouprave koje nemaju profesionaliziranu djelatnost i površinom velike jedinice lokalne samouprave koje imaju knjižnicu, ali ta knjižnica ne može zadovoljiti potrebe svih stanovnika područja, posebice udaljenih i slabo prometno povezanih mjesta. Predložena mreža stajališta može se modificirati, ovisno o iskazanim potrebama stanovništva.

Bibliobusna služba za Gorski kotar i ostala brdsko-planinska područja Županije

Brdsko-planinska područja određena su kao područja od interesa i pod posebnom zaštitom Republike Hrvatske radi poticaja demografske obnove, naseljavanja i stvaranja predujeta za gospodarski i drugi njihov razvoj te kvalitetnije i ravnomjernije rješavanje socijalnih prilika i gospodarskog rasta i razvoja svih područja Republike Hrvatske²². Upravo zbog tih razloga Gradska knjižnica Rijeka smatra prioritetnim osigurati stanovništvu navedenih područja pristup znanju i informacijama.

Brdsko-planinskom području u Primorsko-goranskoj županiji pripadaju gradovi: Čabar, Delnice i Vrbovsko te općine: Čavle, Fužine, Jelenje, Klana, Lokve, Matulji, Mrkopalj, Ravna Gora, Skrad i Vinodolska općina.

Od trinaest navedenih jedinica lokalne samouprave, sedam ih na svom području nema narodnu knjižnicu: Čavle, Fužine, Jelenje, Klana, Lokve, Mrkopalj i Skrad, a u četiri narodne knjižnice djeluju samo u središtima: Čabar (bez odgovarajućega kadrovskog rješenja), Delnice, Matulji i Općina Vinodolska, neprofesionaliziranu knjižničnu djelatnost ima Općina Ravna Gora, dok jedino na području grada Vrbovskog, osim središnje knjižnice, djeluje ogranak u Moravici i knjižnična stanica u Lukovdolu.

Cilj je ove faze Projekta omogućiti dostupnost knjižničnih usluga stanovnicima Gorskog kotara i ostalih brdsko-planinskih područja, posebice rubnih, kako bi se ublažile posljedice nerazvijenosti, depopulacije i drugih nepovoljnih okolnosti.

Stajališta su stoga planirana:

- u naseljima Gorskog kotara s oko 200 stanovnika i više, izuzevši središta gdje djeluju samostalne narodne knjižnice
- središta i veća naselja općina bez organizirane

²² Zakon o brdsko-planinskim područjima. // Narodne novine, 12(6. veljače 2002.), str. 630.–633. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o brdsko-planinskim područjima. // Narodne novine, 117 (23. srpnja 2003.), str. 4343.–4344.

knjižnične djelatnosti, koje pripadaju brdsko-planinskom području izvan Gorskog kotara: Čavle, Jelenje i Klana

- rubna područja preostalih općina brdsko-planinskog područja: Matulji i Općina Vinodolska.

Stajališta će se obilaziti u petnaestodnevni ciklusima, tri do četiri na dan u trajanju od 1 do 2 sata.

Bibliobusnim uslugama obuhvatit će se i područje Općine Ravna Gora budući da djelatnost tamošnje knjižnice koja djeluje pri općinskoj upravi od 1996. godine nije profesionalizirana.

Općina Brod Moravice jedina je općina Gorskog kotara koja zbog formalnih ograničenja nije ušla u brdsko-planinsko područje. U naselju Gornji Kuti udaljenom od općinskog središta oko 2 km, sa svega 58 stanovnika, djeluje udruga Hrvatska čitaonica sela Kuti sa zbirkom knjiga za posudbu. Novčana potpora Općine njezinu je radu minimalna. Hvaljevrijedan je volonterski rad članova Udruge i mještana koji se uspjeli održati kontinuitet rada Čitaonice u proteklih 66 godina.

Budući da je broj stanovnika manji od tisuću, površina 63 km² i mali proračunski prihodi, i za ovu su općinu bibliobusne usluge, financijski poduprte od Županije, optimalno rješenje pa se stoga na ovom području planiraju dva stajališta.

Bibliobusna služba za područje otoka Krka, liburnijsko i bakarsko zaleđe

Nakon što djelatnost bibliobusne službe potpuno zaživi na prije navedenom području, uz vjerojatno i neke modifikacije predloženog itinerara, ovisno o iskazanim potrebama stanovništva, i ako se osiguraju materijalni, novčani i kadrovske uvjeti za cjelodnevni rad bibliobusne službe s dva vozila, u sljedećoj fazi uslugama pokretne knjižnice obuhvatila bi se:

- naselja otoka Krka s više od 200 stanovnika, osim užeg područja Grada Krka gdje djeluje gradska knjižnica
- naselja u zaleđu Grada Opatije te općina Lovran i Mošćenička Draga
- naselja u zaleđu Grada Bakra.

Otok Krk raspoređuje se na površini od čak 428 km² i podijeljen je na ukupno sedam jedinica lokalne samouprave, Grad Krk i općine: Bašku, Dobrinj, Malinsku-Dubašnicu, Omišalj, Punat i Vrbnik, koje zajedno imaju ukupno 17 860 stanovnika. U Gradu Krku djeluje samostalna knjižnica koja je jedina profesionalno organizirana knjižnica na otoku.

U Općini Punat u neprimjerenu je prostoru smještena zbirka knjiga, dostupna malobrojnim korisnicima svega 1 sat u tjednu pa je, u ovom slučaju, suvremena bibliobusna služba svakako povoljnije rješenje.

I područje Općine Omišalj koja ima 2 998 stanovnika, obuhvatilo bi se bibliobusnom službom ako do tada lokalna samouprava ne donese odluku o profesionalizaciji djelatnosti postojeće knjižnice.

Osim područja Grada Krka, bibliobus bi obilazio naselja u zaleđu Grada Bakra zbog velike prostorne površine (125 km²), slabe prometne povezanosti i udaljenosti od gradskih središta te zbog istog razloga rubna naselja u zaleđu liburnijskog područja (128 km²).

2.3 Knjižnična mreža na otocima Cresu, Lošinj i Rabu

Gradska knjižnica "Frane Petrić" Cres i Gradska knjižnica i čitaonica Mali Lošinj djeluju u sastavu Pučkog otvorenog učilišta Mali Lošinj.

Kako se do prosinca 2005. godine iz pučkih učilišta treba izdvojiti knjižnična djelatnost, knjižnica u **Malom Lošnju** mora se osnovati kao samostalna ustanova budući da ima kadrovske, dijelom prostorne i stručne pretpostavke. Postojeću mrežu knjižničnih stanica u Velom Lošnju, Nerezinama i otoku Unijama bilo bi poželjno proširiti i na naselje Čunski, o čemu se u zadnje vrijeme intenzivno razmišlja u lošinjskoj knjižnici te, s obzirom na prostornu izoliranost, iako se radi o malim sredinama, i na otoke Susak i Ilovik.

Za cresku je knjižnicu, s obzirom na mali broj stanovnika grada **Cresa**, jednog zaposlenog djelatnika te dosadašnja pozitivna iskustva, nakon izdvajanja djelatnosti iz pučkog učilišta, optimalno rješenje da i dalje djeluje kao ogranak lošinjske gradske knjižnice.

Područje grada **Raba** obuhvaća cijeli otok s osam naselja na 103 km² površine. Postojeća knjižnica treba se u zakonskom roku izdvojiti iz sastava Narodnog sveučilišta i osamostaliti. S obzirom na prostornu površinu, s ciljem čim potpunije pokrivenosti, racionalno bi bilo nabaviti suvremeno opremljen bibliokombi koji bi djelovao pri središnjoj rapskoj knjižnici. Njime bi se pružale knjižnične usluge u rapskim naseljima izuzevši gradsko središte, na odgovarajućim stajalištima, primjerice u dvorištima škola, vrtića, ispred hotela i slično.

Alternativa je bibliokombiju organiziranje knjižničnih stanica u udaljenim naseljima Kamporu, Loparu i Supe-tarskoj Dragi.

2. 4 Osnivanje novih gradskih i općinskih knjižnica

U jedinicama lokalne samouprave koje imaju 5 000 stanovnika i više, treba osnovati stacionarne knjižnice. To je, prije svega, **Bakar** koji je, budući da je grad, obvezan čim prije osigurati svojim građanima usluge suvremene narodne knjižnice. Novosnovana gradska knjižnica, do stjecanja uvjeta za osamostaljenje, može na temelju ugovora djelovati kao ogranak matične knjižnice. Za tu je svrhu potrebno osigurati funkcionalno opremljen prostor veličine oko 400 m², zaposliti barem jednog djelatnika, diplomiranog knjižničara, te postojeći fond knjiga stručno obraditi i unijeti u bazu podataka.²³ Naselja u zaleđu Grada Bakra, kao što je navedeno, obilazio bi županijski bibliobus.

Čavle i **Jelenje** dvije su općine koje trenutačno nemaju organiziranu knjižničnu djelatnost, a bit će obuhvaćene bibliobusnom službom u prvoj fazi. S obzirom na broj stanovnika, trebale bi u budućnosti osnovati samostalne općinske knjižnice. Za tu je svrhu u Čavlima potrebno osigurati funkcionalno opremljen prostor veličine oko 350 m², a u Jelenju 250 m². Budući da obje općine pokrivaju područje Grobnika, optimalno bi rješenje bilo da te jedinice lokalne samouprave osnuju zajedničku knjižnicu čije bi djelovanje bilo uređeno ugovorom o međusobnim pravima i obvezama. U tom slučaju, zbog velike prostorne površine (194 km²), bibliobus bi nastavio obilaziti rubna naselja tih općina.

U vezi sa spomenutim knjižnicama koje imaju neprofesionaliziranu djelatnost, na razini lokalnih samouprava svako treba donijeti odluku o njihovu daljnjem djelovanju.

Knjižnica u **Ravnoj Gori**, premda ima opremljen prostor i knjižnični fond, nema odgovarajuće kadrovsko rješenje niti osigurana sredstva za nabavu. Kako je riječ o općini s malim brojem stanovnika, knjižnica bi se trebala organizirati kao ogranak veće gradske knjižnice, s barem polovicom radnog vremena. Bilo bi racionalno da to bude najbliža, delnička gradska knjižnica. Međutim, pregovori o tome do sada, nažalost, nisu urodili plodom.

Za profesionalno obavljanje djelatnosti knjižnice u **Puntu** potrebno je osigurati prostor veličine 150 m², upotpuniti knjižni fond, osigurati sredstva za redovitu nabavu fonda te stručnog djelatnika, barem s polovicom radnog vremena. Budući da se radi o općini sa svega 1 876 stanovnika, to bi svakako trebao biti ogranak krčke knjižnice.

I knjižnicu u **Omišlju** bilo bi racionalnije ustrojiti kao ogranak krčke knjižnice nego osnivati samostalnu ustanovu, međutim prethodno bi se morala osigurati sredstva za plaću djelatnika i ostale troškove funkcioniranja knjižnične djelatnosti.

Tabela 12. Prijedlog modela mreže narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije

GRADOVI/ općine/veća naselja	Broj stanovnika	Broj naselja	Površina km ²	Postojeće stanje	Prijedlog knjižnične mreže: 1. faza	Prijedlog knjižnične mreže: 2. faza
RIJEKA	144043	2	44			
Rijeka				županijska gradska knjižnica s mrežom ogranaka		
Naselja:						
Turnić				ogranak		
Zamet				ogranak		
Sušak				ogranak		
Drenova				ogranak		
Marčeljeva Draga				stajalište bibliobusa		
Kozala				stajalište bibliobusa		

²³ Početkom 2004. godine Grad Bakar donio je odluku da se prizemna zgrada nekadašnje trgovine Rijekatekstila, smještena u samome gradskom središtu, bruto-površine 127 m² uredi za potrebe buduće knjižnice te je u tijeku izrada projektne dokumentacije.

GRADOVI/ općine/veća naselja	Broj stanovnika	Broj naselja	Površina km ²	Postojeće stanje	Prijedlog knjižnične mreže: 1. faza	Prijedlog knjižnične mreže: 2. faza
Orehovica				stajalište bibliobusa		
Sv. Kuzam				stajalište bibliobusa		
Draga				stajalište bibliobusa		
Blečići				stajalište bibliobusa		
Vežica				stajalište bibliobusa		ogranak
Gornja Vežica				stajalište bibliobusa		
Donja Vežica				stajalište bibliobusa		
Pehlin				stajalište bibliobusa		
Srdoči				stajalište bibliobusa		ogranak
Škurinje				stajalište bibliobusa		ogranak
<i>Ustanove:</i>						
Vrtić Zamet				stajalište bibliobusa		
Vrtić Krijesnica				stajalište bibliobusa		
Vrtić Turnić				stajalište bibliobusa		
<i>Poduzeća:</i>						
Čistoća				stajalište bibliobusa		
Autotrolej				stajalište bibliobusa		
BAKAR	7773	9	125	nema narodnu knjižnicu		
Bakar	1566				gradska knjižnica	
Hreljin	1982					stajalište bibliobusa
Krasica	1295					stajalište bibliobusa
Kukuljanovo	811					stajalište bibliobusa
Škrljevo	1153					stajalište bibliobusa
KASTAV	8891	6	11			
Kastav	2037			ogranak opatijske Gradske knjižnice	samostalna gradska knjižnica	
Čikovići	3089					ogranak
KRALJEVICA	4579	6	18			
Kraljevica	2897			samostalna gradska knjižnica		
Šmrika	894					ogranak
Čavle	6749	10	85	nema narodnu knjižnicu		
Čavle	1248				stajalište bibliobusa	općinska knjižnica
Buzdohanj	1311					stajalište bibliobusa
Cernik	1344					stajalište bibliobusa
Mavrinci	999				stajalište bibliobusa	

GRADOVI/ općine/veća naselja	Broj stanovnika	Broj naselja	Površina km ²	Postojeće stanje	Prijedlog knjižnične mreže: 1. faza	Prijedlog knjižnične mreže: 2. faza
Jelenje	4877	17	109	nema narodnu knjižnicu		
Dražice	1805				stajalište bibliobusa	općinska knjižnica
Jelenje	410					stajalište bibliobusa
Podhum	1342					stajalište bibliobusa
Klana	1931	5	94	nema narodnu knjižnicu		
Klana	1176				stajalište bibliobusa	
Studena	409				stajalište bibliobusa	
Kostrena	3897	19	12			
Kostrena	682			samostalna općinska knjižnica		
Viškovo	8907	7	18			
Viškovo	1779			ogranak		
Marinići	3139			samostalna općinska knjižnica		
CRIKVENICA	11348	4	28			
Crikvenica	7121			samostalna gradska knjižnica		
Dramalj	1456			knjižnična stanica		
Jadranovo	1148			knjižnična stanica		
Selce	1623			ogranak		
NOVI VINODOLSKI	5282	20	264			
Novi Vinodolski	4119			samostalna gradska knjižnica		
Klenovica	352					knjižnična stanica
Ledenice	178				knjižnična stanica	
Općina Vinodolska	3530	4	152			
Bribir	1753			samostalna općinska knjižnica		
Drivenik	325				stajalište bibliobusa	
Grižane	839				stajalište bibliobusa	
Tribalj	612				stajalište bibliobusa	
OPATIJA	12719	10	54			
Opatija	7850			samostalna gradska knjižnica		
Oprič	915					stajalište bibliobusa

GRADOVI/ općine/veća naselja	Broj stanovnika	Broj naselja	Površina km ²	Postojeće stanje	Prijedlog knjižnične mreže: 1. faza	Prijedlog knjižnične mreže: 2. faza
Pobri	917					stajalište bibliobusa
Poljane	750					stajalište bibliobusa
Veprinac	853					stajalište bibliobusa
Lovran	3987	5	27			
Lovran	3241			ogranak opatijske Gradske knjižnice		
Liganj	289					stajalište bibliobusa
Tuliševica	216					stajalište bibliobusa
Matulji	10544	23	176			
Matulji	3570			ogranak opatijske Gradske knjižnice		
Mune	264					stajalište bibliobusa
Rupa	310					stajalište bibliobusa
Šapjane	208					stajalište bibliobusa
Veli Brgud	459					stajalište bibliobusa
Zvoneče	314					stajalište bibliobusa
Mošćenička Draga	1641	14	47			
Mošćenička Draga	439			ogranak opatijske Gradske knjižnice		
Mošćenice	310					stajalište bibliobusa
Sveti Petar	223					stajalište bibliobusa
KRK	5491	15	107			
Krk	3364			samostalna gradska knjižnica		
Kornić	325					stajalište bibliobusa
Vrh	769					stajalište bibliobusa
Baška	1554	4	100	nema narodnu knjižnicu		
Baška	964					stajalište bibliobusa
Draga Bašćanska	291					stajalište bibliobusa
Jurandvor	261					stajalište bibliobusa
Dobrinj	1970	20	55	nema narodnu knjižnicu		
Dobrinj	122					stajalište bibliobusa
Polje	295					stajalište bibliobusa
Šilo	381					stajalište bibliobusa

GRADOVI/ općine/veća naselja	Broj stanovnika	Broj naselja	Površina km ²	Postojeće stanje	Prijedlog knjižnične mreže: 1. faza	Prijedlog knjižnične mreže: 2. faza
Malinska	2726	21	43	nema narodnu knjižnicu		
Malinska	607					stajalište bibliobusa
Milčetići	251					stajalište bibliobusa
Radići	511					stajalište bibliobusa
Sveti Vid	256					stajalište bibliobusa
Omišalj	2998	2	37			
Omišalj	1790			neprofesionalizirana djelatnost		ogranak krčke knjižnice/stajalište bibliobusa
Njivice	1208					stajalište bibliobusa
Punat	1876	2	34			
Punat	1784			neprofesionalizirana djelatnost		ogranak krčke knjižnice/stajalište bibliobusa
Vrbnik	1245	4	52	nema narodnu knjižnicu		
Vrbnik	944					stajalište bibliobusa
CRES	2959	26	291			
Cres	2333			gradska knjižnica u sastavu POU Mali Lošinj	ogranak lošinske Gradske knjižnice	
MALI LOŠINJ	8388	14	222			
Mali Lošinj	6296			gradska knjižnica u sastavu POU Mali Lošinj	samostalna gradska knjižnica	
Ćunski	150					knjižnična stanica
Ilovik	104					knjižnična stanica
Nerezine	371			knjižnična stanica		
Susak	188					knjižnična stanica
Unije	90			knjižnična stanica		
Veli Lošinj	917			knjižnična stanica		
RAB	9480	8	103			
Rab	554			gradska knjižnica u sastavu Narodnog sveučilišta Rab	samostalna gradska knjižnica	
Kampor	1293					stajališta bibliokombija/ k.stanica
Lopar	1191					stajališta bibliokombija/ k.stanica

GRADOVI/ općine/veća naselja	Broj stanovnika	Broj naselja	Površina km ²	Postojeće stanje	Prijedlog knjižnične mreže: 1. faza	Prijedlog knjižnične mreže: 2. faza
Supetarska Draga	1164					stajališta bibliokombija/ knjiž. stanica
ČABAR	4387	41	282			
Čabar	511			samostalna gradska knjižnica		
Gerovo	722				stajalište bibliobusa	
Prezid	877				stajalište bibliobusa	
Tršće	428				stajalište bibliobusa	
DELNICE	6262	55	217			
Delnice	4451			samostalna gradska knjižnica		
Brod na Kupu	248				stajalište bibliobusa	
Crni Lug	291				stajalište bibliobusa	
Lučice	337				stajalište bibliobusa	
Brod Moravice	985	38	63			
Brod Moravice	408				stajalište bibliobusa	
Donja Dobra	190				stajalište bibliobusa	
Gornji Kuti	58			neprofesionalizirana djelatnost		
Fužine	1855	9	86	nema narodnu knjižnicu		
Fužine	814				stajalište bibliobusa	
Lič	379				stajalište bibliobusa	
Vrata	309				stajalište bibliobusa	
Lokve	1120	7	43	nema narodnu knjižnicu		
Lokve	659				stajalište bibliobusa	
Homer	290				stajalište bibliobusa	
Mrkopalj	1407	6	138			
Mrkopalj	923				stajalište bibliobusa	
Sunger	333				stajalište bibliobusa	
Ravna Gora	2724	6	112			
Ravna Gora	1869			neprofesionalizirana djelatnost	stajalište bibliobusa	ogranak delničke knjižnice
Kupjak	270				stajalište bibliobusa	
Stara Sušica	292				stajalište bibliobusa	
Stari Laz	251				stajalište bibliobusa	

GRADOVI/ općine/veća naselja	Broj stanovnika	Broj naselja	Površina km ²	Postojeće stanje	Prijedlog knjižnične mreže: 1. faza	Prijedlog knjižnične mreže: 2. faza
Skrad	1333	32	55	nema narodnu knjižnicu		
Skrad	836				stajalište bibliobusa	
VRBOVSKO	6047	65	278			
Vrbovsko	1894			gradska knjižnica u sastavu Narodnog sveučilišta Vrbovsko	samostalna gradska knjižnica	
Gomirje	435				stajalište bibliobusa	
Jablan	223				stajalište bibliobusa	
Lukovdol	157			knjižnična stanica		
Ljubošina	205				stajalište bibliobusa	
Moravice	797			ogranak		

3. Zaključak

Predstavljeni model mreže narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije prilog je promišljanju njezina budućeg razvoja u skladu s odredbama postojećeg *Zakona o knjižnicama i Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj*, imajući na umu najekonomičnija i najefikasnija rješenja te cjelovitost knjižnične mreže.

Osim već navedenih potrebnih preduvjeta koji se odnose na primerene prostorne, kadrovske i materijalne uvjete rada narodnih knjižnica za učinkovito djelovanje njihovih službi i usluga, valja spomenuti još nekoliko važnih čimbenika.

Elektronička umreženost

Bez obzira na pretpostavljenu dobru fizičku premreženost područja knjižničnim službama i uslugama, njihova puna učinkovitost može se postići jedino elektroničkim umrežavanjem knjižnica kako bi se postigla dostupnost informacija o građi i mjestu njezine pohrane, uz maksimalnu racionalizaciju kadrova i sredstava te utrošenog vremena djelatnika i korisnika.

U tome vidimo ključnu ulogu matične knjižnice kao budućeg informatičkog i informacijskoga čvorišta, odnosno središnjeg poslužitelja za ostale narodne i školske knjižnice Županije, čiji bi djelatnici, u tom slučaju, mogli u većoj mjeri biti usmjereni k neposrednom radu s korisnicima.

Interakcija tradicionalnih i elektroničkih medija

Prema podacima o knjižničnoj građi narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije, već smo istaknuli da su novi mediji, posebice elektronički, neodgovarajuće zastupljeni u njihovim fondovima, točnije rečeno, da je još uvijek nedovoljno osiguran pristup tim vrstama dokumenata.

Uza sve razumljive razloge, poput neprimjerenih prostornih uvjeta, nedovoljnih sredstava za nabavu i sl., nužno je poticati svijest o potrebi prilagodavanja knjižničnih fondova, usluga i servisa promijenjenom informacijskom okružju i novim potrebama korisnika²⁴.

Edukacija

Vezano uz promijenjeno informacijsko okružje i nove tehnologije te u skladu s time nove zahtjeve koji se postavljaju pred knjižničare, od njih se neprekidno traži usvajanje novih znanja i vještina kako bi mogli uspješno posredovati između korisnika i informacija.

Uz to, u novije vrijeme narodne knjižnice sudjeluju u brojnim međunarodnim projektima ili se natječu za sredstva raznih fondacija. Da bi se uspješno uključile u njihove programe, nužna su znanja iz područja menadžmenta, marketinga, komunikologije, poznavanja stranih jezika i sl. Prema tome, potreba za edukacijom odnosno doživotnim učenjem postavlja se kao imperativ.

²⁴ Buckland, Michael. Preoblikovanje knjižničnih službi i usluga: program / prevela Koraljka Golub. Lokve : Naklada Benja; Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000.

Marketing knjižničnih službi i usluga

Da bi narodne knjižnice mogle uspješno obavljati svoje ciljeve i zadaće, nužna je stalna promidžba knjižničnih službi i usluga kao dijela marketinške strategije. Ta se promidžba, među ostalim, ogleda u stalnom ispitivanju potreba zajednice korisnika, mjerenju i vrednovanju uspješnosti odgovaranja na te potrebe, suradnji s javnošću, medijima, organima lokalne samouprave i sl.

Prema virtualnoj i digitalnoj budućnosti

Ubrzan razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije neizbježno utječe na preoblikovanje knjižničnih službi i usluga. Knjižnice moraju osigurati elektronički pristup građi te odabir, obradu, pohranjivanje i zaštitu elektroničkih dokumenata.

Vezano uz to, teži se u skoroj budućnosti izgraditi jedinstven web portal knjižnica preko kojega će korisnicima 24 sata na dan biti omogućen pristup informacijama iz integriranog OPAC-sustava. Taj bi sustav trebao osigurati virtualne usluge poput učenja na daljinu, pribavljanja udaljene digitalne građe i slično.

Uz to, knjižnice će moći vlastitu vrijednu i jedinstvenu građu iz zavičajne zbirke i drugih zbirki digitalizirati i ponuditi u online-pristupu.

Omogućavanjem pristupa informacijama, osiguravanjem uvjeta za osobno obrazovanje i kreativni razvoj, a time i razvoj društva u cjelini, narodne knjižnice imaju temeljnu ulogu u životu svake zajednice. Njihova je posebna važnost u njegovanju zavičajne pripadnosti, ali i multikulturalnosti, u razvijanju informatičkog opismenjavanja kao i uključivanja marginalnih skupina u društvena zbivanja.

Riječju, narodne knjižnice moraju biti, kao što je navedeno u UNESCO-vu *Manifestu*, “bitnom sastavnicom svake dugoročne strategije na području kulture, osiguranja informacija, opismenjavanja i obrazovanja”.

To još jednom potvrđuje potrebu izrade strateškog plana razvoja mreže narodnih knjižnica na nacionalnoj razini, koja je iskazana kao zaključak na više stručnih skupova. Primjerice, nakon Okruglog stola “Principi izgradnje mreže narodnih knjižnica u županijama Republike Hrvatske”, održanog u Osijeku 11. lipnja 1999., sve su matične knjižnice izradile prijedloge mreže narodnih knjižnica svojih županija kao dijelova jedinstvene mreže. Nažalost, taj projekt nije doživio daljnju verifikaciju nadležnih ustanova i stručne javnosti.

Na 5. međunarodnoj konferenciji “Narodne knjižnice u novoj Europi,” održanoj u Zagrebu od 17. do 18. listopada 2002., istaknuta je važnost izrade plana razvoja narodnih knjižnica u okviru ukupne strategije kulturnog razvitka, pri čemu se ističe da taj plan treba sadržavati:

- isticanje, odnosno prepoznavanje nezamjenjive uloge narodnih knjižnica u sveukupnom društvenom razvoju, uključujući nove usluge i načine njihova pružanja
- uspostavu funkcionalne mreže narodnih knjižnica s čvorištima u većim gradskim središtima kao dijelova ukupnoga hrvatskog knjižničkog sustava
- osiguranje suvremene informacijske tehnologije i primjene novih medija kao osnovnog preduvjeta za ostvarivanje pristupa znanju i informacijama
- osiguranje funkcije narodne knjižnice kao mjesta susreta.²⁵

Rezultat provedbe strateškog plana iskazanog sa svim relevantnim pokazateljima: infrastrukturnim, kadrovskim i financijskim te osiguranom koordinacijom na državnoj, regionalnoj i mjesnoj razini, trebao bi biti primjeren i ravnomjeren razvoj svih narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, pa tako i u Primorsko-goranskoj županiji.

Literatura

Službene publikacije

Međunarodni dokumenti

- Kopenhaška deklaracija. // HKD Novosti, 14(svibanj 2000.), str. 15.
- Knjižnice i intelektualna sloboda, izjava IFLA/FAIFE. // HKD Novosti 13(listopad 1999.), str. 11.
- Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za razvoj službi i usluga / prevela Irena Kranjec. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.
- PULMAN-smjernice. URL: <http://www.pulmanweb.org> (16. 6. 2003.)
- Smjernice za knjižnične usluge za mladež / prevela Sanjica Faletar. The Hague : IFLA; Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2001.
- UNESCO-v Manifest za narodne knjižnice. // HBD Novosti, 5(listopad 1994.–veljača 1995.), str. 11.

²⁵ Stipanov Josip; Jadranka Slobodanac. Narodne knjižnice u okviru strategije kulturnog razvitka Republike Hrvatske. // Međunarodna konferencija Narodne knjižnice u novoj Europi: utjecaj globalizacije i informatizacije na narodne knjižnice u tranzicijskim zemljama : zbornik radova / urednica Tatjana Nebesny. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba - Gradska knjižnica, 2003. Str. 25.–29.

Zakoni Republike Hrvatske

- Zakon o brdsko-planinskim područjima. // Narodne novine, 12(6. veljače 2002.), str. 630.–633.
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o brdsko-planinskim područjima. // Narodne novine, 117(23. srpnja 2003.), str. 4343.–4344.
- Zakon o knjižnicama. // Narodne novine, 105(9. listopada 1997.), str. 3403.–3418.
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama. // Narodne novine, 104(20. listopada 2000.), str. 3736.

Podzakonski akti

- Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine, 43 (11. svibnja 2001.), str. 1246.–1250.

Standardi

- Standardi za narodne knjižnice. // Narodne novine, 58(9. lipnja 1999), str. 2056.–2063.
- Standardi za pokretne knjižnice-bibliobuse. // Narodne novine, 58(9. lipnja 1999), str. 2063.–2066.

Knjige

Buckland, Michael. Preoblikovanje knjižničnih službi i usluga: program / prevela Koralka Golub. Lokve : Naklada Benja; Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000.

Strategija kulturnog razvitka : nacrt / voditelj projekta Vjeran Katunarić; urednici Biserka Cvjetičanin, Vjeran Katunarić. Zagreb : Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2001.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Sabolović-Krajina, Dijana. Pokretne knjižnice u Finskoj. // Okrugli stol «Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama» : zbornik izlaganja / urednik Dragutin Katalenac. Osijek : Gradska i sveučilišna knjižnica, 2003. Str. 30.–33.

Stipanov Josip; Jadranka Slobodanac. Narodne knjižnice u okviru strategije kulturnog razvitka Republike Hrvatske. // Međunarodna konferencija Narodne knjižnice u novoj Europi: utjecaj globalizacije i informatizacije na narodne knjižnice u tranzicijskim zemljama : zbornik radova / urednica Tatjana Nebesny. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba - Gradska knjižnica, 2003. Str. 25.–29.

Šestan, Ingrid. Županija kupuje bibliobus i knjige. // Novi list, 57, 17865(14. svibnja 2003.), str. 16.

Počeci čitaonica sežu u 17. stoljeće kada se, najprije u Engleskoj, a zatim i u drugim europskim zemljama, počinju otvarati čitalački klubovi i društva pod nazivima *casino di letura*, *cabinet de lecture*, *lekturkabinett* i sl. Ta su društva imala i manje zbirke knjiga za posudbu, međutim puk tu nije imao pristupa. Upravo zbog toga u Engleskoj se ubrzo pojavljuju prve knjižnice namijenjene širim slojevima stanovništva.

Osnivanje knjižnica za puk, uglavnom s poučnom i religioznom literaturom, nastavlja se u prosvjetiteljskom ozračju u 18. stoljeću i u drugim europskim zemljama.

U 19. stoljeću demokratizacija pisane riječi doživljava puni zamah te se otvara niz pučkih knjižnica u Europi i Americi s poučnom i zabavnom literaturom.

I u Hrvatskoj se prvi čitalački klubovi pod stranim nazivima otvaraju u 17. i 18. stoljeću, pa tako i u primorskim krajevima i na otocima.

Ideje ilirskog preporoda u 19. stoljeću potiču osnivanje niza čitaonica. Tako se 1838. godine osnivaju čitaonice u Varaždinu, Karlovcu i Zagrebu. U Novom Vinodolskom čitaonica se osniva 1845. godine. Četiri godine poslije osnovana je riječka Narodna čitaonica, a većina ostalih čitaonica na području današnje Primorsko-goranske županije osnovana je šezdesetih i sedamdesetih godina 19. stoljeća ili nešto poslije. Većina je čitaonica u svom sastavu imala i knjižnice čija važnost s vremenom jača, dok se prvobitne funkcije čitaonica polako gube, posebice nakon Prvoga svjetskog rata. Te prve knjižnice koje su započele djelovati unutar društava ili čitaonica, imale su nezamjenjivu ulogu u širenju pismenosti i očuvanju nacionalne svijesti pa su upravo zbog toga često bile na udaru vlasti tijekom burnih povijesnih zbivanja.

U razdoblju između dvaju ratova broj se knjižnica povećava, a djeluju kao gradske i mjesne knjižnice i čitaonice, društvene knjižnice i čitaonice (kulturno-prosvjetnih, strukovnih društava i sl.), te školske knjižnice s javnom funkcijom.

Nakon Drugoga svjetskog rata narodne knjižnice ulaze u djelokrug Ministarstva prosvjete. U tvornicama i poduzećima osnivaju se sindikalne knjižnice koje opskrbljuju knjigama svoje radnike. Budući da zakonska regulativa još uvijek nije donesena, knjižnice i čitaonice se, radi što masovnijeg čitanja, osnivaju neplanski, djeluju u neprimjerenim uvjetima, imaju nedostatke fondove i nedovoljno stručno osoblje.

Prvi Zakon o bibliotekama donesen je 1960. godine. Njime je dotaknuto i pitanje matičnosti, no bez financijskih pretpostavki. Na riječkom području šezdesete godine obilježene su spajanjem postojećih knjižnica u jednu – Gradsku knjižnicu Rijeka

(1962.) te početkom rada bibliobusa – prve pokretne knjižnice u Hrvatskoj (9. lipnja 1969.). Novi Zakon o bibliotečnoj djelatnosti i bibliotekama te Minimum jugoslavenskih standarda narodne biblioteke doneseni su 1973. godine. Budući da je novim Zakonom preciznije uređeno pitanje matičnosti, ubrzo nakon toga, 1975. godine, utvrđena je mreža regionalnih matičnih knjižnica, među kojima je Gradska knjižnica Rijeka za narodne i školske knjižnice na području tadašnje Zajednice općina Rijeka, iako je službeno proglašena deset godina poslije, 15. travnja 1985. godine.

Na planu stručne obrade građe, sedamdesetih su godina učinjeni značajni pomoci buduću da mnoge knjižnice počinju izrađivati abecedne kataloge prema novoobjavljenom Pravilniku i priručniku za izradu abecednih kataloga Eve Verone (1970.). Osamdesete godine u hrvatskom su knjižničarstvu obilježene pripremama za provođenje projekta Bibliotečno-informacijskog sistema, unutar kojega bi knjižnice postale bibliotečno-informacijski centri. Nažalost, projekt nije ostvaren pa su knjižnice počele samostalno rješavati pitanje informatizacije poslovanja.

Krajem osamdesetih godina Gradska knjižnica Rijeka odlučuje se za računalni program "Medved", a devedesetih godina i ostale narodne knjižnice na području matičnosti počinju postupno informatizirati poslovanje u istom programu s različitim dinamikom uvođenja.

Prvi hrvatski Standardi za narodne knjižnice doneseni su 1990. godine. Sljedeće, 1991. godine, umjesto preko dotadašnjeg SIZ-a, započinje nov način financiranja ustanova u kulturi preko fondova općina i nadležnih ministarstava.

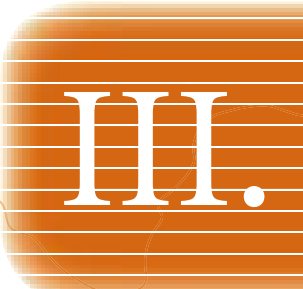
Promjene teritorijalnog ustrojstva 1993. godine, odnosno osnivanje županija, gradova i općina, utječu na osnivačka prava i statusne promjene knjižnica.

Novim Zakonom o knjižnicama (NN 105/1997) uređuje se i potiče osnivanje narodnih knjižnica i njihovo osamostaljivanje. Devedesetih godina narodne knjižnice, osim što informatiziraju poslovanje, uvode nove medije u svoje zbirke i usluge: CD, CD ROM, DVD, internet, istina, različitim dinamikom i opsegom građe i usluga.

Knjižničari se stalno stručno usavršavaju i tragaju za novim izvorima financiranja: sponzorstvima, donacijama, sredstvima međunarodnih fondacija.

Primjenom novih tehnologija, uvođenjem novih medija i usluga, uključivanjem kroz međunarodne projekte u suvremene svjetske tokove javnoga knjižničarstva knjižničari narodnih knjižnica sigurno su zakoračili u treće tisućljeće...

III.

Narodne knjižnice
Primorsko-goranske
županije

Knjižnice gradova

Gradska knjižnica Rijeka

Status

samostalna ustanova, županijska matična knjižnica

Ravnateljica

Marija Šegota-Novak, knjižničarska savjetnica

Djelatnici

Jasenska Alić-Tadić, dipl. knjižničarka, voditeljica smjene Središnjeg odjela

Dunja Bogić, dipl. knjižničarka, voditeljica Ogranka *Drenova*

Mile Bogić, dipl. knjižničar, voditelj bibliobusne službe

Franka Botić, dipl. knjižničarka, voditeljica Središnjeg odjela

Branka Brčić, dipl. knjižničarka, voditeljica Ogranka *Zamet*

Ljiljana Češarek, dipl. knjižničarka, voditeljica Ogranka *Sušak*

Ljiljana Črnjar, dipl. knjižničarka, voditeljica županijske matične službe

Nataša Frgačić, dipl. knjižničarka, voditeljica nabave

Gordana Jerolimov-Beviakva, dipl. knjižničarka, voditeljica Ogranka *Turnić*

Sanja Orešković, dipl. knjižničarka, voditeljica obrade

Vikica Pintarić, dipl. knjižničarka, voditeljica Odjela periodike

Andreja Silić, dipl. knjižničarka, voditeljica službe nabave, obrade i zaštite knjižnične građe

Marija Sušlić, dipl. knjižničarka, voditeljica Dječjeg odjela *Stribor*

Milka Šupraha-Perišić, dipl. knjižničarka, koordinatorka za knjižnično poslovanje

Verena Tibljaš, dipl. knjižničarka, koordinatorka za programsku djelatnost

Nikolina Papić, prof. pedagogije i informatike, Vladin program "S faksa na posao"

Jelena Stipetić, prof. hrvatskog i njemačkog jezika i književnosti, Vladin program "S faksa na posao"

Gorana Tuškan, prof. povijesti i engleskog jezika i književnosti, Vladin program "S faksa na posao"

Rijeka ●

Milena Bradetić, knjižničarka

Ružica Kevešević, knjižničarka

Lidija Korosec, knjižničarka

Mirna Krišković, knjižničarka

Vlasta Manfreda, knjižničarka

Mirjana Mičetić, knjižničarka

Stana Prgić, knjižničarka

Irena Ribarić-Francetić, knjižničarka

Kruna Šepić, knjižničarka

Ankica Škibola, knjižničarka

Linda Tomić, knjižničarka

Anka Vučak, knjižničarka

Darinka Vučetić, knjižničarka

Snježana Burčul, pomoćna knjižničarka

Vesna Grce, pomoćna knjižničarka

Dušica Jordan, pomoćna knjižničarka

Mirjana Juretić, pomoćna knjižničarka

Milena Lončar, pomoćna knjižničarka

Adresa

Matije Gupca 23, 51000 Rijeka

tel.:

051 211-139 (tajništvo)

215-388 (ured ravnateljice)

faks:

051 338-609

e-mail:

gkri@gkri.hr

e-mail:

gkri@gkri.hr

žiro-račun:

2360000-1101534902

Irena Maravić, pomoćna knjižničarka

Vedrana Naglič, pomoćna knjižničarka

Boris Pleić, pomoćni knjižničar, vozač bibliobusa

Kovinka Bezina, knjižnična manipulantica

Luca Bukva, knjižnična manipulantica

Ruža Pokupić, knjižnična manipulantica

Nevenka Slavujević, knjižnična manipulantica

Mirjana Dubravec, računopolagateljica, ½ r.vr.

Jasenka Dumičić, knjigovoda-blagajnica

Vesna Spodnjak, knjigovoda-blagajnica, ½ r.vr.

Angelina Šikanjić, tajnica

Knjižnična mreža

SREDIŠNJI ODJELI

Središnji odjel

51000 Rijeka

Matije Gupca 23

tel. 051 212-245

Odjel za samoučenje

51000 Rijeka

Trg Republike Hrvatske 6

tel. 051 320-016

Radno vrijeme Odjela za samoučenje:

ponedjeljak, srijeda, petak: 10 – 14 sati

utorak, četvrtak: 16 – 20 sati

Dječji odjel *Stribor*

51000 Rijeka

Trg Republike Hrvatske 6

tel. 051 211-573

e-mail: stribor@gkri.hr

Odjel periodike

51000 Rijeka

Bačvarska 2

tel. 051 334-916

Narodna čitaonica

51000 Rijeka

Korzo 24

tel. 051 335-107

OGRANCI

Ogranak *Turnić*

51000 Rijeka

Franje Čandeka 36 E

tel. 051 646-859

e-mail: turnic@gkri.hr

Ogranak *Zamet*

51000 Rijeka

Ante Pilepića 1 A

tel. 051 265-039

Središnji odjel

**Radno vrijeme
središnjih odjela i
ogranaka Turnić i
Zamet:**

ponedjeljak, utorak, srijeda,

petak: 8 – 20 sati

četvrtak: 12 – 20 sati

subota: 8 – 13 sati

Ogranak Drenova

51 000 Rijeka
Cvjetna 2
tel. 051 254-813

Ogranak Sušak

51 000 Rijeka
Kumičićeva 43
tel. 051 218-372

Radno vrijeme ogranaka

Drenova i Sušak:

ponedjeljak, srijeda, petak:
8.30 – 14 sati
utorak, četvrtak: 13.30 – 20 sati
subota: 8 – 13 sati;
Sušak – 1. i 3.,
Drenova – 2. i 4. u mjesecu

Pokretna knjižnica-Bibliobus

Mob. 098 9832497

Radno vrijeme Bibliobusa:

ponedjeljak – petak:
8 – 13 sati prema rasporedu

Dječji odjel Stribor

Ljetno radno vrijeme Knjižnice

Središnji odjel

Dječji odjel *Stribor* ponedjeljak, srijeda, petak: 14 – 20 sati

Odjel periodike utorak, četvrtak: 14 – 20 sati

Narodna čitaonica subota: 8 – 13 sati

Ogranak Turnić

Ogranak *Zamet* ponedjeljak, srijeda, petak: 14 – 20 sati

Ogranak *Drenova* utorak, četvrtak: 8 – 14 sati

Ogranak Sušak

Odjel za samoučenje ponedjeljak, srijeda, petak: 8 – 12 sati

utorak, četvrtak: 16 – 20 sati

Bibliobus ponedjeljak – petak: 8 – 12 prema rasporedu

Radno vrijeme Knjižnice u razdoblju od 24. prosinca do 6. siječnja

(svi odjeli i ogranci)

ponedjeljak-petak: 8 – 14 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 1 570 m²

Knjižni fond: 251 399 svezaka

Periodika: 6 597 svezaka

Nekonvencionalna građa: 2 839 jedinica

CD-i: 1 712

CD-ROM-ovi: 359

videokasete: 768

Posebne zbirke: zavičajna zbirka

zbirka stare riječke i sušačke periodike

spomen-zbirka dr. Klena

zbirka stare građe (RARA)

zbirka knjižničarske literature

Nabava: knjige: 11 525 svezaka

periodika: 235 naslova (319 primjeraka)

nekonvencionalna građa: 600 jedinica

CD-i: 506

CD-ROM-ovi: 22

videokasete: 72

Ukupan broj djelatnika: 45

Broj učlanjenih korisnika: 25 195 ili 17,5 % stanovnika grada Rijeke

(19 589 odraslih i 5 606 djece)

Broj posjeta: 529 398

Broj jedinica posuđene i korištene građe: 751 288 ili 29,8 jedinica po korisniku

Broj posuđenih knjiga: 368 934

Broj knjiga korištenih u čitaonicama: 68 195

Broj korištenih novina i časopisa: 314 159

Broj korištenja interneta: 6 639

Broj korištenja programskih paketa za samoučenje stranih jezika: 2 782

Usluge fotokopiranja i printanja: 91 551

Tjedna otvorenost za korisnike: 61 sat

Broj računala: 52 (20 za korisnike, 32 za osoblje)

Broj pristupnih mjesta za internet: 20 (6 za korisnike, 14 za osoblje)

Ostala oprema: fotokopirni stroj (8), TV (2), video-rekorder (2), glazbena linija (2), CD player (2), DVD

Narodna čitaonica

Pogled u prošlost

Gradska knjižnica Rijeka sljednica je dviju značajnih ustanova: Narodne čitaonice riječke i Gradske biblioteke Sušak.

Narodna čitaonica riječka osnovana je 21. listopada 1849., a započinje djelovati 1850. godine. U njezinu je radu zabilježeno nekoliko razdoblja:

1. razdoblje građanske orijentacije do kraja Prvoga svjetskog rata
2. prestanak djelatnosti od 2. srpnja 1919. do 21. veljače 1926. godine
3. razdoblje djelovanja pod talijanskom vlašću od 1926. do 1941. godine
4. prestanak djelovanja od 1941. do 1945. godine
5. razdoblje od 1945. do 1962. godine, kada postaje javna knjižnica za Drugi rajon, poslije općinu Stari grad.

Povijest Narodne čitaonice riječke i glavna obilježja njezina rada podrobno su prikazani u radu Katice Tadić *Narodna čitaonica riječka: od osnivanja do spajanja u Gradsku biblioteku Rijeka*, u publikaciji *Gradska knjižnica Rijeka: 1849.-1930.-1962.-2000*, objavljenoj u povodu 150. obljetnice Narodne čitaonice i 70. obljetnice Gradske biblioteke Sušak. Iz obilja podataka navodimo tek one najznačajnije za daljnji razvoj knjižnične mreže na području grada i Županije.

Dana 15. studenoga 1953., nakon što se iz Narodne čitaonice izdvojila knjižnična djelatnost, osniva se Knjižnica Narodne čitaonice u prostoru Talijanske gimnazije u Barčićevoj ulici 8, dok u sadašnjem prostoru na Korzu ostaje samo čitaonica.

Knjižnica je bila mješovitog tipa namijenjena djeci i odraslima općine Stari grad, te ujedno matična knjižnica za sindikalne i školske knjižnice svoga područja. Od 1948. godine Knjižnica organizira pokretne zbirke knjiga od stotinjak svezaka koje se posuđuju na nekoliko mjeseci školama, poduzećima i drugim ustanovama. Značajna je njezina stručna pomoć pri osnivanju Narodne knjižnice i čitaonice "Mlaka", prve knjižnice u Rijeci sa slobodnim pristupom fondu, otvorene 27. veljače 1955. godine.

Dječji odjel Narodne čitaonice – "Beli kamik" otvara se 29. travnja 1960. u Ulici Beli kamik 3. Zapošljavaju se dva pedagoga, pa počinju organizirani programi rada s djecom, književni susreti i slično.

Od 31. srpnja 1962. godine sva tri odjela Narodne čitaonice nastavljaju rad u sastavu Gradske biblioteke Rijeka.

Gradska biblioteka Sušak osnovana je 29. kolovoza 1930., a otvorene za javnost 23. veljače 1931. godine. O njezinu radu više se može pročitati u radu Milke Šupraha-Perišić *Gradska biblioteka Sušak* u već spomenutoj publikaciji objavljenoj u povodu visokih obljetnica Gradske knjižnice Rijeka. Izdvajamo tek neke podatke važne za sliku stvaranja knjižnične mreže i razvoj pojedinih usluga, primjerice za djecu.

Gradska biblioteka Sušak bila je jedna od pet gradskih knjižnica Savske banovine, uza zagrebačku, karlovačku, varaždinsku i požešku knjižnicu. Imala je tendenciju biti središnjom knjižnicom regije.

U razdoblju od 1941. do 1943. godine Biblioteka je zatvorena, a do 1945. radila je samo povremeno. U lipnju 1945. godine započinje s radom pod nazivom Biblioteka Gradskega narodnooslobodilačkog odbora Sušak. Ubrzo se, točnije 15. lipnja iste godine, unutar Biblioteke otvara čitaonica.

U novoizgrađenim prostorima Kulturnog doma Biblioteka djeluje od 1. svibnja 1947., a sljedeće godine postaje Gradska biblioteka Trećeg rajona u Rijeci. U idućem razdoblju osnažuje se kadrovski i stručno.

Početkom pedesetih javlja se zamisao o osnivanju glazbenog odjela pa je nabavljeno 250 gramofonskih ploča s klasičnom glazbom. Nažalost, ponajprije zbog prostornih uvjeta, od toga se odustalo.

Gradska biblioteka Sušak polovicom pedesetih godina snažno djeluje na širenju knjižnične mreže, odnosno dostupnosti knjige korisnicima. Organiziraju se pokretne

Odjel periodike

zbirke knjiga i na nekoliko mjeseci dostavljaju okolnim naseljima u kojima o njima skrbe mjesne čitaonice, primjerice u Kostreni, Dragi, Podhumu, Podvežici, Trsatu i dr.

U srpnju 1955. godine Biblioteka otvara Dječju knjižnicu "Sušak" u Ulici Milana Smokvine Tvrdog 9, prvu dječju knjižnicu na tadašnjemu širem riječkom području, s knjigama na hrvatskom i dijelom na talijanskom jeziku. Bilo je predviđeno da osim središnje gradske dječje knjižnice, bude i knjižnica za djecu talijanske manjine. Svaki se tjedan priređuju pričaonice za najmlađe, a jednom u mjesecu susreti ili razgovori o piscima za stariju djecu. Organiziraju se dječje pokretne zbirke knjiga koje se privremeno dostavljaju školama ili ljeti dječjim kolonijama. Tijekom 1958. godine započinju u Dječjoj knjižnici "Sušak" projekcije dijazopozitiva.

Do kraja pedesetih Gradska biblioteka Sušak intenzivno nastavlja osnivati pokretne zbirke, posebice na grobničkom području u Ratuljama, Jelenju i Zoretićima.

Prostor Biblioteke se 1960. godine, nakon iseljenja čitaoničkog dijela, preuređuje, čime se omogućuje slobodan pristup građi. Te godine Biblioteka postaje matična za područje kotara Rijeka te se obilaze okolne općinske knjižnice radi analize stanja i prijedloga daljnjih koraka. Prikupljaju se knjige, pruža savjetodavna i stručna pomoć narodnim i školskim knjižnicama. Opširnije o tim akcijama, djelovanju i razvoju matične djelatnosti Gradske knjižnice Rijeka, kao i o formalno-zakonskom utemeljenju ove službe na razini države, može se pročitati u radu Franke Botić *Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka*, objavljenom u prije spomenutoj publikaciji.

Vezano uz izgradnju jedinstvene mreže knjižnica, važan je podatak da se već 1960. godine javlja ideja o ulasku čitaonica u Kraljevici, Bakru, Hreljinu, Škrležju i Čavlima u sastav Gradske biblioteke Sušak koja bi stručno uredila fondove, osigurala djelatnika i organizirala poslovanje, no to je ostvareno nešto poslije i ne potpuno.

Dana 25. studenoga 1961. godine otvorena je Čitaonica "Sušak" u Ulici Proleterskih brigada 8. Ubrzo nakon toga, 31. srpnja 1962., Gradska biblioteka Sušak sa svoja tri odjela, kao i Narodna čitaonica te Narodna knjižnica i čitaonica "Mlaka" s podružnicom Narodnom čitaonicom "Zamet" (nastalom 1958. od Knjižnice KUD-a "A. Pilepić"), ulaze u sastav novoosnovane ustanove, Gradske biblioteke Rijeka.

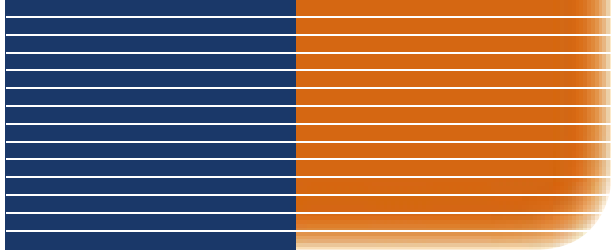
Iscrpan pregled djelovanja Gradske biblioteke Rijeka kao i općenito razvoja knjižnične djelatnosti na riječkom području od 1945. godine, izložen je u radu Katicice Tadić i Marije Šegota-Novak *Gradska knjižnica Rijeka*, objavljenom u navedenoj monografiji Knjižnice. Spomenut ćemo samo neke podatke važne za pregled djelovanja ostalih narodnih knjižnica na području Županije kao i osnivanje gradske knjižnične mreže.

Čitaonice u Kastvu, Bakru i Kraljevici 1962. godine ulaze u sastav Gradske biblioteke Rijeka čiji je osnivač Skupština općine Rijeka. Nešto poslije, točnije 15. srpnja 1965. pripojena je i Čitaonica "Čavle". Time je ostvaren dio ciljeva Gradske biblioteke Sušak o jedinstvenoj knjižničnoj mreži.

Gradska biblioteka Rijeka 1966. godine preseljava u sadašnji prostor palače "Modello" gdje se objedinjavaju fondovi Gradske biblioteke Sušak i Narodne čitaonice. Odjel periodike otvara se 10. studenoga 1966. u iseljenom prostoru u Barčićevoj ulici, a obuhvaća i Narodnu čitaonicu na Korzu te čitaonicu na Sušaku.

Ponovno se javlja ideja o osnivanju glazbenog odjela. No umjesto toga, u prizemlju palače "Modello" otvara se 1967. godine Dječja knjižnica "Stari grad".

O nabavci bibliobusa počinje se razmišljati već 1964. godine, međutim do realizacije dolazi pet godine poslije, točnije 9. lipnja 1969., kada bibliobus započinje s obilaskom udaljenih naselja Općine Rijeka i izvan nje. Bila je to prva pokretna knjižnica u Hrvatskoj i tadašnjoj Jugoslaviji.

O radu bibliobusne službe pisao je njezin voditelj Milan Bogić u radu *Trideset godina Bibliobusa Gradske knjižnice Rijeka*, objavljenom u spomenutoj monografiji Gradske knjižnice Rijeka.

U lipnju 1971. godine otvara se novi ogranak – *Turnić*, izgrađen sredstvima samodoprinosu, čime zapadni dio grada dobiva još jednu knjižnicu, dok se ideja o izgradnji ogranka na Vežici nije nikada realizirala, premda je i u tom dijelu grada postojala tradicija čitaoničke djelatnosti.

Godine 1973. zatvara se čitaonica u Čavlima, a polovicom sedamdesetih godina javljaju se teškoće u financiranju djelatnika u Kastvu i Bakru, pa se tu angažiraju honorarni suradnici koji rade skraćeno radno vrijeme.

Dana 6. ožujka 1978. u novim prostorima u Ulici Ante Pilepića 1 svečano se otvara Narodna knjižnica i čitaonica “Zamet”, 9. siječnja 1979. obnovljena i uređena Narodna knjižnica i čitaonica “Mlaka”, a u ožujku 1980. osuvremenjeni prostor Središnjeg odjela. Te se godine nabavlja i novi bibliobus.

Nažalost, 1981. godine zatvara se Dječja knjižnica “Stari grad”, kojoj se oduzima prostor zbog izgradnje podhodnika.

Odlukom Radničkog savjeta 5. svibnja 1982., zatvara se i čitaonica u Kastvu, očito zbog premalog broja članova.

U zamjenu za oduzeti prostor Dječje knjižnice “Stari grad” tadašnji SIZ kulture dodjeljuje Biblioteci prostor u naselju Drenova. Knjižnica “Drenova” svečano se otvara 1. veljače 1985. godine s dijelom fonda Dječje knjižnice “Stari grad”.

Gradska biblioteka Rijeka 15. travnja 1985. i službeno je proglašena regionalnom matičnom knjižnicom, premda je tu djelatnost obavljala od svog osnutka. Prvi put se otvara mjesto voditelja matične službe, na koje se raspoređuje Franka Botić.

U to vrijeme do polovice osamdesetih godina, Bibliobus je

obilazio, osim riječke, i dio naselja opatijske i crkveničke općine. Zbog nerazumijevanja mjesnih vlasti i teškoća s financiranjem, godine 1986. stajališta se svode samo na područje riječke općine.

Tijekom 1987. godine proširuje se prostor Knjižnice Zamet, što pospešuje intenzivniji rad s djecom.

U rujnu 1991. godine Središnji se odjel zatvara zbog preuređenja, a istoga mjeseca 1993. godine i Odjel periodike preseljava se u novouređene prostore, ali s drugim ulazom. Premda fizički blizu, odjeli nisu uspjeli ostvariti funkcionalnu bliskost.

Valja spomenuti da se informatizaciji poslovanja Središnjeg odjela prišlo još polovicom 1989. godine, kad je nabavljen računalni program “Medved”, tada jedini softver s mogućnošću posudbe. Nakon ponovnog otvaranja Središnjeg odjela 13. travnja 1993., započinje se s računalnom cirkulacijom knjiga. Ubrzo nakon toga informatizira se poslovanje knjižnica Turnić i Zamet.

Godine 1993. dolazi do promjene teritorijalnog ustrojstva pa knjižnice Bakar i Kraljevica, budući da su se našle u novoosnovanim jedinicama lokalne samouprave, više nisu ogranci Gradske biblioteke Rijeka. Ubrzo, 1994. godine, zbog zainteresiranosti uprave tadašnje Općine Kraljevica za nastavak rada Knjižnice, potpisuje se ugovor s Bibliotekom o pružanju knjižničnih usluga, čime je osigurana neprekidnost stručnog rada. Ugovor je vrijedio do 2000. godine, kada je osnovana Narodna knjižnica i čitaonica Kraljevica kao samostalna ustanova.

Prostorni problemi Gradske biblioteke Rijeka još su više došli do izražaja nakon zatvaranja Čitaonice “Sušak” 1993. godine pa se čitaonička djelatnost nakratko smješta u Dječju knjižnicu “Sušak”.

Odjel za samoučenje

Tijekom 1994. godine zbog neodgovarajućeg smještaja, zapuštenosti, dotrajalosti opreme i neisplativosti ulaganja zatvaraju se i obje dječje knjižnice – “Sušak” i “Beli kamik” te Knjižnica i čitaonica “Mlaka”.

Umjesto toga, 1995. godine otvara se suvremeno opremljeni Dječji odjel *Stribor* u samome središtu grada, cjelodnevno otvorena što se, s obzirom na ubrzo prestignut broj članova obiju knjižnica, pokazalo višestruko opravdanim.

Isto se potvrdilo i u Ogranku *Sušak*, svečano otvorenom 20. travnja 1995. u novouređenom prostoru s fondom Knjižnice i čitaonica “Mlaka”. Otvaranjem toga ogranka, istočni dio grada konačno je obuhvaćen mrežom knjižničnih usluga.

Nabava novih medija u većem opsegu počinje 1994. godine zbirkom videokaseta i CD ROM-ova, a 1995. godine i glazbenih CD-a. Iste godine Gradska knjižnica Rijeka ostvaruje pristup internetu.

U međuvremenu novoosnovane općine riječkog prstena ne žele sufinancirati bibliobusnu službu te ta služba prestaje s radom 1996. godine. Matična služba stoga izrađuje novi plan puta i 1997. godine bibliobus započinje obilazak naselja grada Rijeke bez knjižničkog ogranka. Novi ciklus stajališta pratila je i obogaćena ponuda, simbolična članarina i kadrovsko pojačanje, što se ubrzo pokazalo uspješnim.

Valja istaknuti još jedan značajan korak – otvaranje Odjela za samoučenje 2000. godine, opremljenog multimedijским paketima za samoučenje stranih jezika što je ujedno značilo i uvođenje nove usluge za korisnike.

Preuređenjem Narodne čitaonice 2001. godine znatno su osuvremenjene čitaoničke usluge, a ponovnim otvaranjem Ogranka *Turnić*, među ostalim, uvedena još jedna nova usluga – posudba glazbenih CD-a i mogućnost njihova slušanja u prostoru Ogranka.

Mjesto Gradske knjižnice Rijeka u knjižničnom sustavu Republike Hrvatske

Gradska knjižnica Rijeka javna je, narodna knjižnica za Grad Rijeku, a unutar knjižničnog sustava Republike Hrvatske matična knjižnica za narodne i školske knjižnice Primorsko-goranske županije sa zadaćom da pruža savjetodavnu i stručnu pomoć u razvoju svake knjižnice posebno i županijske mreže u cjelini.

Osnovna joj je uloga da knjižnične usluge, zasnovane na vlastitim zbirnama, informacijskim izvorima i pomagalima, znanju i vještini stručnog osoblja te osiguranju pristupa zbirnama i informacijama drugih knjižnica, pruža svim stvarnim i potencijalnim korisnicima, građanima grada Rijeke i okolice, bez obzira na dob, spol, profesiju, društveni i drugi status, s ciljem podupiranja njihova osobnog i profesionalnog razvoja.

Glavna su načela njezina rada otvorenost, demokratičnost, uslužnost i stručnost.

Knjižnične usluge

Osnovne usluge koje Knjižnica nudi svojim korisnicima jesu: posudba knjiga i glazbenih CD-a iz vlastita fonda, međuknjižnična posudba, omogućavanje rada u studijskim čitaonicama i dnevno obavještanje u čitaonicama tiska, pružanje informacija i informacijska pretraživanja iz vlastita fonda i mrežnih izvora, referalne informacije, samoučenje stranih jezika, slušanje glazbe s CD-a, pretraživanje interneta i CD-ROM-ova, edukacija korisnika za služenje informacijskim izvorima, omogućavanje pisanja radova na računalu u Knjižnici, fotokopiranje i skeniranje knjižnične građe.

S ciljem promicanja knjige i čitanja redovito se organiziraju književni susreti, tematske izložbe, pričaonice, videoprojekcije i drugi programski sadržaji.

Značajna postignuća

Gradska knjižnica Rijeka prva je narodna knjižnica u Republici Hrvatskoj koja je 1995. godine, putem CARNET-mreže, besplatno ponudila svojim članovima korištenje interneta te time omogućila pristup javnim mrežnim izvorima i proširila dijapazon svojih usluga.

Sudjelovala je u trima međunarodnim projektima za narodne knjižnice u kojima je ravnateljica Marija Šegota-Novak bila nacionalna koordinatorica za Republiku Hrvatsku: Phare/PLDP (Public Libraries Development Project/Projekt razvoja narodnih knjižnica) 1997. godine, PubliCA (The Concerted Action for Public Libraries) 1999. godine i PULMAN XT (Pulman Libraries Mobilising Advanced Networks – Extending the European Research Agenda for Public Libraries, Museums and Archives) 2002. godine. Slijedom toga, Gradska knjižnica Rijeka bila je domaćin i organizator dvaju međunarodnih stručnih skupova: Narodne knjižnice – izazov promjena, Lovran, 25–26. rujna 1997. i Narodne knjižnice u svjetlu PULMAN-smjernica, Rijeka, 15–16. studenoga 2002. godine.

Kao rezultat suradnje s “Bibliothèque Publique d’Informaton - Centre Georges Pompidou” iz Pariza, otvoren je novi odjel koji je ponudio uslugu samoučenja stranih jezika, prvi takve vrste u hrvatskim narodnim knjižnicama.

I u području programa rada s djecom, ponuđen je inovativan način rada - organiziranje radionica različitog tipa, kojima su voditelji tinejdžeri, korisnici knjižnice.

Gradska knjižnica Rijeka članica je IFLA-e (www.ifla.org), Međunarodnog udruženja knjižničarskih društava i ustanova, te Hrvatskog čitateljskog društva, a djelatnici su osobni članovi Hrvatskog knjižničarskog društva i drugih stručnih udruženja.

Za svoja postignuća, a poglavito za programe kojima njeguje i podupire kulturni, obrazovni i informacijski razvoj zajednice, te za prepoznatljivost koju je razvila s tim u vezi, Gradskoj knjižnici Rijeka 2000. godine, dodijeljena je godišnja Nagrada Grada Rijeke.

Prostorna i funkcionalna organiziranost

Gradska knjižnica Rijeka pruža svojim korisnicima knjižnične usluge putem mreže ogranaka i odjela. U središtu grada nalazi se središnji odjeli. Njihovo funkcioniranje u smislu jedinstvene cjeline otežava međusobna prostorna dislociranost.

U velikim gradskim naseljima: Turniću, Zametu, Sušaku i Drenovi organizirani su mješoviti ogranci, a gradska i prigradska naselja bez knjižničkog ogranka obilazi bibliobus.

SREDIŠNJI ODJELI

Središnji odjeli Gradske knjižnice Rijeka trenutačno djeluju na četiri lokacije u središtu grada.

Zajedničke službe: služba nabave, obrade i zaštite građe, županijska matična služba, služba općih poslova, Središnji odjel za odrasle i Odjel periodike smješteni su u prizemlju i manjim dijelom na prvom katu palače “Modello” na prostoru veličine 610 m² bruto-površine.

Prosječno središnje odjele posjeti 2 125 korisnika na dan u sadašnjim uvjetima, a u frekventnim danima taj se broj penje na više od 3 000 posjetitelja.

Da bi se u tako ograničenim prostornim uvjetima čim brže i kvalitetnije riješili informacijski zahtjevi korisnika, bez obzira na vrstu medija - nositelja informacija koje čuva pojedini odjel, uspostavljen je postupak koji je omogućio da korisnik uputi zahtjev na jednome mjestu i na istome mjestu dobije potpunu informaciju iz svih izvora: knjiga, časopisa, bibliografskih i mrežnih izvora. Na taj se način maksimalnim naporom djelatnika nastoji prevladati prostorna rascjepkanost Knjižnice, kako bi je korisnici čim manje osjetili. Gotovo ne treba ni spominjati koliko je u danim okolnostima, uz opću informiranost, važna strpljivost i ljubaznost djelatnika. Publikacije koje Gradska knjižnica Rijeka ne može osigurati iz svog fonda, nabavljaju se međuknjižničnom posudbom.

Ogranak Turnić

Središnji odjel Matije Gupca 23 (390 m²), organiziran je kao središnji posudbeni odjel za odrasle i studijski odjel. Raspoláže fondom od 104 945 knjiga iz svih područja ljudske djelatnosti (lijepa književnost, publicistika, stručna i znanstvena literatura, knjige na stranim jezicima), referentnom zbirkom (enciklopedije, leksikoni, rječnici, priručnici), zbirkom stare građe, zbirkom iz područja knjižničarstva i spomen-knjižnicom dr. Danila Klena. Fond je namijenjen zadovoljavanju širokog spektra kulturnih, obrazovnih, informacijskih i rekreativnih potreba građana. Najviše što se može, nastoji se odgovoriti na raznorodne informacijske zahtjeve korisnika, različita stupnja složenosti: seminarske radnje, maturalne i diplomske radnje, stručne i znanstvene radove. Odjel dnevno u prosjeku posjeti 1 500 korisnika. Prosječan broj posuđenih knjiga je oko 1 900 svezaka dnevno, koliki je okvirno i broj vraćenih knjiga.

Korisnicima su, zbog prostornih ograničenja, na raspolaganju samo dvije radne stanice za pretraživanje baze podataka Knjižnice te svega 12 radnih mjesta za studijski rad u prilično nepovoljnim uvjetima (žamor, stiješnjenost, mala radna površina, buka s ulice...).

Cjelokupan kulturno-animacijski program za odrasle – književni susreti, predstavljanje knjiga i druga događanja – zbivaju se izvan Odjela, najčešće u prednjem dijelu Narodne čitaonice, u prostoru s četrdesetak mjesta, što je nedovoljno s obzirom na potrebe grada Rijeke.

Odjel periodike, Bačvarska 2 (80 m²), čuva 6 597 svezaka uvezanih godišta novina i časopisa, među njima i vrlo vrijedne primjerke stare riječke i sušačke periodike. Dio građe smješten je u udaljenom spremištu u Ulici Andrije Kačića Miošića, a dio u Narodnoj čitaonici na Korzu. Odjel nabavlja 172 naslova novina i časopisa, od čega ukupno 23 na engleskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku. Korisnicima je na raspolaganju dvanaest radnih mjesta za čitaoničkim stolom, tri računala za pretraživanje

interneta i CD-ROM-ova te jedno računalo za samostalno pisanje radova. Uz podatak da Gradska knjižnica Rijeka ima 25 195 korisnika, gotovo da nema potrebe spominjati da su ovi resursi stopostotno iskorišteni te da se radna mjesta rezerviraju unaprijed za tjedan i više dana.

Djelatnici Odjela, osim pretraživanja iz vlastitog fonda, obavljaju, prema zahtjevima korisnika, najsloženija informacijska pretraživanja mrežnih izvora na internetu i dostupnih baza podataka. Izlazni podaci, prema želji pojedinca, dostavljaju se u tiskanom obliku ili na disketi.

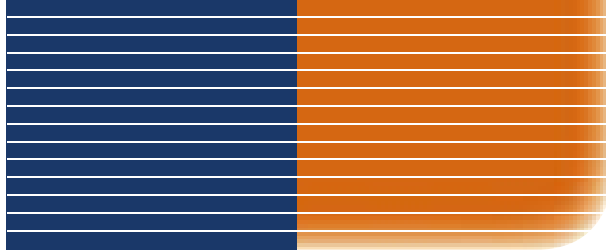
U Odjelu periodike četvrtkom do 12 sati, kad je Knjižnica zatvorena za korisnike, organiziraju se programi edukacije za korištenje interneta i CD-ROM-ova za različite skupine korisnika.

Dječji odjel Stribor, Trg Republike Hrvatske 6, (165 m²), raspoláže fondom od 27 387 knjiga namijenjenih svim dobnim skupinama djece i mladih, 10 naslova časopisa, obrazovno-zabavnom videotekom sa 768 videokasete te 306 CD-a.

U čitaonici sa svega deset radnih mjesta, osim čitanja časopisa i druge građe, pružaju se informacijsko-referalne usluge. Djelatnici rješavaju informacijske zahtjeve svojih mladih korisnika, primjereno njihovoj dobnj i obrazovnoj razini.

Među 2 756 članova Dječjeg odjela *Stribor* su i roditelji, odgajatelji, studenti i prosvjetni djelatnici budući da je poseban kutak namijenjen stručnim publikacijama koje s obrazovnog, pedagoškog i psihološkog aspekta razmatraju problematiku odgoja, odrastanja, emocionalnog i fizičkog razvoja djece i mladih.

Dio djelatnosti po kojoj je Dječji odjel *Stribor* prepoznatljiv, svakako su programi za djecu i mlade. Svakodnevno se, u različito doba dana, u Odjelu zbiva nekoliko vrsta programa: predškolske pričaonice, videoprojeksije, *teen*-radionice.

U *Korneru*, kutku knjižnice namijenjenom tinejdžerima, svakodnevno se sluša glazba, prelistavaju se časopisi, organiziraju tzv. *parlaonice* o određenoj temi i sl.

Narodna čitaonica, Korzo 24 (173 m²), smještena je u iznajmljivom prostoru u vlasništvu Hrvatske televizije. Pedesetak čitaoničkih mjesta potpuno je iskorišteno tijekom dana, što ne uspijeva zadovoljiti zanimanje koje vlada za ovom vrstom knjižničnih usluga. U Čitaonici se nudi 87 naslova dnevnog i tjednog tiska u 137 primjeraka. Od tog je broja ukupno 11 naslova časopisa na engleskom, talijanskom i njemačkom jeziku, čija je nabava, nakon preuređenja i opremanja ovoga prostora povećala broj posjeta mladih riječana budući da je do tada Čitaonicu posjećivala uglavnom starija populacija. Treba spomenuti da je nakon otvaranja uloženi izniman napor djelatnika u edukaciju korisnika za korištenje grane Čitaonice u novim prostornim uvjetima.

U Čitaonici se čuva i dio svezaka starih godišta periodike, a poseban kutak namijenjen je zavičajnoj periodici te publikacijama na njemačkom jeziku koje izdaje Austrijski kulturni forum.

Zahvaljujući suradnji Gradske knjižnice Rijeka s Ministarstvom za europske integracije u Čitaonici je, u sklopu projekta "Europa u Hrvatskoj", instaliran Euro info-kiosk na kojemu se može, osim praćenja aktivnosti Ministarstva, pretraživati internet te primati i slati elektronička pošta, neovisno o članstvu u Knjižnici. U Euro-kutku dostupne su i sve aktualne tiskane publikacije Ministarstva za europske integracije.

Suradnjom s Gradom Rijekom nešto kasnije je instaliran i Rijeka info-kiosk s aktualnim gradskim informacijama i mogućnošću pretraživanja interneta.

Odjel za samoučenje, Trg Republike Hrvatske 6 (50 m²) ponudio je novu uslugu korisnicima – samoučenje stranih jezika. Opremljen je sa šest računala i jednim kasetofonom za audiometodu. Raspolaze se oko dvjesto programskih paketa

na CD-ROM-ovima i audiokasetama za učenje tridesetak svjetskih jezika, uz pripadajuće tiskane priručnike i rječnike. Radi se o programima za različite stupnjeve znanja od početnog do poslovnog. Posebna pozornost posvećuje se izboru programa za djecu, primjereno njihovoj dobi.

Bibliobus obilazi naselja Grada Rijeke bez knjižničnog ogranka, dječje vrtiće, domove umirovljenika i poduzeća. Stajališta ima na ukupno 17 lokacija u dvotjednim ciklusima prema utvrđenom redu vožnje. U Bibliobus je trenutno učlanjeno 1 120 članova. U 2003. godini Bibliobus je posjetilo 13 314 korisnika koji su posudili 30 009 knjiga. Članarina je i dalje simbolična u visini od 10 kn, s obzirom na populaciju kojoj je uglavnom namijenjen, a to su djeca, domaćice, nezaposleni i umirovljenici.

OGRANCI

Ogranci Gradske knjižnice Rijeka smješteni su u gradskim naseljima udaljenim od središta grada i nude mješovite knjižnične fondove za djecu i odrasle:

Ogranak Turnić, Franje Čandeka 36 E (173 m²)

Ogranak Zamet, Ante Pilepića 1 A (220 m²)

Ogranak Sušak, Kumičićeva 43 (90 m²)

Ogranak Drenova, Cvjetna 2 (70 m²)

Svi središnji odjeli, kao i ogranaci *Turnić* i *Zamet*, otvoreni su korisnicima 61 sat u tjednu, ogranaci *Sušak* i *Drenova* 30 sati, a *Bibliobus* 25 sati u tjednu.

Ogranci sadrže mješovite knjižnične zbirke za djecu i odrasle. Zadovoljavaju potrebe mjesnog stanovništva za osnovnim knjižničnim uslugama, potiču i razvijaju čitalačke navike i educiraju korisnike o načinu korištenja izvora informacija u knjižnici.

Gradska knjižnica Rijeka teži profilaciji svojih ogranka u skladu s potrebama mjesnog stanovništva s posebnom pozornošću na raznovrsnost knjižničnih usluga i programa.

Stoga su u novouređenom Ogranku *Turnić*, koji je otvoren 3. prosinca 2003., uz postojeći mješoviti fond za djecu i odrasle, korisnicima ponuđeni i CD-i za posudbu i slušanje u prostoru Ogranka. Omogućilo se i pretraživanje interneta, do sada dostupno samo u Odjelu periodike i Narodnoj čitaonici.

Uređenje i opremanje Ogranka *Drenova* i Ogranka *Zamet* predviđa se 2004. odnosno 2005. godine, čime bi svi ogranci Gradske knjižnice Rijeka bili obnovljeni i osuvremenjeni (budući da je Ogranak *Sušak* otvoren u novom prostoru 1996. godine).

Usporedbe sa *Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj*

Prostorni uvjeti u kojima Gradska knjižnica Rijeka danas djeluje, ispod svih su minimuma stručnih standarda, preporučenih *Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj*.

Ograničenim prostornim mogućnostima valja pridodati i kadrovske budući da bi, samo u odnosu na kriterij broja stanovnika, Knjižnica trebala zapošljavati 58 djelatnika. Prema drugim parametrima poput, primjerice, broja članova ili broja posuđenih i korištenih jedinica knjižnične građe, broj potrebnih djelatnika penje se i do 80.

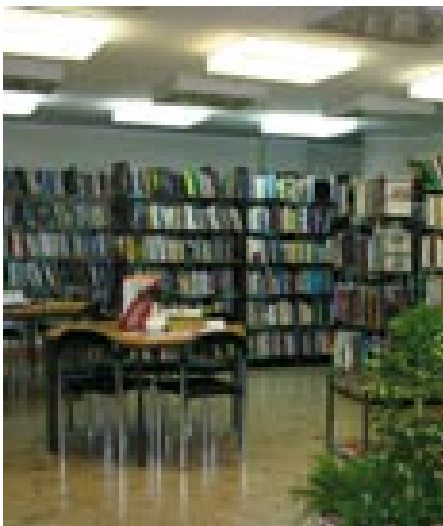
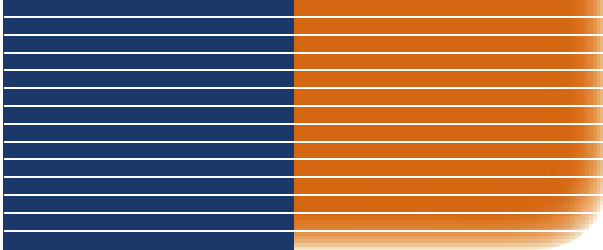
Standardi nisu zadovoljeni ni u pogledu opskrbljenosti knjižničnom građom. Za županijsku knjižnicu nalažu fond od jedne knjige po stanovniku Županije, odnosno 305 505 svezaka knjiga. Za sada je ta brojka 0,8 knjiga po stanovniku Županije ili 82,3 % u odnosu na *Standarde*. Godišnji broj prinova knjiga u prosjeku je upola manji od *Standardima* propisanih najmanje 28 809 svezaka, uzimajući u obzir samo stanovništvo Grada Rijeke, ne i matičnu funkciju Knjižnice. Po učlanjenom korisniku broj nabavljenih knjiga je svega 0,5.

Bibliobus

Ogranak Sušak

Ogranak Zamet

Ogranak Drenova

Umjesto zaključka

Gradska knjižnica Rijeka posebnu pozornost pridaje permanentnom obrazovanju djelatnika putem sudjelovanja na seminarima u vlastitoj organizaciji, organizaciji Knjižničarskog društva Rijeka, Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Centra za stalno stručno usavršavanje, seminara u sklopu europskih projekata za narodne knjižnice i dr.

S obzirom na matičnu ulogu, pažnja je usmjerena i na edukaciju knjižničara narodnih i školskih knjižnica Primorsko-goranske županije. Redovito se svake godine organizira nekoliko stručnih seminara i radnih sastanaka s različitim temama. Organiziraju se tečajevi za korištenje interneta i CD-ROM-a s naglaskom na njihovu primjenu u knjižnicama. Do sada su tečajevi održani za nekoliko grupa knjižničara narodnih knjižnica, a namjeravaju se organizirati i za školske knjižničare.

Drugi važan segment djelatnosti Gradske knjižnice Rijeka su programi edukacije korisnika. Primjerice, održani su programi informatičkog opismenjanja umirovljenika i ženske mladeži, te program edukacije učenika završnih razreda sušačke i riječkih gimnazija za korištenje različitim izvorima informacija u Knjižnici.

Programi za djecu i mlade koji se tijekom cijele godine održavaju u Dječjem odjelu *Stribor* postali su njegov "zaštitni znak". Posebice tu mislimo na već spomenute *teen*-radionice koje su više puta predstavljene stručnoj i široj javnosti. Zadnjih godina, *Striborovci* izlaze iz svojih prostora i s raznim programima gostuju u riječkim osnovnim i srednjim školama.

Unatoč svim poteškoćama tijekom proteklih godina djelovanja, očito je da je Gradska knjižnica Rijeka zahvaljujući stručno utemeljenom radu i okrenutosti zajednici korisnika unaprijedila poslovanje uvođenjem suvremenih informacijskih tehnologija, nabavom novih medija, pružanjem raznovrsnih informacija i uspješnim rješavanjem informacijskih zahtjeva, novim uslugama, edukacijom korisnika i knjižničara, obogaćivanjem programa odjela za djecu i mlade, promišljenim marketinškim djelovanjem i prisutnošću u medijima.

No činjenica je da još uvijek nisu riješeni temeljni problemi Knjižnice – prostor sada samo zamišljene Središnje knjižnice koja u stvarnosti djeluje na četiri lokacije, i odgovarajući integrirani knjižnični softver koji bi omogućio umrežavanje svih ogranaka i odjela Gradske knjižnice Rijeka i otvorio joj mogućnost da postane središnji poslužitelj za narodne i školske knjižnice Primorsko-goranske županije.

Ohrabruje to što njihovo rješavanje više nije neizvjesno budući da su u vezi s tim poduzeti značajni koraci. Pitanje knjižničnog softvera i umrežavanje odjela i ogranaka Knjižnice trebalo bi biti riješeno tijekom 2005. godine.

Konačno, odlukom Poglavarstva Grada Rijeke, nova zgrada Gradske knjižnice Rijeka trebala bi se graditi na Klobučarićevu trgu. Time bi Rijeka bila prvi grad u *novoj* Hrvatskoj koji će namjenski graditi novu zgradu gradske knjižnice.

Glazbeni kutak u Ogranku Turnić

Županijski bibliobus

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Bogić, Milan. Trideset godina Bibliobusa Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 154.–161.

Botić, Franka. Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 134.–153.

Šupraha-Perišić, Milka. Gradska biblioteka Sušak: 1930. – 1962. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 74.–88.

Tadić, Katica. Narodna čitaonica riječka : od osnivanja do spajanja u Gradsku biblioteku Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 30.–73.

Tadić, Katica, Marija Šegota-Novak. Gradska knjižnica Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 89.–133.

Neobjavljeni radovi

Črnjar, Ljiljana, Andreja Silić, Marija Šegota-Novak, Verena Tibljaš. Programska osnova za novu zgradu Gradske knjižnice Rijeka. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2003.

Gradska knjižnica Frane Petrića Cres

Adresa

Trg Frane Petrića 3
51557 Cres

tel./faks:

051 571-054

e-mail:

grad-knjiz-cres@ri.htnet.hr

žiro-račun:

2402006-1100108600

Status

u sastavu Pučkog otvorenog učilišta Mali Lošinj

Ravnateljica

Jagoda Mužić, knjižničarka

Voditelj

Vjekoslav Velčić, SSS

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda, petak: 14 – 19 sati (u ljetnim mj. do 21 sat)

utorak, četvrtak: 8 – 13 sati

svake subote: 8 – 13 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 47 m²

Knjižni fond: 13 815 svezaka

Periodika: 26 svezaka

Nekonvencionalna građa: 89 jedinica

Posebne zbirke: zavičajna zbirka, zbirka stare građe, zbirka školskih udžbenika s početka 20. st.

Nabava: knjige: 1 037 svezaka

periodika: 4 naslova

nekonvencionalna građa: 12 jedinica

Broj djelatnika: 1

Broj učlanjenih korisnika:

531 ili 17,9 % ukupnog stanovništva (306 odraslih i 225 djece)

Broj posjeta: 6 764

Broj posuđenih knjiga: 11 038

Tjedna otvorenost za korisnike: 30 sati

Broj računala: 2 (1 za korisnike, 1 za djelatnika)

Broj pristupnih mjesta za internet:

2 (1 za korisnike, 1 za djelatnika)

Ostala oprema: fotokopirni stroj

Cres ●

Povijest čitaonica i knjižnica na otoku Cresu seže u razdoblje druge polovice 19. stoljeća i usko je povezana s radom kulturnih društava koja su osnivala creska gospoda. Iako nema pouzdanih podataka o datumu osnivanja, zna se da je društvo "Società del Casino" postojalo već 1853. godine.

Sedamdesetih godina osniva se novo društvo "Società Casino riformato-Francesco Patricio", koje je, prema podacima iz izvješća za 1871. godinu, služilo i kao talijanska čitaonica.

Gradska biblioteka "Moise-Bunicich" temeljena je na ostavštini dr. Marka Buničića koji je svoju privatnu zbirku knjiga u Rimu ostavio rodnome gradu pa su zahvalni sugrađani 1887. godine knjižnicu nazvali njegovim imenom kao i imenom drugog donatora, don Giovannija Moise, publicista i talijanskoga gramatičara. Danas se primjerci knjiga iz ove Knjižnice čuvaju u creskom Gradskome muzeju.

Hrvatska pučka čitaonica u Cresu otvorena je u lipnju 1905. godine, kada se u nju upisalo oko stotinu članova. Predsjednikom je imenovan Nikola Bolmarčić, potpredsjednikom Marko Buničić, a tajnikom svećenik Ivan Mrakovčić. Čitaonica je najprije bila smještena u prostorima Gospodarsko-konzumnog društva (današnja zgrada u Ulici žrtava fašizma 5), a potom od 22. studenoga 1908. u svečano otvorenome Narodnom domu (današnja zgrada Pošte). Prigodom otvaranja, Glavna uprava za osnivanje pučkih knjižnica iz Zagreba darovala je Čitaonici 114 knjiga. Čitaonica postaje kulturno središte i stjecište okupljanja žitelja Cresa. Osniva se tamburaški zbor, priređuje tombola i prikupljaju prilozima za Družbu sv. Ćirila i Metoda čijom zaslugom se 1907. u Cresu osniva hrvatska škola. Te godine predsjednikom Čitaonice imenovan je svećenik Ive Mrakovčić, a tajnikom učitelj Ante Blečić. Na godišnjoj skupštini 1911. godine bira se novi odbor: predsjednik je Ivan Maracić, potpredsjednik Mate Kružić, tajnik Ivo Sorić, a blagajnik Ante Blečić.

Dolaskom talijanske uprave na otok Cres, dekretom se ukidaju sve hrvatske ustanove, među kojima i Čitaonica. Knjige su 1921. godine spaljene na trgu ispred zvonika, a dio ih je sačuvan zahvaljujući tome što su skrivene u nekorisćenom dimnjaku kuće jedne creske obitelji.

Knjižnični rad zamire do 1945. godine kada se djelatnost obnavlja u prostorima Narodnog doma.

Kulturno-prosvjetno društvo "Naša sloga" pokreće 1955. godine akciju prikupljanja knjiga za knjižnicu, među kojima su prikupljene knjige i iz fondova ranijih knjižnica. Iste se godine održava tečaj za knjižničare pod vodstvom gospodina Marina Zurla, koji pohađa i učiteljica Marija Rogić, rod. Žic, poslije voditeljica knjižnice.

Knjižnica se smješta u prostor na Narodnom trgu br. 3, sada Trgu Frane Petrića, na katu iznad današnjeg prostora, a zatim još dva puta mijenja sjedište.

Tijekom 1962. godine KPD "Naša sloga" prestaje s radom pa Knjižnica ostaje bez redovitih sredstava, samo s prihodima od članarina i dobrovoljnih priloga. Takvo se stanje održava do 1968. godine, kada se Knjižnica zatvara i prostor namjenjuje drugim djelatnostima.

Dana 1. svibnja 1972. godine Društvo prijatelja Cresa otvara knjižnicu pod sadašnjim nazivom u prostoru gdje je i danas smještena. Do 1986. godine volonterski je vodi gospođa Marija Rogić. Zanimljivo je spomenuti da je Knjižnica tada organizirala i slanje knjiga autobusima u okolna mjesta, gdje su ih preuzimali učitelji i posuđivali korisnicima.

Od 1986. godine Knjižnica je u sastavu Narodnog sveučilišta Mali Lošinj, danas Pučkog otvorenog učilišta Mali Lošinj. Prva voditeljica Knjižnice je Ljiljana Kencel, prof., a 1987. godine na tom radnome mjestu zapošljava se Vjekoslav Velčić. Od 1990. godine Knjižnica je otvorena puno radno vrijeme u jednoj smjeni.

Gradska knjižnica Frane Petrića Cres danas djeluje na vrlo povoljnoj lokaciji, središnjemu gradskom trgu, međutim u vrlo skućenom prostoru od svega 47 m², bez sanitarnih uvjeta.

Knjižnica posjeduje zbirku knjiga za odrasle i djecu, koja opsegom premašuje minimum *Standarda* (155,6%). Izgrađuje se zbirka CD-ROM-ova, dok se druge vrste nekonvencionalne građe zbog prostornih uvjeta za sada ne nabavljaju. Zbog istog razloga ne nabavlja se ni veći broj naslova periodike. Osobita pažnja posvećuje se prikupljanju građe za zavičajnu zbirku.

Zbog skućenosti prostora police se protežu do stropa, pa se iznad visine 1,80 m koriste umjesto rezervnog spremišta.

Od 1995. godine Knjižnica primjenjuje računalni program "Medved" za stručnu obradu i cirkulaciju građe.

Creska je knjižnica bila među prvim narodnim knjižnicama u Županiji, koje su omogućile svojim korisnicima pretraživanje interneta, točnije 1997. godine. Osim posudbe, u Knjižnici se pružaju referentne i referalne informacije, obavlja se međuknjižnična posudba, fotokopiranje knjižnične građe, pretraživanja baza podataka na internetu i CD-ROM-ovima. Za čitaoničke usluge i studijski rad iz referentne zbirke osigurano je šest mjesta.

Sve brojniji posjetitelji Knjižnice su turisti u potrazi za uslugom interneta i beletristikom na stranim jezicima, posebice engleskom, njemačkom i talijanskom, čemu se u okviru nabave posvećuje osobita pažnja. Traženi su i turistički vodiči koje Knjižnica nabavlja i posuđuje.

Gradska knjižnica surađuje preko kulturno-animacijskih programa sa školom, vrtićem i drugim ustanovama, koliko to dopuštaju prostorne mogućnosti.

Podatak o 17,9% učlanjenosti građana grada Cresa u Knjižnicu, potvrđuje njihovu potrebu za knjižničnim uslugama, ali je istodobno pokazatelj neodrživosti postojećih prostornih uvjeta.

Prema odluci Gradskog vijeća i izrađenom projektnom rješenju, novi prostor Knjižnice trebao bi biti u objektu spomeničke baštine, odnosno gotičkom lazaretu, veličine 134 m², čime bi se *Standardi* približno zadovoljili.

Međutim, iako je idejno rješenje prihvaćeno krajem 2000. godine, do sada je obavljen dio građevinskih radova (vidjeti poglavlje I. Mreža narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje, 4. Prostor i oprema knjižnica).

Lokacija nove knjižnice

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Kalčić, Eti. Hrvatske čitaonice i knjižnice na kvvarnerskim otocima do prvog svjetskog rata. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIZ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 83.–96.

Medarić, Frane. Vladimir Marković. Zapisano : Kronika važnijih zbivanja na otocima Cresu i Lošinj. // Otočki ljetopis Cres-Lošinj / glavni i odgovorni urednik Vladimir Marković. Mali Lošinj : Fond za unapređenje kulturnih djelatnosti općine Cres-Lošinj, 2(1975) Str. 68.–80.

Velčić, Franjo. Djelatnost kulturnih i sličnih društava na Cresu i Lošinj u XIX.stoljeću. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIZ kulture Cres-Lošinj: Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 27.–35.

Ostalo (bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke voditelja Knjižnice Vjekoslava Velčića, prema kazivanju nekadašnje djelatnice Knjižnice Marije Rogić i dokumentima Gradske knjižnice Frane Petrića Cres

Narodna knjižnica i čitaonica Crikvenica

Adresa

Strossmayerovo šetalište 22
51260 Crikvenica p. p. 101

tel.:

051 243-238

faks:

051 784-023

web:

<http://www.kgc.hr>

e-mail:

knjiznica-crikvenica@ri.htnet.hr

žiro-račun:

2402006-1100108353

Status

samostalna ustanova

Ravnateljica

Ksenija Car-Ilić, knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda, petak: 9 – 16 sati
utorak, četvrtak: 13 – 19 sati

Knjižnična mreža

Ogranak Selce

Šetalište Ivana Jeličića 7
51266 Selce

tel./faks: 051 765-172

Voditeljica: Edita Jeličić-Krpan,
pomoćna knjižničarka

Radno vrijeme:

ponedjeljak, srijeda, petak: 14 – 19
utorak, četvrtak: 9 – 14

Knjižnična stanica Jadranovo

Ivana Gorana Kovačića 1
51264 Jadranovo

tel.: 051 246-881

Djelatnica: Grozdana Slavnić, knjižničarka

Radno vrijeme: utorak: 9 – 11, četvrtak: 15 – 17

Knjižnična stanica Dramalj

Dramaljsko Selce 30

51265 Dramalj

Djelatnica: Grozdana Slavnić, knjižničarka

Radno vrijeme: petak: 14 – 16

Knjižnični stacionar u lječilištu Thalassotherapia

Gajevo šetalište 21

51260 Crikvenica

Crikvenica ●

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 223 m² (Crikvenica: 73 m²; Selce: 102 m²; Jadranovo: 36 m²; Dramalj: 12 m²)

Knjižni fond: 41 665 svezaka

Periodika: 13 svezaka

Nekonvencionalna građa: 53 jedinice

Posebne zbirke: zavičajna zbirka

Zbirka dr. Vinka Antića (Ogranak Selce)

Zbirka Ivana Lončarića Papića (Ogranak Selce)

Nabava: knjige: 2 552 sveska

periodika: 45 naslova

nekonvencionalna građa: 18 jedinica

Broj djelatnika: 3

Broj učlanjenih korisnika: 1 766 ili 15,6% ukupnog stanovništva (1003 odrasla i 763 djece)

Broj posjeta: 41 835

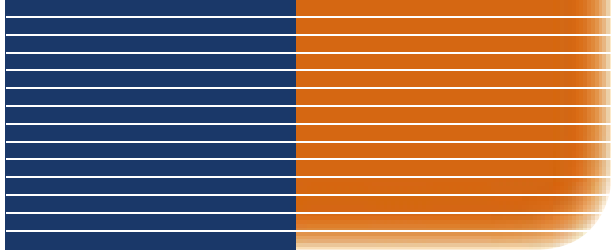
Broj posuđenih knjiga: 123 254

Tjedna otvorenost za korisnike: 33 sata

Broj računala: 4 (2 za korisnike, 2 za djelatnike)

Broj pristupnih mjesta za internet: 4 (2 za korisnike, 2 za djelatnike)

Ostala oprema: fotokopirni stroj (2) scanner, glazbena linija (2)

Dana 6. listopada 1874. godine građanstvo Crikvenice, predvođeno Ivanom Skomeržom, osniva Društvo Narodne čitaonice. Iste godine Odjel za unutarnje poslove pri Zemaljskoj vladi Banovine Hrvatsko, Slavonsko, Dalmatinske odobrava Pravila Kostodne čitaonice u Crikvenici. Čitaonica, osim novina, nabavlja sve više knjiga pa se 1894. registrira pod nazivom Narodna knjižnica i čitaonica.

Kao rezultat nastojanja da se istakne hrvatski nacionalni predznak, 1905. godine mijenja naziv u Hrvatska čitaonica. Najzaslužniji za to su msgr. dr. Niko Veljačić (1884. – 1901.), predsjednik upravnog odbora Čitaonice od 1901. do 1908., i dr. Ivan Kostrenčić (1844. – 1924.) koji je sredio i obogatio knjižnu građu. Od 1908. do 1915. godine predsjednici upravnog odbora bili su ugledni građani Crikvenice: Ivan Polić, Mato Car i Ivan Skomerža ml. Zanimljivo je spomenuti da je već tada Čitaonica pružala usluge turistima, pa ju je u nabavci građe novčano pomagalo i Lječilišno povjerenstvo.

Godine 1923. Čitaonica mijenja sjedište i nastavlja rad u privatnoj zgradi (današnja zgrada u Tomislavovoj ulici br. 4). Pritisici vladajućega jugoslavenskog režima na rad Hrvatske čitaonice, sve veće siromaštvo i opadanje broja članova rezultiraju njezinim zatvaranjem 1927. godine.

Preuređeni sokolski dom na Petaku u Frankopanskoj ulici otvorio se 12. kolovoza 1928. godine. Unutar doma djeluje i čitaonica sve do 1935. godine kad preseljava u novoizgrađeni sokolski dom, također na Petaku.

Dana 16. srpnja 1937. godine održana je u gostionici “Pristanište” osnivačka skupština Narodne čitaonice, koju su organizirali napredni mještani, pristaše HSS-a. Veliku raspravu izazvalo je pitanje naziva, no prevladala je svijest da bi “hrvatska” u nazivu mogla uzrokovati zabranu djelovanja. Knjižnica započinje s radom u jednoj prostoriji gostionice. Knjižničar je bio Zdenko Katnić, a predsjednik Upravnog odbora Ivan Brozičević. Narodna čitaonica primala je listove: “Politiku”, “Hrvatski dnevnik”, “Radnik”, “Našu knjižnicu.”

Na temelju izvješća kotarskog načelnika Juraja Mihalića Odjelu za unutrašnje poslove banske vlasti Hrvatske, u ko-

jem navodi da se na plesnoj zabavi koju je organizirala Čitaonica pjevala “Radnička pjesma”, 4. svibnja 1940. godine zatvara se Narodna čitaonica koja je tada imala 106 članova.

Do ponovnog pokretanja knjižnične djelatnosti dolazi tek 1953. godine kada se osniva Narodna knjižnica i čitaonica sa skromnim knjižnim fondom, smještena najprije u prizemlju nekadašnjeg hotela “Bellevue” (danas Trg Stjepana Radića 13), a potom u zgradi na Strossmayerovu šetalištu 3. Od 1953. do 1960. godine knjižničar je Žarko Piperski, a od 1960. do 1964. Ivan Hrelja.

Knjižnica 1964. godine ponovno seli u Dom kulture na Petaku, no ubrzo nakon preseljenja izbija požar u kojemu je stradala sva knjižnična građa. Iste godine otvara se novi prostor Knjižnice na Strossmayerovom šetalištu 22, gdje i danas djeluje. Knjižničar je u to doba bio Franjo Zbašnik. Od 1968. godine Knjižnicu vodi Regina Ačko koja inventarizira knjižnu građu i klasificira prema UDK sustavu. Dana 1. siječnja 1978. godine Knjižnica ulazi u sastav Narodnog sveučilišta. Poslove voditeljice 1981. godine preuzima knjižničarka Ksenija Car-Ilić.

Knjižnica postaje pokretač i organizator svih kulturnih zbivanja u Crikvenici: izložaba, koncerata, predstavljanja knjiga, druženja s književnicima.

U veljači 1990. otvara se knjižnični stacionar u Lječilištu “Thalassotherapie” sa stotinjak knjiga za potrebe bolesnika.

Od 1. travnja 1990. Knjižnica je u sastavu Centra za kulturu koji 1996. godine mijenja naziv u Ustanova u kulturi “Dr. Ivan Kostrenčić”.

Knjižnica se 1994. godine oprema novim namještajem uz drukčiju funkcionalnu organizaciju, čime se donekle ublažio problem nedostatka prostora.

Knjižnična stanica u Jadranovu započinje s radom 25. srpnja 1996. godine, a u Dramlju se knjižnična stanica otvara 22. svibnja 2002. godine.

Slijedom primjene *Zakona o knjižnicama* od 1. veljače 2000. godine, Knjižnica je samostalna ustanova.

Ogranak Selce također ima dugu povijest. Godine 1873. osniva se Narodna čitaonica u Selcih. Iste godine Zemaljska vlada potvrđuje Pravila za Društvo Narodne čitaonice u Selcih koje potpisuju: svećenik Jure Jeličić, učitelj Nestor Lihl, pisar Jakov Papić i poduzetnik Anton Lončarić.

Već 1874. godine Čitaonica prima 10 listova: "Primorac", "Naša sloga", "Osservatore", "Vijenac", "Obzor", "Narodne novine", "Narodni list", "Katolički list", "Slovenski narod" i "Cittadino", a do 1888. ukupno 21 list.

Razdoblje do 1904. godine obilježeno je kraćim ili dužim prekidima u radu i ponovnim obnavljanjem djelatnosti kada se osniva Hrvatska pučka knjižnica. Sjedište je imala na glavnome mjesnom trgu u kući br. 140, vlasnika Nikole Lončarića. Jedan od osnivača i dugogodišnji tajnik Knjižnice bio je Ivan Lončarić Papić koji je proučavao povijest zavičaja i Hrvatskog primorja, a njegovu rukopisnu i drugu ostavštinu danas čuva Ogranak Selce. Uz njega, zaslužni u radu Knjižnice bili su: Zvonimir Papić, Silvestar Antić, Ive Jeličić Staneša, dr. Ivo Karlović, Vjekoslav Jeličić, Vjekoslav Lončarić, Ivan Jeličić-Tominčić, Vinko Antić, prof. dr. Vinko Antić, Luka Antić i dr.

Već u prvim godinama djelovanja Knjižnica prima veći broj novina, među kojima su: "Dom i svijet", "Prosvjeta", "Hrvatski pravnik", "Novi list", "Koprive", "Hrvatska Danica", "Hrvatska sloboda", "Slobodna riječ", "Pučki prijatelj", "Pučki list", "Mladi Hrvat", "Pokret", "Zvono", "Obzor", "Dalmatinski objavitelj". U Knjižnici se priređuju i edukativna predavanja.

Tijekom 1923. godine osniva se Fond za gradnju Doma prosvjete, pa 1934. Hrvatska pučka knjižnica seli u nove prostore Doma, u kojima je i sada. Tada je posjedovala oko 1000 knjiga. Za vrijeme Drugoga svjetskog rata rad Knjižnice zamire. Od 1959. godine ponovno djeluje, neprekidno do danas. Prvi profesionalno zaposlen knjižničar

bio je Viliam Lončarić od 1968. do 1979. godine, a potom sadašnja djelatnica Edita Jeličić-Krpan.

Narodna knjižnica i čitaonica Crikvenica druga je narodna knjižnica u Županiji prema veličini knjižnog fonda, a treća prema broju korisnika, no sadašnji prostor središnje knjižnice od 73 m² uz glavnu crikveničku šetnicu, odavno ne ispunjava zahtjeve suvremene narodne knjižnice. Uz to što je knjižnični fond zbog svoga sve većeg opsega neprimjerno smješten, nema dječjeg odjela, a prostor za studentski rad i čitaonica tiska dijele ista mjesta.

Unatoč tome, Knjižnica svojim korisnicima, građanima Crikvenice i turistima, nudi recentnu beletristiku na hrvatskom jeziku i više stranih jezika, stručno-popularnu literaturu, zbirku knjiga za djecu i mlade, bogatu zbirku enciklopedija, leksikona i priručnika, veći broj naslova domaće i strane periodike te manju zbirku nekonvencionalne građe. Posebnost unutar zavičajnog fonda odnedavno je i zbirka starih razglednica Crikvenice koje datiraju od 1840. do 1940. godine.

Uz posudbu i čitaoničke usluge, Knjižnica nudi pristup internetu, obavlja informacijska pretraživanja, međuknjižničnu posudbu, omogućuje fotokopiranje i skeniranje knjižnične građe. Pretraživanje interneta od početka 2003. godine omogućeno je korisnicima i u Ogranku Selce.

U tijeku je posljednja faza unosa građe u lokalnu bazu podataka čime će se uskoro potpuno informatizirati stručni knjižnični poslovi, uključujući cirkulaciju građe.

Crikvenička knjižnica prisutna je u kulturnom životu Crikvenice preko brojnih programa: promocija knjiga, večeri poezije, izložbi slika u izlozima Knjižnice.

Od lipnja 2002. godine zajedno s Društvom hrvatskih književnika i uz pokroviteljstvo Grada Crikvenice i brojnih sponzora, Knjižnica je suorganizator Jadranskih književnih susreta. Radi se o manifestaciji u ljetnim mjesecima tijekom koje se organiziraju susreti s književnicima koji žive i stvaraju na Jadranu.

Narodna knjižnica i čitaonica Crikvenica ima i razvijenu knjižničnu mrežu u preostala tri naselja: ogranak u Selcu i knjižnične stanice u Jadranovu i Dramlju.

Posebnost Ogranka Selce koji nudi korisnicima desetak tisuća svezaka knjižne građe, domaću i stranu periodiku i dobro opskrbljenu priručnu zbirku, dvije su vrlo vrijedne ostavštine – Ivana Lončarića Papića i dr. Vinka Antića, s ukupnim fondom od oko 2 500 svezaka knjiga, dvadesetak naslova periodike, dvadeset slika u ulju, više od 300 kutija dokumenata, bilješki, rukopisa, pisama i fotografija značajnih za povijest Hrvatskog primorja i Selca. Dr. Vinko Antić, ugledni Selčanin, oporučno je svoju zbirku knjiga i rukopisa ostavio Knjižnici.

Ivan Lončarić Papić jedan je od osnivača Hrvatske pučke knjižnice 1904. godine. Pisao je prozna djela na čakavštini, proučavao povijest Selca i Hrvatskog primorja te bilježio sve značajne događaje svoga vremena, pa su njegove bilješke dragocjen izvor povijesnih podataka.

U ostavštini je i dio rukopisa Janka Polića Kamova: pisma, dopisnice i drame te fotografije njegove obitelji, kao i pismo Tina Ujevića Kamovu. No da bi to kulturno blago bilo dostupno korisnicima, nužna je stručna i tehnička obrada, primjeren smještaj i prezentacija, uz uvjet da se osigura odgovarajući prostor.

Stručnu obradu knjižnog fonda obavlja djelatnica Knjižnice, dok je obrada rukopisne ostavštine povjerena arhivskom savjetniku mr. Miljenku Pandžiću. Ovaj program, uključujući tehničku zaštitu građe, financijski podupire Grad Crikvenica, Primorsko-goranska županija i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, a realizacija je predviđena do 2009. godine. U tijeku je postupak kojim će rukopisna zbirka dr. Vinka Antića biti proglašena zaštićenim kulturnim dobrom Republike Hrvatske, a ostavština Ivana Lončarića Papića kulturnim dobrom od lokalnog značenja.

U naseljima Jadranovu i Dramlju djeluju knjižnične stanice koje korisnicima nude beletristiku za djecu i odrasle, izbor stručno-popularne literature te obveznu školsku lektiru.

Stacionar u lječilištu "Thalassoterapia" na usluzi je bolesnicima koji tamo borave.

Temeljni je problem crikveničke knjižnice prostor koji je sve očitiji i u smještaju knjižne građe, što stvara neugodan vizualni dojam. Više je godina ravnateljica Knjižnice, uz pomoć matične službe, apelirala na neodrživost takva stanja, o čemu svjedoče i brojni napisi u tisku.

Konačni je rezultat tih napora odluka Grada Crikvenice da se prostor koji je nedavno kupljen od poduzeća Jadran d.d. namijeni za Knjižnicu. Radi se o dijelu prizemlja zgrade u središtu grada, u neposrednoj blizini autobusnog kolodvora, veličine oko 450 m².

Od pet ponuđenih idejnih rješenja, Poglavarstvo je prihvatilo rješenje koje je izradio arhitektonski ured "Rožić arhitekti".

Realizacijom ovog projekta Crikvenica bi konačno trebala dobiti prostor središnje knjižnice primjeren gradu bogate kulturne tradicije.

Ogranak Selce

Literatura

Knjige

Krištofor, Vladimir. Knjižnice i čitaonice u Crikvenici. Rijeka : Libellus, 1985.

Naraštaji govore : 110. godišnjica (1873-1983) Narodne čitaonice, 80. godišnjica (1904-1984) Hrvatske pučke knjižnice, 50. godišnjica (1934-1984) Doma prosvjete. / glavni i odgovorni urednik Vinko Antić. Selce : Narodna knjižnica i čitaonica Selce, 1984.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Ficko, Anton. Police crkveničke knjižnice padaju pod teretom knjiga. // Večernji list, 46, 13748(19. siječnja 2002.)

Filić Stojanović, Maja. Obilježavanje 125. godišnjice rada. // Novi list, 53, 16336(12. siječnja 1999.), str. 31.

Filić Stojanović, Maja. I Knjižnica u službi turizmu. // Novi list, 56, 17534(3. lipnja 2002.), str. 18.

Filić Stojanović, Maja. Knjige na podu i u kartonskim kutijama. // Novi list, 56, 17697 (22. studenog 2002.), str. 19.

Krajinović Zeljak, Mira. Tinovo pismo Kamovu. // Novi list, 54, 16762(26. ožujka 2000.), Primorski Novi list, 40, str. 11.

Krajinović Zeljak, Mira. Grad na Petaku kupuje objekt za knjižnicu. // Novi list, 57, 17832(9. travnja 2003.), str. 19.

Manestar, Jasmina. Knjižnica na internetu. // Novi list, 57, 17963(25. kolovoza 2003.), str. 19.

Petek, Ana. Knjižnica uskoro u novom prostoru. // Novi list, 57, 17936(27. srpnja 2003.), Primorski Novi list, 80, str. 11.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Ksenije Car-Ilić i voditeljice Ogranaka Selce Edite Jelčić-Krpan, prema dokumentima Narodne knjižnice i čitaonice Crikvenica i Ogranaka Selce

Narodna knjižnica “Ivan Žagar” Čabar

Adresa

Narodnog oslobođenja 5
51306 Čabar

tel.:

051 821-412

žiro-račun:

2402006-1100108503

Status

samostalna ustanova

Ravnatelj

Josip Antonello, VŠS, privremeni ravnatelj

Voditelj

Zvonimir Gašparac, SSS

Radno vrijeme za korisnike

utorak: 12 – 14; 16 – 18 sati
četvrtak: 16 – 18 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 100 m²

Knjižni fond: 9 752 sveska

Nekonvencionalna građa: 12 jedinica

Nabava: knjige: 788 svezaka

periodika: 1 naslov

nekonvenciona građa: 11 jedinica

Broj djelatnika: 2 (volonter 6 sati tjedno, privremeni ravnatelj zaposlen u gradskoj upravi)

Broj učlanjenih korisnika: 148 ili 3,4% ukupnog stanovništva (62 odrasla i 86 djece)

Čabar ●

Broj posjeta: 1500

Tjedna otvorenost za korisnike: 6 sati

Broj računala: 2 (1 za korisnike, 1 za djelatnika)

Oprema: fotokopirni aparat, TV, videorekorder, glazbena linija

Slijedeći društvena i politička zbivanja u drugoj polovici 19. stoljeća, i u Čabru se 20. lipnja 1871. otvara čitaonica koja djeluje s većim ili manjim prekidima u radu. Primala je dvadesetak novina i časopisa te posjedovala veći broj knjiga.

Osim u Čabru, čitaonice se otvaraju i u okolnim mjestima. U Tršću čitaonica djeluje od 1899. do 1937. godine. Rad obnavlja sedamdesetih godina 20. stoljeća u prostoru Doma kulture Tršće, no djeluje samo nekoliko godina. U Lividragi kod Gerova čitaonica se osniva 28. svibnja 1931. godine. Tridesetih godina 20. stoljeća čitaonice se osnivaju i u ostalim mjestima čabarskoga kraja: Gerovu, Prezidu, Milanovom Vrhu.

U kasnijem razdoblju, zabilježeno je da je 1952. godine djelovala knjižnica u Plešcima.

Dana 12. rujna 1984. SIZ za kulturu otvara knjižnicu u Čabru koja službeno započinje s radom 23. listopada 1984., ali u neadekvatnom prostoru nekadašnje pekarnice.

Na inzistiranje matične službe, a zbog evidentne opasnosti od vlage za knjižni fond, knjižnica se 26. svibnja 1988. seli u prizemni prostor Osnovne škole "Petar Zrinski", gdje je smještena i danas, premda je to već tada naznačeno kao privremeno rješenje. Radi se o nedovoljno prozračnom prostoru niska stropa, ispod sportske dvorane, izloženom buci, nezadovoljavajuće kvadrature. Kao trajno rješenje, matična služba predlagala je prostor Doma kulture Čabar ili Dvorac Zrinski, uz obvezno zapošljavanje stručnog djelatnika.

Ukidanjem SIZ-a za kulturu 1992. godine Knjižnica djeluje pri Fondu društvenih djelatnosti Općine Čabar, ali i dalje bez odgovarajućeg kadrovskog rješenja.

Stupanjem na snagu novog *Zakona o knjižnicama*, statusno pitanje Knjižnice pokušava se 1999. godine riješiti tako da čabarska knjižnica bude ogranak delničke knjižnice koja je tada bila u postupku registracije kao samostalna ustanova. No od tog se prijedloga naknadno odustalo i Gradsko vijeće Grada Čabra donosi odluku o osnivanju samostalne ustanove.

Uvjet za osnivanje ustanove prema rješenju nadležnog županijskog ureda, a na temelju izvješća županijske matične

službe, bilo je zapošljavanje stručnog djelatnika. No premda je od registracije pri Trgovačkom sudu prošlo nekoliko godine, Knjižnica, iako registrirana ustanova, nema zaposlenog djelatnika. Poslove privremenog ravnatelja i dalje obavlja zaposlenik gradske uprave, a voditelj Knjižnice je, kao i do sada, učitelj Zvonimir Gašparac koji uslužuje korisnike 6 sati u tjednu. Posljedica je toga mali broj članova Knjižnice, svega 3,4% ukupnog stanovništva, nedostatak kulturno-animacijskih programa, nedostatna stručna obrada grade itd.

U 2001. godini, zahvaljujući sredstvima Ministarstva kulture, nabavljene su nove police za knjige.

Od konca 2002. godine Knjižnica nosi naziv Narodna knjižnica "Ivan Žagar" kao spomen na profesora Žagara koji je utemeljio Gimnaziju u Čabru i bio jedan od osnivača Knjižnice 1984. godine.

Čabarska knjižnica ilustrativan je primjer djelovanja knjižnice u manjoj sredini s težim gospodarskim prilikama, koja se unatoč dobrim namjerama i uloženom trudu, ne uspijeva profesionalno organizirati. Radi se još k tome o brdskoplaninskom prometno i zemljopisno izoliranom području velike prostorne površine i nepovoljnih klimatskih uvjeta.

To je značajan pokazatelj struci da *Zakon o knjižnicama*, unatoč pozitivnim namjerama, u dijelu koji se odnosi na osnivanje knjižnica, nije svagdje provediv na predloženi način.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Botić, Franka. Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.-1930.-1962.-2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 143.

Malnar, Željko. Čabar (službeno) bez knjižnice. // Novi list, 46, 138(21. svibnja 1992.), str. 8.

Malnar, Željko. Gradska knjižnica Čabar – 130 godina druženja s knjigom. // Novi list, 53, 16655(5. prosinca 1999.), Goranski Novi list, 44, str. 17.

Malnar, Željko. Uskoro "Narodna knjižnica" i mnoštvo knjiga. // Novi list, 54, 16797(3. svibnja 2000.), str. 19.

Ostalo (bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke novinara Željka Malnara, člana Hrvatskoga novinarskog društva, Ispostava Čabar o povijesti knjižnica i čitaonica u čabarskom kraju

Narodna knjižnica i čitaonica Delnice

Adresa

Ante Starčevića 10
51300 Delnice

tel.:

051 812-430

faks.:

051 814-030

e-mail.:

knjiznica-delnice@ri.htnet.hr

žiro-račun:

2325004-1101012353

Status

samostalna ustanova

Ravnateljica

Darinka Živanović, knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda, petak: 11 – 18 sati
utorak, četvrtak: 9 – 15 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 130 m²

Knjižni fond: 25 520 svezaka

Posebne zbirke: zavičajna zbirka

Nabava: knjige: 900 svezaka

periodika: 8 naslova

Broj djelatnika: 1

Broj učlanjenih korisnika: 957 ili 15,3% ukupnog stanovništva
(519 odraslih i 438 djece)

Broj posjeta: 18 000

Broj posuđenih knjiga: 22 186

Tjedna otvorenost za korisnike: 33 sata

Broj računala: 2 (1 za korisnike, 1 za djelatnika)

Broj pristupnih mjesta za internet: 2 (1 za korisnike,
1 za djelatnika)

Delnice ●

Začetke knjižnične, odnosno čitaoničke djelatnosti na delničkom području nalazimo još 1874. godine kada se kao prvo kulturno-povijesno društvo osniva upravo Narodna čitaonica. Njezino osnivanje pokrenuo je župnik Josip Škrobonja. Zemaljska vlada odobrila je 14. listopada 1874. godine Pravila o radu Čitaonice u kojima se ističe da su "gojenje međusobne zabave, te čitanje raznih novina i časopisa" glavni zadaci i svrha novoosnovanog društva.

Čitaonica je imala velik utjecaj na kulturni život ondašnjih žitelja Delnica i okolice. U vrijeme osnivanja bila je smještena u ugostiteljskom objektu Zdenke Čop. Od 5. ožujka 1876. godine djeluje pod nazivom Pučka čitaonica.

O radu Čitaonice nema podataka do 1934. godine kada se otvara u kući uglednoga kovačkog obrtnika Vjekoslava Pleše Kovačevog i ima 42 člana.

Godine 1937. Čitaonica se zatvara, a knjižni fond pohranjuje u osnovnoj školi, ali se njezin rad ponovno obnavlja 1939. u kući industrijalca Leopolda Cividinija koji, uz to što besplatno ustupa prostor, i materijalno pomaže rad Čitaonice. U ratnim godinama od 1941. do 1945. rad Čitaonice opet zamire.

Nakon rata osniva se nekoliko sindikalnih knjižnica pri ustanovama i poduzećima koje se 1949. godine stapaju u Kotarsku knjižnicu smještenu u prostoru Radničkog doma.

Godine 1953. otvorena je nova suvremeno opremljena Knjižnica i čitaonica čiji se fond popunjava knjigama Kotarske knjižnice te knjigama nekadašnje Pučke čitaonice, od kojih su neke sačuvane do danas. Prva zaposlena knjižničarka bila je Ljubica Rukavina koja na tom radnome mjestu ostaje do 1979. godine, a 1964. zapošljava se i druga knjižničarka, Dragica Majnarić.

Knjižnica s fondom od 2 500 svezaka knjiga ulazi 1966. u sastav Narodnog sveučilišta pri kojem djeluje od 1. studenoga 1986. godine. To je vrijeme intenzivnoga stručnog i profesionalnog oblikovanja Knjižnice. Obavljena je reinventarizacija cjelokupnog fonda i utvrđeno stvarno stanje i financijska vrijednost. Knjige se klasificiraju i katalogiziraju, izrađuje

se abecedni i stručni katalog. Uz to se organiziraju različiti programi poticanja čitanja i druga kulturna zbivanja poput izložaba, lutkarskih predstava i dr.

Od 1979. godine djeluje bibliobusna služba za područje Gorskog kotara, točnije današnjih općina: Brod Moravica, Fužina, Lokava, Mrkoplja, Ravne Gore i Skrada. O značenju rada delničke knjižnice na promicanju knjige i čitanja za stanovnike ovog područja sa specifičnim geografskim i klimatskim obilježjima, govori i to što je upravo zbog djelatnosti bibliokombija 1982., 1983., 1988. i 1989. godine bila nagrađena Nagradom "Pavao Markovac". Kao zanimljivost navodimo da je poslove knjižničara i vozača obavljala tada mlada knjižničarka, današnja ravnateljica knjižnice Darinka Živanović, zaposlena od 1979. godine. U matičnoj delničkoj knjižnici Dragica Majnarić radila je do 1992. godine.

Od 1986. do 1993. Knjižnica djeluje pod okriljem SIZ-a kulture, da bi se novim ustrojstvom mjesne vlasti od 1993. godine njezin rad odvijao pri Općini Delnice. Tada se, nažalost, gasi bibliobusna služba jer niti jedna novoosnovana jedinica lokalne samouprave, unatoč osiguranim sredstvima Primorsko-goranske županije, nije željela preuzeti skrb nad bibliokombijem. To je imalo izrazito negativne posljedice za pokrivenost područja Gorskog kotara knjižničnim uslugama, koje su vidljive i danas.

Tijekom 1993. godine delnička knjižnica počinje primjenjivati računalni program "Medved" za stručnu obradu građe, a potom i cirkulaciju, čime se rad znatno unapređuje i osuvremenjuje.

Dana 21. travnja 1999. Knjižnica postaje samostalna ustanova čiji je osnivač Grad Delnice. Dužnost privremene ravnateljice u to je vrijeme obnašala Nada Glad do 30. rujna 1999., a potom od 19. studenoga 1999. Darinka Živanović, današnja ravnateljica Knjižnice.

Istodobno se postojeći prostor u prizemlju zgrade na trgu u samome središtu grada s postojeća 64 m² proširuje na ukupno 130 m². Time se otvaraju mogućnosti kvalitetnijih pomaka u radu, iako je to još uvijek nedovoljno budući

da je minimum *Standarda* 338 m². Prostor je proširen na susjedni dio prizemlja te je, prema donekle rascjepkan i nepregledan zbog stubišnog dijela zgrade, ipak omogućio da se formiraju funkcionalni dijelovi knjižnice: informativno-posudbeni dio, čitaonica sa 6 mjesta za dnevni i tjedni tisak te studijski rad, odjel za odrasle, odjel za djecu, pomoćne prostorije. Zbog neuvažavanja mišljenja struke pri nabavci, oprema je nedostatna. Police, visine do stropa, u gornjem dijelu služe kao rezervno spremište.

Narodna knjižnica i čitaonica Delnice nudi svojim korisnicima bogat i raznovrstan knjižni fond za djecu i odrasle, referentnu zbirku za studijski rad, dnevni i tjedni tisak.

Zbirkom knjiga premašen je minimum *Standarda* (135,8%) pa Knjižnica posjeduje 4 knjige po stanovniku.

S obzirom na navedeno, nužno je u plan nabave uvrstiti i ostale vrste građe koje se za sada ne nabavljaju.

Građa za zavičajnu zbirku prikuplja se unatrag zadnjih petnaestak godina. Danas ova zbirka ima 182 sveska. Unutar zbirke čuva se Goranski list koji izlazi jednom u mjesecu, kao prilog Novom listu.

Zahvaljujući potpori Ministarstva kulture za nabavu računala, od 2001. godine Knjižnica, uz ostale usluge, svojim korisnicima nudi i mogućnost pretraživanja interneta.

Poseban naglasak unutar kulturno-animacijskih djelatnosti Knjižnice je na programima za predškolce te djecu školske dobi u organiziranju njihova slobodnog vremena. U suradnji s osnovnom školom i dječjim vrtićem, organiziraju se književni susreti, kazališne predstave, izložbeni panoi uređuju se likovnim i literarnim radovima djece, organiziraju se skupni posjeti knjižnici i dr.

S obzirom na dobre stručne temelje, višegodišnje profesionalno djelovanje te iskustvo u organiziranju bibliobusne službe, delnička bi knjižnica mogla imati središnje mjesto u mreži knjižnica Gorskog kotara, no to, nažalost, nije ostvarivo dok je ravnateljica jedina zaposlena osoba.

Literatura

Knjige

Delnice 1481–1981. / glavna i odgovorna urednica Smiljka Mateljan-Radovanović. // Delnice : Mjesna zajednica Delnice; Rijeka : Centar za historiju Radničkog pokreta i NOR Istre, Hrvatskog primorja i Gorskog kotara, 1981.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Botić, Franka. Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 143.–144.

Tomac, Ivan. Svečano otvorena Knjižnica. // Novi list, 52, 16258(21. listopada 1998.), str. 20.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Darinke Živanović prema dokumentima Narodne knjižnice i čitaonice Delnice

Narodna knjižnica i čitaonica Kraljevica

Adresa

Frankopanska 1 a
51262 Kraljevica

tel./faks:

051 282-099

e-mail:

narodna.knjiznica.i.citaonica.
kraljevica@ri.htnet.hr

žiro-račun:

2340009-1110068003

Status

samostalna ustanova

Ravnateljica

Milanka Gudac, dipl. knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda, petak: 9 – 13.30

utorak, četvrtak: 14 – 19 sati

subota: 2. i 4. u mjesecu: 9 – 12 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 235 m²

Knjižni fond: 13 442 svezaka

Nekonvencionalna građa: 44 jedinice

Posebne zbirke: zavičajna zbirka

Nabava: knjige: 1506 svezaka

periodika: 15 naslova

nekonvencionalna građa: 44 jedinice

Broj djelatnika: 1

Broj učlanjenih korisnika: 890 ili 19,4% ukupnog stanovništva
(370 odraslih i 520 djece)

Broj posjeta: 14 760

Broj posuđenih knjiga: 38 376

Tjedna otvorenost za korisnike:
25 sati

Broj računala: 4 (3 za korisnike, 1 za
djelatnika)

Broj pristupnih mjesta za internet:
2 (1 za korisnike, 1 za djelatnika)

Narodna čitaonica Kraljevica osnovana je početkom veljače 1861. godine s namjerom da bude, kao što je to zapisao njezin prvi predsjednik župnik Jakov Randić, “poticalo duševnog i materijalnog napretka, budilo mara za sve što je domoljubno i slavno”.

Pokrovitelj Čitaonice bio je barun Bartol Smaić, ondašnji riječki veliki župan, a počasni članovi brojni uglednici, među kojima Josip Juraj Strossmayer, dr. Franjo Rački, grof Julije Janković, barun Metel Ožegović i dr. Sve osobe značajne u ondašnjem životu Kraljevice bile su članovi Čitaonice. Iza Drugoga svjetskog rata pronađen je tiskani “Imenik gospođe članovah zabavne čitaonice u Kraljevici”, među kojima su ravnatelj, župnik Jakov Randić, savjetnik Stjepko Tomac, tajnik Dragutin Benja i drugi. “Imenik” je restauriran i danas se čuva u zavičajnoj zbirci Knjižnice.

Čitaonica je bila žarište preporodnih ideja koje su se širile putem knjiga, časopisa i novina. Priredivale su se zabave, dramske predstave, manifestacije narodnih plesova i kola. U okrilju Čitaonice ubrzo se otvara i knjižnica koja nosi naziv Knjižnica Augusta Šenoae, u čast književniku koji je sa svojom obitelji često boravio u Kraljevici. Zanimljivo je spomenuti da je Čitaonica bila smještena u Dvorcu Frankopan, odnosno u istom prostoru gdje i danas djeluje Knjižnica.

Brojne osobe značajne u političkom i kulturnom životu onoga doba posjećivale su Knjižnicu, među kojima, osim Augusta Šenoae, Antun Gustav Matoš i Jan Neruda, o čemu svjedoče njihovi vlastoručni potpisi u “Imeniku posjetnikah” koji se čuva u zavičajnoj zbirci. Posjetitelji su uz ime i prezime trebali napisati kojega su staleža, odnosno zanimanje, adresu te ime i prezime osobe koja ih je uvela u Čitaonicu. Dr. Milan Šenoa bio je stalni gost Kraljevice u kojoj je i napisao svoje “Kvarnerske pripovijesti”, a česti posjetitelji bili su Eugen Kumičić, Milutin Cihlar-Nehajev i Antun Nemčić. I mnogi kazališni umjetnici, sveučilišni profesori i ostali uglednici na prijelazu stoljeća i poslije borave u Kraljevici. Među njima Milka Trnina, Marija Ružička-Strozzi, Mila Dimitrijević, Fran Tučan, Tomo Maretić, Oton Župančić i drugi. Sve to povoljno utječe na kulturni život Kraljevi-

ce pa se često u organizaciji Odbora Narodne čitaonice na pozornici Čitaonice priređuju glazbeno-scenska djela u kojima gostuju poznati umjetnici poput ondašnjega dramskog prvaka zagrebačkog kazališta Andrije Fijana.

U razdoblju između dvaju ratova tajnik Čitaonice bio je ravnajući učitelj Juraj Turina koji je svojim radom nesumnjivo obilježio djelovanje Čitaonice od 1919. do 1934. godine.

Za vrijeme Drugoga svjetskog rata rad Čitaonice zamire. U bombardiranju 1944. godine uništen je sav inventar Čitaonice i većina dokumenata o njezinu djelovanju. Danas dostupni podaci o radu rekonstruirani su uglavnom po manjem broju spisa sačuvanih u privatnim zbirkama poput zapisa Stanka Mihičića, ravnatelja ondašnje kraljevičke pučke škole.

Po završetku rata 1945. godine, rad se Čitaonice obnavlja. Knjižni fond značajno se obogaćuje, korisnika je sve više, pa Čitaonica opet dobiva kulturno i obrazovno značenje u životu stanovnika Kraljevice. Tijekom 1953. godine Čitaonica preuzima fondove sindikalnih knjižnica.

Stota obljetnica Čitaonice obilježena je 1961. godine uz pokroviteljstvo dr. Milana Šenoae kada je tiskana publikacija “Jubilej Narodne čitaonice Kraljevica 1861–1961”. Obnovljen je i uređen prostor Čitaonice.

Od 1963. godine, spajanjem riječkih gradskih knjižnica u jednu ustanovu – Gradsku biblioteku Rijeka, u istom je stavu i Narodna čitaonica Kraljevica. Poslove knjižničara obavljala je Mira Sotošek, a potom od 1980. do 1993. Božena Modrčin. Osamdesetih godina osniva se unutar Knjižnice i dječji odjel.

Novim ustrojtstvom lokalne samouprave 1993. godine Narodna čitaonica Kraljevica ostaje izvan okrilja Gradske knjižnice Rijeka i prestaje s radom. Vlasnik prostora, knjižnog fonda i opreme postaje tadašnja Općina, a danas Grad Kraljevica.

Zahvaljujući razumijevanju i nastojanjima načelnika Branka Anića, rad Knjižnice obnavlja se 1994. godine potpisivanjem Ugovora o pružanju knjižničarskih usluga s Gradskom knjižnicom Rijeka, čime je održana trajnost stručnog rada.

Zapošljava se djelatnica na puno radno vrijeme, koja se educira u matičnoj knjižnici i ubrzo polaže stručni ispit za diplomiranog knjižničara. U prvo vrijeme rada Knjižnice nabava i obrada knjižničkog fonda obavlja se u Gradskoj knjižnici Rijeka.

Ubrzo nakon nabave računalnog programa “Medved”, knjižni je fond za vrlo kratko vrijeme potpuno stručno obrađen i unesen u bazu podataka.

Istodobno se, zahvaljujući novčanoj potpori Grada Kraljevice i Ministarstva kulture, svake godine fond sve više obogaćuje u kvantitativnom i kvalitativnom smislu.

Započinje intenzivniji rad s djecom kroz nekoliko programa. Jedan od njih bio je rezultat sudjelovanja knjižničarke Milanke Gudac na seminaru “Druženjem do zajedništva i kulture mira” koji je u organiziran u Sisku od 7. do 9. listopada 1996. godine u organizaciji UNICEF-ova Ureda za Hrvatsku. Program su u Knjižnici od prosinca 1996. do lipnja 1997. provodile knjižničarka i učiteljica Sandra Mohač preko petnaestak dobro posjećenih radionica o različitim temama.

Nakon preseljenja sjedišta Hrvatskoga glazbenog društva “Zvijezda Danica” 1999. godine, u 2000. godini pristupa se adaptaciji i uređenju prostora za Knjižnicu, koji se od početnih 55 m² proširuje na ukupno 235 m². No, nažalost, adaptacija i opremanje nisu izvedeni prema preporukama matične knjižnice, što je rezultiralo nizom propusta i nefunkcionalnošću opreme.

U svibnju 2002. godine Knjižnica se registrirala kao samostalna ustanova.

Osim recentne izdavačke produkcije redovito se nabavlja veći broj dnevnih novina, tjednika i časopisa, a postupno se knjižnični fond počinje obogaćivati i građom na drugim medijima.

Posebno je zanimljiva zavičajna zbirka s oko 500 naslova stare građe koja je zadnjih godina obuhvaćena potporom Ministarstva kulture radi zaštite, pa je više primjeraka restaurirano i zaštićeno u laboratoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Od 2003. godine korisnicima je na raspolaganju jedno računalo za pretraživanje interneta.

Knjižnica ima dječji odjel sa 8 čitaoničkih mjesta. Uređen je i kutić za predškolce s fondom slikovnica i igračaka u kojemu se, u okviru programa rada Knjižnice, organiziraju pričaonice i igraonice, te je u tom smislu ostvarena vrlo dobra suradnja s Dječjim vrtićem "Orepečići" i Osnovnom školom Kraljevica.

Narodna knjižnica i čitaonica Kraljevica intenzivno je prisutna u kulturnom životu Grada Kraljevice. U vlastitim prostorima često organizira postavbe likovnih izložaba i susrete s književnicima.

Budući da se radi o gradskoj knjižnici svakako bi trebalo zaposliti još jednog djelatnika kako bi se rad mogao odvijati cjelodnevno.

Literatura

Knjige

Jubilej Narodne čitaonice Kraljevica 1861.–1961. / uredio Zdravko Gudac. // Kraljevica : Odbor Narodne čitaonice u Kraljevici, 1961.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Botić, Franka. Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 142.

Kleva Slavica. Čitaonica i knjižnica pod okriljem grada. // Novi list, 53, 16429(17. travnja 1999.), str. 15.

Kleva, Slavica. Kraljevičke knjige zlata vrijedne. // Novi list, 55, 17059(28. siječnja 2001.), Primorski Novi list, str. 7.

Kleva, Slavica., U tijeku adaptacija knjižnice. // Novi list, 53, 16416(2. travnja 1999.), str. 17.

Radović, Smiljana. Novi sadržaji u knjižnici. // Novi list, 56, 17734(31. prosinca 2002.), str. 16.

Tadejević, Vinko. Čitaonica u Praputnjaku i okolnim mjestima u XIX. stoljeću. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošnju / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIŽ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 165.

Tadić, Katica, Marija Šegota-Novak. Gradska knjižnica Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka: 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 94 , 120.

Neobjavljeni radovi

Gudac, Milanka. Povijest Narodne čitaonice Kraljevica (1861.–1999.) i Primorske tiskare (1874.–1880.) Pismeni rad na stručnom ispitu za zvanje diplomiranog knjižničara, mentor prof. dr. Aleksandar Stipčević. Kraljevica, 1999.

Narodna knjižnica Krk

Adresa

Josipa Jurja Strossmayera 24
51500 Krk

tel./faks:

051 221-149

žiro-račun:

2402006-1100352217

Status

samostalna ustanova

Ravnateljica

Ivančica Justinić, dipl. knjižničarka

Djelatnica

Višnja Bogdanić, knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak – petak: prije podne: 8 – 13 sati;
poslijepodne (osim ponedjeljka): 17 – 19 sati
subotom: 10 – 13 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 72 m²

Knjižni fond: 17 628 svezaka

Nabava: knjige: 1 975 svezaka
periodika: 3 naslova

Broj djelatnika: 2

Broj učlanjenih korisnika: 1556 ili 28,3% ukupnog
stanovništva (1006 odraslih i 550 djece)

Broj posjeta: 24 000

Broj posuđenih knjiga: 31 000

Tjedna otvorenost za korisnike: 36 sati

Broj računala: 2 (1 za korisnike, 1 za djelatnike)

Broj pristupnih mjesta za internet: 1 (za djelatnike)

Ostala oprema: fotokopirni stroj, CD player

U drugoj polovici 19. i na početku 20. stoljeća zamah preporodnih ideja potiče otvaranje čitaonica i u mjestima otoka Krka. Prva osnovana hrvatska čitaonica na Krku bila je Hrvatska čitaonica u Vrbniku, svečano otvorena 1. travnja 1871. godine. U travnju 1874. godine otvara se Narodna čitaonica u Baški, 1875. u Puntu, 1886. u Omišlju, 1894. u Dubašnici i Malinskoj, 1896. u Dobrinju, 1904. u Jurandvoru, a 1906. u Svetom Vidu.

U samom Gradu Krku 1839. godine otvara se Knjižnica Algarotti. Njezin je fond od oko 10 000 svezaka knjiga, zbirke muzikalija i dvadesetak violina krčki svećenik Nikola Udina Algarotti ostavio oporučnu rodnome gradu Krku. U Knjižnici su se okupljali Talijani uz ponekog hrvatskog intelektualca poput dr. Dinka Vitezića. Knjižnica djeluje do 1894. godine.

Dana 11. studenoga 1886. osnovana je u Krku Kotarska gospodarska zadruga u sklopu koje je djelovala knjižnica sve do 1941. godine.

Nakon mnogih pokušaja da Namjesništvo u Trstu potvrdi pravila, 1895. godine hrvatsko svećenstvo i intelektualci osnivaju Hrvatsku čitaonicu. Između dvaju ratova Čitaonica se naziva Jugoslavenska čitaonica, da bi se tridesetih godina, zbog međusobnih političkih razmirica članstva, njezin rad potpuno ugasio.

Do ponovnog obnavljanja knjižnične djelatnosti u Krku dolazi tek 1954. godine kada se 29. studenoga otvara Općinska knjižnica Krk. Poslove knjižničara obavlja Drago Novosel do kraja 1975. godine. Od 1974. do 1978. Knjižnica djeluje unutar Narodnog sveučilišta, kada njezina djelatnost prestaje. U to je vrijeme na knjižničarskim poslovima bio zaposlen Marko Anić. Tijekom 1981. godine knjižnični fond od oko 3 000 knjiga smješta se u prostor Centra usmjerenog obradovanja "Čedo Žic" Krk. Rad knjižnice u tom razdoblju svodi se na nekoliko sati u tjednu za mali broj korisnika.

Na incijativu i uz iznimni angažman matične službe Gradske knjižnice Rijeka, 1989. godine započinje trogodišnje intenzivno razdoblje priprema za ponovno otvaranje krčke

knjižnice. Osiguranim sredstvima krčke lokalne uprave, tadašnja voditeljica matične službe Franka Botić koordinira nabavu građe za budući knjižnični fond. Izvršno vijeće Skupštine općine Krk u vezi s prostornim smještajem knjižnice, predlaže na sjednici od 6. travnja 1989. da se knjižnica smjesti u prizemlje zgrade nekadašnjeg Općinskog suda. Nažalost, od tog se prijedloga odustalo i u ožujku 1990. godine Izvršno vijeće Skupštine općine Krk donosi odluku o dodjeli prostora za knjižnicu na prvom katu zgrade u tadašnjoj Ulici XIII. divizije 24, veličine 72 m², u kojem djeluje i danas.

Opremu izrađuje "Mizarstvo Počkaž" iz Kozine u Sloveniji, a u financiranju adaptacije, opremanja i nabave građe, osim krčke lokalne uprave, sudjeluje i republički Fond za kulturu. Matična služba inzistira na zapošljavanju djelatnika s visokom stručnom spremom na puno radno vrijeme, ističući važnost da Knjižnica bude čim više otvorena za korisnike, naizmjenično u jutarnjim i popodnevnim satima. Ističe i važnost marketinškog promicanja knjižničnih usluga za djecu i odrasle te redovitost sredstava za nabavu građe. Stručnu obradu fonda, kao i osnivanje zbirki u novom prostoru knjižnice, uz novozaposlenu djelatnicu Ivančicu Justinić, obavili su klasifikatori i katalogizatori matične Gradske knjižnice Rijeka, knjižničarke Milena Bradetić, Stana Prgić i pok. Mara Kurtin.

Knjižnica se svečano otvara 1991. godine pod nazivom Narodna knjižnica Krk. U idućem razdoblju intenzivno se osnivaju zbirke knjiga za djecu i odrasle zahvaljujući redovitu priljevu sredstava iz lokalnog i državnog proračuna, a djelatnica ubrzo polaže stručni ispit za diplomiranu knjižničarku.

U skladu s odredbama novog *Zakona o knjižnicama*, Narodna se knjižnica Krk 24. prosinca 2002. osniva kao samostalna ustanova.

Matična služba u više je prigoda isticala i upozoravala na potrebu pronalazačenja novog prostora za Knjižnicu, veličine sukladne *Standardima* od oko 300 m² budući da je postojeći prostor u proteklom desetljeću od otvaranja, s obzirom na

stalni prirast knjižničnoga fonda i zahtjeve koji su postavljene pred suvremenu narodnu knjižnicu, postao nedovoljan. Osim skućenosti, Knjižnica zbog smještaja na katu nije dostupna invalidima ni majkama s djecom u kolicima. Nedostatak prostora odražava se, među ostalim, i na kvalitetu i kvantitetu knjižničnih usluga, programa i zbirki.

Knjižnica još uvijek ne nabavlja neknjižnu građu, a i broj naslova tekuće periodike ne odgovara *Standardima*. Podatak o dostignutoj veličini knjižnoga fonda (107% minimuma *Standarda*) i broju prinova knjiga (179,9% *Standarda*) pokazuje da plan nabave nužno treba korigirati u korist ostalih vrsta knjižnične građe.

Knjižnica ima pristup internetu, za sada samo za djelatnike, ali čim prije to treba omogućiti i njezinim korisnicima. Potreba je još izraženija u ljetnim mjesecima jer je Krk turistička sredina, i broj onih koji u njemu borave višestruko se uvećava.

Stručna obrada građe obavlja se s pomoću računalnog programa "Medved", a cirkulacija građe potpuno je automatizirana.

Posebnost je krčke knjižnice što je to jedina narodna knjižnica u Županiji koja ne naplaćuje članarinu, što se odražava i na većem broju članova, posebice u ljetnim mjesecima.

Otok Krk, osim Grada Krka, ima još šest ustrojenih općina. Narodna knjižnica Krk jedina je knjižnica na otoku, izuzevši knjižnic u općinama Puntar i Omišalj, čija djelatnost nije profesionalizirana.

Budući da njezine usluge neizbježno koristi i stanovništvo susjednih jedinica lokalne samouprave, da bi krčka knjižnica zaista postala središnja knjižnica otoka Krka, nužno treba osigurati odgovarajući prostor koji će omogućiti širu paletu knjižničnih usluga, posebice onih koji se odnose na primjenu novih tehnologija i građe na drugim medijima. Tek tada Narodna knjižnica Krk može postati nositelj daljnjeg razvoja knjižnične mreže na otoku Krku.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Botić, Franka. Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 143.

Kalčić, Eti. Hrvatske čitaonice i knjižnice na kvvarnerskim otocima do prvog svjetskog rata. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIZ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 83. –96.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Ivančice Justinić, prema dokumentima Narodne knjižnice Crk

Gradska knjižnica i čitaonica Mali Lošinj

Adresa
Zagrebačka 2
51550 Mali Lošinj

tel.:
051 231-915

faks:
051 520-071

e-mail:
knjiznica-losinj@ri.htnet.hr

žiro-račun:
2402006-1100108600

Status

u sastavu Pučkog otvorenog učilišta Mali Lošinj

Ravnateljica

Jagoda Mužić, knjižničarka

Djelatnici

Vesna Andrić-Plešić, pomoćna knjižničarka
Armida Horvat, pomoćna knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak – petak: prije podne: 8 – 13 sati
poslije podne: 16.30 – 19.30; ljeti 18 – 21 sat
subotom: 8 – 13 sati

Knjižnična mreža

Knjižnična stanica Nerezine

Vladimira Gortana 13

51554 Nerezine

tel.: 051 237-431

Djelatnica: Lorna Živković, SSS (honorarna suradnica)

Radno vrijeme: ponedjeljak, srijeda, petak: 17 – 19 sati

Knjižnična stanica Unije

Unije bb

51562 Unije

Djelatnica: Margita Nikolić, prof.
(honorarna suradnica)

Radno vrijeme: utorak, četvrtak: 10 – 12

Knjižnična stanica Veli Lošinj

Riva maršala Tita 40

51551 Veli Lošinj

tel.: 051 236-602

Djelatnica: Armida Horvat, pomoćna
knjižničarka

Radno vrijeme: srijeda, subota:
17.30 – 19 sati

Mali Lošinj ●

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 214 m² (Mali Lošinj: 160 m²; Nerezine: 16 m²; Veli Lošinj: 12 m²; Unije: 26 m²)

Knjižni fond: 37 517 svezaka

Periodika: 14 svezaka

Nekonvencionalna građa: 194 jedinice

Posebne zbirke: zavičajna zbirka

Nabava: knjige: 3 342 sveska

periodika: 12 naslova

nekonvencionalna građa: 41 jedinica

Broj djelatnika: 3 (uz 2 honorarna suradnika)

Broj učlanjenih korisnika: 1454 ili 17,3% ukupnog stanovništva (824 odrasla i 630 djece)

Broj posjeta: 31 050

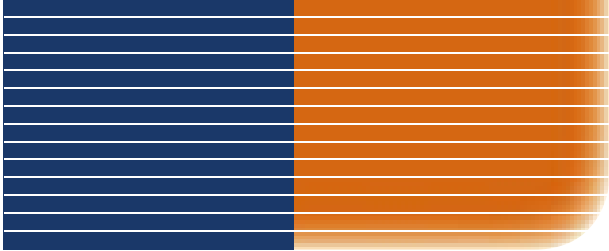
Broj posuđenih knjiga: 30 602

Tjedna otvorenost za korisnike: 45 sati

Broj računala: 5 (3 za korisnike, 2 za djelatnike)

Broj pristupnih mjesta za internet: 4 (3 za korisnike, 1 za djelatnike)

Ostala oprema: fotokopirni stroj

Krajem 19. stoljeća u Malom Lošinj u djelovale su dvije talijanske čitaonice u okviru društava Società dell Unione (Društvo "Jedinstvo") i Società degli Artieri (Društvo zanatlija) te dvije hrvatske čitaonice.

Narodna čitaonica u Malom Lošinj osniva se 30. listopada 1887. godine. Zasluga je to mjesnih uglednika, predvođenih Šimunom Kvirinom Kozulicom koji je imenovan predsjednikom Čitaonice. Trgovac Oktav Martinolić bio je potpredsjednik, vjeroučitelj M. Oršić tajnik, a Ivan Kučić Šimunov blagajnik. Čitaonica je bila smještena u zgradi na današnjem Trgu žrtava fašizma 8.

Budući da je Čitaonicu posjećivala samo lošinjaska inteligencija a ne i puk, 1899. godine, nastojanjima umirovljenoga mornaričkog časnika Ivana Lovrića, u istom prostoru osniva se Zabavno-čitalačko društvo "Zora", koje postaje središte donošenja svih odluka važnih za nacionalni i kulturni napredak. Osobito važnu ulogu u tim zbivanjima imao je prof. Ambroz Haračić. Prvi predsjednik Društva bio je kapetan Josip Čačević, a potom Josip Vidulić. U prvoj godini postojanja Društvo je imalo 100 članova.

Početkom 20. stoljeća sve su jače stranačke razmirice u hrvatskim krugovima, pa tako i među članovima Hrvatske čitaonice i Društva "Zora" koje se raspušta 1910. godine.

Godine 1904. u Malom Lošinj u se osniva Pučka knjižnica. Za njezino otvaranje osobito je zaslužan učitelj Josip Kraljić. Svečanost otvorenja upriličena je 15. siječnja 1905. godine. Prema sačuvanim dokumentima, Knjižnica je 1905. godine imala 618 knjiga, a već do ljeta darovano joj je još 808 knjiga.

Čak dvadeset godina prije Čitaonice u Malom Lošinj u, osniva se Hrvatska čitaonica u Velom Lošinj u, točnije 1867. godine. Novčanu potporu od 50 forinti uputio je i đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer. Nakon nekog vremena Hrvatska čitaonica prekida s radom, da bi ponovno postala aktivna 1906. godine.

I u ostalim mjestima otoka Lošinja osnivaju se čitaonice. U Nerezinama se 8. prosinca 1896. otvara Hrvatska čitaonica, a u Čunskom pod istim nazivom 17. siječnja 1897. godine. Iste se godine 16. svibnja na otoku Unijama otvara Hrvatska pučka čitaonica.

Ovi podaci rječito govore o kulturnom zamahu i značenju koje su u presudnim povijesnim trenucima na ovom području imale čitaonice i knjižnice.

Nakon Drugoga svjetskog rata, pedesetih godina, u zgradi na današnjoj adresi Trg Republike Hrvatske 10, otvara se Knjižnica i čitaonica Mali Lošinj. Od 1955. do 1963. godine poslove knjižničara obavljao je Stelio Cappelli. U Knjižnici je bio prvi TV prijammik u mjestu, pa je bila vrlo posjećena. Šezdesetih godina Knjižnica se zatvara, a fond premješta u zgradu Narodnog sveučilišta, Ulica Vladimira Gortana 35. Novi prostor u palači "Kvarner", Lošinjkih kapetana 13, uređuje se tijekom 1969. godine.

Knjižničarske poslove 1970. godine obavljala je Branka Jakovac, a od 1971. do 1977. Ana Marija Gospodnetić. Nažalost, godine 1975. Knjižnicu zahvaća požar u kojem stradava dio fonda. Nakon toga Knjižnica preseljava u zgradu u Ulici Lošinjkih brodograditelja 22, gdje djeluje od 1981. do 1986. pod nazivom Gradska knjižnica i čitaonica Mali Lošinj. Poslove knjižničara obavlja Jagoda Mužić, današnja ravnateljica POU Mali Lošinj.

Od 1986. do 1992. Knjižnica je smještena u palači "Fritz", Vladimira Gortana 35. Nakon preseljenja osniva se dječji odjel te započinju organizirani programi rada s djecom poput besplatnog upisivanja učenika prvih razreda osnovne škole, projekcije crtanih filmova i sl. Zapošljava se još jedna knjižničarka, Vesna Andrić.

U današnjem prostoru nekadašnjeg Doma armije u Zagrebačkoj ulici 2, Knjižnica djeluje od 1992. godine uz dopuštenje Ministarstva obrane. Prostor je tada uređen i opremljen novim namještajem.

Gradska knjižnica i čitaonica Mali Lošinj djeluje u sastavu Pučkog otvorenog učilišta Mali Lošinj. Uz riječku i opatijsku knjižnicu, ima dug profesionalni staž zahvaljujući čemu je i razvila knjižničnu mrežu. Godine 1987. otvorena je knjižnična stanica u Velom Lošinj u, 1989. u Nerezinama, a 1995. na otoku Unijama. Njihov se rad uspješno koordinira iz središnje knjižnice. Gradska je knjižnica i čitaonica Mali Lošinj, uz potporu matične knjižnice, uvijek prednjačila u primjeni standarda stručnog rada kao i suvremenih tehnologija, pa je tako već 1991. godine

započela s unosom podataka o građi u računalo u programu "Medved" i ubrzo sasvim automatizirala poslovanje.

Zbirka knjiga koju Knjižnica nudi svojim korisnicima, uz redovit godišnji otpis, znatno nadilazi propisani minimum *Standarda* (po svakom stanovniku Grada Malog Lošinja Knjižnica posjeduje 4,5 knjiga).

Godinama se već brižljivo izgrađuje zavičajna zbirka koja ima 909 svezaka građe, a osobita pozornost posvećuje se nabavi građe na drugim medijima. I broj naslova tekuće periodike iznad je minimuma *Standarda*.

Sve se to moglo ostvariti zahvaljujući redovitu osiguranju sredstava osnivača u primjerenim iznosima, sredstvima Ministarstva kulture i kontinuiranom ulaganju gotovo polovice vlastitih prihoda Knjižnice u nabavu građe.

Knjižnica ima organiziran odjel za odrasle, dječji odjel, čitaonicu tiska te studijsku čitaonicu s dobro opskrbljenom referentnom zbirkom.

Korisnicima su na raspolaganju tri računala, dva za pretraživanje interneta i CD-ROM-ova, a drugo za pretraživanje baze podataka knjižnice. Uz to, Ministarstvo europskih integracija odabralo je lošinjsku knjižnicu kao jedan od punktova za postavljanje Euro-info-kioska s ciljem informiranja o aktivnostima MEI-a i EU-a te za pristup internetu i slanje elektroničke pošte. Kiosk je predan na uporabu korisnicima u studenom 2002. godine.

Nastojeci se prilagoditi korisnicima i omogućiti im čim veću dostupnost knjižničnih usluga, Knjižnica je otvorena 45 sati u tjednu, svakodnevno u jutarnjim i popodnevним satima. Zadovoljstvu korisnika, uz ostalo, pridonosi i to što je Knjižnica ljeti na raspolaganju do 21 sat.

Neposredno uz Knjižnicu je ljetna pozornica na kojoj se, u organizaciji Gradske knjižnice, odnosno Pučkog otvorenog učilišta, organiziraju gostujuće kazališne predstave, koncerti i druga zbivanja koja obogaćuju kulturnu i turističku ponudu Malog Lošinja. U prostorima Knjižnice organiziraju se kulturna događanja, primjerice, promocije knjiga, susreti s piscima, tribine, predavanja i izložbe.

U razvojnim planovima Knjižnice prije svega se ističe potreba za proširenjem postojećeg prostora, za što postoje preduvjeti. Time bi te aktivnosti, kao i ukupna djelatnost, dobile još veći zamah.

I u knjižničnoj stanici Nerezine uveden je od travnja 2003. internet za korisnike. Zbog velikog zanimanja građana, posebice turista, budući da je to jedino javno mjesto u Nerezinama gdje je omogućen pristup internetu, od 1. lipnja do 1. rujna 2003., knjižnična je stanica prvi put bila otvorena svaki dan, četiri sata naizmjenice u jutarnjoj i popodnevnoj smjeni.

Gradska knjižnica i čitaonica Mali Lošinj ide ukorak sa suvremenim zahtjevima javnoga knjižničarstva što se, među ostalim, ogleda u profesionalnom pristupu djelatnosti i korisniku, održavanju kvalitete i raznovrsnosti knjižničnoga fonda, razini knjižničnih usluga, primjeni suvremenih informacijskih tehnologija i postupaka, permanentnom obrazovanju djelatnika, kao i ugledu Knjižnice u tamošnjoj zajednici i šire.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Cupać Marković, Ira. Tisuće ljudi u venecijanskoj kuli. // Novi list, 56, 17426(10. veljače 2002.), Otočni Novi list, 62, str. 10.

Kalčić, Eti. Hrvatske čitaonice i knjižnice na kvarnerskim otocima do prvog svjetskog rata. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIŽ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 83.–96.

Sokolić, Julijano. Stotinu godina "Hrvatske čitaonice" u Malom Lošinj. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIŽ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 21.–26.

Velčić, Franjo. Djelatnost kulturnih i sličnih društava na Cresu i Lošinj u XIX. stoljeću. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIŽ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 27.–35.

Ostalo (bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice POU Jagode Mužić, prema dokumentima Gradske knjižnice i čitaonice Mali Lošinj

Narodna čitaonica i knjižnica Novi Vinodolski

Adresa

Trg Vinodolskog zakona 1
51250 Novi Vinodolski

tel.:

051 244-413

e-mail:

citaonica-novi-vinodolski
@ri.htnet.hr

žiro-račun:

2402006-1100109418

Status

samostalna ustanova

Ravnateljica

Barbara Kalanj, dipl. knjižničarka

Djelatnica

Bojana Bugarin, dipl. učiteljica

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda, petak: 9 – 15 sati
utorak, četvrtak: 14 – 20 sati
subota (samo čitaonica): 9 – 12 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 160 m²

Knjižni fond: 18 307

Nekonvencionalna građa: 20 jedinica

Posebne zbirke: zavičajna zbirka, zbirka stare građe

Nabava: knjige: 2 639 svezaka

periodika: 15 naslova

nekonvencionalna građa: 20 jedinica

Broj djelatnika: 2

Broj učlanjenih korisnika: 502 ili 9,5% ukupnog stanovništva
(315 odraslih i 187 djece)

Novi Vinodolski ●

Broj posjeta: 8 500

Broj posuđenih knjiga: 17 750

Tjedna otvorenost za korisnike:
33 sata

Broj računala: 3 (2 za korisnike, 1
za djelatnike)

Broj pristupnih mjesta za internet:
2 (1 za korisnike, 1 za djelatnike)

Narodna čitaonica Novi Vinodolski osniva se 27. ožujka 1845. na inicijativu svećenika, kanoničkog namjesnika Josipa Mažuranića. Osnivačka skupština održana je u kući trgovca Lovre Sriće, a prisustvovali su joj svi ugledni Novljani. U "Ustavu" Narodne čitaonice Novi Vinodolski ističe se da je "...sveha joj biti hoće pravo izobraženje i uzderžanje starih i dobrih običajih... U ovo Društvo pristupiti može svaki bio on višega, ali nižega stališa, bio on prosti ali izobraženi, samo da je drugač dobrog i poštenoga deržanja..." Čitaonica je bila smještena na središnjemu gradskom trgu. Postala je kulturno središte čitavoga vinodolskog kraja čijem je djelovanju zamah dao i rad slavni Novljana – iliraca, braće Antuna, Ivana i Matije Mažuranića. Znamenita kultura povijest Novog Vinodolskog ogleđa se i u tome što je ovaj grad bio kolijevka Vinodolskog zakonika, najstarijega pravnog kodeksa na ovim prostorima te značajno sjedište glagoljaške aktivnosti. Nažalost, zbog političkih pritisaka, predsjednik Josip Mažuranić premješten je u Otočac, pa Čitaonica ubrzo prestaje s radom.

Nakon pada Bachova apsolutizma, trudom starih članova, 17. prosinca 1864. rad Čitaonice se obnavlja. Nabavljaju se novine i časopisi: "Obzor", "Narodne novine", "Primorac", "Narodni list", "Vienac", "Pučki prijatelj", "Gospodarski list", "Naše blago", "Smilje"... Ubrzo započinje i knjižnična djelatnost.

Čitaonica je bila nositelj otpora mađarizaciji te su članovi sudjelovali u svim važnijim kulturnim i političkim zbivanjima u Novom Vinodolskom i okolnim mjestima. Suraduje se s ostalim čitaonicama Hrvatskog primorja i šire. Godine 1866. počasni član postaje Josip Juraj Strossmayer. Podupire se njegovanje narodnih običaja, posebice novljanskog kola i narodnih pjesama, te usmeno narodno stvaralaštvo. Pod okriljem Čitaonice osniva se glazbeno i pjevačko društvo "Stenjak" i tamburaško društvo "Zvonimir". Dana 28. prosinca 1879. novljanska Čitaonica postala je i jednim od utemeljitelja Matice hrvatske u Zagrebu.

Knjižničar se prvi put izabire 1899. godine. Bio je to umirovljeni svećenik Vinko Sokolić. Dvije godine poslije knjižničar postaje ravnajući učitelj Makso Potočnjak koji stručno uređuje knjižnicu.

Prije Prvoga svjetskog rata, zbog zahtjeva da se uklone antiklerikalni listovi "Pokret" i "Novi list" koji je pokrenuo Frano Supilo, čest gost Novog Vinodolskog, jedan broj članova napušta Čitaonicu i osniva Radničku zadrugu Sv. Nikole unutar koje djeluje i čitaonica. Narodna čitaonica, zbog antisupulovskog stava predsjedništva sve više gubi članstvo, no 1919. godine obje se čitaonice ponovno spajaju u jednu.

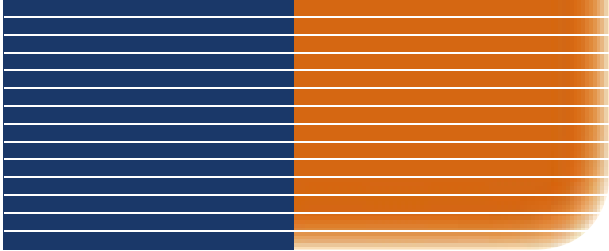
Članovi HSS-a 1937. godine osnivaju Čitaonicu Seljačke sloge. Ubrzo zatim, 26. rujna 1939., zbog sukoba s članovima Seljačke sloge, Narodna čitaonica prestaje s radom. Zabilježeno je da je tada u fondu imala 1 322 knjige.

Dvije godine poslije gasi se rad Seljačke sloge, a obnavlja rad Narodne čitaonice u istom prostoru u zgradi Frankopanskog kaštela, u kojem i danas djeluje. Knjižničar je u to doba bio Andrija Kovač. Zbog ratnih prilika i prisutnosti talijanskih vojnih snaga u Novom Vinodolskom, koje su Čitaonicu smatrale središtem otpora, prestaje s radom 5. veljače 1943., a većina je fonda, nažalost, uništena tijekom rata.

Dio sačuvane građe omogućio je otvaranje Narodne čitaonice odmah nakon rata, 1945. godine. Fond je činilo 827 knjiga i veći broj novina i časopisa. Već od iduće, 1946. godine zapošljava se knjižničarka u stalni radni odnos. Bila je to Danica Kovač-Mudrovčić. Nakon nje, poslove knjižničara obavljaju Ivanka Baričević i Rada Petrić. Nabavljaju se novi naslovi knjiga, organiziraju se brojne kulturne aktivnosti, njeguje pisana riječ i književno stvaralaštvo.

Godine 1955. svečano je proslavljena 110. obljetnica Narodne čitaonice, prigodom koje je u prisutnosti Jure Kaštelana, Dragutina Tadijanovića, Gustava Krkleca, Nikole Miličevića, Milana Marjanovića i Jakše Kušana otkriven spomenik Ivanu Mažuraniću i spomen-ploča na rodnoj kući braće Mažuranić.

Narodna čitaonica i knjižnica 1965. godine postaje samostalna ustanova s osiguranim izvorima sredstava. Knjižni fond imao je 8 858 knjiga i 12 naslova periodike. Bila je otvorena svaki dan od 8 do 20 sati i imala 504 člana kojima je, uz korištenje knjiga i časopisa, bilo omogućeno i igranje

šaha. Pokreće se izdavačka djelatnost i intenziviraju ostala kulturna zbivanja te Čitaonica postaje bitnom sastavnicom novljanskoga kulturnog identiteta. Od 1968. do 1969. poslove knjižničara obavlja Dušanka Peričić-Piškulčić, prof., a potom od 1969. do 1998. godine Sonja Maričić-Filipović.

Godine 1972. otvara se knjižnična stanica u naselju Ledence, desetak kilometara prema unutrašnjosti Vinodolske kotline. Knjižnične poslove obavljao je Marko Grgurić, a potom kratko vrijeme njegova supruga Zora Grgurić. Djelovala je do 1995. godine.

U novljanskoj knjižnici 1984. godine uređuje se čitaonički dio, dobrim dijelom zahvaljujući i prilozima građana. Zanimljivo je istaknuti da je otad uvedeno i dežurstvo mještana u čitaonici koja se može koristiti subotom bez nazočnosti knjižničara.

Prostor Knjižnice preuređen je 1995. godine, kada je uvedeno centralno grijanje i nabavljen novi namještaj.

Nakon odlaska u mirovinu Sonje Maričić-Filipović 1998. godine, na mjesto ravnateljice izabrana je Barbara Kalanj, koja uspješno završava studij knjižničarstva i stječe zvanje dipl. knjižničarke.

Narodna čitaonica i knjižnica danas je, uz Muzej, središnja kulturna ustanova Grada Novog Vinodolskog. Izdavačka djelatnost sastavni je dio ukupnih aktivnosti Knjižnice. Redovito se izdaje Novljanski zbornik te prozna i pjesnička djela zavičajnih autora. Knjižnica je svojim programima prisutna u obilježavanju svih kulturnih i ostalih važnih događaja u životu grada Novog Vinodolskog, po čemu je prepoznatljiva i izvan svoje sredine.

Zbirka knjiga koju Knjižnica posjeduje u skladu je sa *Standardima*, dok tekuća nabava knjiga i periodike znatno premašuje zadane minimume. U zadnje vrijeme počela se nabavljati i nekonvencionalna građa, čemu će se u budućnosti posvetiti osobita pozornost. U tijeku je izdvajanje iz fonda građe za zavičajnu zbirku i zbirke stare građe, koje zahtijevaju posebnu zaštitu. Uz navedeno, prioritarnim zadacima u razvojnom planu Knjižnice smatraju se, naravno u uvjet

proširenja postojećeg prostora, povećanje broja računala za korisnike, izgradnja zbirke turističkih vodiča, zbirke beletristike na stranim jezicima, što je dijelom započeto, te zbirke lokalnih informacija unutar koje će, osim lokalnoga glasila, Knjižnica prikupljati sav tiskani i drugi materijal i informacije o turističkoj, kulturnoj, ugostiteljskoj i ostaloj ponudi Novog Vinodolskog.

Postojeće knjižnične usluge početkom 2002. godine obogaćene su mogućnošću pretraživanja interneta, za što u Novom Vinodolskom vlada veliko zanimanje budući da je Knjižnica jedino javno mjesto na kojemu je građanima dostupan ovaj resurs. Zanimanje je znatno pojačano u ljetnim mjesecima kad se broj redovnih članova gotovo udvostručuje priljevom turista koji su osobito zainteresirani za elektroničku poštu i časopise na stranim jezicima. Najfrekventniji je dio Knjižnice čitaonica koja je ujedno i mjesto susreta građana, ljubitelja pisane riječi i umjetnosti i znanosti općenito. Tu se održavaju književni susreti, promocije knjiga, predavanja, tribine, koncerti, a zidovi čitaonice mjesto su brojnih izložaba slika, fotografija i sl..

Međutim, valja reći da je upravo zbog snažnog naglaska na kulturnim programima i izdavačkoj djelatnosti, uz to što je u Knjižnici do početka 2003. godine bila zaposlena samo jedna djelatnica, odnosno ravnateljica Knjižnice, stručni rad na obradi građe bio pomalo u drugom planu. Tijekom 2002. godine konačno je nabavljen računalni program "Medved" i započet unos građe koji bi trebao biti okončan u drugoj polovici 2004. godine.

Nažalost, i ova Knjižnica osjeća teret prostorne skučenosti, što se očituje u nedostatku prostora za dječji odjel i odjel za mlade, posebnog prostora za smještaj stare i vrijedne građe, zavičajne zbirke, prostora za stručnu i tehničku obradu.

Lokalna samouprava pokazuje razumijevanje za ovaj problem, te se treba nadati da bi u skoroj budućnosti mogao biti odgovarajuće riješen. Lokacija na kojoj djeluje Knjižnica iznimno je povoljna, u prizemlju Frankopanskog kaštela na središnjemu gradskom trgu, te je svakako ne bi trebalo mijenjati. Zato bi trebalo razmotriti mogućnosti za proširenje postojećeg prostora.

Odlučeno je da se ponovno otvori knjižnična stanica u Ledenicama. Uređen je novi prostor na katu u zgradi u središtu mjesta, Ledenice 38, te je tamo preseljen fond od oko tisuću knjiga. Knjižnična stanica trebala bi započeti s radom polovicom 2004. godine jednom na tjedan po dva sata.

Literatura

Knjige

Spomen knjiga Narodne čitaonice Novi Vinodolski 1845.–1955. / uredio Josip Sokolić. Novi Vinodolski : Narodna čitaonica u Novom Vinodolskom, 1958.

Spomen knjiga Narodne čitaonice Novi Vinodolski : posebno izdanje / odgovorni urednik Zlatko Pavelić. Novi Vinodolski : Savjet Narodne čitaonice Novi Vinodolski, 1984.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Babić, Dragomir. Tridesetogodišnje uspješno djelovanje knjižničarke i ravnateljice novljanske Narodne čitaonice i knjižnice Sonje Filipović. // Novljanski zbornik / glavni i odgovorni urednik Dragomir Babić. Novi Vinodolski : Narodna čitaonica i knjižnica Novi Vinodolski, 4(2000), str. 503.–505.

Botić, Franka. Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.– 1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka 2000. Str. 144.

Ježić, Davorin. Narodna čitaonica u Novom Vinodolskom. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću :

Povećanjem broja djelatnika, osim širenja knjižnične mreže, otvorena je mogućnost da proces informatizacije Knjižnice bude brže okončan, a ukupna djelatnost Knjižnice još intenzivnija, to više ako se ostvare planovi da tijekom 2004. godine započnu radovi na sanaciji Frankopanskog kaštela, u okviru kojih bi se proširio i uredio prostor knjižnice.

povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIZ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 123.–141.

Krajnović Zeljak, Mira. internet zaokupio pažnju. // Novi list, 56, 17397(12. siječnja 2002.), str. 19.

Krajnović Zeljak, Mira. Knjižnica središte kulturnog života grada. // Novi list, 56, 17699 (24. studenog 2002.), Primorski Novi List, 72, str. 8.

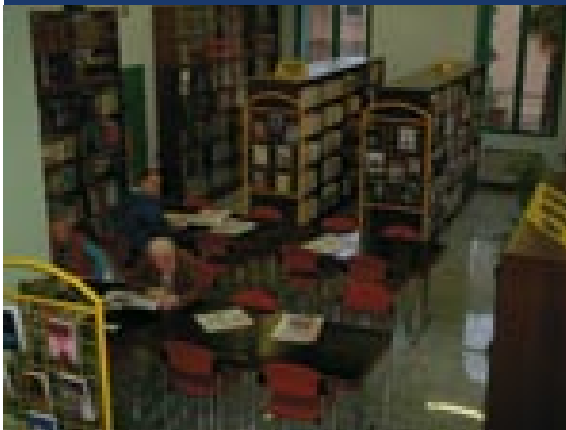
Vuković-Mottl, Srna. Osnivanje narodnih knjižnica u Hrvatskoj u 19. stoljeću s posebnim osvrtom na knjižnicu u Novom Vinodolskom. // Novljanski zbornik / glavni i odgovorni urednik Dragomir Babić. Novi Vinodolski : Narodna čitaonica i knjižnica Novi Vinodolski, 3(1995), str. 503.–505.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Barbare Kalanj prema dokumentima Narodne čitaonice i knjižnice Novi Vinodolski

Gradska knjižnica i čitaonica "Viktor Car Emin" Opatija

Adresa

Nikole Tesle 2
51410 Opatija

tel./faks:

051 711-511

e-mail:

gk-v.c.emin@ri.htnet.hr

žiro-račun:

2360000-1101674029

Status

samostalna ustanova

Ravnateljica

Suzana Šturm-Kržić, dipl. knjižničarka

Djelatnici

Dušanika Vuković, dipl. knjižničarka

Jasminka Barković, knjižničarka

Željka Buđimlja, knjižničarka

Katica Vrkljan, knjižničarka

Jelena Zelenka, knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak – petak: 8 – 20 sati

subotom: 8 – 13 sati

Knjižnična mreža

središnja knjižnica za ustrojbene jedinice u susjednim općinama Lovranu, Matuljima, Mošćeničkoj Dragi i Gradu Kastvu

Opatija

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 351 m²

Knjižni fond: 33 625 svezaka

Nekonvencionalna građa: 355 jedinica

Posebne zbirke: zavičajna zbirka, zbirka

Rikarda Katalinića Jeretova

Nabava: knjige: 2 919 svezaka

periodika: 35 naslova

nekonvencionalna građa: 70 jedinica

Broj djelatnika: 5,5

Broj učlanjenih korisnika: 1 800 ili 14,2%
ukupnog stanovništva (1404 odrasla i 396
djece)

Broj posjeta: 22 559

Broj posuđenih knjiga: 37 808

Tjedna otvorenost za korisnike: 65 sati

Broj računala: 8 (3 za korisnike, 5 za osoblje)

Broj pristupnih mjesta za internet: 2 (1 za
korisnike, 1 za osoblje)

Ostala oprema: fotokopirni aparat, TV,
videorekorder, glazbena linija

Knjižnična djelatnost na području današnjega grada Opatije datira od druge polovice devetnaestog stoljeća kada se osnivaju hrvatske i talijanske čitaonice.

U Voloskom je 1872. godine osnovano Društvo "Concordia", poslije preimenovano u Hrvatsku čitaonicu "Bratimstvo". Nedugo zatim, 1875. godine, u Voloskom se osniva i talijanska čitaonica "Casino di Lettura". U Iki se Čitaonica osniva 1885. godine.

Razvoj čitaoničke djelatnosti u Opatiji započinje 1888. godine kad se utemeljuje Društvo "Zora". Iste godine počinje izgradnja društvenog doma koja je uskoro dovršena te se 18. kolovoza 1889. Društvo seli u nove prostore. Novouređeni prostori pridonijeli su intenziviranju društvenog života Opatije: čitale su se knjige i novine, prikazivali filmovi, privedivale zabave, plesovi, glazbena događanja i dr. Tamo su se okupljali svi oni koji su promicali hrvatsku riječ i snažno se opirali talijanizaciji i germanizaciji. Među brojnim članovima i posjetiteljima bili su: Viktor Car Emin, Rikard Katalinić-Jeretov, Eugen Kumičić, Milan Marjanović, Antun Gustav Matoš i Vladimir Nazor.

U Opatiji je 1897. godine osnovana još jedna čitaonica, talijanski Casino. Vrijeme između dvaju ratova obilježeno je talijanskom vlašću koja je nastojala zatrti svaki trag hrvatske kulture, posebice jezika. U takvim okolnostima rad "Zore" je znatno otežan čemu pridonosi i propadanje zgrade njezina sjedišta. Vlasti 1927. godine zabranjuju daljnje djelovanje pa se Društvo raspušta.

Nakon Drugog svjetskog rata 1945. godine, rad "Zore" obnavlja se najprije djelovanjem pjevačkog zbora, gostovanjem dramskih predstava, organizacijom predavanja i sl. Tim se aktivnostima 1947. pridružuje i knjižnična djelatnost.

Godine 1949. osniva se ustanova Biblioteka i čitaonica "Viktor Car Emin" Opatija. Za javnost je otvorena u jesen 1951. godine. Otada do danas neprekidno djeluje, više puta mijenjajući svoj status. Tako od 1960. do 1967. djeluje unutar Narodnog sveučilišta Opatija, a 1967. godine ponovno postaje samostalna ustanova.

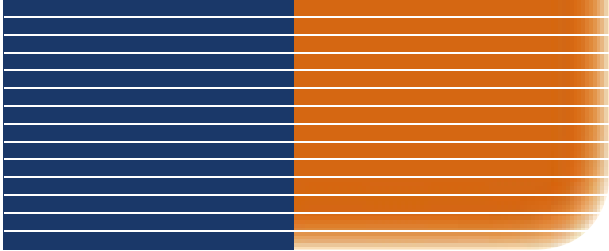
Ubrzo nakon toga, godine 1968., knjižnica u Lovranu postaje ogranak opatijske biblioteke, a 1969. godine osnivaju se ogranci u Matuljima i Mošćeničkoj Dragi. Godine 1977. godine ponovno dolazi pod okrilje Narodnog, poslije Radničkog sveučilišta "Drago Gervais" Opatija. Prestankom rada Sveučilišta, 3. ožujka 1982. osnovana je Radna organizacija za bibliotečnu djelatnost "Viktor Car Emin" Opatija, koja je 1. rujna 1983. preimenovana u Osnovnu organizaciju udruženog rada Biblioteka "Viktor Car Emin" Opatija u sastavu Radne organizacije u oblasti odgoja, osnovnog i općeg obrazovanja.

Biblioteka je bila smještena u prostoru vile "Angioline" na atraktivnome mjestu u najljepšem opatijskome parku, na adresi Park 1. maja 1. Od 1984. do 1996. godine na mjestu direktorice ustanove nalazila se knjižničarka Jelena Zelenka.

Osamdesete godine bile su značajne za knjižničnu djelatnost na opatijskom području zbog više razloga. To se prije svega ogleda u širenju knjižnične mreže: 1979. godine otvara se ogranak u naselju Kosovo, 1986. knjižnična stanica Mune, 1987. knjižnične stanice Veprinac, Brseč i Rupa, a 1988. Permani. Te će stanice poslije, budući da se smanjuje broj radnih sati i u njima više ne rade knjižničari već honorarni suradnici, postati zapravo stacionari.

Prije osnivanja knjižničnih stanica, Bibliobus Gradske knjižnice Rijeka obilazio je u razdoblju od 1975. do 1985. godine šire liburnijsko područje. Na današnjem prostoru Grada Opatije to su bila naselja: Ičići, Ika, Poljane i Veprinac. Nakon 1985. u tadašnjoj lokalnoj vlasti prevladava mišljenje da se umjesto usluga pokretne knjižnice počinju otvarati stacionarni objekti, odnosno knjižnične stanice ili stacionari.

Prostor središnje Biblioteke proširuje se 1985. godine na 230 m², uz uvođenje centralnog grijanja i poboljšanje električnih instalacija. Knjižnični fond nastoji se čim više obogatiti pa je, primjerice, 1985. nabavljen 1 381 svezak, a već 1986. godine 3 121 svezak, te 1987. godine 4 259 svezaka knjiga. U financiranju nabave, uz redovne izvore, sudjeluju i

tadašnja poduzeća, hoteli, mjesne zajednice, društvo "Naša djeca" i sl. Na knjižničarskim poslovima zapošljavaju se novi djelatnici, pa 1987. godine Biblioteka ima ukupno 9 djelatnika (za rad u središnjici i ostalim ustrojbenim jedinicama) koji svi imaju stručno knjižničarsko obrazovanje. Bilježi se i porast članstva te je 1986. upisano 2 630 članova, a 1987. godine 3 018 članova.

Zanimljivo je istaknuti da je 1985. godine osnovana radna grupa za razvoj BIS-a općine Opatija, koja nakon prikupljanja podataka podnosi izvješće o stanju knjižnične djelatnosti na opatijskom području. Na temelju izvješća prišlo se izradi Projekta Bibliotečno-informacijskog sistema općine Opatija kao sastavnog dijela BIS-a Hrvatske. Projekt koji je dovršen krajem 1989. godine, izradio je stručni tim Fakulteta organizacije i informatike Varaždin, međutim kao ni BIS Hrvatske, nije zaživio u praksi.

Godine 1992. Biblioteka je opremljena novim namještajem i dodatnom rasvjetom, te je započeta i informatizacija knjižničnog poslovanja nabavom računalnog programa "Medved". Iste godine uređuje se prostor za ogranak u naselju Volosko u zgradi Doma "Liburnija". U sklopu tog ogranka otvara se i Zbirka Rikarda Katalinića Jeretova, koja sadrži 1 492 knjige, 1 005 primjeraka časopisa i novina, razne tekstove, izvratke iz novina i opsežnu korespondenciju.

Biblioteka se 16. srpnja 1993. izdvaja iz sastava Radne organizacije u oblasti odgoja, osnovnog i općeg obrazovanja i registrira na Trgovačkom sudu kao samostalna ustanova.

Nakon promjene teritorijalnog ustrojstva 1993. godine i osnivanja općina Lovrana, Matulja i Mošćeničke Drage, istoimeni ogranci opatijske Biblioteke našli su se pod okriljem tri različite jedinice lokalne samouprave. Zahvaljujući prije svega profesionalnom stavu Biblioteke i valjanim argumentima, njihov je rad nastavljen i u novim okolnostima s različitim izvorima financiranja. Tako se zadržao model zajedničkoga stručnog djelovanja, uključujući centraliziranu nabavu i obradu građe.

Biblioteka 12. svibnja 1995. mijenja naziv u Gradska knjižnica "Viktor Car Emin" Opatija, pod kojim djeluje i danas.

Iste godine zatvara se knjižnična stanica u Veprincu koja je bila smještena u prostoru Područne škole, a 1996. ogranak Kosovo zbog prenamjene prostora.

Za ravnateljicu Knjižnice 1996. godine imenovana je Suzana Šturm-Krzić, dipl. knjižničarka do tada zaposlena u Gradskoj knjižnici Rijeka na radnome mjestu voditeljice Dječjeg odjela *Stribor*.

Dana 30. rujna 1997. Knjižnica se iz prostora vile "Angioline" seli u prizemlje nove zgrade Doma "Zora". Uz ostale sadržaje, organizirana je studijska čitaonica koja je u starom prostoru dijelila mjesta s čitaonicom tiska. Ostvareni su bitno bolji uvjeti rada dječjeg odjela koji je smješten na galeriji. No unatoč tome, 350 m², koliko joj je namijenjeno, nije dovoljno da bi Knjižnica potpuno zadovoljila potrebe građana Opatije. Drugim riječima, prostor Knjižnice doseže tek polovicu propisanog minimuma *Standarda za narodne knjižnice* (54,7%). Služba za nabavu i obradu uz ured ravnateljice, smještena je na četvrtom katu i potpuno odvojena od ostalog prostora Knjižnice, što posebno otežava manipulaciju novom građom.

Odmah nakon preseljenja, započelo se s računalnom cirkulacijom građe. I u ograncima u mreži cirkulacija se obavlja u računalnom programu "Medved".

Formirane su zbirke građe na novim medijima, CD-u i CD-ROM-u, te zbirke igara, igračaka i videokaseta koje se redovito popunjavaju novim jedinicama.

Nakon preseljenja započinju organizirani programi rada s djecom, što u starom prostoru, zbog prostornih uvjeta, nije bilo moguće.

Zbirka knjiga kojom Knjižnica raspolaže udovoljava *Standardima* (105,7% ili 2,6 knjige po stanovniku). To se odnosi i na godišnju nabavu knjiga (114,7% odnosno 1,6 knjiga/pokorisniku) u kojoj je udio otkupa Ministarstva kulture u 2003. godini bio 41,6%. Grad Opatija redovito financira nabavu građe u iznosim paritetnim Ministarstvu kulture.

Specifičnost je u radu ove Knjižnice, u odnosu na ostale u Županiji, obilježavanje fonda žanrovskim naljepnicama što je veoma važno za snalaženje korisnika u ponudi građe.

Korisnicima je na raspolaganju niz naslova tekuće periodike, od toga su 4 naslova stranih časopisa za potrebe turista kojima je dostupna i zbirka beletristike na nekoliko jezika.

U 1999. godini postojeća paleta usluga: posudba, informacijsko-referalne usluge, čitaoničke usluge, fotokopiranje knjižnične građe, međuknjižnična posudba, upotpunjena je i mogućnošću pretraživanja interneta, za što su osobito zainteresirani turisti.

Knjižnica ima zaposlena četiri knjižničara-informatora, po dva u svakoj smjeni.

Organiziraju se razne programske aktivnosti: izložbe,

predstavljanje knjiga, predavanja, a za djecu pričaonice te talijanska i engleska igraonica.

Gradska knjižnica i čitaonica "Viktor Car Emin", izuzevši matičnu Gradsku knjižnicu Rijeka, najveća je u Županiji po prostoru, broju zaposlenih djelatnika, broju članova te broju stanovnika kojima gravitira.

Krajem 1998. godine, i grad Kastav je organizaciju rada vlastite knjižnice povjerio opatijskoj knjižnici, uz općine Lovran, Matulje i Mošćeničku, Dragu koje su to već prije učinile. Upravo zbog toga, osim što neprekidno bilježi pomake u radu značajne za svoje korisnike, valja još jednom istaknuti da je uloga opatijske knjižnice bila presudna u očuvanju kontinuiteta djelatnosti u navedenim jedinicama lokalne samouprave te da je i dalje bitan čimbenik njezina daljnjeg razvoja i unapređenja.

Literatura

Knjige

Muzur, Amir. Opatija – Abbazia : itinerari za istraživače i radoznale. Rijeka : Adamić, 2001.

Muzur, Amir. Opatijska Zora: priča o jednom simbolu. Opatija : Grad Opatija : Katedra Čakavskog sabora Opatija, 1997.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Blažeković, Tatjana. Literatura o istarsko-kvarnerskim hrvatskim i talijanskim čitaonicama u XIX. stoljeću.

Sadrži i:

Kalčić, Eti. Tatjana Radauš. Kronološki popis hrvatskih čitaonica i čitaoničkih društava (s popisom literature) na području Istre i kvarnerskih otoka u 19. stoljeću, ali na sadašnjem teritoriju SR Hrvatske.

// Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošnju / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIJ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 193, 195.–196.

Neobjavljeni radovi

Bibliotečno-informacijska djelatnost u Općini Opatija (1985.–1987.) : izvješće Radne grupe za BIS OK SSRNH. Opatija : SIJ kulture općine Opatija, 1988.

Izvod iz Projekta bibliotečno-informacijskog sistema općine Opatija. Opatija : SIJ kulture općine Opatija, 1989.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Suzane Šturm-Krzić prema dokumentima Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin" Opatija

Knjižnica Kastav

Adresa

Kastav 99
51215 Kastav

tel.:

051 691-447, 691-049

Status

ogranak Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin" Opatija

Voditeljica

Mirela Kričkić-Marcan

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda, petak: 8.30 – 12 sati
utorak, četvrtak: 16 – 19 sati
subota: 2. i 4. u mjesecu: 8 – 13 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 42 m²

Knjižni fond: 7 809 svezaka

Nekonvencionalna građa: 117 jedinica

Nabava: knjige: 1 579 svezaka

periodika: 10 naslova

nekonvencionalna građa: 25 jedinica

Broj djelatnika: 1 s polovicom radnog vremena

Broj učlanjenih korisnika: 281 ili 3,2% ukupnog stanovništva
(101 odrastao i 180 djece)

Broj posjeta: 9 975

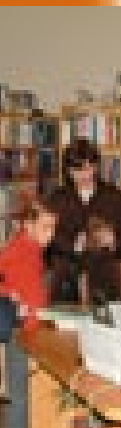
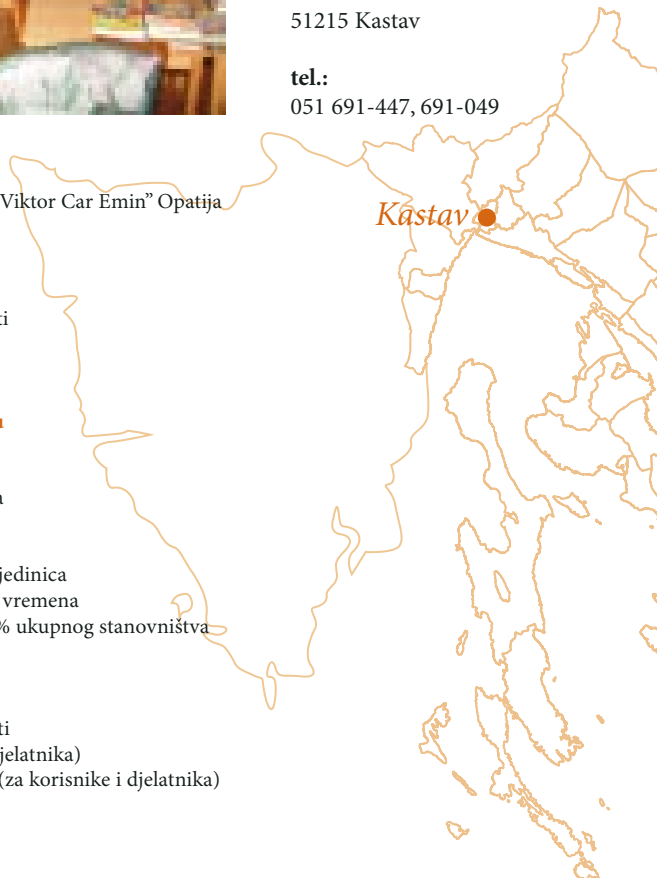
Broj posuđenih knjiga: 1 368

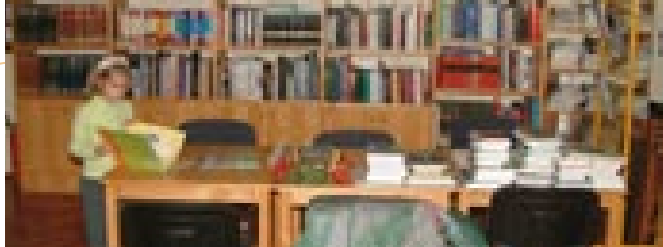
Tjedna otvorenost za korisnike: 20 sati

Broj računala: 2 (1 za korisnike, 1 za djelatnika)

Broj pristupnih mjesta za internet: 1 (za korisnike i djelatnika)

Ostala oprema: glazbena linija

U Kastvu je 27. prosinca 1866. održana osnivačka skupština "Čitalnice" na kojoj su pročitana i pravila o njezinu radu, prihvaćena u Trstu 13. prosinca. Na prvoj skupštini predsjednikom je imenovan Vjekoslav Vlah, dekan kastavski, tajnikom Antun Rubeša, općinski glavar, a blagajnikom Ernest Jelušić, ravnatelj kastavske plovanske škole.

Među počasnim članovima treba istaknuti porečkog biskupa Jurja Dobriliu, đakovačkog biskupa Josipa Jurja Strossmayera, dr. Dinka Vitezića, Vjekoslava Špinčića itd. Svoj pečat radu "Čitalnice" dali su Matko Laginja, Franjo Kuhač, Matko Brajša i drugi.

Tijekom 1867. godine stvaraju se temelji društvene knjižnice. Mnogi članovi daruju knjige ili priloge za njihovu kupnju, poput biskupa Strossmayera koji je poslao 100 forinti. U početku je "Čitalnica" imala 21 člana i bila je zatvorenog tipa, poslije njezini članovi postaju đaci, studenti i radnici. "Čitalnica" mijenja naziv u Kastavsku čitaonicu, 1878. godine u Narodnu čitaonicu, a 1880. u Hrvatsku čitaonicu. Iste godine prihvaća se Statut Hrvatske čitaonice u Kastvu.

Nabavljaju se novine na hrvatskom, slovenskom, talijanskom i njemačkom jeziku. Priređuju se zabave, uglavnom u dobrotorne svrhe s izvedbama pjesama, recitacija, glazbenih događanja i igrokaza, primjerice "Šilo za ognjilo" Matka Laginje. Posebice valja istaknuti njegovanje čakavskog izričaja budući da su brojne izvedbe bile upravo na domaćem dijalektu.

Iz redova Čitaonice ponikla je ideja da se u Rubešima, jednom od naselja Kastavštine, održi Prvi tabor Hrvata Istre i kvarnerskih otoka, na kojemu se 21. svibnja 1871. okupilo 10 000 ljudi. Brojni uglednici onoga doba govorili su tada o prosvjetnim i gospodarskim problemima. Iako se o otporu talijanskoj vlasti nije smjelo govoriti, taj je duh bio sveprisutan, a Čitaonica je bila njegovo ishodište. Djelovanje kastavske Čitaonice imalo je nesumnjiv utjecaj na daljnje pokretanje niza čitaonica u Istri, kvarnerskim otocima i Hrvatskom primorju.

Nakon Drugoga svjetskog rata obnavlja se rad brojnih čitaonica na riječkom području, pa tako i kastavske. Njezina devedeseta obljetnica obilježena je 1956. godine.

Uz čitaonice u Bakru i Kraljevici, 1962. godine i kastavska Čitaonica ulazi u sastav Gradske biblioteke Rijeka čiji je osnivač Skupština općine Rijeka. Polovicom sedamdesetih godina javljaju se teškoće u financiranju djelatnika pa se angažira honorarno, da bi se odlukom Radničkog savjeta 5. svibnja 1982. Čitaonica zatvorila.

Do obnavljanja rada dolazi 1996. godine. Otvaranju Knjižnice prethodila je intenzivna suradnja Grada Kastva i matične službe Gradske knjižnice Rijeka. Idejno rješenje opremanja izradio je "A.B. Centar 51 d.d." iz Zagreba, a nabavu opreme, uz Grad Kastav, sufinanciralo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Tadašnja voditeljica matične službe Franka Botić sačinila je izbor knjižnične građe, a stručnu obradu realizirale su također knjižničarke Gradske knjižnice Rijeka. Knjižnica se otvara u prostoru pored mjesne Galerije, gdje i danas djeluje, a prigodna svečanost održana je 21. prosinca 1996. godine.

Poslove knjižničara honorarno je obavljao umirovljenik Milivoj Jelovica od otvaranja, 1996., do kraja 1998. godine, uz stručnu pomoć matične službe pri daljnjoj nabavi i obradi građe.

Početkom 1999. godine djelatnost se profesionalizira potpisivanjem ugovora s Gradskom knjižnicom i čitaonicom "Viktor Car Emin" Opatija, kada se zapošljava dipl. knjižničarka Branka Miočić. Knjižnica se otvara na polovicu radnog vremena svakodnevno, naizmjenice u jutarnjim i popodnevnim satima. Počinju se nabavljati novine i časopisi te didaktičke igračke. Suraduje se s vrtićem, osnovnom školom i školom stranih jezika "Euroway".

Početkom 2000. godine Knjižnica Kastav nudi korisnicima novu uslugu – mogućnost pretraživanja interneta.

Odlaskom knjižničarke Branke Miočić na mjesto ravnateljice Narodne knjižnice i čitaonice "Halubajska zora" Viškovo, na

tome radnom mjestu 1. studenoga 2000. radi dipl. knjižničarka Anamarija Srdoč, a od 2004. Mirela Kričkić-Marcan.

Budući da Knjižnica djeluje u privatnom prostoru za koji Grad Kastav plaća najam, ubrzo se počinje razmišljati o drugom rješenju. Ministarstvo kulture 2001. godine, prema prijavi Grada Kastva na Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi, osigurava sredstva u visini od 100.000,00 kn za opremanje prostora. Međutim, kako je predloženi prostor bio približno iste kvadrature, neadekvatno smješten i s nemogućnošću pristupa invalidima, majkama s djecom u kolicima i slabije pokretnim građanima, odustalo se od te odluke. Drugo rješenje tada nije nađeno pa se sredstva, nažalost, nisu realizirala.

Knjižnica Kastav trenutačno je na pretposljednemu mjestu u Županiji po prostornim uvjetima (8,7% *Standarda*), što je glavna prepreka daljnjem razvoju djelatnosti. Po

veličini zbirke knjižne građe u odnosu na broj stanovnika, na posljednjem je mjestu (29, 3 % *Standarda*). To, naravno, uvjetuje i nizak postotak učlanjenosti stanovništva.

Knjižnica u okviru programskih aktivnosti priređuje tematske izložbe, a povremeno se organiziraju književni susreti.

U zadnjih deset godina Grad Kastav bilježi znatan porast broja stanovnika, dijelom i zbog mijenjanja administrativnih granica. Po kulturnim zbivanjima u području glazbe, dramskog amaterizma, ljetnih kulturnih programa već je prerastao lokalne okvire. Tim postignućima svakako bi trebalo pridodati i usluge suvremene narodne knjižnice. Stoga bi izbor nove lokacije za Knjižnicu s planom razvoja djelatnosti u idućih nekoliko godina, trebao imati prioritet u programima javnih potreba Grada Kastva u idućem razdoblju. Tek tada bi se eventualno moglo razmišljati o osnivanju samostalne gradske knjižnice.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Blažeković, Tatjana. Literatura o istarsko-kvarnerskim hrvatskim i talijanskim čitaonicama u XIX. stoljeću.

Sadrži i:

Kalčić, Eti; Tatjana Radauš. Kronološki popis hrvatskih čitaonica i čitaoničkih društava (s popisom literature) na području Istre i kvarnerskih otoka u 19. stoljeću, ali na sadašnjem teritoriju SR Hrvatske.

// Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIZ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 191.–192.

Cuculić, Kim. Ukorak s vremenom. // Glas kastavski : glasilo Grada Kastva, 26(travanj 2000.), str. 20.–21.

Grbac, Željko. Čitaonica u Kastvu-prva u Istri. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIZ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 143.–150.

Munić, Darinko. "Čitalnica" u Kastvu - prva hrvatska preporodna organizacija u Istri i na kvarnerskim otocima. // Zbornik Ivan Matetić Ronjgov / glavni urednik Vinko Tadejević. Ronjgi, Viškovo, Rijeka : KPD "Ivan Matetić Ronjgov", 2(1993.), str. 225.–234.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Suzane Šturm-Kržić prema dokumentima Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin" Opatija

Knjižnica Lovran

Adresa

Šetalište maršala Tita 28
51415 Lovran

tel.:

051 293-035

Lovran ●

A map of Croatia with a red dot indicating the location of Lovran. The map shows the coastline and major cities, with Lovran marked in the northern part of the country.

Status

ogranak Gradske knjižnice i čitaonice
"Viktor Car Emin" Opatija

Voditeljica

Branka Dubravica, knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda, petak: 8.30 – 12 sati
utorak, četvrtak: 16 – 19 sati
subota: 2. i 4. u mjesecu: 8 – 13 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 135 m²

Knjižni fond: 11 829 svezaka

Nekonvencionalna građa: 138 jedinica

Posebne zbirke: zbirka Viktora Cara Emina

Nabava: knjige: 1 676 svezaka

periodika: 16 naslova

nekonvencionalna građa: 34 jedinice

Broj djelatnika: 1

Broj učlanjenih korisnika: 674 ili 17% ukupnog
stanovništva (481 odrastao i 193 djece)

Broj posjeta: 10 014

Broj posuđenih knjiga: 15 386

Tjedna otvorenost za korisnike: 35 sati

Broj računala: 3 (2 za korisnike, 1 za
djelatnika)

Broj pristupnih mjesta za internet:
1 (za korisnike i djelatnika)

Ostala oprema: fotokopirni aparat, TV,
videorekorder, glazbena linija

U Lovranu se 1890. osniva "Casino Patriottico di Lettura" koji je 1891. preimenovan u Hrvatsku čitaonicu "Danica".

Turistički vodič Lovrana, izdan 1906. godine na njemačkom jeziku, navodi knjižnicu pod nazivom "Grosse Leihbibliothek" s knjigama na njemačkom, engleskom, francuskom, poljskom i ruskom jeziku, koje su bile namijenjene gostima hotela i pansiona.

U sličnom vodiču za 1912. godinu spominje se da knjižnica ima i knjige na hrvatskom jeziku.

Godine 1946. osniva se Knjižnica Doma kulture Lovran. Prema sjećanjima, bila je smještena na Trgu slobode u prostoru današnje Galerije "Laurus", a knjižni fond prikupljen je darovima mještana. Knjižnica 1956. godine dolazi pod okrilje Turističkog biroa Lovran, poslije Turističkog društva Lovran. Od 1. siječnja 1962. djeluje u sastavu Narodnog sveučilišta Lovran, a od 1964. godine Narodnog sveučilišta Opatija. Tada se seli na prvi kat zgrade današnje Općine Lovran, u prostor sadašnje vijećnice. U sastavu Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin" Opatija, Knjižnica djeluje od 1968. godine. U to vrijeme, točnije od 1. siječnja 1962. do 1. listopada 1973., poslove knjižničara obavljali su honorarni suradnici, supružnici Orelj, najprije Petar, a potom Sofija. Knjižnica s oko 2 000 knjiga otvorena je tri sata na dan, a unutar nje djeluje i čitaonica. U to vrijeme u Mjesnoj zajednici Lovran i Općini Opatija javljaju se razmišljanja da se, s obzirom na mali broj članova, Knjižnica zatvori, no Gradska knjižnica i čitaonica "Viktor Car Emin" poduzima energične korake da se to spriječi.

Od 1. listopada 1973. u Knjižnici se kao honorarni suradnik zaposljava apsolventica njemačkog jezika i bibliotekarstva na Pedagoškoj akademiji u Rijeci, Branka Pupavac-Dubravica koja je ubrzo diplomirala i 1974. primljena u stalni radni odnos, najprije na polovicu, a potom na puno radno vrijeme. Istodobno se produljuje radno vrijeme Knjižnice, knjižni fond obogaćuje novim naslovima, a broj članova raste na oko 200. Zbog potreba Mjesne zajednice za vijećnicom, 1978. godine Knjižnica se seli u dvije prostorije na istom katu. U jednoj se prvi put organizira dječji odjel, a u drugoj odjel za odrasle s čitaonicom. Čitaonica se 1986. godine

odvaja u zaseban prostor. Dana 23. prosinca 1988. otvara se Spomen-soba Viktora Cara Emina, čiju su ostavštinu uredili Lidija Nikočević i Berislav Valušek.

Tijekom Domovinskog rata, točnije 1992. godine, Knjižnica organizira stacionar u Ortopedskoj bolnici Lovran za ranjenike i ostale pacijente. Stacionar je bio otvoren dva puta u tjednu po sat i pol. Osnutkom Općine Lovran 1993. godine, zbog potreba prostora za rad općinskih službi, Knjižnica se privremeno preseljava u Vatrogasni dom. Organizacijski, nastavlja djelovati kao ogranak opatijske knjižnice.

Zbog neodrživih uvjeta u Vatrogasnom domu, Knjižnica 1995. godine ponovno preseljava u skućeni prostor u ulici Šetalište maršala Tita 28. Istodobno se pokušava iznaći povoljnije rješenje te se uređuje prostor u prizemlju iste zgrade veličine 135 m².

Knjižnica se za korisnike otvara 9. travnja 1997. godine s postojećom opremom. Organizirano je nekoliko funkcionalnih cjelina: dječji odjel, odjel za odrasle, čitaonica tiska i Spomen-soba Viktora Cara Emina. Nabavila se televizor, videorekorder i veći broj videokasete te uskoro počinju redovite projekcije filmova za djecu. Uskoro je omogućen i pristup internetu.

Knjižnica je 2002. godine potpuno opremljena novim namještajem zahvaljujući sredstvima Općine Lovran i Ministarstva kulture i, uz nešto drukčiji funkcionalni razmještaj, svečano otvorena 22. travnja.

Danas Knjižnica Lovran posjeduje bogatu zbirku knjiga za odrasle i djecu, kojom se približila minimumu *Standarda* za narodne knjižnice. I godišnji je priljev knjiga i časopisa znatno iznad propisanih minimalnih veličina. Postupno se oblikuju i zbirke nekonvencionalne građe.

Knjižnica surađuje s Učeničkim domom Lovran, školom, vrtićem, talijanskom manjinom i dr.

Posebna pozornost pridaje se programima za djecu. Organiziraju se grupni posjeti, besplatan upis učenika prvog razreda, pričaonice, učenje osnova informatike i sl.

S obzirom na 17%-tnu učlanjenost stanovništva u Knjižnicu, zadnjih se godina pokazuje potreba za cjelodnevnom otvorenošću. To je potvrđeno tijekom Mjeseca hrvatske knjige 2002. godine kad je opatijska knjižnica osiguranjem još jednog djelatnika omogućila dvanaestsatnu otvorenost. Budući da je Lovran turističko središte, sjedište Visoke glazbene škole Ina Mirkovića i da je u obližnjoj Iki sjedište Fakulteta za hotelijerski i turistički menadžment, svakako bi takvo radno vrijeme trebalo ustaliti za što je, naravno, nužno u općinskom proračunu osigurati sredstva za još jednog djelatnika.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Blažeković, Tatjana. Literatura o istarsko-kvarnerskim hrvatskim i talijanskim čitaonicama u XIX. stoljeću.

Sadrži i:

Kalčić, Eti; Tatjana Radauš. Kronološki popis hrvatskih čitaonica i čitaoničkih društava (s popisom literature) na području Istre i kvarnerskih otoka u 19. stoljeću, ali na sadašnjem teritoriju SR Hrvatske.

// Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću: povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj: SIZ kulture Cres-Lošinj; Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 196.

Juretić-Biondić, Dolores. Vrata otvoriti cijeli dan. // Novi list, 56, 17697(22. studenog 2002.), str. 23.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Suzane Šturm-Krzić prema dokumentima Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin" Opatija

Knjižnica Matulji

Adresa

Trg maršala Tita 11
51211 Matulji

tel./faks:

051 277-595

Status

ogranak Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin" Opatija

Voditeljica

Rosana Zulijani, dipl. knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda, petak: 8 – 14 sati
utorak, četvrtak: 13.30 – 19.30

Knjižnična mreža

– knjižnični stacionar Mune

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 40 m² (Matulji: 30 m²; Mune 10 m²)

Knjižni fond: 11 990 svezaka

Nabava: knjige: 1531 svezak

Broj djelatnika: 1

Broj učlanjenih korisnika: 564 ili 5,3% ukupnog stanovništva
(400 odraslih i 164 djece)

Broj posjeta: 5 129

Broj posuđenih knjiga: 12 292

Tjedna otvorenost za korisnike: 30 sati

Broj računala: 2 (1 za korisnike, 1 za djelatnika)

Broj pristupnih mjesta za internet: 1 (za korisnike i djelatnika)

Matulji ●

Do osamostaljenja 1993. godine, današnja Općina Matulji bila je dio šireg opatijskoga područja.

Pretečom knjižnične djelatnosti na matuljskom području može se smatrati Hrvatska čitaonica osnovana u Mihotićima 1891. godine, danas drugom naselju Općine po broju stanovnika.

Knjižnica u Matuljima osnovana je 1969. godine kao ogranak Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin". Od trenutka osnutka do danas nalazi se u istom prostoru veličine 30 m² na katu u zgradi Poglavarstva Općine Matulji.

Iste godine kad se osniva ogranak u Matuljima (područje Matulja proteže se na 176 km² i obuhvaća 23 naselja) Bibliobus Gradske knjižnice Rijeka počinje obilaziti udaljena naselja. Od 1969. do 1972. godine svaki drugi utorkom ima stajališta u Jusićima, Ružićima i Lipi, a od 1975. do 1985. godine broj stajališta se povećava na ukupno 19 pa Bibliobus tri dana obilazi matuljsko područje u dvotjednim ciklusima.

Nakon prestanka financiranja bibliobusnih usluga, 1986. godine otvara se knjižnična stanica Mune, 1987. Rupa, a 1988. Permani. Knjižnične stanice bile su smještene u domovima kulture i bile su otvorene 3 sata na tjedan. U njima su najprije radili knjižnični djelatnici iz matične opatijske knjižnice, a potom se angažiraju honorarni suradnici. Ubrzo se smanjuje broj knjiga i sati rada za korisnike te postaju stacionari. Zbog neodržavanja domova kulture, nakon stanovitog vremena ti su prostori postali neodgovarajući za smještaj knjižnične građe, a sve je teže bilo osigurati i djelatnika. Rezultat toga je da se 1991. godine zatvara knjižnični stacionar Permani. Fond preseljava u novootvoreni stacionar u prostoru Osnovne škole "Drago Gervais" u Brešcima koji započinje s radom 7. veljače 1992. i djeluje do 1995. godine. Nakon poplave 2001. godine zatvara se i knjižnični stacionar Rupa. Knjižnični stacionar Mune, premda je ureden prostor i osiguran fond, također je trenutačno zatvoren zbog kadrovskih poteškoća. Neizbježno se nameće zaključak da je za ovakva slabije naseljena mjesta, razasuta na velikim prostornim površinama, bibliobus najbolje rješenje.

Nakon promjene administrativnih granica 1993. godine,

osnivačka prava nad Knjižnicom preuzima novoosnovana Općina Matulji na temelju ugovora o povjeravanju djelatnosti čime je sačuvan kontinuitet stručnoga rada u sastavu opatijske knjižnice.

Prostorni uvjeti u kojima Knjižnica djeluje veoma su nepovoljni. Osim skučenosti, nefunktionalnosti pridonosi i njezin smještaj na katu. U takvim okolnostima, niti zbirkom knjiga nije u mogućnosti ni polovično zadovoljiti *Standarde*. Izuzetno su rijetke, druge se vrste građe za sada ne nabavljaju. Osim posudbe knjiga kao temeljne usluge, korisnici mogu pretraživati internet. Loši uvjeti i smanjen opseg usluga uvjetuju nizak postotak učlanjenosti stanovništva, no valja uzeti u obzir da je zbog udaljenosti i slabe prometne povezanosti stanovništvu šireg područja Općine Knjižnica teško dostupna.

U veljači 2003. godine općinsko Poglavarstvo donijelo je odluku o preseljenju Knjižnice u prostor u prizemlju iste zgrade veličine 85 m², te je u tijeku izrada projektne dokumentacije za adaptaciju i opremanje.

Premda je to pomak u odnosu na postojeće stanje, svakako je trebalo u dogovoru s knjižničarskom strukom iznaći veći prostor koji bi omogućio dugoročno rješenje.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Blažeković Tatjana. Literatura o istarsko-kvarnerskim hrvatskim i talijanskim čitaonicama u XIX. stoljeću.

Sadržaji: Kalčić, Eti; Tatjana Radauš. Kronološki popis hrvatskih čitaonica i čitaoničkih društava (s popisom literature) na području Istre i kvarnerskih otoka u 19. stoljeću, ali na sadašnjem teritoriju SR Hrvatske. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću: povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj: SIJ kulture Cres-Lošinj; Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 197.

Bogić, Milan. Trideset godina Bibliobusa Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka: 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka: Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 158.–159.

Juretić Biondić, Dolores. S novim prostorom i novi sadržaji. // Novi list, 57, 17781 (17. veljače 2003.), str. 17.

Kučel-Ilić, Aleksandra. Nakon Rupe, bez knjižnice i Mune? // Novi list, 56, 17399 (14. siječnja 2002.), str. 17.

Ostalo (bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Suzane Šturm-Krzić prema dokumentima Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin" Opatija

Knjižnica Mošćenička Draga

Adresa

Trg slobode 7
51417 Mošćenička Draga

tel.:

051 737-901

Status

ogranak Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin" Opatija

Voditeljica

Jasminka Barković, knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

utorak: 13 – 19 sati
četvrtak: 8 – 15 sati

Knjižnična mreža

– knjižnični stacionar Brseč

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 44 m² (Mošćenička Draga: 30 m²; Brseč: 14 m²)

Knjižni fond: 6 311 svezaka

Nabava: knjige: 843 sveska

Broj djelatnika: 1 s polovicom radnog vremena

Broj učlanjenih korisnika: 148 ili 9% ukupnog stanovništva
(99 odraslih i 49 djece)

Broj posjeta: 1 718

Broj posuđenih knjiga: 3 173

Tjedna otvorenost za korisnike: 13 sati

Broj računala: 1 (za djelatnika)

Broj pristupnih mjesta za internet: 1 (za djelatnika)

Mošćenička Draga ●

A map of the Mošćenička Draga region, showing the coastline and major roads. A red dot marks the location of the library in Mošćenička Draga. The map is drawn in a simple, orange-outlined style.

Krajem 19. stoljeća i na području današnje Općine Mošćenička Draga osnivaju se čitaonice. U Brseču se 1887. godine osniva Hrvatska čitaonica, a pod istim nazivom 1900. godine osniva se čitaonica i u Mošćenicama.

Knjižnica Mošćenička Draga osniva se 1969. godine kao ogranak Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin" Opatija.

Uz to, od 1975. do 1985. godine Bibliobus Gradske biblioteke Rijeka imao je stajališta u naseljima: Brseč, Golovik, Mošćenice i Zagorje.

Nakon prestanka financiranja i ukidanja bibliobusnih usluga, 1987. godine osniva se knjižnični stacionar u Brseču, koji djeluje i danas. Stacionar s petstotinjak svezaka, uglavnom literature za djecu, smješten je u prizemlju Memorijalnog muzeja Eugena Kumičića. Otvoren je svake subote dva sata, a za poslove

posudbe knjiga honorarno je angažirana studentica. Knjižnica Mošćenička Draga djeluje na prvom katu zgrade Općine u prostoru koji ne zadovoljava ni veličinom ni funkcionalnošću ni pristupom.

S obzirom na broj stanovnika, *Standardi* su zadovoljeni po veličini knjižnične zbirke dok su, kad je o prinovima riječ, višestruko premašeni, čemu pridonosi i otkup Ministarstva kulture. Cirkulacija se obavlja računalno, a djelatnik ima i pristup internetu.

Knjižnica je otvorena samo dva dana u tjednu u čemu, uz to što je temeljna usluga posudba knjiga i što su knjige jedina vrsta građe koja se nabavlja, zasigurno valja tražiti razloge maloga broja članova.

Svakako bi trebalo iznaći povoljnije prostorno rješenje koje bi omogućilo uvrštavanje građe na više medija, širi opseg usluga i programa te svakodnevnu otvorenost za korisnike.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Blažeković, Tatjana. Literatura o istarsko-kvarnerskim hrvatskim i talijanskim čitaonicama u XIX. stoljeću.

Sadrži i:

Kalčić, Eti; Tatjana Radauš. Kronološki popis hrvatskih čitaonica i čitaoničkih društava (s popisom literature) na području Istre i kvarnerskih otoka u 19. stoljeću, ali na sadašnjem teritoriju SR Hrvatske.

// Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SZZ kulture Cres-Lošinj ; Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 195., 199.

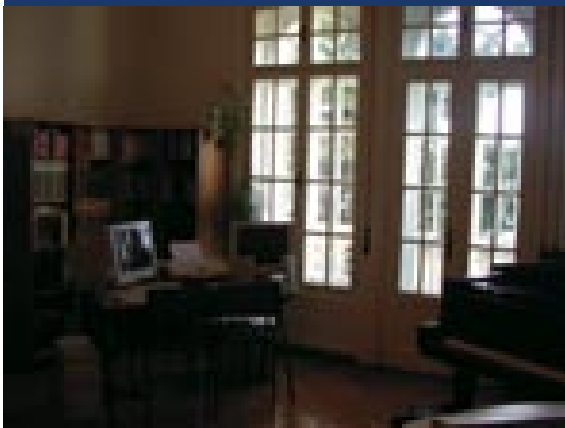
Bogić, Milan. Trideset godina Bibliobusa Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.-1930.-1962.-2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 158.-159.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Suzane Šturm-Kržić prema dokumentima Gradske knjižnice i čitaonice "Viktor Car Emin" Opatija

Narodna knjižnica Rab

Adresa

Gornja ulica 21
51280 Rab

tel./faks:

051 726-035

e-mail:

knjiznica-rab@ri.htnet.hr

žiro-račun:

2402006-1100109090

Status

u sastavu Pučkog otvorenog učilišta Rab

Ravnateljica

Ratka Kaštelan, dipl. politologinja

Voditeljica

Lidija Domijan-Šipovac, dipl. knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda, petak: 14 – 19.30

utorak, četvrtak: 8 – 13.30

subota: 1. i 3. u mjesecu: 8 – 13 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 110 m²

Knjižni fond: 14 489 svezaka

Nekonvencionalna građa: 25 jedinica

Nabava: knjige: 1 312 svezaka

periodika: 16 naslova

nekonvencionalna građa: 10 jedinica

Broj djelatnika: 1

Broj učlanjenih korisnika: 615 ili 6,5% ukupnog stanovništva
(332 odrasla i 283 djece)

Broj posjeta: 16 128

Broj posuđenih knjiga: 18 320

Tjedna otvorenost za korisnike: 30 sati

Broj računala: 3 (2 za korisnike, 1 za djelatnika)

Broj pristupnih mjesta za internet:

2 (1 za korisnike, 1 za djelatnika)

Ostala oprema:

fotokopirni stroj, glazbena linija

Počeci čitaoničke, odnosno knjižnične djelatnosti na otoku Rabu datiraju od kraja 19. stoljeća, točnije od 1884. godine kada se osniva Narodna čitaonica, prva kulturna ustanova namijenjena širem krugu stanovništva. Okupila je 42 člana, s istaknutim narodnjačkim prvakom Josipom Dominisom, gradonačelnikom Raba, na čelu. Pravila Čitaonice odobrena su iste godine. Njezini članovi bili su obrtnici, građanstvo te nekoliko plemića. Među istaknutijim imenima spominju se pripadnici obitelji: Dominis, Galzinja, Spalatin, Latus, Maržić, Bolković, Bolić, Boteri, Tonsa i Belia.

Nažalost, nema mnogo sačuvanih podataka o djelovanju Čitaonice koja je očito imala prekida u radu i u različitim se razdobljima javljala pod drukčijim imenima. Fra Vladislav Brusić, franjevac koji je živio u samostanu Sv. Bernardina u Kamporu, u svojoj knjizi "Otok Rab", prvomu većem popularnom štivu o otoku Rabu, 1926. spominje postojanje Hrvatske čitaonice koja tada više ne djeluje, no bez detaljnijih podataka o njezinu radu.

Zna se da između dvaju ratova Čitaonica djeluje u privatnim prostorijama krojačnice obitelji Persen, a neposredno prije Drugoga svjetskog rata u Sokolskom domu na Blatu gdje je danas sportska dvorana. U ratnim godinama njezin rad prestaje, da bi do obnavljanja djelatnosti došlo pedesetih godina dvadesetog stoljeća kada se knjižnica otvara u prizemlju hotela "Miramar" na Trgu sv. Kristofora.

Šezdesetih godina djeluje u Kneževu dvoru na Trgu Municipium Arba, kada je knjižničarske poslove obavljala učiteljica Ajka Pezelj.

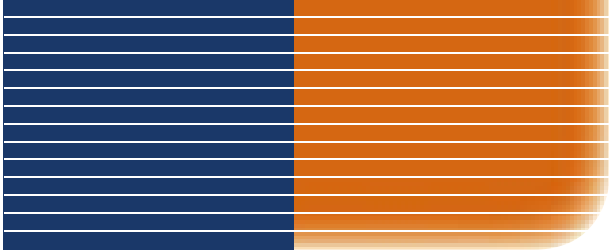
Nakon kraćeg prekida u radu, djelatnost se obnavlja 1975. godine u sastavu Radničkog sveučilišta (današnjega Pučkog otvorenog učilišta), u prostoru veličine 36 m², s fondom od oko 3 000 knjiga. Tada se djelatnost profesionalizira, a na mjestu knjižničarke zapošljava se Branka Maljković (Brčić). Nakon njezina odlaska, poslove knjižničara obavljao je Zvonimir Dominis, a potom od 1989. godine, kada je Knjižnica otvorena puno radno vrijeme u jednoj smjeni, današnja voditeljica Lidija Domijan-Šipovac.

Iako je već pri otvaranju bilo očito da je to tek privremeno rješenje, Knjižnica na toj lokaciji ostaje čitavih 27 godina. Radilo se zapravo o pregrađenom predvorju kina, prostoru vlažnih zidova, bez prirodnog osvijetljenja i mogućnosti prozračivanja do kojeg se dolazilo dugim nizom stuba. Matična služba godinama je upozoravala na nedopustivost takva smještaja kulturne ustanove.

Godine 1989. osnovana je Komisija za razvoj bibliotечne djelatnosti na otoku Rabu, koja u siječnju iduće godine donosi analizu stanja i prijedlog daljnjeg razvoja. Među ostalim, Komisija predlaže hitno preseljenje Knjižnice u prostor tadašnje Jugobanke, a kao dugoročno najpovoljnije rješenje predlaže se palača "Dominis", točnije prostor u kojemu i danas djeluje ljekarna. Nažalost, do ostvarenja tih prijedloga tada nije došlo.

Matična služba 1996. godine ponovno aktualizira problem prostora budući da je rapska knjižnica po prostornim uvjetima bila na posljednjemu mjestu u Županiji. U razgovorima s predstavnicima rapske lokalne samouprave, kao moguća lokacija predlaže se prizemlje zgrade u Ul. Biskupa Draga 1, u kojemu je bila smještena Pošta. Za taj prijedlog matična služba traži i dobiva potporu tadašnjeg ministra kulture, gospodina Bože Biškupića, kao i Državne uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine. Ministarstvo kulture osigurava sredstva za adaptaciju i opremu. Unatoč svemu tome, prostor se namjenjuje Turističkoj zajednici, a Knjižnica i dalje ostaje na istoj lokaciji.

Ipak, upornim nastojanjem voditeljice Knjižnice Lidije Domijan-Šipovac i pročelnice za društvene djelatnosti Rosande Krstinić-Guščić, donosi se odluka o preseljenju te se Knjižnica konačno 7. veljače 2003. seli u prostor Banove vile, jedne od najljepših rapskih građevina. Radi se o zgradi koju je tridesetih godina 20. stoljeća izgradio ban Ivan Perović. Nedostatak je te lokacije, osim nezadovoljavajuće kvadrature, što se u zgradu ulazi kroz dvorište preko desetak stuba, čime je i dalje invalidima i teže pokretnim osobama onemogućen pristup u Knjižnicu. Knjižnica je smještena u tri međusobno povezana prostora veličine stotinjak četvornih metara.

Opremljena je postojećim namještajem i, dijelom, novim u izvedbi "Školskog servisa". Pri selidbi je obavljena revizija i proveden otpis knjižničnoga fonda.

Iako je ponovno riječ o privremenom rješenju do iznalaženja odgovarajuće lokacije primjerenije veličine, što je i istaknuto prigodom svečanosti otvorenja, preseljenje znači bitan iskorak. Konačno se može organizirati čitaonička djelatnost, korisnicima ponuditi internet i formirati ostale zbirke knjižnične građe, posebice zavičajna zbirka i zbirka nekonvencionalne građe. To u prijašnjim uvjetima nije bilo moguće. Knjižnična građa više nije izložena lošim mikroklimatskim uvjetima zbog kojih je jedan dio uništen od vlage. U novom se prostoru otvaraju mogućnosti i za organiziranje kulturnih sadržaja poput književnih susreta, izložaba i slično.

Posebna ciljana skupina korisnika su turisti za koje u Knjižnici, osim pristupa mrežnim resursima i elektroničkoj pošti, valja osigurati beletristiku na stranim jezicima, časopise, zbirku turističkih vodiča s mogućnošću posudbe te informacije o kulturnim i turističkim sadržajima.

Ponudom novih usluga i programa za različite dobne skupine korisnika, predviđa se znatan porast članstva i korištenja Knjižnice. Poželjno bi bilo, budući da se radi o gradskoj knjižnici, zapošljavanje još jednog knjižničara kako bi Knjižnica bila cjelodnevno otvorena.

Vezano uza stručni rad Knjižnice ističemo da je još 1993. godine nabavljeno prvo računalo, a 1994. program "Medved" za obradu građe. Početkom 2004. godine započelo se s automatiziranim bilježenjem cirkulacije građe.

Knjižnična građa nabavlja se redovito sredstvima osnivača, Ministarstva kulture i vlastitim prihodima Knjižnice. Knjižni fond je svojom veličinom za sada zadovoljio 50,9% *Standarda*, što znači 1,5 knjiga po stanovniku, dok je broj godišnjih prinova knjiga u odnosu na *Standarde* 69,2 % ili 2,1 knjiga po korisniku.

Tijekom 2002. godine započela se formirati zbirka CD-ROM-ova čemu, kao i ostalim vrstama nekonvencionalne građe, u budućnosti treba u okviru plana nabave pridati veću pozornost.

Budući da je Knjižnica u sastavu Pučkog otvorenog učilišta, čim prije bi se trebala osnovati kao samostalna ustanova u skladu s odredbama *Zakona o knjižnicama*, a nakon toga djelovati na širenju knjižnične mreže i u ostalim naseljima otoka.

Treba se nadati da će se u skoroj budućnosti postojeći prostorni uvjeti još više poboljšati na dobrobit svih građana Raba i njegovih gostiju.

Literatura

Knjige

Barić, Ivo. Kulturni kapital rapske baštine : skice za strategiju kulturnog razvitka. Rab : Grad Rab, 2001.

Brusić, fra Vladislav. Otok Rab : geografski, historijski i umjetnički pregled s ilustracijama i geografskom kartom Kvarnera i gornjeg Primorja. Ponovljeno i nepromijenjeno izdanje. Rab : SIZ za kulturu općine; Zagreb : Grafički zavod Hrvatske, 1990.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Botić, Franka. Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka: 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 145.

Jurić, Romana. Gradska knjižnica preselila u Banovu vilu. // Novi list, 57, 17772(7. veljače 2003.), str. 18.

Jurić, Romana. Vlaga prijete knjigama. // Novi list, 55, 17116(26. ožujka 2001.), str. 14.

Kaštelan, Ratka. Knjižnica vapi za primjerenijim prostorom. // Novi list, 53, 16339(15. siječnja 1999.), str. 44.

Obad, Stijepo. Razvoj hrvatskog narodnog preporoda na otoku Rabu. // Rapski zbornik : zbornik radova sa znanstvenog skupa o otoku Rabu održanog od 25. do 27. listopada 1984. godine / urednik Andre Mohorovičić. Zagreb : JAZU; Rab : Skupština općine Rab, 1987. Str. 433–438.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke voditeljice Knjižnice, Lidije Domijan-Šipovac prema dokumentima Narodne knjižnice Rab

Knjižnica i čitaonica “Ivan Goran Kovačić” Vrbovsko

Adresa

Ivana Gorana Kovačića 20
51326 Vrbovsko

tel./faks:

051 875-159

žiro-račun:

2402006-1100109016

Status

u sastavu Narodnog sveučilišta Vrbovsko

Voditeljica

Đurđa Mance, pomoćna knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, utorak, srijeda, četvrtak: 8 – 16 sati
petak: 8 – 10 sati

Knjižnična mreža

Ogranak Moravice

I. Petrovića 2

51 325 Moravice

Djelatnica: Đurđa Mance

Radno vrijeme: petak 11 – 14 sati

Knjižnična stanica Lukovdol

Memorijalni muzej Ivana Gorana Kovačića

51 328 Lukovdol

Lukovdol 8

tel.: 051 871-295

Djelatnica: Zdenka Fabac, SSS

Radno vrijeme (Muzeja i knjižnične stanice):

utorak, srijeda, četvrtak, petak, subota, nedjelja: 10 – 17 sati

Vrbovsko ●

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 100 m² (Vrbovsko: 80 m²;
Moravice: 12 m²; Lukovdol: 8 m²)

Knjižni fond: 12 035 svezaka

Nabava: knjige: 833 sveska

Broj djelatnika: 1 (u knjižničnoj stanici
Lukovdol djelatnica je zaposlenica Muzeja)

Broj učlanjenih korisnika:

420 ili 6,9% ukupnog stanovništva
(217 odraslih i 203 djece)

Broj posjeta: 11 500

Broj posuđenih knjiga: 14 200

Tjedna otvorenost za korisnike: 37 sati

Broj računala: 1 (za djelatnika)

Narodna knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Vrbovsko otvorena je 6. studenoga 1980. godine u prostoru Osnovne škole "Ivan Goran Kovačić", gdje je dijelila prostor sa školskom knjižnicom. Korisnicima je bila dostupna srijedom i petkom od 15 do 17 sati. Poslove knjižničara obavljala je nastavnica likovne kulture Asja Krašovec. Zahvaljujući njezinu zalaganju, brojna tadašnja goranska poduzeća financirala su nabavu građe pa je početni fond brojao 1 459 knjiga koje se, osim za knjižnicu u Vrbovskom, namjenjuju i novootvorenim ograncima u Moravicama i Severinu na Kupi.

Od 1. travnja 1982. Knjižnica je u sastavu Narodnog sveučilišta Vrbovsko. Ubrzo nakon toga, 7. rujna 1982., donosi se Poslovnik o korištenju knjižničkog fonda.

Budući da u Knjižnici nisu bile zaposlene osobe s knjižničarskim obrazovanjem, već su poslove knjižničara obavljali nastavnici dopunskim radom, građa nije stručno obrađivana. Na sve tri lokacije knjižnice su bile neodgovarajuće smještene, odnosno dijelile su prostor sa školskim knjižnicama te nisu bile dostupne korisnicima u ljetnim mjesecima.

Do kraćeg prekida u radu Knjižnice u Vrbovskom dolazi 1987. godine. Iduće, 1988. godine Knjižnica se preseljava u prostor nekadašnje osnovne škole, međutim zbog vlage, odnosno loših mikroklimatskih uvjeta, taj je prostor bio nepovoljan za obavljanje knjižnične djelatnosti. Od 1. siječnja 1989. Knjižnica se otvara na polovicu radnog vremena i radi svakodnevno, a poslove knjižničara obavlja današnja voditeljica Đurđa Mance koja polaže stručni ispit za pomoćnog knjižničara. Prioritet matične službe u tom razdoblju bila je edukacija djelatnika, stručna pomoć pri obradi knjižnog fonda te usklađivanje rada Knjižnice s pravilima struke.

Godine 1991. otvara se knjižnična stanica Lukovdol u prostoru Memorijalnog muzeja I. G. Kovačića, gdje poslove knjižničara i danas obavlja Zdenka Fabac, zaposlenica Muzeja.

Ogranak u Severinu zatvara se 1992. godine, a knjižni fond poklanja osnovnoj školi.

Za Knjižnicu u Vrbovskom tijekom 1993. godine iznalazi se novi prostor veličine 80 m² na prvom katu zgrade Suda, gdje i danas djeluje.

Nakon preseljenja, Ministarstvo kulture sufinancira nabavu računala za automatizaciju knjižničkog poslovanja. Prema preporuci matične službe, budući da je i u drugim knjižnicama Županije nabavljen računalni program "Medved", tada jedini dorađeni softver za knjižnično poslovanje, ista je preporuka dana i knjižnici u Vrbovskom. No zbog nedostatka sredstava, uprava Narodnog sveučilišta iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice nabavlja besplatni program CROLLIST DOS te djelatnica pristupa edukaciji. Iduće, 1994. godine Knjižnica je otvorena puno radno vrijeme u jednoj smjeni.

Nakon donošenja novog *Zakona o knjižnicama* 1997. godine, postavilo se pitanje daljnjeg djelovanja Knjižnice u okvirima Sveučilišta. Voditeljica Knjižnice ne ispunjava uvjete za ravnatelj, a Grad Vrbovsko navodi da nema sredstava za zapošljavanje još jednog djelatnika. Zbog tih razloga, a i zbog toga što je izmjenama Zakona produljen rok za izdavanje knjižnica iz sastava učilišta, Knjižnica i dalje ostaje u istom formalno-pravnom statusu.

Knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Vrbovsko ima slične poteškoće kao i druge goranske knjižnice: mala izdvajanja iz lokalnog proračuna, posebice za nabavu građe, jednu zaposlenu djelatnicu, nedovoljan prostor i opremu. To se odražava na kvalitetu i opseg zbirki pa osim knjiga Knjižnica ne nabavlja druge vrste knjižnične građe.

Zbirka knjiga dosegla je broj od 2 knjige po stanovniku, odnosno 66,3% *Standarda*, a prema broju prinova knjiga 2003. godine ostvareno je 68,9% *Standarda*.

Cirkulacija građe obavlja se kartotečno budući da fond nije unesen potpuno u bazu podataka, a postojeći program ne omogućuje računalnu cirkulaciju.

Ogranak u Moravicama djeluje u skućenim prostornim uvjetima od svega dvanaest kvadrata i raspolaže fondom od oko 2 200 knjiga. Budući da je za šezdesetak aktivnih članova otvoren svega tri sata u tjednu, zapravo bi to trebala biti knjižnična stanica s manjim fondom koji bi se ažurno mijenjao iz središnje knjižnice. Poslove knjižničara obavlja djelatnica središnje Knjižnice Đurđa Mance. Prije nje, do 1995. godine, te je poslove obavljao nastavnik Milenko Jakšić.

Knjižnična stanica u Lukovdolu, zahvaljujući tome što poslove knjižničara istodobno obavlja djelatnica Muzeja, dostupna je korisnicima svakodnevno 7 sati, izuzevši ponedjeljak. Knjižnični fond izmjenjuje se dva puta na godinu. Rijječ je o tristotinjak naslova koje koristi oko četrdeset članova.

Knjižnica u Vrbovskom kao i ostale knjižnice u brdsko-planinskom području kao što je Gorski kotar, s malim brojem stanovnika na teritorijalno velikom području, slabom prometnom povezanošću, niskim proračunskim prihodima, bez snažnije potpore Županije i države, teško mogu ići ukorak sa suvremenim stremljenjima u javnom knjižničarstvu. Ministarstvo kulture je u tom smislu učinilo određene pomake za knjižnice otočnog i brdsko-planinskog područja, smanjivši u ugovorima udio sredstava za nabavu građe koje moraju osigurati njihovi osnivači.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Botić, Franka. Matična djelatnost Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.–1962.–2000. / glavna urednica Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka 2000. Str. 143.

Šragalj, Josip. Upitna budućnost Narodnog sveučilišta. // Novi list, 54, 16801(7. svibnja 2000.), Goranski Novi List, 49, str. 18.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke voditeljice Knjižnice Đurde Mance prema dokumentima Narodne knjižnice i čitaonice "Ivan Goran Kovačić"

Narodne knjižnice
Primorsko-goranske
županije

Knjižnice općina

Narodna knjižnica i čitaonica Bribir

Adresa

Bribir 31
51253 Bribir

tel./faks:

051 248-103

žiro-račun:

2402006 -1100108361

Status

samostalna ustanova

Ravnateljica

Ivanka Pavlić, prof.

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda: 11 – 19 sati
četvrtak, petak: 8 – 14.30
utorak: 8 – 16 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 277 m²

Knjižni fond: 13 432 sveska

Periodika: 125 svezaka

Nabava: knjige: 1 262 sveska
periodika: 4 naslova

Broj djelatnika: 1

Broj učlanjenih korisnika: 455 ili 12, 9% ukupnog stanovništva
(285 odraslih i 170 djece)

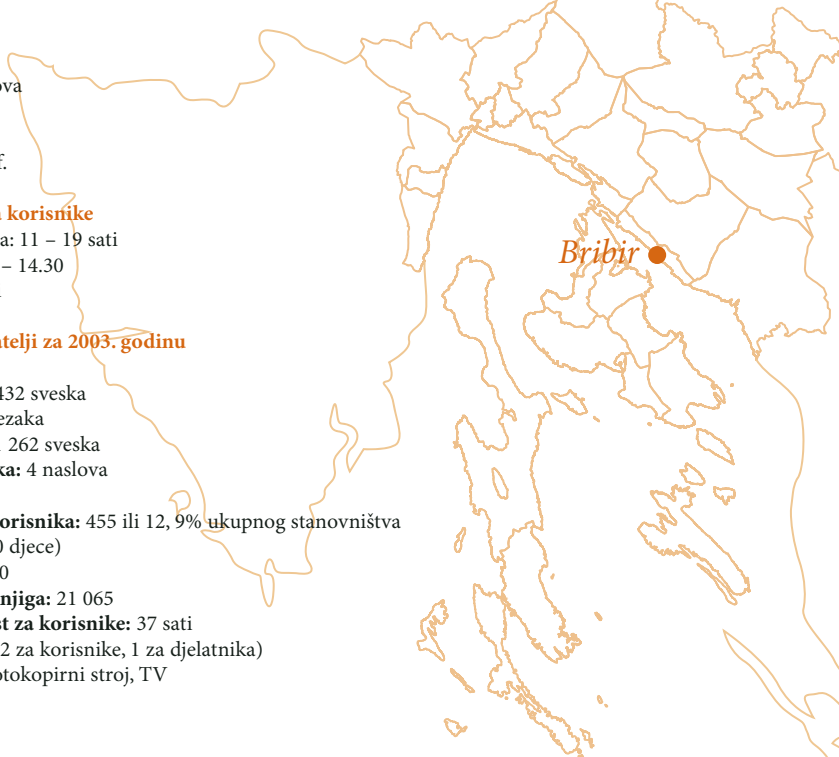
Broj posjeta: 9 060

Broj posuđenih knjiga: 21 065

Tjedna otvorenost za korisnike: 37 sati

Broj računala: 3 (2 za korisnike, 1 za djelatnika)

Ostala oprema: fotokopirni stroj, TV

Narodna čitaonica u Bribiru osniva se 26. ožujka 1883. godine. Pravila o radu odobrena su 13. srpnja iste godine. Na njezino osnivanje presudno su utjecale već osnovane čitaonice u Novom Vinodolskom i Selcima kao i to što je, prema raspoloživim podacima, Bribir u to vrijeme imao više od pet stotina žitelja koji su znali čitati i pisati.

Prvi predsjednik Čitaonice bio je svećenik Petar Car, a u vrijeme osnivanja imala je 18 članova. Dio prvih knjiga za fond poslao je povjesničar Franjo Rački. Osim knjiga, Čitaonica je pretplatom dobivala većinu ondašnjih hrvatskih novina. Prema raspoloživim podacima, bila je smještena u kući Pauline i Grge Kombola, nasuprot današnjoj zgrade Općine (kuća više ne postoji budući da je srušena za vrijeme Drugoga svjetskog rata).

Već 1927. godine nabavljen je radioaparatus sa slušalicama, što je izazvalo veliko zanimanje mještana. Uskoro Čitaonica mijenja sjedište. Najprije se seli u privatnu kuću, a zatim 1928. godine na prvi kat zgrade Društva sv. Josipa.

Na mjesto knjižničara i člana upravnog odbora 1931. godine dolazi mladi Toma Strizić. Intenzivira se društveni život, Čitaonica dobiva sve više članova, posebice mladih žitelja Bribira kojima su bila bliska politička, lijevo orijentirana, Strizićeva stajališta. Čitaonica je primala pretplatom više novina i časopisa: "Novosti", "Jutarnji list", "Seljačke novosti", "Danicu", "Svijet", "Koprive" i "Novi list". Uskoro se u okviru njezina djelovanja osniva kulturno-prosvjetna sekcija čiji članovi uvijek obavaju i priređuju predstave, plesove, čajanke i predavanja. Prihod s priredaba bio je namijenjen nabavi knjiga i namještaja za Čitaonicu, kostima za predstave, pretplati na tisak. Zanimljivo je spomenuti da se velika važnost pridavala popularizaciji čitanja, pa se tako organiziralo i grupno čitanje u okolnim selima, posebice zimi. Prema dostupnim podacima, među najčitanijim knjigama bila je "Mati", Maksima Gorkog te knjige političkoga sadržaja.

Narodna čitaonica bila je nosilac kulturno-prosvjetnog, zabavnog, sportskog života i okupljala je velik dio bribirске mladeži. Na skupštini Čitaonice održanoj 1935. godine, u

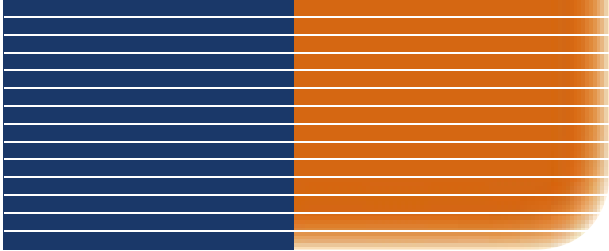
upravni odbor redom dolaze mladi ljudi, nositelji otpora prema vladajućem režimu. Smanjena je članarina kako bi se čim više omasovilo članstvo. Prihodima s održanih priredaba i dramskih predstava s kojima se gostovalo i u susjednim mjestima, kupljeno je oko pedeset knjiga Miroslava Krležę, Augusta Cesarca, Maksima Gorkog te knjiga marksističkoga sadržaja koje se nisu smjele čuvati u Čitaonici.

Toma Strizić i dalje je, osim što je obavljao poslove knjižničara, bio jedan od najaktivnijih članova upravnog odbora. U to vrijeme Čitaonica je imala oko 2 500 knjiga koje su se davale na čitanje besplatno i osobama koje nisu bile članovi Čitaonice. Tijekom 1938. godine nabavljen je novi radioaparatus marke "Philips" dijelom dobrovoljnim prilozima iseljenika iz SAD-a i Kanade, prilozima članova i sredstvima Čitaonice.

Od jeseni 1938. do proljeća 1939. godine organiziran je tečaj esperanta koji je pohađalo 25 polaznika. Održano je i nekoliko predavanja iz područja vinogradarstva i voćarstva te medicine i higijene. Pojavom ratne opasnosti 1941. godine Čitaonica prestaje s radom, pa se sklanjaju knjige, radioaparatus i dokumentacija, međutim veći je dio toga, nažalost, poslije uništen.

Nakon završetka rata, 1945. godine, obnavlja se rad Čitaonice u prostorijama nekadašnje općinske zgrade sa skromnim fondom knjiga i nekoliko naslova novina i časopisa. Prva knjižničarka bila je Marija Kargačin, a zatim Borka Novak. Uskoro se knjižni fond obogaćuje novim naslovima pa jača knjižničarska djelatnost.

Kulturni život se intenzivira osnivanjem dramske grupe i pjevačkoga zbora. Fabijan Antonić 1948. godine šalje novi radioaparatus iz Francuske, a već iduće godine Čitaonica seli u novoizgrađeni Zadrųni dom gdje se zbivaju sva značajna društvena događanja. Od 1950. do 1971. godine djeluje pod nazivima Čitaonica i knjižnica "Tomo Strizić". Zahvaljujući prilozima članova i ostalih stanovnika Bribira, 1954. godine Čitaonica je opremljena novim namještajem. Održavaju se književne večeri, organiziraju dramske predstave i nastupi

pjevačkog zbora te počinju s radom šahovska i literarna sekcija. Fond knjiga bio je skroman, a pretplatom je pristizalo 16 naslova novina i časopisa. Knjižnica je imala oko 250 članova.

Šezdesetih godina radilo se i dalje volonterski, zahvaljujući angažmanu brojnih Bribiraca, prosvjetnih djelatnika, službenika Mjesnog ureda i dr. Knjige su se izdavale četvrtkom od 17 do 20 sati, dok je čitaonica bila otvorena svakodnevno od 13 do 20 sati, a nedjeljom i praznikom od 8 do 20 sati. Organizirala su se dobro posjećena predavanja o zdravstvenim i poljoprivrednim temama. Fond je 1961. godine sadržavao 752 sveska knjiga, a članstvo 260 upisanih korisnika. Nažalost, otada započinju teži dani za rad i djelatnost Čitaonice budući da se nekoliko puta iseljava radi ustupanja prostora drugim djelatnostima. To razdoblje obilježeno je stagnacijom i gotovo potpunim prestankom rada.

Zahvaljujući Ivanu Ligatiću, 1971. godine osniva se Inicijativni odbor za obnavljanje rada knjižnične djelatnosti. U zgradi na prvom katu Mjesne zajednice uređuju se i opremaju dvije prostorije, a uz dio vrijednoga starog fonda nabavlja se nešto novih knjiga. Svečano otvorenje priređeno je 3. srpnja 1971., a otada Knjižnica djeluje pod nazivom Narodna knjižnica i čitaonica "Tomo Strizić".

Kratko vrijeme poslove knjižničara obavljala je Ljiljana Tus, a zatim Stanislava Bertović. Knjižnica je bila otvorena po tri sata svaki dan, osim nedjelje. Iz godine u godinu raste broj članova i knjiga, a pri Knjižnici se osnivaju brojne sekcije: esperantska, dramsko-recitatorska, folklorna, tamburaška, pjevački zbor žena, muška klapa. Budući da je Knjižnica radila amaterski, 1973. godine Izdavačko poduzeće "Zora" iz Zagreba platilo je knjižničara koji je cjelokupan fond klasificirao prema UDK te ga potpuno reinventarizirao. Skupština Općine Crikvenica dodijelila je 1979. godine Knjižnici Zlatnu plaketu "16. travanj" za postignute rezultate u području kulturne, umjetničke i izdavačke djelatnosti, a 1980. Vijeće Saveza sindikata Hrvatske dodjeljuje joj Nagradu "Pavao Markovac". Budući da je fond narastao na oko 5 000 knjiga, postojeći prostor postao je premali, te se 1981.

godine Knjižnica seli u prostorije nekadašnje trgovine, veličine 68 m², u središtu mjesta, na Trgu Tome Strizića 1, u kojem djeluje do polovice 2003. godine.

Stota obljetnica rada Knjižnice svečano se obilježava 1983. godine. Nakon Stanislave Bertović, od 1984. godine poslove knjižničara obavlja Dajana Jerčinović. Godine 1985. Knjižnica ulazi u sastav Narodnog sveučilišta Crikvenica, kada se prvi put zapošljava profesionalni djelatnik, Željka Jurčić. Sveučilište se 1990. godine preustrojava u Centar za kulturu. Nakon Željke Jurčić-Kleković 1994. godine poslove knjižničara preuzima sadašnja ravnateljica Ivanka Pavlič.

Od 1. ožujka 1997. Knjižnica djeluje u sastavu Centra za kulturu "Mihovil Kombol" Bribir. Slijedom donošenja novog *Zakona o knjižnicama*, Narodna knjižnica i čitaonica Bribir od 5. siječnja 2000. djeluje kao samostalna ustanova.

Značajan dio njezine djelatnosti je i izdavaštvo. "Povijest tamburaške glazbe u Bribiru i narodni običaji", "Glagoljica u Bribiru", "100 godina Narodne čitaonice u Bribiru", tek su neki od naslova publikacija u izdanju Knjižnice, uz još niz djela zavičajnih pisaca.

Knjižnica sudjeluje u organizaciji svih kulturnih događanja u Bribiru, izložaba, promocija knjiga, predavanja. Suraduje s osnovnom školom, posebice s grupom mladih čakavčića. Nabavljen je računalni program "Medved" i baza podataka "Gita" te bi uskoro trebao započeti unos građe u lokalnu bazu podataka.

Dugogodišnji problem neodgovarajućeg smještaja Knjižnice konačno je riješen 12. srpnja 2003. kada je Knjižnica otvorena u obnovljenom prostoru nekadašnje osnovne škole, ukupne površine 277 m² (vidjeti poglavlje I. Mreža narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje; 4. Prostor i oprema knjižnica).

Odjel za odrasle i dječji odjel smješteni su u prostor veličine 134 m², a međusobno su odijeljeni posudbeno-informacijskim pultom. Korisnicima bi i u jednom i u drugom odjelu trebao uskoro biti dostupan internet.

Otvaranjem Knjižnice započelo se s nabavom društvenih igara za djecu, a obogaćena je i ponuda novina i časopisa za još 2 naslova.

Čitaonica tiska je u zasebnom prostoru površine 39 m² gdje je postavljena stalna izložba zavičajnih pisaca: Mihovila Kombola, Antuna Barca, Milorada Stojevića, Željke Jurčić-Kleković, Ivke Kršul, Nade Barac, Andrije Tusa, Damira Marasa, Ivce Kalimana, Zlatice Balas, Marije Kovač, Ivana Barbarića, Mladena Barca i Damira Sirnika te izložba o povijesti Knjižnice. Tu se planira i smještaj zavičajne zbirke. Nasuprot čitaonice je dvorana površine 59 m² koja je namijenjena održavanju različitih kulturnih programa. Hodnik veličine 23 m² je uređen kao izložbeni prostor. U manjoj prostoriji uredit će se ured.

Uređenje i opremanje prostora financirali su Općina Vinodolska, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i dijelom Primorsko-goranska županija koja je bila i pokrovitelj svečanosti proslave 120. obljetnice Knjižnice i njezina otvaranja u novim prostorima. Obilježavanje visoke obljetnice nastavilo se do kraja 2003. godine nizom priredaba: književnih susreta, izložaba, tiskanjem mape s motivima Bribira itd.

Preseljenjem su, nakon niza godina, konačno otvorene mogućnosti za znatno povećan opseg knjižničnih zbirki i usluga te za unapređenje djelatnosti u cjelini.

Literatura

Knjige

Sto godina narodne čitaonice u Bribiru / glavni i odgovorni urednik Blaž Kalafatić. Bribir : Narodna knjižnica i čitaonica "Tomo Strizić" u Bribiru, 1983.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Jurčić-Kleković, Željka. Bribirskim knjigama novi dom. // Novi list, 55, 17115(25. ožujka 2001.), Primorski Novi list, 52, str.10.

Jurčić-Kleković, Željka. U carstvu slova više od stoljeća. // Novi list, 53, 16525(25. srpnja 1999.), Primorski Novi list, 32, str.21.

Jurčić-Kleković, Željka. Bribir u očekivanju kulturnog centra. // Novi list, 57, 17787(23. veljače 2003.), Primorski Novi list, 75, str. 8.

Jurčić-Kleković, Željka. Veliki jubilej bribirske knjižnice. // Novi list, 57, 17817(26. ožujka 2003.), str. 20.

Jurčić-Kleković, Željka. Narodna knjižnica čeka preseljenje. // Novi list, 57, 17819(28. ožujka 2003.), str. 20.

Jurčić-Kleković, Željka. Središte kulturnog života Bribira. // Novi list, 57, 17936(27. srpnja 2003.), Primorski Novi list, 80, str. 24.

Krajnović Zeljak Mira. Knjižnica konačno u adekvatnom prostoru. // Novi list, 57, 17922 (13. srpnja 2003.), str.16.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Ivanke Pavlič prema dokumentima Narodne knjižnice i čitaonice Bribir

Narodna knjižnica Kostrena

Adresa

Sveta Lucija 14
51221 Kostrena

tel./faks:

051 289-578

e-mail:

knjiznica-kostrena@ri.htnet.hr

žiro-račun:

2402006-1100108110

Status

samostalna ustanova

Ravnateljica

Dragana Vučinić, dipl. knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, srijeda, petak: 8.30 – 13 sati
utorak, četvrtak: 14 – 19 sati
subota: 2. i 4. u mjesecu: 8.30 – 12 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 80 m²

Knjižni fond: 13 420

Posebne zbirke: u začetku zavičajna zbirka

Nabava: knjige: 1 382 sveska
periodika: 5 naslova

Broj djelatnika: 1

Broj učlanjenih korisnika: 420 ili 10,8% ukupnog stanovništva
(304 odrasla i 116 djece)

Broj posjeta: 10 220

Broj posuđenih knjiga: 24 300

Tjedna otvorenost za korisnike: 25 sati

Broj računala: 1 (za djelatnika)

Broj pristupnih mjesta za internet: 1 (za djelatnika)

A map of Croatia with an orange outline. A red dot marks the location of Kostrena on the northern coast. The word "Kostrena" is written in orange text next to the dot.

Kostrena

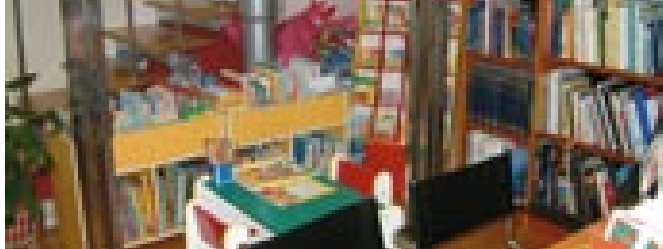
Krajem 19. stoljeća na područje današnje Općine Kostrena osnovane su dvije čitaonice.

Narodna čitaonica Kostrena Sv. Barbara osnovana je 9. srpnja 1871. godine. O prvom razdoblju njezina rada nema mnogo sačuvanih podataka. Osnivačkoj skupštini bila su nazočna dvadeset i četiri člana, među kojima treba posebno spomenuti kostrenskog župnika Antona Burmaševića. U okrilju Čitaonice osnovana je i knjižnica, a među darovateljima knjiga spominje se i ondašnji poznati političar dr. Marijan Derenčin. Čitaonica 1905. godine dobiva vlastitu društvenu zgradu zahvaljujući novčanju potpori članova - dioničara. U okviru Čitaonice 1906. godine osniva se "Gospojinski klub", odnosno klub za žene. Iste su godine prihvaćena "Pravila za dom Čitaonice", kojima se uređuje upravljanje imovinom dioničara.

Četrdeseta godišnjica osnutka svečano je obilježena 9. srpnja 1911., na kojoj su snažno manifestirane narodne misli i nacionalni osjećaji.

U okviru Čitaonice 1922. godine osniva se tamburaški zbor. Za vrijeme Drugoga svjetskog rata, rad Čitaonice zamire do 1951. godine, kada se ponovo obnavlja i djeluje do devedesetih godina.

Narodna čitaonica Kostrena Sv. Lucija osnovana je 5. srpnja 1876. na poticaj pomorskog kapetana Stjepana Vranića. Među osnivačima i jedne i druge čitaonice, najviše je bilo pomoraca koji su njihovu radu dali nesumnjiv pečat. Osim Stjepana Vranića, u radu Čitaonice istaknuli su se kapetan Vjekoslav Šodić, Krsto Brozović, Mate Ružić i Božo Suzanić. Premda je u dokumentima o osnivanju istaknuto da je pristup slobodan svim mještanima, ipak su čitaonice uglavnom bile sastajališta pomorskih kapetana i mjesnih intelektualaca, međutim njihov doprinos očuvanju hrvatskog nacionalnog i kulturnog identiteta je nesumnjiv. Prvih dvadeset godina, do 1896., Čitaonica je bila smještena u privatnim prostorijama, kada dobiva vlastitu zgradu, izgrađenu ulozima dioničara, među kojima se posebno istakao predsjednik Stjepan Vranić.

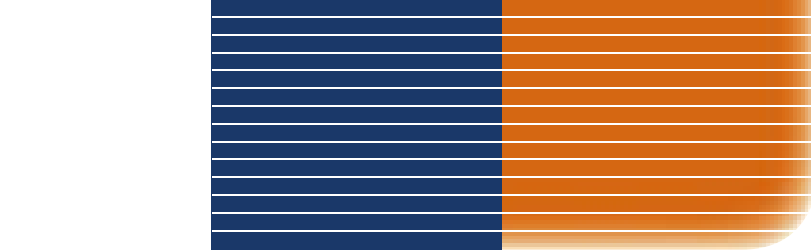
Osim prosvjetnog djelovanja, Čitaonica je organizirala koncerte i druga kulturna događanja te je stoga bila središte društvenog života tadašnje Kostrene. Posebno su tada zapaženi nastupi tamburaškog društva, mješovitoga pjevačkog zbora i dramske grupe osnovanih unutar Čitaonice 1906. godine. Zanimljivo je istaknuti običaj koji se održavao na kraju svake godine kada bi predstavnici Čitaonice obišli sve članove uz pratnju svirača, kojom bi se prigodom skupljali dobrovoljni prilozi nužni za rad Čitaonice.

Početkom 20. stoljeća Čitaonica, prema socijalnom statusu članstva, dobiva demokratskija obilježja. Tijekom 1909. godine imala je 169 članova. Pretplaćena je na velik broj novina i tjednika, među kojima i na "Il corriere di Genova", list koji su s velikim zanimanjem čitali kostrenski pomorci. Čitaonica sudjeluje u svim zbivanjima u mjestu, pa tako i u akcijama pošumljavanja i uređenja putova. Godine 1914. osniva se unutar Čitaonice i knjižnica. Glavnina fonda bile su oporučno ostavljene knjige Stjepana Paškvana, župnika iz Kraljevice koji je jedan dio knjiga ostavio i Čitaonici Sv. Barbare.

Zgrada Narodne čitaonice proširuje se 1929. godine.

Početkom Drugoga svjetskog rata, 1941. godine, rad Čitaonice je zabranjen, da bi 1943. zgrada bila potpuno spaljena, sa svim inventarom i većinom dokumenata o radu. Završetkom rata, 1945. godine, obnavlja se zgrada, dijelom dobrovoljnim priložima građana. Deset godina poslije, 1955., svečano je otvorena nova dvorana Narodne čitaonice. Otada do danas Narodna čitaonica djeluje kao udruga građana koja, kao i u vrijeme osnutka, sudjeluje u organizaciji kulturno-zabavnih događanja.

Knjižnična djelatnost obnavlja se u okviru Čitaonice 1982. godine. Knjige se prikupljaju darovima i priložima građana. Do 1998. godine knjižnica s oko 7 000 svezaka knjiga nije imala profesionaliziranu djelatnost. Za korisnike je bila otvorena tri sata u tjednu, a knjižnične je poslove obavljao najprije gospodin Miljenko Matešić, a potom njegova kći Edita Podnar.

Za povijest knjižničnog djelovanja na području Općine Kostrena važno je spomenuti da je prije no što je započeo rad knjižnice 1982. godine, naselja Kostrena i Šoići obilazilo Bibliobus Gradske biblioteke Rijeka od 1969. do 1972. godine.

Nakon donošenja novog *Zakona o knjižnicama*, Općina Kostrena, prva u Primorsko-goranskoj županiji, donosi odluku o osnivanju knjižnice kao samostalne ustanove. Iz općinskog proračuna osigurana su sredstva za djelatnika, materijalne troškove i knjižničnu građu. Istodobno se uređuje prostor u zgradi Narodne čitaonice, veličine 80 m², koji je svečano otvoren 30. listopada 1998. godine. Prostor je podijeljen na prizemni i galerijski dio do kojega vode uske, drvene, zavojite stube. Premda je namještaj iznimno kvalitetan, uz ukupnu vrlo luksuznu izvedbu prostora u kombinaciji mramora, mesinga i stakla, ostaje dojam skućenosti, nefunkcionalnosti i nedostatka mjesta za pružanje temeljnih knjižničnih usluga: odjela za djecu i mlade, čitaoničkog prostora s policama za novine i časopise, informatičkog kutka, i dr.

Na radnome mjestu knjižničara zapošljava se današnja ravnateljica Dragana Vučinić koja ubrzo upisuje studij knjižničarstva i uspješno ga završava. Započinje se s radom u jednoj smjeni, naizmjenice u jutarnjim i popodnevnim satima.

Od 2001. godine Knjižnica ulazi u program Ministarstva kulture za sufinanciranje nabave građe.

U svome kratkom profesionalnom stažu Narodna knjižnica Kostrena nastoji čim više ići u korak sa zahtjevima suvremenoga narodnog knjižničarstva. Uz pomoć matične službe učinjena je potpuna reklasifikacija knjižnog fonda prema UDK skupinama i dječjeg fonda prema dobnom kriteriju, provedena revizija i utvrđeno stvarno brojčano i financijsko stanje. Tijekom 2001. godine prišlo se informatizaciji stručne obrade. Sredstvima Ministarstva kulture nabavljeno je računalo, a iz općinskog proračuna pribavljen je računalni programa "Medved" i baza podataka

"Gita". Unos građe je u tijeku te se procjenjuje da bi trebao biti okončan do kraja 2004. godine.

Krajem 2003. godine korisnicima je omogućeno pretraživanje interneta budući da je Ministarstvo kulture, prema odobrenom programu informatizacije za tekuću godinu, financiralo nabavu računala.

Pažljivom nabavom knjižnične građe za sve kategorije korisnika, uz redovita sredstva iz općinskog proračuna i proračuna Ministarstva kulture, Knjižnica je veličinom fonda uspjela doseći *Standarde*, a po broju godišnjih prinova znatno ih i premašiti. U početku profesionalnog rada posebna je pozornost posvećena izboru naslova za referentnu zbirku, a potom i ostaloj građi namijenjenoj svim kategorijama korisnika. Nabavlja se nekoliko naslova periodike, za odrasle i djecu. Započela se prikupljati i građa za zavičajnu zbirku. Premda je broj članova lagano u porastu, još uvijek je postotak u članjenost stanovništva nizak odnosno 10,8%. To je pokazatelj da, osim što treba stalno podizati kvalitetu i kvantitetu usluga (naravno, koliko se to može učiniti u zadanim prostornim uvjetima), pažnju valja usmjeriti i na knjižnični marketing.

Knjižnica sudjeluje u organizaciji svih kulturnih zbivanja u Kostreni te u tom smislu surađuje s općinskim resorom za kulturu, Katedrom čakavskog sabora Kostrena, udrugom Narodna čitaonica te dječjim vrtićem i osnovnom školom. Tijekom Mjeseca knjige organizira se besplatan upis učenika prvih razreda u Knjižnicu.

U razvojnim planovima Knjižnice prioritet je iznalaženje odgovarajućega većeg prostora ili proširenje postojećeg, minimalne veličine 200 m² u kojem bi se organizirali svi sadržaji i zbirke koje treba imati suvremena javna knjižnica s posebnim naglaskom na nekonvencionalnu građu koja se za sada ne nabavlja. Riječju, cilj je Knjižnice postati multimedijalno središte i mjesto okupljanja građana, u kojem će moći zadovoljiti svoje kulturne, informacijske i rekreativne potrebe.

Literatura

Knjige

Spomenica prigodom proslave 80. godišnjice osnutka i rada Narodne čitaonice Kostrena (1876 – 1956) / Vinko Antić, Vatroslav Cihlar, Radojica F. Barbalčić, Ljubomir Pavešić. Kostrena : Upravni odbor Narodne čitaonice, 1957.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Bogić, Milan. Trideset godina Bibliobusa Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849.–1930.–1962.–2000. / uredila Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 158.

Fogas, Helena. Knjižnica postaje multimedijalni centar. // Novi list, 56, 17527(26. svibnja 2002.), Primorski Novi List, 66, str. 9.

Fogas, Helena. Toplo ognjišće okupljanja. // Novi list, 52, 16273(6. studenog 1998.) str. 17.

Fogas, Helena. Uređenje prilaga čitaonici. // Novi list, 52, 16260(23. listopada 1998.), str. 17.

Tadejević, Vinko. Čitaonica u Praputnjaku i okolnim mjestima u XIX. stoljeću. // Čitaonički pokret u jugoslavenskim zemljama u XIX. stoljeću : povodom stote obljetnice Hrvatske čitaonice u Malom Lošinj / glavni i odgovorni urednik Julijano Sokolić. Mali Lošinj : SIZ kulture Cres-Lošinj : Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, 1990. Str. 161.–169.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke ravnateljice Knjižnice Dragane Vučinić prema dokumentima Narodne knjižnice Kostrena

Narodna knjižnica i čitaonica "Halubajska zora" Viškovo

Adresa

Marinići 9, p.p. 17
51216 Viškovo

tel./faks:

051 682-404

e-mail:

halubajska-zora@ri.htnet.hr

žiro-račun:

2340009-1110643574

Status

samostalna ustanova

Ravnateljica

Branka Miočić, dipl. knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

ponedjeljak, četvrtak: 14 – 19 sati
utorak, srijeda, petak: 9 – 14 sati
subota: 2. i 4. u mjesecu: 9 – 13 sati

Knjižnična mreža

Ogranak Viškovo

51216 Viškovo

Vozišće 13

tel./faks: 258-362

Djelatnica: Danijela Štokić, prof.

Radno vrijeme:

ponedjeljak, srijeda, četvrtak: 9 – 13 sati
utorak, petak: 15 – 19 sati
subota: 1. i 3. u mjesecu: 9 – 13 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 222 m² (Marinići: 180 m²; Viškovo: 42 m²)

Knjižni fond: 8 955 svezaka

Viškovo ●

Nekonvencionalna građa: 57 jedinica

Posebne zbirke: zavičajna zbirka

Nabava: knjige: 2 924 sveska

periodika: 21 naslov

nekonvencionalna građa:
49 jedinica

Broj djelatnika: 1 (početkom 2004.
zaposlena D. Štokić)

Broj učlanjenih korisnika:

698 ili 7,8 % ukupnog stanovništva
(296 odraslih i 402 djece)

Broj posjeta: 2 873

Broj posuđenih knjiga: 8 077

Tjedna otvorenost za korisnike: 25 sati

Broj računala:

5 (3 za korisnike, 2 za djelatnike)

Broj pristupnih mjesta za internet:

5 (3 za korisnike, 2 za djelatnike)

Ostala oprema: glazbena linija

Osnivanje Čitalnice u Kastvu 27. prosinca 1866. imalo je nesumnjiv utjecaj na razvoj ostalih čitaonica u Istri, na kvarnerskim otocima i u Primorju, među njima i Čitaonice "Halubajska zora" u Sv. Mateju, današnjem Viškovu, 1904. godine. Presudnu ulogu u tome imao je učitelj Božo Dubrović. Pojediniosti u vezi s događajem osnivanja Čitaonice bi-lježi list "Naša sloga" u broju od 26. svibnja 1904. godine:

"U nedjelju 15. ovog mjeseca sastase se naši prvaci kape-lanije svetomatejske (općina Kastav) u rodoljubnoj kući gospodina Saršona Ivančića, da se pogovore o ustrojenju nove čitaonice. Tom prigodom pročitaše Pravila, odobriše ih i otposlaše Namjesništvu na potvrdu. Novu čitaonicu okr-stiše liepim domaćim imenom "Halubajska zora" (onaj dio Kastavščine zove se Halublje). Odmah na početku prijavilo se 30 članova, što domaćih, što izvanjskih..."

Godine 1908. osniva se tamburaško društvo, a potom pje-vačko društvo i dramska grupa. Rad čitaonice i tih društava uskoro se objedinjava u Društvo "Halubljan", pa i Čitaonica mijenja svoj prvobitni naziv. Uz Božu Dubrovića, u radu Čitaonice istaknuli su se Mihovil Hajdinger, Fran Benijev, Josip Blažić i Tone Trinajstić-Tičarov.

Čitaonica je u početku bila smještena u privatnim prostori-jama, a poslije u prizemlju nekadašnje školske zgrade gdje je pored čitaoničkog prostora bila i posebna prostorija za pored pjevačkog zbora.

Prvi svjetski rat gotovo potpuno umrtvljuje kulturni život Kastavščine, pa tako i Čitaonice. U studenome 1918. Kas-tavštinu zaposjedaju talijanske vojne jedinice koje nastoje zatrti svagi trag nacionalnog i kulturnog identiteta. Knjige iz Čitaonice sklanjaju se u privatne kuće.

Nakon Rapalskog ugovora i povlačenja talijanske vlasti, u raz-doblju između dvaju ratova obnavlja se rad Čitaonice u istim prostorijama. Mještani vraćaju knjige, a mnogi daruju i vla-stite. Pojačava se kulturni život, priređuju se dramske pred-stave, igrokazi, nastupi pjevačkog i tamburaškog društva.

Prvi radioaparar nabavljen je 1927. godine, a ubrzo i kino-projektor od 16 mm.

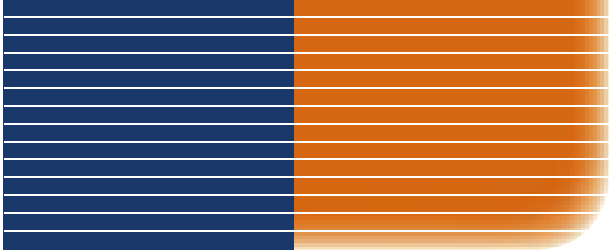
Čitaonica je bila otvorena za posudbu knjiga nedjeljom od 10 do 12 sati, no i izvan toga vremena omogućeno je čitanje novina. Pretplatom je pristizalo oko petnaest različitih listo-va, među kojima: "Jutarnji list", "Obzor", "Novosti", "Novi list", "Jež", "Koprive" i dr.

Među malobrojnim sačuvanim dokumentima o radu Čitaonice nalazimo "Popis društava Kastavščine" iz 1929. godine, u kojem se navodi da je predsjednik Hrvatske čitaonice u Svetom Mateju bio Tone Trinajstić, tajnik Anastazije Ružić, a blagajnik Ivan Jardas. U tom razdoblju svoga djelovanja Čitaonica ponovno mijenja naziv, ističe se njezin nacionalni karakter, kao i svrha: "naobrazba članova čitanjem i predavanjem, isporučivanje knjiga, gajenje pjevanja i glazbe, te priređivanje javnih zabava.

U sljedećem dostupnom dokumentu iz 1931. godine "Spi-sak čitaonica i prosvjetnih udruženja u području Sreskog načelstva u Kastvu", spominje se naziv Narodna čitaonica "Halubljan" Sveti Matej, pa je očito da je Čitaonica pod utje-cajem jugoslavenskog režima izgubila hrvatski predznak u nazivu. Sličan popis iz 1933. godine u nazivu Narodna knjiž-nica i čitaonica "Halubljan" ističe i knjižničnu djelatnost. Iz tog dokumenta doznaje se da je Knjižnica imala 591 knjigu, da je u društvenom vlasništvu te da je knjižničar bio Anton Kalčić, a predsjednik Anastazije Ružić.

Knjižnica 1936. godine ima fond od 769 knjiga, od čega 461 "zabavnu" i 308 "poučnih". Knjige se posuđuju isključivo članovima Knjižnice na vrijeme od mjesec dana, uz na-doknadu od 0,50 dinara po svesku. Članarina je iznosila 4 dinara, a tim su se novcem kupovale nove knjige. Oštećene knjige nosile su se na popravak u knjigovežnicu na Sušaku. Nakon Antona Kalčića, knjižničar je bio Franjo Mladenić, a u razdoblju od 1936. do 1941. učiteljica Zdravka Tepeš. Vrlo aktivan član bio je Milovan Jardas-Fabrotov koji se brinuo o cjelokupnom poslovanju – nabavi inventara, izradi kulisa za priredbe te pretplati na tisak.

Početkom Drugoga svjetskog rata, 1941. godine, knjižnična, kao i ukupna kulturna djelatnost, zamire. Knjige su pono-vno povjerene mještanima na čuvanje, no dio ih je ipak tijekom rata uništen.

Stanovnicima današnje Općine Viškovo knjižnične usluge ponuđene su tek 1969. godine kada počinje raditi bibliobus Gradske knjižnice Rijeka, koji opslužuje tamošnja naselja do 1996. godine. Te godine, zbog problema financiranja, prestaje s obilaskom područja izvan Grada Rijeka.

U Viškovu je 1991. godine osnovano Povjerenstvo Matice hrvatske na čelu s Antom Vučemilom, prof. Među glavnim zadacima ističe se pokretanje knjižnične djelatnosti. Članovi Povjerenstva animirali su brojne ustanove i pojedince za donacije knjiga. Od mještana je prikupljeno i nekoliko desetaka naslova iz prvih godina djelovanja Čitaonice “Halubajska zora”. Obnovljena Knjižnica “Halubajska zora” s fondom od 821 knjige, svečano je otvorena 17. svibnja 1992. u nazočnosti akademika Nedjeljka Fabrija te brojnih čakavskih pjesnika i drugih uzvanika.

Za rad Knjižnice osigurana je manja prostorija u zgradi Općine. Poslove knjižničara do polovice 1999. godine obavljala je učiteljica Rozalija Šijanec, četiri sata u tjednu.

Premda u tom razdoblju rad knjižnice još uvijek nije profesionaliziran, iznimno je važan zbog više razloga: knjižnična se djelatnost, zahvaljujući volonterskom radu, entuzijazmu i uloženom trudu skupine građana, obnavlja nakon pedeset godina, stvoren je temeljni fond od oko 3 000 knjiga i započeto je kontinuirano financiranje nabave građe iz općinskog proračuna.

Slijedom primjene novog *Zakona o knjižnicama*, na poticaj matične službe, Općina Viškovo donosi odluku o profesionalizaciji djelatnosti. Ogranak Matice hrvatske, pod čijim je okriljem knjižnica osnovana, izražava spremnost da cjelokupan knjižni fond ustupi budućoj ustanovi. Za privremenu ravnateljicu imenovana je Branka Miočić, dipl. knjižničarka, koja je nakon osamostaljivanja knjižnice 30. prosinca 1999. izabrana za ravnateljicu.

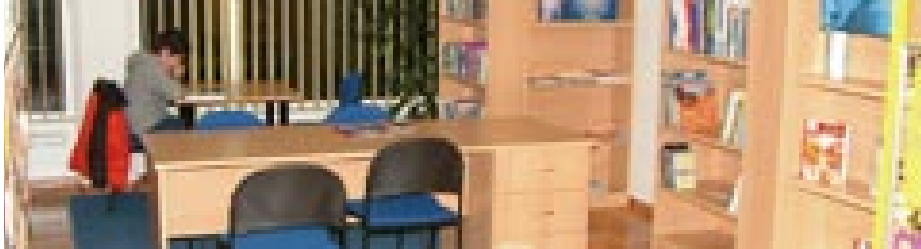
Istodobno se ponovno aktualizira pitanje odgovarajućeg prostora za rad buduće ustanove. Prvi razgovori predstavnika Općine i matične službe Gradske knjižnice Rijeka o tome vođeni su 1996. godine u sklopu projekta izgradnje

poslovno-kulturnog centra u središtu Općine, do čije realizacije nije došlo.

Početkom 1999. godine, kao privremeno rješenje, uređuje se prostor pomoćne zgrade pokraj osnovne škole, veličine 42 m², u koji se Knjižnica preseljava u kolovozu.

Istodobno se, zbog nedostatka odgovarajućeg prostora u općinskom središtu, kao moguće konačno rješenje nameće prostor nekadašnje trgovine u prizemlju društvenog doma u Marinićima, najvećem naselju Općine. U suradnji s Gradskom knjižnicom Rijeka, pristupa se sociološkom istraživanju i izradi *Elaborata o smještaju, sadržajima i uslugama knjižnice Općine Viškovo* (vidjeti poglavlje I. Mreža narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje; 4. Prostor i oprema knjižnica).

Nakon provedenog istraživanja i analize, *Elaborat* je ponudio sljedeće podatke: osnovne pokazatelje o stanovništvu Općine, gospodarstvu Općine i njezinu budućem razvoju, potrebe stanovnika za knjižnicom, pregled razvoja i trenutačno stanje knjižnične djelatnosti na području Općine, podatke o učlanjenosti stanovništva u općinsku knjižnicu i ostale knjižnice, posebice Gradsku knjižnicu Rijeka, te na temelju provedenog anketnog istraživanja, mišljenje stanovnika Općine o njihovoj knjižnici i stav u vezi s njezinim mogućim smještajem u Mariniće. Posebno značajan je dio *Elaborata* koji, na temelju primjera knjižnica i knjižničnih sustava narodnih knjižnica, obrazlaže prijedlog organizacije i budućeg djelovanja Narodne knjižnice i čitaonice “Halubajska zora” s osnovnim prostornim i kadrovskim pretpostavkama te posebnim naglaskom na: izgradnju fonda, osiguravanje dostupnosti fondu, OPAC-sustav, uspostavljanje informacijsko-referalne djelatnosti knjižnice, njezinih edukacijskih funkcija, kao i programske djelatnosti, posebice za djecu i mlade. Kako je mišljenje stanovnika bilo pozitivno, konačno početkom 2003. godine započinje uređenje budućeg prostora Knjižnice. Novouređeni prostor otvorio se za korisnike 19. rujna 2003. godine. Prostor veličine 180 m² podijeljen je u nekoliko funkcionalnih cjelina: središnji informativno-posudbeni punkt, prostor za smještaj građe za odrasle korisnike, odjeljak za djecu i mlade s

kutkom za predškolce, čitaonica novina i časopisa i prostor za studentski rad. Hodnik je opremljen zidnim vitrinama za manje izložbe knjižne građe i drugog materijala. Namještaj je izradilo poduzeće "Linea Cod" iz Čakovca. U sufinanciranju projekta sudjelovalo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske s ukupno 350.000,00 kn za adaptaciju i opremanje.

Od trenutka osamostaljenja do danas unatoč, donedavno, skučenim prostornim uvjetima, Knjižnica je u razmjerno kratkom vremenu uspostavila rad prema pravilima struke. Obavljena je revizija i utvrđeno stvarno brojčano i financijsko stanje fonda. Cjelokupna građa reklasificirana je prema UDK, a dječja književnost prema dobnim skupinama. Nabavljen je računalni program "Medved", sav fond unio se u lokalnu bazu podataka, pa se početkom 2001. godine potpuno automatizirala cirkulacija građe. Korisnicima je dana mogućnost pretraživanja interneta, kojom se mogu koristiti od ožujka 2001. godine.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Antišić, Orjana. Knjižnica seli u ožujku. // Novi list, 53, 16339(15. siječnja 1999.), str. 19.

Antišić, Orjana. Novo svitanje "Halubajske zore". // Novi List, 53, 16446(5. svibnja 1999.), str. 16.

Antišić, Orjana. Osnivanje Narodne knjižnice i čitaonice. // Novi list, 53, 16447(6. svibnja 1999.), str. 17.

Antišić, Orjana. Stoljetna poneštra va veli svet. // Novi list, 54, 16822(28. svibnja 2000.), Primorski Novi list, 42, str. 10.

Antišić, Orjana. Prizemlje Doma Marinići za ljubitelje knjige. // Novi list, 56, 17636(17. rujna 2002.), str. 15.

Antišić, Orjana. Svanula "Halubajska zora". // Novi list, 57, 17 989(20. rujna 2003.), str. 16.

Bogić, Milan. Trideset godina Bibliobusa Gradske knjižnice Rijeka. // Gradska knjižnica Rijeka : 1849. - 1930. - 1962. - 2000. / uredila Tatjana Aparac-Jelušić. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2000. Str. 158. - 160.

Knjižnica se građa neprestano, zahvaljujući redovitu priljevu sredstava iz općinskog proračuna i Ministarstva kulture, obogaćuje novim naslovima. Posebna pažnja pridaje se izboru građe za referentnu zbirku te nabavi građe na novim medijima. Postupno se oblikuje i zavičajna zbirka. Budući da je broj knjiga po stanovniku još uvijek svega 1, potrebna su pojačana ulaganja u izgradnju knjižničkog fonda, posebice u uvjetima kad Knjižnica djeluje na dvije lokacije.

Preseljenjem u novi prostor planiralo se jačanje postojećih usluga i programa i uvođenje novih koje se do tada nisu mogle realizirati.

Prvi mjeseci otvorenosti knjižnice u novom prostoru pokazali su veliku zainteresiranost građana za korištenje Knjižnice, što je najbolji pokazatelj opravdanosti ulaganja.

Radović, Smiljana. "Halubajska zora" u suvremenijem izdanju. // Novi list, 57, 17961(23. kolovoza 2003.), str. 16

Šestan, Ingrid. Raj za ljubitelje pisane riječi. // Novi list, 57, 18058(30. studenog 2003.), Primorski Novi list, 84, str. 8.

Šijanec, Rozalija. Mjesna knjižnica "Halubajska zora". // Glasnik Općine Viškovo, 1, 1(rujan 1995.).

Neobjavljeni radovi

Črnjar, Ljiljana. Čitaonica "Halubajska zora" u Svetom Mateju (Viškovo) 1904. - 1941.

Pismeni rad na stručnom ispitu za zvanje diplomiranog knjižničara, mentor prof. dr. Aleksandar Stipčević, Viškovo, 1993.

Elaborat o smještaju, sadržajima i uslugama knjižnice Općine Viškovo / voditeljica projekta Marija Šegota-Novak; autori Vesna Turčin, Željko Maurović. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, studeni 1999. čitaonice Bribir

Narodne knjižnice
Primorsko-goranske
županije

Ostale knjižnice

Hrvatska čitaonica sela Kuti

Adresa

Gornji Kuti 10 a
51312 Brod Moravice

žiro-račun:

2402006-1100137542

Status

udruga građana

Predsjednik Udruge

Josip Štajduhar

Knjižničar

Mladen Crnković, dipl. ing.

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 44 m²

Knjižni fond: 4 986 svezaka

Nabava: knjige: 1 602 sveska
periodika: 2 naslova

Broj djelatnika: 1 (umirovljenik, volonter)

Broj učlanjenih korisnika: 106 ili 10,8% ukupnog stanovništva
(86 odraslih i 20 djece)

Broj posjeta: 150

Broj posuđenih knjiga: 250

Tjedna otvorenost za korisnike: prema potrebi

Selo Gornji Kuti naselje je općine Brod Moravice, najmanje općine Primorsko-goranske županije, u kojoj živi 985 stanovnika. Kuti su od općinskog središta udaljeni oko 1 km, a nastanjuje ih svega 58 žitelja.

Hrvatsku čitaonicu sela Kuti osnovala su 22. studenoga 1936. šesnaestorica seljana na poticaj Antuna Burića u čijoj je kući bila smještena. Početni fond Čitaonice skupljen je darovima mještana koji su boravili u inozemstvu i na povratku donosili knjige, kao i brojnim dobrovoljnim priložima. "Pravila Hrvatske čitaonice sela Kuti" odobrena su 7. lipnja 1937. kada je čitaonica imala 42 člana.

Knjižni fond činila su djela iz povijesti hrvatskog naroda, klasični hrvatske i svjetske književnosti te poučna izdanja iz područja poljoprivrede, kuharstva, kućanstva itd. Uz knjige, Čitaonica je bila pretplaćena i na časopise, pa je tako već krajem 1937. godine primala 13 naslova periodike. Knjige su se upisivale u inventarnu knjigu, tzv. "Imenik knjiga". Posuđivale su se na rok od četrnaest dana, a zakasnila je iznosila 1 dinar. Zahvaljujući precizno vođenoj statistici posudbe, na kraju svake godine javno su čitana imena deset članova koji su pročitali najviše knjiga.

Čitaonica je bila središte društvenih zbivanja, pokretač širenja pismenosti i prosvjetavanja puka. Organizirala su se predavanja stručnjaka iz različitih područja, društvene zabave i priređivali igrokazi.

I u vrijeme Drugoga svjetskog rata Čitaonica neprekidno djeluje, iako u znatno težim okolnostima. Kad je, zbog ratnih operacija, djeci bilo previše opasno odlaziti u školu u Brod Moravicama, mještani Kuta su, na inicijativu članova Čitaonice, u obližnjoj šumi Lazica sagradili drvenu baraku u kojoj su njihova djeca i djeca iz okolnih sela nastavila školovanje tijekom 1944. i 1945. godine.

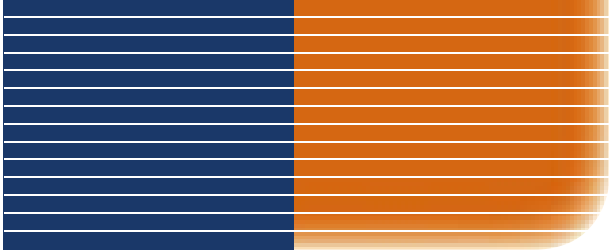
Zanimljivo je spomenuti, a što je i svojevrsni kuriozitet, da je Antun Burić po završetku rata sam izradio klasifikacijski sustav za potrebe Čitaonice. Sveukupno znanje podijelio je na 23 područja koja je obilježio velikim tiskanim slovima. Dvije skupine imale su i podskupine: Gospodarstvo je imalo

osam podskupina, a Kultura dvije. Podskupine su uz veliko tiskano slovo označavane malim slovom. Ta se klasifikacija upotrebljavala do 1994. godine kad je Mladen Crnković koji obavlja poslove knjižničara započeo reklasifikaciju prema pravilima UDK. Uložio je i mnogo vremena i truda u sređivanje i zaštitu arhivske građe o povijesti Čitaonice, a pospješio je i posudbu knjiga.

Čitaonica se tijekom svog djelovanja često selila, a konačno je smještena u kući Mate Jurkovića, Kuti 8, gdje djeluje do 1975. godine. Kad je kuća dotrajala bilo je nužno iseliti oko petstotinjak svezaka knjiga i podijeliti ih mještanima na čuvanje. Rad Čitaonice je zamro, a obnovljen je tek 11 godina kasnije. Naime, tadašnja Mjesna zajednica Brod Moravice daruje montažnu kućicu "DIP Delnice", veličine 50 m², u kojoj se 20. rujna 1986. godine Čitaonica ponovo otvara. Veći dio nekadašnjeg fonda prikupljen je od mještana, dok je manji izgubljen ili oštećen.

Hrvatska čitaonica sela Kuti danas je udruuga građana, a vodi je Upravni odbor s predsjednikom Josipom Štajduharom na čelu. Čitaonica djeluje zahvaljujući volonterskom radu mještana, svojih članova te brojnih ljudi podrijetlom iz Kuta, koji tamo povremeno borave. Među njima je i Karmen Delač-Petković, prof. hrvatskog jezika i književnosti, diplomirana knjižničarka zaposlena u Strojarsko-brodograđevnoj školi za industrijska i obrtnička zanimanja u Rijeci, koja neprekidno obavještava stručnu javnost o djelovanju i potrebama Čitaonice. Uz to, zadnjih godina marljivo prikuplja podatke i dokumente o radu Čitaonice tijekom desetljeća postojanja. U skoro vrijeme trebala bi biti tiskana monografija o Čitaonici, zahvaljujući novčanoj potpori Primorsko-goranske županije i Zagrebačke banke, koje su prepoznale vrijednost takve publikacije.

Hrvatska čitaonica sela Kuti, izuzevši školsku knjižnicu, jedina je čitaonica i knjižnica na području Brod Moravica. Opremljena je osnovnim namještajem: policama za knjige, stolovima i stolicama. Sredstva koja se iz općinskog proračuna osiguravaju za njezin rad minimalna su i, uz prihode od članarine, jedva dovoljna za održavanje zgrade. Knjige se nabavljaju

donacijama i, donedavno, otkupom Ministarstva kulture. Svake godine u studenome se održava svečana Skupština Čitaonice, kojoj prisustvuju brojni mještani i gosti.

Uz knjižničnu djelatnost, ta udruga okuplja i “Kočke tamburaše”, nezaobilazne sudionike svih društvenih zbivanja na području Općine.

Hrvatska čitaonica sela Kuti u proteklom razdoblju od šezdesetsedam godina, nesumnjivo je bila nositelj promicanja pismenosti te očuvanja kulturne baštine koja se ogleda i u specifičnom obliku kajkavskog narječja. O važnosti Čitaonice za život mještana govori i to što se njezin rad od osnutka do današnjih dana zasniva na nesebičnom volonterskom zalaganju svih dosadašnjih generacija, što je i svojevrstan kulturološki fenomen.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Delač-Petković, Karmen. Šezdeseta obljetnica «Kulturno-prosvjetnog društva Hrvatska čitaonica sela Kuti – Gorski kotar». // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 39, 3-4(1996), str. 51.–62.

Paver, Marijan. Šest desetljeća Čitaonice u Kutima. // Novi list, 53, 16627(7. studenog 1999.), Goranski Novi list, 43, str. 5.

Paver, Marijan. Priprema se monografija Čitaonice. // Novi list, 52, 16297(30. studenog 1998.), str. 35.

Paver, Marijan. Ljubav prema knjizi. // Novi list, 53, 16655(5. prosinca 1999.), Goranski Novi list, 44, str. 7.

Tomac, Ivan. Veliki jubilej malog hrama kulture. // Novi list, 55, 17331(4. studenog 2001.), Goranski Novi list, 67, str. 6.

Narodna knjižnica i čitaonica Punat

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 20 m²

Knjižni fond: 2 122 sveska

Nabava: knjige: 150

Broj djelatnika: 1 (1 sat na tjedan)

U drugoj polovici 19. stoljeća, točnije 26. rujna 1875., u Puntu na otoku Krku osniva se Narodna čitaonica. Smještena je u kući Frana Franolića Martinova. Za njezino osnivanje osobito su zaslužni puntarski svećenici Petar Žic i Josip Mrakovčić. Događaj je zabilježen u listu "Naša sloga" br. 20 od 16. listopada 1875. godine. Zahvaljujući djelatnosti i utjecaju Čitaonice jača zanimanje puka za pisanu riječ i aktivnosti koje se organiziraju: predavanja, dramske predstave, zabave i sl.

Čitaonica je, osim uspjeha, nailazila i na poteškoće pa je 1882. godine njezin rad prestao. Ponovno se otvara 19. veljače 1898. kada je, uz nazočnost oko 50 članova, održana skupština Čitaonice. Uz to što je izabran novi Upravni odbor, prema pisanju lista "Naša sloga" br. 12 od 24. ožujka 1898., dolazi do promjene naziva u Hrvatska čitaonica.

Očito je da je Čitaonica ponovno imala prekida u radu jer, prema navodima istog lista u broju od 1. listopada 1908., Namjesništvo u Tistu odobrilo je pravila novoosnovane Narodne čitaonice u Puntu.

Šestosijećanska diktatura zabranjuje rad svim kulturnim društvima, pa tako i Čitaonici koja ostaje zatvorena sve do 1. siječnja 1935. kada je održana osnivačka skupština Narodne čitaonice i knjižnice te prihvaćena pravila o njezinu radu. Ponovno se organizira djelatnost, nabavljaju knjige, novine i časopisi: "Hrvatska misao", "Pregled", "Književnik", "Izraz", "Pečat", "Odjek", "Radnik", "Glas omladine", "Poljoprivredni glasnik", "Gospodarski list". Ubrzo su organizirani tečajevi opismenijavanja stanovništva, predavanja o poljoprivredi, zdravlju i sl. Aktivno je djelovalo nekoliko sekcija: dramska, glazbena, pjevačka, šahovska.

U godinama prije Drugoga svjetskog rata, članovi Čitaonice postaju sve više politički aktivni, što izaziva njihove česte progone i pretrese prostorija.

U travnju 1941. godine otok Krk zaposjeda talijanska vojska i ubrzo potom, 20. travnja, zabranjuje se rad Čitaonice i ostalih društava.

Adresa

Novi put 2, 51521 Punat

Status

neregistrirana, djeluje pri Općini Punat

Voditeljica

Nada Kirinčić, VŠS, knjižničarka

Radno vrijeme za korisnike

petak: 17 – 18 sati

Učlanjenih korisnika: 90 ili 4,8% ukupnog stanovništva, (59 odraslih i 31 djetete)

Tjedna otvorenost za korisnike: 1 sat

Do obnavljanja djelatnosti dolazi tridesetak godina poslije. U rujnu 1975. godine osniva se Odbor za proslavu 100. godišnjice Narodne čitaonice u Puntu, kojim predsjedava Ivan Galjanić. Dana 26. rujna iste godine, u okviru obilježavanja stogodišnjice osnivanja Čitaonice, otkriva se spomen-ploča na kući u kojoj je Čitaonica bila smještena. U novouređenim prostorima Narodnog doma otvara se Narodna knjižnica i čitaonica Punat koja do danas djeluje pri Općini Punat.

Kao što je iz podataka o radu u 2003. godini vidljivo, riječ je o knjižnici čija djelatnost nije usuglašena sa *Zakonom o knjižnicama*. Za korisnike je otvorena svega 1 sat u tjednu. Poslove knjižničara obavlja stručna osoba zaposlena u osnovnoškolskoj knjižnici. Knjižnica, izuzevši posudbu knjiga, ne može ponuditi korisnicima niti jednu drugu knjižničnu uslugu ili vrstu građe, posebice u prostornim uvjetima u kojima djeluje. S obzirom na to, kao i na nedostatna sredstva za obavljanje djelatnosti, njezino je djelovanje više no upitno, premda neprekidno radi zadnjih 29 godina.

Općina Punat jedna je od šest općina otoka Krka i donedavno, osim grada Krka, jedina općina u kojoj je postojala knjižnična djelatnost. (Tijekom 2002. otvorena je knjižnica i pri Općini Omišalj.) Krajnje nepovoljno prostorno i materijalno okruženje potvrđuje činjenicu da male općine nemaju uvjeta za samostalno organiziranje knjižnične djelatnosti te da knjižnična djelatnost nužno mora biti sastavni dio knjižnične mreže grada, u ovom slučaju Grada Krka, ili mreže stajališta bibliobusa matične knjižnice.

Literatura

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

Galjanić, Ivan. Sto godina Narodne čitaonice u Puntu. // Krčki zbornik / uredio Petar Strčić. Krk : Povijesno društvo otoka Krka, 7(1976.), str. 393.–403.

Strčić, Petar. Proslava 100-godišnjice Narodne čitaonice u Puntu. // Krčki zbornik / uredio Petar Strčić. Krk : Povijesno društvo otoka Krka, 7(1976.), str. 391.–392.

Ostalo (bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke voditeljice knjižnice, Nade Kirinčić prema dokumentima Narodne knjižnice i čitaonice Punat

Ravnogorska knjižnica

Adresa

Ivana Gorana Kovačića 138
51314 Ravna Gora

tel.:

051 818-142

e-mail:

knjiznica.ravna.gora@ri.htnet.hr

Status

neregistrirana, djeluje pri Općini Ravna Gora

Voditelj

Franjo Mance, VŠS

Radno vrijeme za korisnike

srijeda: 13 – 15 sati

subota: 11 – 17 sati

Statistički pokazatelji za 2003. godinu

Prostor: 83 m²

Knjižni fond: 3 085 svezaka

Nekonvencionalna građa: 8 jedinica

Nabava: knjige: 117 svezaka

Broj djelatnika: 1 (zaposlen u općinskoj upravi, s dijelom radnog vremena u Knjižnici)

Učlanjenih korisnika: 57 ili 2,1% ukupnog stanovništva
(24 odrasla i 33 djece)

Broj posjeta: 630

Broj posuđenih knjiga: 782

Tjedna otvorenost za korisnike: 8 sati

Broj računala: 2 (1 za korisnike, 1 za djelatnika)

Broj pristupnih mjesta za internet: 1 (za korisnike i djelatnika)

Osamdesetih godina 19. stoljeća u Ravnoj Gori je osnovana Opća čitaonica. Djeluje s većim ili manjim prekidima u radu mijenjajući sjedišta i naziv. Između dvaju svjetskih ratova naziva se Hrvatska čitaonica, a od 1948. godine Sindikalna čitaonica. Smještena je u privatnim kućama do 1953. godine, kada se seli u novoizgrađenu zgradu Općine. Ravna Gora 1956. godine gubi status općine, pa se knjižnična građa preseljava u Skrad.

Knjižnična se djelatnost obnavlja tek 1996. godine kad se u novouređenim prostorima Doma kulture otvara Ravnogorska knjižnica. Obnovu i opremanje prostora koji svojom veličinom polovično zadovoljava *Standarde*, osim Općine Ravna Gora, sufinancira Ministarstvo kulture i Primorsko-goranska županija. Svečano otvaranje održano je 12. listopada 1996. u nazočnosti tadašnjeg ministra kulture, akademika Vlatka Pavletića.

Otvaranju Knjižnice prethodio je izniman angažman matične službe Gradske knjižnice Rijeka. Nabavljen je početni fond od oko 1 000 naslova referentne zbirke, lijepe književnosti, stručno-popularne literature i knjiga za djecu. Klasificirana je sva nabavljena građa i sačinjen osnovni popis signatura prema kojem su knjige, nakon inventarizacije i tehničke obrade, smještene na police.

Prva djelatnica Knjižnice bila je Lidija Jovanović, VSS, dipl. ekonomistica, koju je matična služba educirala za osnovne knjižničarske poslove. Ubrzo se nabavlja računalo i računalni program "Medved" za stručnu obradu građe. Poslovi unosa građe, s obzirom na mali opseg knjižnog fonda, ubrzo su dovršeni.

Donošenjem novog *Zakona o knjižnicama* 1997. godine, postavlja se pitanje statusa Knjižnice, odnosno njezine profesionalizacije. Ministarstvo kulture pri raspoređivanju sredstava za nabavu građe 1998. godine, kao preduvjet za dodjelu sredstava navodi i profesionalizaciju djelatnosti i zapošljavanje stručne osobe.

Slijedom toga, Općinsko vijeće u rujnu 1998. donosi odluku o osnivanju javne ustanove, a za privremenu ravnateljicu

imenuje Miru Jurković, prof., koja tada obavlja poslove knjižničara dva sata na dan. Međutim, izuzevši honorara za njezin rad, Općina nije izdvajala sredstva za nabavu građe, niti su bila sigurna sredstva za zapošljavanje djelatnika koji bi zadovoljavao uvjete za radno mjesto ravnatelja i puno radno vrijeme Knjižnice.

Ured za prosvjetu, kulturu, informiranje šport i tehničku kulturu Primorsko-goranske županije i matična služba Gradske knjižnice Rijeka, kao financijski povoljniju mogućnost, predlažu da se Ravnogorska knjižnica osnuje kao ogranak najbliže, delničke gradske knjižnice te da se zaposli djelatnik s polovicom radnog vremena što bi, s obzirom na broj korisnika i broj stanovnika Općine, bilo optimalno.

Nažalost, premda su započeti pregovori s Gradom Delnice i Narodnom knjižnicom i čitaonicom Delnice o ugovornom povjerenju djelatnosti, do danas niti jedna odluka nije provedena, unatoč zajedničkim naporima županijskog ureda i matične službe da do toga dođe. Kao razlog navode se nedovoljna proračunska sredstva za zapošljavanje djelatnika, pa poslove knjižničara dopunskim radom obavlja zaposlenik općinske uprave, koji se educirao za temeljne stručne poslove: inventarizira knjižničnu građu, klasificira i unosi skraćene kataložne zapise u računalnu bazu.

Sredstva za nabavu knjižnične građe koja Općina izdvaja su minimalna, a prihoda iz drugih izvora nema. Knjižnični fond uvećava se godišnje za svega 150 do 200 knjiga, uglavnom od otkupa Ministarstva kulture te malobrojnih kupljenih i darovanih knjiga. Tako je s početnih 1 000 svezaka 1996. godine, knjižnični fond prešao brojku od 3 000 ili 37,8% propisanog minimuma *Standarda*.

Osim knjiga, druge vrste knjižnične građe se ne nabavljaju. Tijekom 2002. godine kupljena je i nova verzija računalnog programa za stručnu obradu građe i napravljena konverzija podataka. Iste je godine nabavljeno računalo s priključkom na internet i u ožujku 2003. dano korisnicima na uporabu.

S obzirom na mali broj korisnika, cirkulacija se bilježi kartotečno. Nedovoljno korištenje knjižnice zasigurno je posljedica ograničenoga radnog vremena, malog broja usluga i programa te nedostatka promotivnih aktivnosti.

Za unapređenje knjižnične djelatnosti i usuglašavanje rada Knjižnice sa *Zakonom* potrebno je osigurati sredstva za zapošljavanje knjižničara, barem s polovicom radnog vremena kao i redovita sredstva za nabavu knjižnične građe i materijalne troškove Knjižnice. Ne treba ni spominjati koliko je u tome, budući da se radi o zemljopisno specifičnom području, potrebna pomoć države i Županije.

Budući da su prije nekoliko godina uložena značajna sredstva i naponi svih spomenutih subjekata i ustanova da se Knjižnica otvori, njezina stagnacija i neizvjesnost statusa zahtijevaju čim skorije rješenje.

Literatura

Knjige

Gorski kotar / glavni urednik Josip Šafar. // Delnice : Fond knjige "Gorski kotar", 1981.

Članci u zbornicima, časopisima i novinama

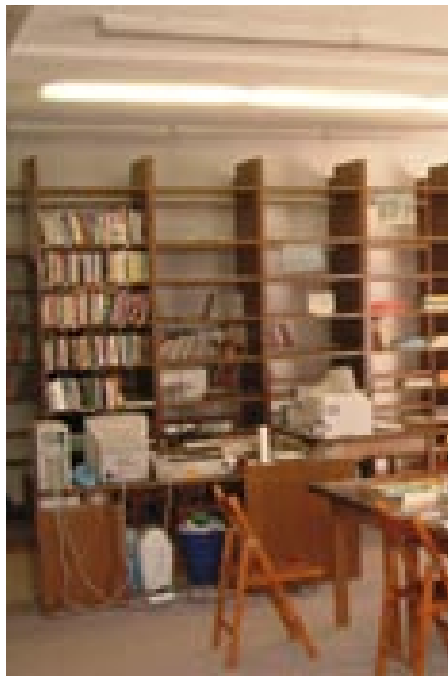
Sveticki, Blažica. Knjižnica na udaru propisa. // Novi list, 53, 16655(5. prosinca 1999.),Goranski Novi list, 44, str. 8.

Sveticki, Blažica. Ogranak jedini "spas" od Zakona. // Novi list, 56, 17419(3. veljače 2002.),Goranski Novi list, 70, str. 15.

Ostalo

(bilješke, sjećanja djelatnika i sl.)

Bilješke voditelja Knjižnice Franje Mancea, prema dokumentima Ravnogorske knjižnice

IV.

Školske knjižnice
Primorsko-goranske
županije: pregled stanja

Uvod

Školska knjižnica sastavni je dio odgojno-obrazovnog procesa. Prema *Standardu za školske knjižnice*²⁶, školska knjižnica je “organizirana zbirka knjižne i neknjižne građe koja kroz djelatnost knjižničnog osoblja nabavlja, obrađuje, čuva i daje na upotrebu građu radi zadovoljavanja obrazovnih, kulturnih, informacijskih i stručnih potreba korisnika i permanentnog obrazovanja”.

UNESCO-v *Manifest za školske knjižnice*²⁷ ističe ulogu školskih knjižnica u pružanju obavijesti i spoznaja bitnih za uključivanje učenika u suvremeno društvo znanja i informacija, koje ih, u skladu s tim ciljevima, opskrbljuju vještinama za cjeloživotno učenje te razvijaju njihovu maštu i kreativnost.

Djelovanje školskih knjižnica i rad njihova knjižničnog osoblja uređeni su nizom zakonskih i podzakonskih akata, među ostalim, *Zakonom o knjižnicama*, *Zakonom o osnovnom školstvu*²⁸, *Zakonom o srednjem školstvu*²⁹, *Standardom za školske knjižnice*, *Pravilnikom o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu*³⁰, *Pravilnikom o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju nastavnika i stručnih suradnika u srednjem školstvu*³¹, *Pravilnikom o obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi*³², *Pravilnikom o normi rada nastavnika u srednjoškolskoj ustanovi*³³.

Mjesto školskih knjižnica unutar odgojno-obrazovnog sustava i istodobno knjižničnog sustava Republike Hrvatske

te analiza stanja školskog knjižničarstva u svim županijama zaključno s 1999. godinom, predstavljeni su 2000. godine u publikaciji *Školske knjižnice danas*³⁴, autorica Veronike Čelić-Tica, savjetnice za školske knjižnice u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, i Mire Zovko, više savjetnice za školske knjižnice u Ministarstvu prosvjete i športa.

Autorice su u toj studiji ocrtale kritične točke školskog knjižničarstva u Hrvatskoj, te kroz osnovne pokazatelje o djelatnosti upozorile na neprimjeren status školskih knjižnica unatoč donesenim i prihvaćenim dokumentima, kao i njihovo neodgovarajuće mjesto unutar razvojnih planova u sustavu školstva. Istaknule su neodložnost planskog pristupa unapređivanju rada školskih knjižnica.

Analiza stanja školskih knjižnica Primorsko-goranske županije koja slijedi, prilog je navedenim težnjama za potrebom osuvremenjivanja rada školskih knjižnica, kao i njihova primjerenog vrednovanja u ostvarivanju zadaća odgojno-obrazovnog procesa.

Podaci se temelje na rezultatima i analizi anketnog upitnika koji je županijska matična služba odaslala u ožujku 2002. godine. Za školske knjižnice, zbog ne tako značajnih promjena, podaci se prikupljaju svake 2 do 3 godine.

Pregled stanja izložit ćemo na temelju osnovnih pokazatelja o djelatnosti osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižnica: stanju prostora i opreme, opsega knjižničnog fonda, stručne spremlje i broja djelatnika te stupnja stručnog rada.

²⁶ Standard za školske knjižnice. // Narodne novine, 34(29. ožujka 2000.), str. 1138.–1142.

²⁷ UNESCO-v Manifest za školske knjižnice. // HKD Novosti, 13(listopad, 1999.) str. 25.

²⁸ Zakon o osnovnom školstvu (pročišćeni tekst). // Narodne novine, 69(23. travnja 2003.), str. 2488.–2497.

²⁹ Zakon o srednjem školstvu (pročišćeni tekst). // Narodne novine, 69(23. travnja 2003.), str. 2497.–2506.

³⁰ Pravilnik o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu. // Narodne novine, 47(12. lipnja 1996.), str. 1731.–1735.

Osnovnoškolske knjižnice

U Primorsko-goranskoj županiji djeluje ukupno 68 osnovnoškolskih knjižnica – 56 u osnovnim školama i 12 u područnim. Riječ je o područnim školama na otoku Krku (Vrh, Baška, Dobrinj, Dubašnica, Omišalj, Puntar, Vrbnik) i u Gorskom kotaru (Gerovo, Prezid, Tršće, Moravice, Severin na Kupi) koje statističke podatke o poslovanju prikupljaju i iskazuju zasebno.

U samome gradu Rijeci djeluju ukupno 24 osnovne škole³⁵ i Osnovna waldorfska škola koja je također obuhvaćena ovim upitnikom.

Od odaslanih 68 anketnih upitnika vraćeno je, obrađeno i analizirano 66 ili 97% budući da dvije osnovne škole u Rijeci nisu odgovorile na upitnik.

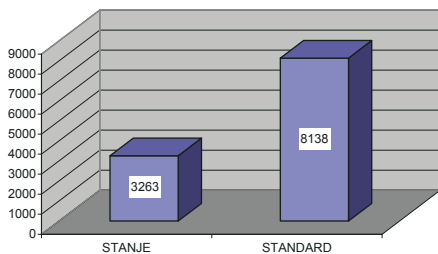
1. Prostor i oprema

1.1 Prostor

Ukupno 53 knjižnice ili 80% smješteno je u namjenskim prostorima, a 13 ili 20% smješteno je u prostorima koji nisu prvobitno bili namijenjeni knjižničnoj djelatnosti, primjerice u učionici ili uredu.

Površina svih osnovnoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije iznosi 3 263 m² ili 40% u odnosu na propisani minimum *Standarda*, koji predviđa 8 138 m² ili u prosjeku 123 m² za svaku knjižnicu.

Prosječna površina osnovnoškolske knjižnice je 49 m². Najveću knjižnicu ima Osnovna škola Rikarda Katalinića Jeretova Opatija, čija je površina 119 m², a najmanju Osnovna škola "Fran Krsto Frankopan", Područna škola Baška sa 12 m² te Osnovna škola Ivana Rabljanina Rab sa svega 16 m² prostora.

Grafički prikaz 15.

Prostor knjižnica osnovnih škola Primorsko-goranske županije: stanje, Standard

Osnovnoškolske knjižnice raspolažu s ukupno 766 čitaoničkih mjesta ili, u prosjeku, 12 mjesta u svakoj školskoj knjižnici, dok *Standard* predviđa 30 mjesta odnosno prostor za boravak jednog razrednog odjeljenja.

Mjesta za čitaonički rad nema 12 knjižnica.

U 4 knjižnice nije moguć slobodan pristup građi, što znači da te knjižnice ne ispunjavaju temeljne prostorne uvjete propisane *Standardom*.

1.2 Oprema

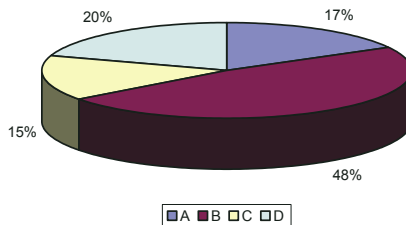
1.2.1 Namještaj

Na pitanje da ocijene stanje opreme, školskim su knjižničarima anketnim upitnikom bila ponuđena 4 odgovora:

- A) Knjižnica je potpuno opremljena funkcionalnim knjižničnim namještajem prema *Standardu* za školske knjižnice
- B) Knjižnica je opremljena funkcionalnim knjižničnim namještajem, no nedostaju dijelovi opreme
- C) Namještaj kojim je opremljena knjižnica nije izrađen prema *Standardu* i ne odgovara potrebama knjižnice
- D) Knjižnica je opremljena zastarjelom, nedostatnom i derutnom opremom

Stanje opreme jedne knjižnice nije ocijenjeno, a ostale knjižnice su se izjasnile na sljedeći način:

- A) 11 knjižnica
- B) 31 knjižnica
- C) 10 knjižnica
- D) 13 knjižnica

Grafički prikaz 16.

Stanje opreme osnovnoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije

³¹ Pravilnik o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju nastavnika i stručnih suradnika u srednjem školstvu. // Narodne novine, 115. siječnja 1996.), str. 22.–63.

³² Pravilnik o obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi. // Narodne novine, 51 (24. svibnja 1999.), str. 1792.–1797.

³³ Pravilnik o normi rada nastavnika u srednjoškolskoj ustanovi. // Narodne novine, 91 (31. srpnja 2002.), str. 3864.–3866.

³⁴ Čelić-Tica Veronika; Mira Zovko. Školske knjižnice danas: kritične točke školskog knjižničarstva. Zagreb: Ministarstvo prosvjete i športa: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2000.

³⁵ Vodič osnovnih škola Grada Rijeke / urednik Vladimir Rosić. Rijeka: Grad Rijeka – Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo: Gradtrade, 2003.

Prema navedenim podacima, najveći broj knjižnica, odnosno gotovo polovica, ima nedovoljnu opremu, a čak 23 knjižnice ili 35% ima neodgovarajuću ili zastarjelu opremu.

Među opremom koja nedostaje, knjižničari navode: kataložne ormariće (10 knjižnica), police (za knjige, periodiku, referentnu građu – 8 knjižnica), izložbeni pano (5 knjižnica), stolove i stolice (5 knjižnica), stol za računalo (2 knjižnice), pult (1 knjižnica), ormare za AV opremu i AV građu (3 knjižnice), računala (7 knjižnica), AV opremu (5 knjižnica) itd.

1.2.2 Telefonski priključak

Premda telefonski priključak spada u osnovnu opremu knjižnica, podaci govore drukčije.

Svega 18 osnovnoškolskih knjižnica ima telefon dok ga 48 ili čak 72,7% nema!

1.2.3 AV oprema

Posjedovanje AV opreme, među ostalim, jedan je od predvjeta za izgradnju zbirke audiovizualne građe, no prema pokazateljima, 22 knjižnice ili njih 33% nema AV opremu, a ostale knjižnice imaju: televizor (37 – 56%), videorekorder (33 – 50%), grafoskop (22 – 33%), glazbenu liniju (14 – 21%), dijaprojektor (18 – 27%), videokameru (3 – 4,5%), magnetofon (12 – 18%), kinoprojektor (1 – 1,5%), DVD (1 – 1,5%), radiokasetofon (4 – 6%) gramofon (2 – 3%), projektor za element film (2 – 3%), episkop (1 – 1,5%), radio-prijamnik (3 – 4,5%).

1.2.4 Računalna opremljenost

Prema podacima iz spomenute ankete provedene u ožujku 2002. godine, 29 osnovnoškolskih knjižnica raspolagalo je s ukupno 33 računala, od kojih se najveći broj upotrebljavao za administraciju knjižničkog poslovanja (21), potom za stručnu obradu građe (6), samostalan rad učenika (3), pretraživanje interneta i CD-ROM-a (4).

Ukupno 37 osnovnoškolskih knjižnica nije imalo računalo. Svega četiri knjižnice imale su pristup internetu, od toga 2 samo za knjižničara (knjižnica Osnovne škole "Fran Franković" Rijeka, knjižnica Osnovne škole Rikarda Katalinića Jeretova Opatija) te 2 za knjižničara i učenike (knjižnica Osnovne škole "Brajda", knjižnica Osnovne škole "Zamet"). Čak 62 knjižnice, odnosno 94% nisu imale pristup internetu.

Anketiranje knjižnica u vezi s računalnom opremljenosti provedeno u lipnju 2003. na traženje Ministarstva prosvjete i športa, pokazalo je blag pomak.

Tako je 31 školska knjižnica posjedovala ukupno 39 računala, a bez računala ih je bilo 35 ili 53%. Pristup internetu imale su 4 osnovnoškolske knjižnice. Uz već navedene, to su bile knjižnice Osnovne škole Kraljevica i knjižnica Osnovne škole Ivana Zajca Rijeka.

Računalni program za obradu građe imalo je 8 knjižnica, a programi koji su se koristili su: "Ciciban" (3), "Vuger" (1), "Žvane" (1), "Medved" (1) "Amos" (1) i ŠKIS (1).

Od navedenih knjižnica samo je u dvije cirkulacija automatizirana u programima "Vuger" (Osnovna škola "Ivana Zajca" Rijeka) i ŠKIS (Osnovna škola "Milan Brozović" Kaštav).

Prema navedenome, 58 knjižnica odnosno njih 88% nije imalo računalni program za obradu knjižnične građe, što pokazuje da je, uz nedovoljnu opremljenost, neinformatiziranost školskih knjižnica jedan od ključnih problema u njihovoj djelatnosti.³⁶

2. Knjižnični fond

2.1 Zbirke knjižnične građe

2.1.1 Knjige

U 65 osnovnoškolskih knjižnica (jedna knjižnica nije iskazala taj podatak) ukupan broj knjiga iznosi 437 594 sveska. Četiri knjižnice navele su samo ukupan broj knjiga bez iskazanog broja svezaka učiteljskog i učeničkog fonda kao što nalaže *Standard*, te je u preostalim knjižnicama stanje sljedeće:

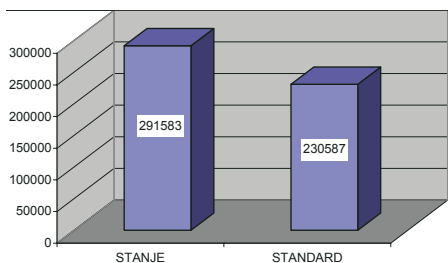
- učiteljski fond: 110 356 ili 27,5% fonda
- učenički fond: 291 583 ili 72,5% fonda

U odnosu na broj učenika (23 587), učenički je fond zastupljen sa 12,4 knjige po učeniku.

Prema navedenom ukupnom broju knjiga, minimum je *Standarda* u Županiji zadovoljen budući da propisuje najmanje 10 knjiga po učeniku. Naravno da to istodobno ne znači da knjižni fond potpuno zadovoljava i kvalitetom, aktualnošću, odnosno primjerenošću nastavnim planovima i programima budući da se tek nešto više od polovice knjižnica, njih 37 ili 56,1%, izjasnilo da redovito provodi godišnji otpis tiskane građe.

Ukupno 15 knjižnica nije nikada provelo reviziju, a 7 knjižnica provelo ju je prije 10 i više godina.

³⁶ Tijekom siječnja 2004. godine pet osnovnih škola u Rijeci: OŠ Gornja Vežica, OŠ Pećine, OŠ Pehlin, OŠ Podmurvice i OŠ Srdoči, nabavilo je računalni program METEL WIN za knjižnično poslovanje nakon što je ovaj program pozitivno ocijenjen na stručnom skupu voditelja županijskih stručnih vijeća knjižnica osnovnih i srednjih škola, održanom u Zagrebu u rujnu 2003. godine i nedugo zatim predstavljen u Rijeci na radionici u organizaciji stručnih vijeća osnovnoškolskih i srednjoškolskih knjižničara Primorsko-goranske županije.

Grafički prikaz 17.

Knjižni fond osnovnoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje, Standard

Standard u broju knjiga ne zadovoljava 19 knjižnica ili 28,8%. Radi se o knjižnicama u 16 osnovnih škola i 3 područne.

Učiteljski fond u odnosu na broj učitelja (1 795) zastupljen je sa 61,5 knjiga po učitelju, što je visok prosjek.

2.1.2 Periodika

U fondovima 29 osnovnoškolskih knjižnica, ili njih 43,9%, nalazi se 1 341 svezak periodike. U ostalim knjižnicama periodika se ne uvezuje.

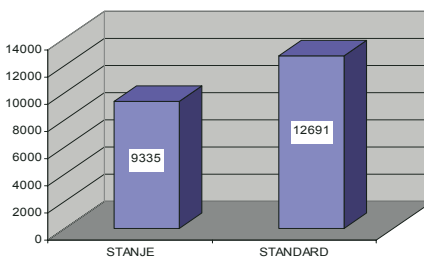
2.1.3 AV i elektronička građa

Ukupan broj jedinica AV i elektroničke građe iznosi 9 335 ili 0,4 jedinice po učeniku i učitelju, dok 5 školskih knjižnica ne posjeduju tu vrstu knjižnične građe.

Standard nalaže da njihov ukupan broj ne može biti manji od 0,5 jedinica po učeniku i učitelju što bi, kada je riječ o osnovnoškolskim knjižnicama Primorsko-goranske županije, značilo minimalno 12 691 jedinica. Prema tome, u odnosu na postojeće stanje, zadovoljeno je 73,6% minimuma *Standarda*.

Videokasete imaju najveći udio u ukupnom broju jedinica nekonvencionalne građe, točnije 42,7%, a ima ih 59 školskih knjižnica ili 89,4% od ukupnog broja školskih knjižnica.

Kad je riječ o elektroničkoj građi, najzastupljenija vrsta su CD-i koje imaju 32 knjižnice ili 48,5%. U ukupnom broju jedinica AV i elektroničke građe, CD-i imaju 3% udjela.

Grafički prikaz 18.

AV i elektronička građa u fondovima osnovnoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje, Standard

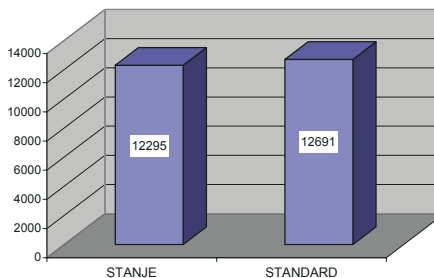
2.2 Nabava knjižnične građe

2.2.1 Knjige

Broj nabavljenih knjiga iskazale su 62 školske knjižnice, a iznosi 12 295 svezaka ili 0,48 knjiga po učeniku i učitelju.

Četiri knjižnice nisu iskazale taj podatak, iz čega se može zaključiti da ili nisu nabavile niti jednu knjigu ili ne vode statistiku o nabavi.

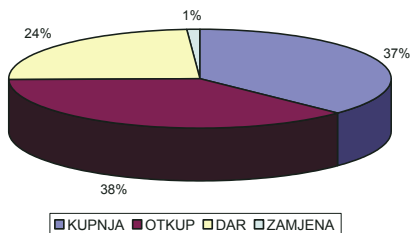
Standard nalaže da se knjižna građa dopunjava svake godine sa 0,5 do 2 knjige po učeniku i učitelju. Uzme li se u obzir donja granica, *Standard* je zadovoljen 97 %.

Grafički prikaz 19:

Nabava knjiga u osnovnoškolskim knjižnicama Primorsko-goranske županije: stanje, Standard

Prema načinu nabave, gotovo je podjednako kupljenih knjiga (4 569) i knjiga koje je Ministarstvo prosvjete i športa otkupilo od izdavača (4 617). Udio darovanih knjiga znatno je manji (2 983), a knjiga dobivenih zamjenom, minimalan (126).

Grafički prikaz 20.

Prinove knjiga u osnovnoškolskim knjižnicama prema načinu nabave

2.2.2 Periodika

Ukupno 53 školske knjižnice nabavljaju časopise, a broj tekućih naslova kreće se u rasponu 1 do 34. *Standard* za školske knjižnice propisuje minimalno 15 naslova.

Časopise ne nabavlja 13 školskih knjižnica, u 6 osnovnih i 7 područnih škola.

Standard u broju tekućih naslova periodike zadovoljava 26 knjižnica ili 39,4%, što znači da nabavljaju 15 i više naslova.

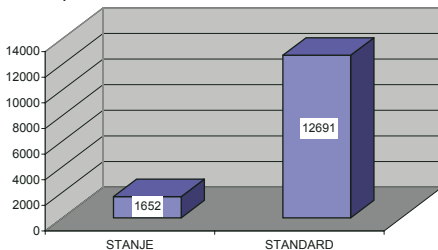
U 40 knjižnica ili 60,6% *Standard* nije dosegnut, što znači da nabavljaju ispod 15 naslova časopisa ili ih uopće ne nabavljaju.

2.2.3 AV i elektronička građa

Ukupan broj nabavljenih jedinica AV i elektroničke građe u 2001. godini iznosi 1 652 jedinice.

Standard propisuje da se te vrste građe nadopunjavaju s minimalno 0,5 jedinica po učeniku i učitelju, što u odnosu na njihov broj iznosi 12 691 jedinicu te je zadovoljeno svega 13% *Standarda*.

Ukupno je 36 škola nabavljalo tu vrstu građe, a 30 ili 45,5% škola nije.

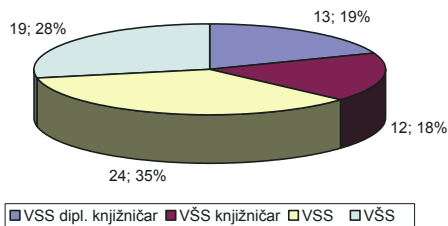
Grafički prikaz 21.

Nabava AV i elektroničke građe u osnovnoškolskim knjižnicama: stanje, *Standard*

3. Knjižnični djelatnici

U vrijeme provođenja ankete 2002. godine, na knjižničarskim poslovima u knjižnicama osnovnih škola bilo je zaposleno ukupno 68 djelatnika.

Ukupno 25 osoba, ili 37% od navedenih, imaju stručno knjižničarsko obrazovanje, dok ih 43 ili 63% nema.

Grafički prikaz 22.

Djelatnici u knjižnicama osnovnih škola: stručna sprema, knjižničarsko obrazovanje

Prema radnom vremenu, djelatnici su zaposleni:

- puno radno vrijeme (40 sati u tjednu): 34 djelatnika
- više od pola radnog vremena (25 sati): 1 djelatnik
- pola radnog vremena (20 sati u tjednu): 10 djelatnika
- manje od pola radnog vremena (raspon 1–14 sati u tjednu): 23 djelatnika

Standard propisuje da se u školama s minimalno 13 razrednih odjeljenja zapošljava po jedan knjižničar na puno radno vrijeme, a u školama s manje od 13 odjeljenja knjižničar s polovicom radnog vremena. Prema zakonskim aktima manje od pola radnog vremena više nije moguće, no stanje u školama pokazuje da čak 24 škole zapošljavaju djelatnike u školskim knjižnicama s manje od pola radnog vremena.

Primjerice, Osnovna škola "Petar Zrinski" u Čabru, uz knjižnice u matičnoj školi, ima još tri knjižnice u područnim školama u Gerovu, Prezidu i Tršću. Na sve četiri lokacije radi jedna zaposlena knjižničarka s punim radnim vremenom, premda bi s obzirom na međusobnu prostornu udaljenost škola i ukupno 28 razrednih odjeljenja, te poslove trebala obavljati dva diplomirana knjižničara.

I Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića u Vrbovskom ima jednog zaposlenog knjižničara na puno radno vrijeme u matičnoj školi, a trebala bi zaposliti još jednog za rad u područnim školama u Severinu na Kupi i Brod Moravicama

budući da su tamošnje knjižnice otvorene svega po 5 sati u tjednu.

Još je znakovitiji primjer Osnovna škola "Fran Krsto Frankopan" u Krku koja pokriva cijelo područje otoka Krka putem mreže područnih škola s ukupno 74 razredna odjeljenja. Budući da je svih 8 knjižnica otvoreno 1 do 2 sata u tjednu, ukupno je radno vrijeme 14 sati, dakle niti polovica radnog vremena! Štoviše, PŠ Dubašnica ima 14 razrednih odjeljenja, a PŠ Omišalj 15 pa imaju uvjete za puno radno vrijeme knjižničara, a ostale za polovicu radnog vremena.

Uz navedene knjižnice, knjižničara na polovicu radnog vremena trebale bi imati osnovne škole u Brodu na Kupi, Brod Moravicama, Fužinama, Lokvama, Mrkoplju, Skradu, Triblju, u Rijeci knjižnice OŠ "Centar" i OŠ "Dolac", a knjižnice Centra za odgoj i obrazovanje Rijeka i OŠ "Trsat" Rijeka na puno radno vrijeme.

U tri škole OŠ "Hreljin", OŠ Frane Petrića u Cresu i OŠ "Jelenje-Dražice" koje imaju 13 i više odjeljenja rade knjižničari s polovicom radnog vremena iako imaju uvjete za puno radno vrijeme.

Uz uvjet da su zadovoljeni ostali uvjeti iz *Standarda* – prostor, oprema i knjižnična građa – školama koje imaju od 21 do 25 razrednih odjeljenja s jednim zaposlenim knjižničarem otvorene su mogućnosti da zaposle još jednog knjižničara s polovicom radnog vremena, a školama sa 26 i više odjeljenja, dva knjižničara s punim radnim vremenom. Međutim, samo tri škole u Županiji zapošljavaju po dva djelatnika, jednog s punim i jednog s polovicom radnog vremena: OŠ Marija Martinolića, Mali Lošinj, OŠ Rikarda Katalinića Jeretova Opatija i OŠ "Zamet", Rijeka.

4. Stručni rad

Poslovi stručne obrade tiskane građe u osnovnoškolskim knjižnicama obavljaju se u sljedećim omjerima:

a) inventarizacija	62 knjižnice	93,9 %
b) klasifikacija	43 knjižnice	65,1 %
c) katalogizacija	33 knjižnice	50 %
d) signiranje	48 knjižnica	72,7 %
e) evidencija novina i časopisa	37 knjižnica	56,1 %
f) tehnička obrada	30 knjižnica	45,4 %
g) godišnji otpis	37 knjižnica	56,1 %
h) ništa od navedenog	4 knjižnice	6 %

Stručna obrada neknjižne građe zastupljena je u sljedećoj mjeri:

a) inventarizacija	45 knjižnica	68 %
b) klasifikacija	21 knjižnica	31,8 %
c) katalogizacija	7 knjižnica	10,6 %
d) signiranje	24 knjižnice	36,4 %
e) tehnička obrada	22 knjižnice	33,3 %
f) godišnji otpis	16 knjižnica	24,2 %
g) ništa od navedenog	11 knjižnica	16,6 %

Stupanj stručne obrade odražava se i na broj i vrste kataloga u osnovnoškolskim knjižnicama:

a) abecedni katalog	37 knjižnica	56 %
b) stručni katalog	15 knjižnica	22,7 %
c) predmetni katalog	3 knjižnice	4,5 %
d) naslovni katalog	11 knjižnica	16 %
e) matični katalog	1 knjižnica	1,5 %
f) strojno čitljiv katalog	1 knjižnica	1,5 %
g) nema kataloga	21 knjižnica	31,8 %

Dakako da ovakva razina stručnog rada nije zadovoljavajuća, međutim proizlazi iz činjenice da 63% zaposlenih u osnovnoškolskim knjižnicama nema temeljno knjižničarsko obrazovanje, bilo s višom ili visokom stručnom spremom.

Uz to, posebice u osnovnim školama Gorskog kotara gdje se zbog depopulacije smanjuje broj razrednih odjeljenja, gotovo se svake godine u knjižnicama izmjenjuju zaposlenici budući da se tu raspoređuju oni kojima se smanjuje broj sati u nastavi.

Navedene činjenice nesumnjivo upućuju na to da je nuždan preduvjet informatizacije i osuvremenjivanja rada osnovnoškolskih knjižnica sustavno rješavanje kadrovske problematike i poboljšanje prostornih uvjeta rada.

Knjižnica OŠ Ivana Zajca Rijeka-100 m²

Srednjoškolske knjižnice

U Primorsko-goranskoj županiji djeluje ukupno 31 srednja škola. Od navedenih škola, 30 ih ima knjižnicu, a od tih je jedna – knjižnica Škole za primijenjenu umjetnost u Rijeci – započela s radom početkom 2002./2003. godine te, budući da je bila u fazi osnivanja, nije obuhvaćena spomenutim anketnim upitnikom. Obrtnička škola Opatija nema školsku knjižnicu. Prema tome, u 29 srednjih škola postoje ukupno 23 školske knjižnice budući da 6 od njih djeluju za po dvije škole u suprotnim smjenama s istim prostorom, opremom, zajedničkim korištenjem fonda i s dva knjižničara. Sve srednjoškolske knjižnice odgovorile su na anketni upitnik.

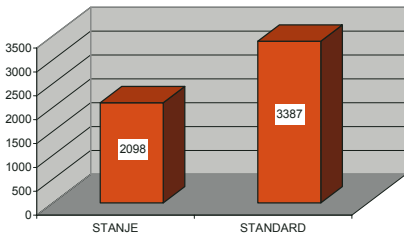
1. Prostor i oprema

1.1 Prostor

Većina knjižnica, točnije njih 20 ili 87%, smješteno je u namjenskim prostorima, dok su 3 knjižnice ili 13% smještene u nenamjenskim prostorima.

Ukupna površina srednjoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije je 2 098 m² ili 62% u odnosu na propisani minimum *Standarda* koji iznosi 3 387 m² za navedene knjižnice. Prosječna površina srednjoškolske knjižnice iznosi 91 m². Najveću knjižnicu ima Srednja talijanska škola Rijeka s površinom od 250 m² i Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci sa 244 m².

Površinom najmanja je knjižnica Željezničke tehničke škole Moravice sa 18 m².

Grafički prikaz 23.

Prostor knjižnica srednjih škola
Primorsko-goranske županije: stanje, Standard

Srednjoškolske knjižnice raspolažu s ukupno 416 čitaoničkih mjesta ili, u prosjeku, 18 mjesta u svakoj školskoj knjižnici, dok *Standard* predviđa 30 mjesta.

Mjesta za čitaonički rad nemaju 3 knjižnice.

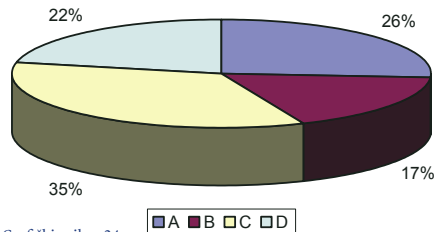
Slobodan pristup građi omogućen je u 19 knjižnica ili 83%, u 3 knjižnice ili 13% nema slobodnog pristupa, dok je u 1 knjižnici ili 4% pristup djelomičan.

1.2 Oprema

1.2.1 Namještaj

Na spomenute ponuđene odgovore o stanju opreme, knjižničari srednjih škola dali su odgovore u sljedećim omjerima:

- A) 6 knjižnica
- B) 4 knjižnice
- C) 8 knjižnica
- D) 5 knjižnica

Grafički prikaz 24.

Stanje opreme srednjoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije

Svega 6 knjižnica je opremljeno prema *Standardu*. Najveći broj knjižnica ima opremu koja nije odgovarajuća ili je zastarjela i derutna.

1.2.2 Telefonski priključak

Samo 8 srednjoškolskih knjižnica ima telefon, dok ih 15 ili 65% nema.

1.2.3 AV oprema

Ukupno 6 srednjoškolskih knjižnica ili 26% nema AV opremu, a ostale knjižnice imaju: TV (13; 56,5%), videorekorder (13; 56,5%), grafoskop (14; 60,9%), glazbenu liniju (8; 34,8%), dijaprojektor (9; 39,1%), magnetofon (8; 34,8%), gramofon (2; 8,7%), projektor za element-film (1; 4,3%) i episkop (1; 4,3%).

1.2.4 Računalna opremljenost

Početkom 2002. godine 16 srednjoškolskih knjižnica raspomagalo je s ukupno 29 računala koja su se koristila za pretraživanje interneta i CD-ROM-a (16), stručnu obradu građe (7), administraciju knjižničnog poslovanja (4), samostalan rad učenika (2).

Računalo nije imalo 7 knjižnica.

Pristup internetu imalo je 9 knjižnica odnosno 39%, 2 knjižnice samo za knjižničara, 7 i za knjižničara i učenike, a 14 knjižnica ili 61% nije imalo mogućnost korištenja ovog resursa.

Svega sedam knjižnica imalo je računalni program za obradu knjižnične građe.

Spomenuto anketiranje knjižnica u vezi s računalnom opremljenosti, provedeno u lipnju 2003. godine, pokazalo je da je 19 srednjoškolskih knjižnica imalo ukupno 30 računala. Pristup internetu imalo je 10 knjižnica, a 13 ne.

Računalni program za obradu građe imalo je 8 knjižnica, a koristili su se programi: Crolist DOS: (3), Medved: (4) i Labtera (1).

Ukupno 16 knjižnica ili 69,5% nije imalo program za obradu knjižnične građe.³⁷

2. Knjižnična građa

2. 1. Zbirke knjižnične građe

2.1.1 Knjige

Prema navedenom stanju, ukupan broj knjiga u 23 srednjoškolske knjižnice iznosi 222 788 svezaka.

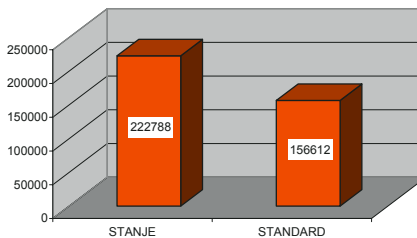
U odnosu prema broju učenika (13 051), to znači 17,1 knjiga po učeniku.

Prema navedenom broju knjiga, minimum *Standarda* u Županiji je zadovoljen budući da propisuje najmanje 12 knjiga po učeniku.

I taj podatak valja uzeti s rezervom budući da broj knjiga ne znači istodobno da se posve radi i o kvalitetnoj, recentnoj literaturi koja odgovara potrebama nastavnog procesa, u što smo se uvjerali i prigodom posjeta knjižnicama.

Redovit godišnji otpis provodi 74% knjižnica.

Postupak revizije nisu nikada provele 3 knjižnice, 2 ga nisu provele unatrag zadnjih 10 godina, a ostale to čine u vremenskim razdobljima od 1 do 6 godina.

Grafički prikaz 25.

Knjižni fond srednjoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje, Standard

Standarde u broju knjiga ne zadovoljava 7 knjižnica ili 30,4%.

2.1.2 Periodika

U fondovima 12 srednjoškolskih knjižnica, ili njih 52,2%, nalaze se 3 982 sveske periodike. Ostale knjižnice ne uvezuju periodiku.

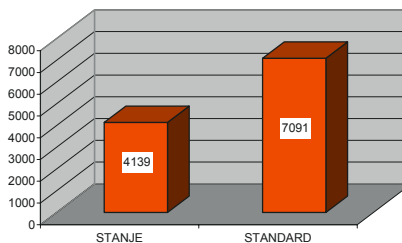
2.1.3 AV i elektronička građa

Sve srednjoškolske knjižnice posjeduju tu vrstu knjižnične građe.

Ukupan broj jedinica AV i elektroničke građe iznosi 4 139 ili 0,3 jedinice po učeniku i nastavniku.

Minimum *Standarda* je 0,5 jedinica po učeniku i nastavniku, što bi značilo najmanje 7 091 jedinicu. Prema tome, u odnosu na postojeće stanje, zadovoljeno je 58,4% minimuma *Standarda*.

Videokasete imaju najveći udio u ukupnom broju jedinica nekonvencionalne građe, točnije 28,8%, a imaju ih 22 školske knjižnice. Kad je riječ o elektroničkoj građi, najzastupljenija su vrsta CD-i koje ima 11 knjižnica, a njihov je udio u ukupnom broju jedinica nekonvencionalne građe 10,2%.

Grafički prikaz 26.

AV i elektronička građa u fondovima srednjoškolskih knjižnica: stanje, Standard

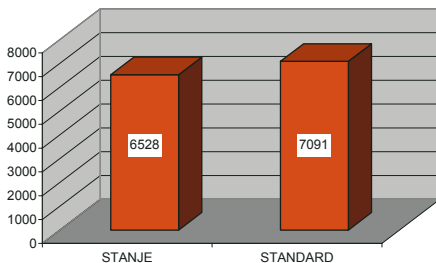
³⁷ Tijekom siječnja 2004. godine šest srednjih škola (četiri školske knjižnice) u Rijeci: Ekonomska škola Mije Mirkovića, Elektroindustrijska obrtnička škola, Gimnazija Andrije Mohorovičića, Prometna škola, Prva riječka hrvatska gimnazija i Strojarska škola za industrijska i obrtnička zanimanja, nabavilo je računalni program METEL WIN za knjižnično poslovanje.

2.2 Nabava knjižnične građe

2.2.1 Knjige

Srednjoškolske knjižnice nabavile su ukupno 6 528 knjiga ili 0,46 knjiga po učeniku i nastavniku.

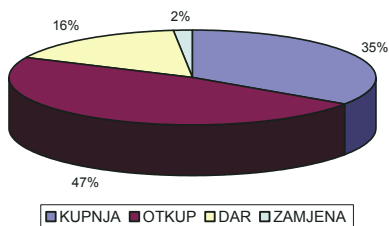
Standard za školske knjižnice propisuje da se knjižna građa dopunjava svake godine sa 0,5 do 2 knjige po učeniku i nastavniku. Ako uzmemo u obzir donju granicu, broj nabavljenih knjiga trebao bi biti 7 091 svezak, iz čega proizlazi da je zadovoljeno 92% *Standarda*.

Grafički prikaz 27.

Nabava knjiga u srednjoškolskim knjižnicama Primorsko-goranske županije: stanje, Standard

Prema načinu nabave, najveći udio čine knjige koje je Ministarstvo prosvjete i športa otkupilo od izdavača (3 094), potom kupljene knjige (2 255), znatno manje je darovanih (1 068), a zamijenjene imaju minimalan udio (111).

Grafički prikaz 28.

Primove knjiga u srednjoškolskim knjižnicama prema načinu nabave

2.2.2 Periodika

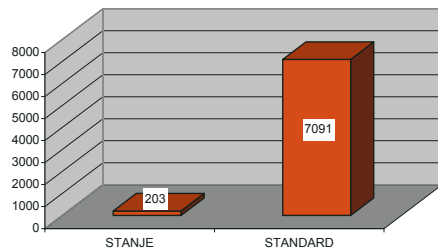
Sve srednjoškolske knjižnice nabavljaju časopise, a broj tekućih naslova kreće se u rasponu od 2 do 40.

Ukupno 9 srednjoškolskih knjižnica ili 39 %, nabavlja ispod 15 naslova časopisa.

2.2.3 AV i elektronička građa

Broj nabavljenih jedinica AV i elektroničke građe u 2001. godini iznosi svega 203 jedinice koje je nabavilo 15 srednjoškolskih knjižnica, dok 8 knjižnica nije nabavilo tu vrstu knjižnične građe.

Prema *Standardu*, minimalno bi trebalo nabaviti 0,5 jedinica po učeniku i nastavniku, odnosno 7 091 jedinicu, što znači da je zadovoljeno samo 2,9% *Standarda*.

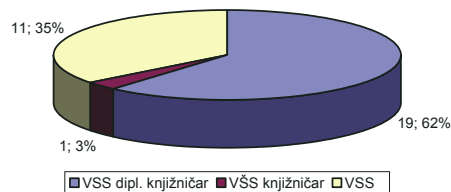
Grafički prikaz 29.

Nabava AV i elektroničke građe u srednjoškolskim knjižnicama: stanje, Standard

3. Knjižnični djelatnici

Na knjižničarskim poslovima u srednjim školama zaposlen je ukupno 31 djelatnik.

Stručna knjižničarsko obrazovanje ima 20 djelatnika, ili 65%, a 11 djelatnika ili 35% od ukupnog broja zaposlenih nema.

Grafički prikaz 30.

Djelatnici u knjižnicama srednjih škola: stručna sprema, knjižničarsko obrazovanje

Prema radnom vremenu, djelatnici su zaposleni:

- puno radno vrijeme (40 sati u tjednu): 21 djelatnik
- pola radnog vremena (20 sati u tjednu): 9 djelatnika
- manje od pola radnog vremena (4 sata u tjednu): 1 djelatnik

Prema *Standardu*, Srednja škola "Vladimir Nazor" u Čabru treba zaposliti knjižničara na polovicu radnog vremena budući da je knjižnica otvorena svega četiri sata u tjednu.

U knjižnici Hotelijersko-turističke škole Opatija djelatnik ima uvjete za puno radno vrijeme, s obzirom na 13 razrednih odjeljenja.

Više je škola koje bi, zadovolje li ostale uvjete iz *Standarda*, mogle, s obzirom na broj razrednih odjeljenja, zaposliti još jednog djelatnika na polovicu radnog vremena (Srednja škola dr. Antuna Barca u Crikvenici, Srednja škola Ambroza Haračića u Malom Lošinj, Ugostiteljska škola Opatija, Glazbena škola Ivana Matetića Ronjgova u Rijeci, Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, Trgovačka i tekstilna škola u Rijeci) odnosno na puno radno vrijeme (Ekonomska škola Mije Mirkovića Rijeka, Glazbena škola Ivana Matetića Ronjgova u Rijeci, Medicinska škola u Rijeci).

4. Stručni rad

Poslovi stručne obrade tiskane građe u srednjoškolskim knjižnicama obavljaju se u sljedećim omjerima:

a) inventarizacija	23 knjižnice	100%
b) klasifikacija	17 knjižnica	74%
c) katalogizacija	14 knjižnica	61%
d) signiranje	18 knjižnica	78%
e) evidencija novina i časopisa	18 knjižnica	78%
f) tehnička obrada	13 knjižnica	57%
g) godišnji otpis	17 knjižnica	74%

Stručna obrada neknjižne građe zastupljena je u sljedećoj mjeri:

a) inventarizacija	21 knjižnica	91%
b) klasifikacija	9 knjižnica	39%
c) katalogizacija	5 knjižnica	22%
d) signiranje	13 knjižnica	57%
e) tehnička obrada	9 knjižnica	39%
f) godišnji otpis	9 knjižnica	39%
g) ništa od navedenog	1 knjižnica	4%

U srednjoškolskim knjižnicama zastupljeni su katalozi:

a) abecedni katalog	13 knjižnica	57%
b) stručni katalog	10 knjižnica	43%
c) predmetni katalog	2 knjižnice	9%
d) naslovni katalog	2 knjižnice	9%
e) matični katalog	2 knjižnice	9%
f) strojnočitljiv katalog	7 knjižnica	30%
g) ostali katalozi (tematski katalog spomeničke građe)	1 knjižnica	4%
h) nema kataloga	7 knjižnica	30%

Razina stručnog rada u srednjoškolskim knjižnicama viša je nego u osnovnoškolskim knjižnicama, ali ne i zadovoljavajuća budući da je u srednjoškolskim knjižnicama i veći postotak zaposlenih djelatnika s knjižničarskim obrazovanjem.

Kao i u osnovnoškolskim, i u srednjoškolskim knjižnicama treba poraditi na boljim prostornim i kadrovskim uvjetima, uza sustavan pristup rješavanju problema informatiziranosti.

5. Zaključak

Analiza stanja školskih knjižnica, na temelju anketnog upitnika županijske matične službe i izravnog uvida u njihov rad, potvrđuje na početku navedenu tezu da je mjesto školskih knjižnica u odgojno-obrazovnom sustavu još uvijek nezadovoljavajuće.

Temeljni problemi školskog knjižničarstva na području Primorsko-goranske županije mogu se sažeti u nekoliko točaka.

Kadrovska problematika

U školskim knjižnicama zaposlen je nedovoljan broj knjižničara. Među zaposlenima, osobito u osnovnoškolskim knjižnicama, još uvijek ima podosta onih bez temeljnoga knjižničarskog obrazovanja, uz već spomenut problem fluktuacije kadra, što nepovoljno djeluje na status profesije školskog knjižničara.

Ohrabruje, međutim, to što je Ministarstvo prosvjete i športa tijekom 2003. godine odobrilo sredstva za nova radna mjesta školskih knjižničara, pa je tako u Primorsko-goranskoj županiji u šk. god. 2003./2004. povećan broj zaposlenih u osnovnoškolskim knjižnicama za tri djelatnika – jednog s punim i dva s polovicom radnog vremena.

Iskustva s terena pokazuju da sve veći broj mladih ljudi studira knjižničarstvo, bilo da su već zaposleni u školskim knjižnicama ili tek žele raditi u knjižničarskoj struci.

Stjecanjem stručnih znanja, permanentnom edukacijom za nove oblike rada i nove izvore znanja u knjižnicama, sudjelovanjem u radu strukovnih udruženja, školski će knjižničari poboljšati vlastiti status te nametnuti svijest o ulozi i važnosti školskih knjižnica u odgojno-obrazovnom procesu. Kao primjer valja spomenuti da je upravo zahvaljujući jasno iskazanom i argumentiranom profesionalnom stavu školskih knjižničara, Ministarstvo prosvjete i športa polovicom 2003. godine donijelo odluku o dodjeli namjenskih

sredstava za nabavu knjižnične građe i ukidanju neposrednog otkupa knjiga za školske knjižnice.

Prostor i oprema školskih knjižnica

Većina školskih knjižnica djeluje u skućenim, nedostatno opremljenim prostorima koji ne omogućuju intenzivnije korištenje knjižničnim izvorima.

Decentralizacijom su osnivačka prava nad osnovnim i srednjim školama prenijeta na gradove i županije. Smatramo da su time otvorene mogućnosti intenzivnijeg ulaganja u opremanje školskih knjižnica. Nažalost, to se još uvijek ne radi sustavno već ovisno o tome istaknu li ravnatelji pojedinih škola uređenje knjižnica među prioritetima.

Pri planiranju opremanja prostora školskih knjižnica i njegovoj realizaciji, nužna je suradnja sa županijskom matičnom službom i s Razvojnog službom Nacionalne i sveučilišne knjižnice jer mnoga iskustva govore da se inače često ne uvažavaju odredbe *Standarda za školske knjižnice*.

Osobito je to važno pri izgradnji novih škola kako bi prostor za knjižnicu bio primjereno smješten, svima dostupan, zadovoljavajuće kvadrature i funkcionalan.

Nije nevažan ni izbor namještaja i ostale opreme za knjižnicu, koja mora biti standardizirana. Na hrvatskom tržištu u novije vrijeme ima nekoliko specijaliziranih dobavljača knjižničnog namještaja, koji jamče funkcionalnu izvedbu.

Informatička opremljenost

Nedovoljna informatička opremljenost i neumreženost školskih knjižnica, uz nedostatne prostorne i kadrovske uvjete, također je ključan problem.

Podaci o opremljenosti školskih knjižnica kazuju da većina knjižnica ne samo da nema računalo nego nema ni telefonski priključak.

Polovicom 2003. godine na razini Ministarstva prosvjete i športa pokrenut je projekt "Net u školi" koji, kako se ističe, teži podizanje kvalitete obrazovnog sustava jer djeluje na više razina: infrastrukturnoj, edukativnoj, informacijskoj i razvojnoj.

Prigodom pokretanja projekta istaknuto je da je "Net u školi" projekt koji potpuno redefinira način pristupanja informacijama i znanju i postavlja nove uvjete učenja.

Budući da se knjižničari na diplomskim i dodiplomskim studijima osposobljavaju, među ostalim, za posredovanje znanja i informacija, ti procesi ne mogu zaobići školske knjižnice i školske knjižničare.

Informatičko i drugo opismenjavanje jedna je od temeljnih zadaća knjižnica, pa tako i školskih. Uz dječje odjele naro-

dnih knjižnica, upravo su školske knjižnice prepoznate kao pristupne točke znanju i informacijama za djecu od najranije dobi, što je istaknuto i u domaćim i međunarodnim dokumentima.

Problem informatičke opremljenosti školskih knjižnica može se sagledavati na dvije razine:

- nedostatak informatičke opreme i mrežne povezanosti
- nedostatak softvera za knjižnično poslovanje.

Prva razina problema može se riješiti u okviru postojećih ili novih projekata opremanja škola računalima tako da se namjenski opremaju školske knjižnice.

Prvi je korak učinjen 2003. godine odlukom Ministarstva prosvjete i športa o dodjeli stotinu računala školskim knjižnicama.

Pitanje knjižničnog softvera znatno je složenije. Naime, stručni rad knjižničara tek je jedan od segmenata u okviru plana rada školske knjižnice u ostvarenju odgojno-obrazovnog procesa. Stoga se prioritetnim smatra omogućiti školskom knjižničaru preuzimanje gotovih bibliografskih i kataložnih zapisa. Svako drugo pojedinačno rješenje nije ekonomično ni s kadrovske ni s materijalne ni sa stručnog aspekta.

Hoće li to u skoroj budućnosti biti omogućeno na razini Županije s matičnom gradskom knjižnicom kao središnjim poslužiteljem, kao što je to slučaj u nekoliko drugih županija, ili će Ministarstvo prosvjete i športa temeljem projekta NISKA donijeti stratešku odluku, nažalost, ne može se predvidjeti.

Svakako, navedeni problemi zahtijevaju neodgodivo sustavno rješavanje u suradnji svih relevantnih čimbenika.

Knjižnica Prve sušačke hrvatske gimnazije-244 m²

Literatura

Službene publikacije

Međunarodni dokumenti

- UNESCOv Manifest za školske knjižnice. // HKD Novosti, 13 (listopad, 1999.) str. 25.

Zakoni Republike Hrvatske

- Zakon o osnovnom školstvu (pročišćeni tekst). // Narodne novine, 69(23. travnja 2003.), str. 2488.–2497.
- Zakon o srednjem školstvu (pročišćeni tekst). // Narodne novine, 69(23. travnja 2003.), str. 2497.–2506.

Podzakonski akti

- Pravilnik o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu. // Narodne novine, 47(12. lipnja 1996.), str. 1731.–1735.
- Pravilnik o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju nastavnika i stručnih suradnika u srednjem školstvu. // Narodne novine, 1(5. siječnja 1996.), str. 22.–63.
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju nastavnika i stručnih suradnika u srednjem školstvu. // Narodne novine, 80(30. srpnja 1999.), str. 3212.–3216.
- Pravilnik o obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi. // Narodne novine, 51(24. svibnja 1999.), str. 1792-1797.
- Pravilnik o normi rada nastavnika u srednjoškolskoj ustanovi. // Narodne novine, 91(31. srpnja 2002.), str. 3864.–3866.

Standardi

- Standard za školske knjižnice. // Narodne novine, 34(29. ožujka 2000.), str. 1138.–1142.

Knjige

Blažeković, Tatjana; Branka Furlan. Knjižnica osnovne škole. Ponovljeno i prerađeno izdanje. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 1993.

Čelić-Tica, Veronika; Mira Zovko. Školske knjižnice danas : kritične točke školskog knjižničarstva. Zagreb : Ministarstvo prosvjete i športa : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2000.

Vodič osnovnih škola Grada Rijeke / urednik Vladimir Rosić. Rijeka : Grad Rijeka – Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo : Graftrade, 2003.

Knjižnica OŠ "Sr. Matej" Viškovo-110 m²-prenamjena sportske dvorane

Knjižnica OŠ "Zamet"-90 m²

Knjižnica Srednje talijanske škole Rijeka-250 m²-čitaonički dio

Knjižnica Strojarske škole za industrijska i obrtnička zanimanja Rijeka - 100 m²

Adresar osnovnoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije

Grad Bakar

Osnovna škola Bakar

51222 Bakar
Lokaj 196
tel./faks: 051 761-244
e-mail:

OS-BAKAR-001@skole.htnet.hr
os-bakar@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Željko Medvedović

Osnovna škola Hreljin

<http://www.skole.htnet.hr/os-hreljin-002/skola>
51226 Hreljin
Hreljin 217
tel.: 051 809-501; faks: 051 809-701
e-mail:
OS-HRELJIN-002@skole.htnet.hr
Knjižničar: Alfred Šele

Grad Cres

Osnovna škola Frane Petrića

51557 Cres
Šetalište 20. travnja 56
tel.: 051 571-211; faks: 051 571-136
e-mail:
OS-CRES-001@skole.htnet.hr
os.frane.petrica@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Vesna Galjanić

Grad Crikvenica

<http://www.crikvenica.hr>
Osnovna škola "Vladimir Nazor"
51260 Crikvenica
Vinodolska bb
tel.: 051 784-361; tel./faks: 051 781-091
e-mail:
OS-CRIKVENICA-002@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Renata Gržac

Osnovna škola Zvonka Cara

51260 Crikvenica
Kotorska bb
tel./faks: 051 241-866
e-mail:
OS-CRIKVENICA-003@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Nedjeljka Žurga

Grad Čabar

Osnovna škola "Petar Zrinski"

51306 Čabar
Narodnog oslobođenja 5
tel.: 051 821-147; faks: 051 821-016

e-mail:

OS-CABAR-001@skole.htnet.hr
os-pzrinski-cabar@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Vilma Žagar

Grad Delnice

Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića

51300 Delnice
Šetalište Ivana Gorana Kovačića 2
tel.: 051 812-482; faks: 051 812-263
e-mail:
OS-DELNICE-001@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Dragica Majnarić

Osnovna škola Frana Krste Frankopana

51301 Brod na Kupi
Kralja Tomislava 12 a
tel.: 051 837-172; faks: 051 814-133
e-mail: OS-BROD-NA-KUPI-002@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Ana Mihelčić

Grad Kastav

<http://www.gradkastav.hr>
Osnovna škola "Milan Brozović"
<http://www.skole.htnet.hr/os-kastav-001/skola>
51215 Kastav
Kastav 177
tel.: 051 691-308; faks: 051 601-069
e-mail:
OS-KASTAV-001@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Ines Mladenčić-Grubešić

Grad Kraljevica

<http://www.kraljevica.hr>
Osnovna škola Kraljevica
51262 Kraljevica
Strossmayerova 35
tel.: 051 281-212; faks: 051 282-066, 283-014
e-mail:
OS-KRALJEVICA-001@skole.htnet.hr
os-kraljevica@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Smiljka Ostović

Grad Krk

<http://www.grad-krk.hr>
Osnovna škola Fran Krsto Frankopan
Krk
<http://www.skole.htnet.hr/os-krk-001/skola>
51500 Krk

Frankopanska 40
tel.: 051 221-989; faks: 051 221-090
e-mail: OS-KRK-001@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Dinka Stašić

Osnovna škola Fran Krsto Frankopan, PRO Vrh

51500 Krk
Vrh 43
tel./faks: 051 865-150
Knjižničarka: Irena Žgaljić

Općina Baška

Osnovna škola Fran Krsto Frankopan Krk PŠ Baška

51523 Baška
Kralja Zvonimira 120
tel./faks: 051 856-811
Knjižničarka: Mirela Sparožić

Općina Dobrinj

Osnovna škola Fran Krsto Frankopan Krk PŠ Dobrinj

51514 Dobrinj
Dobrinj 66
tel.: 051 848-220
Knjižničarka: Marija Pleše

Općina Malinska

Osnovna škola Fran Krsto Frankopan Krk PŠ Dubašnica

51511 Malinska
Stipkino 7 Bogovići
tel.: 051 859-151
Knjižničarka: Milena Žic

Općina Omišalj

Osnovna škola Fran Krsto Frankopan Krk PŠ Omišalj

51513 Omišalj
Baječ bb
tel./faks: 842-078
Knjižničarka: Dragica Vukušić

Općina Punat

Osnovna škola Fran Krsto Frankopan Krk PRO Punat

51521 Punat
Pod topol 18
tel./faks: 051 855-636
Knjižničarka: Nada Kirinčić

Općina Vrbnik

Osnovna škola Fran Krsto Frankopan Kršk, PŠ Vrbnik

51516 Vrbnik, Retec 5
tel./faks: 857-085
Knjižničarka: Mira Katunar

Grad Mali Lošinj

<http://www.mali-losinj.hr>

Osnovna škola Maria Martinolića

51550 Mali Lošinj
Zagrebačka 18
tel./faks: 051 231-153;
faks: 051 232-652
e-mail:
OS-MALI-LOSINJ-001@skole.htnet.hr
Knjižničari:
Tatjana Pavoković-Komadina
Božidar Karančić

Grad Novi Vinodolski

Osnovna škola Ivana Mažuranića

<http://www.skole.htnet.hr/os-novi-vinodolski-001/skola>
51250 Novi Vinodolski
Lokvica 2
tel.: 051 244-465; faks: 051 244-475
e-mail: OS-NOVI-VINODOLSKI-001@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Mira Blažević

Grad Opatija

<http://www.opatija.hr>

Osnovna škola Rikard Katalinić Jeretov

51410 Opatija
Nova cesta 53
tel.: 051 271-022; faks: 051 272-192
e-mail:
OS-OPATIJA-002@skole.htnet.hr
oskola.opatija@posluh.hr
Knjižničarke:
Milena Sandalj
Anamarija Srdoč

Grad Rab

Osnovna škola Ivana Rabljanina

51280 Rab
Banjol 10
tel.: 051 777-087; faks: 051 724-036
e-mail:
OS-BANJOL-001@skole.htnet.hr
1osrab@europronet.hr
Knjižničarka: Franciska Plješa

Grad Rijeka

<http://www.grad-rijeka.hr>

Centar za odgoj i obrazovanje

51000 Rijeka
Senjskih uskoka 2
tel. 051 344-146; faks: 051 344-423
e-mail: OS-RIJEKA-026@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Marija Čorak

Osnovna škola - Scuola elementare "Belvedere"

51000 Rijeka
Kozala 41
tel./faks: 051 512-317
e-mail:
OS-RIJEKA-001@skole.htnet.hr
osbelvedere@skole.htnet.hr
Knjižničar: Goran Božić

Osnovna škola "Brajda"

<http://osbrajda.skole.htnet.hr>
51000 Rijeka
Ivana Renđića 6
tel.: 051 500-353; 513-011;
faks: 051 500-754
e-mail: OS-RIJEKA-002@skole.htnet.hr
osbrajda@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Tatjana Krpan
Lea Stoiljković (zamjena)

Osnovna škola "Centar"

51000 Rijeka
Podhumskih žrtava 5
tel.: 051 377-010; faks: 051 372-038
e-mail:
OS-RIJEKA-003@skole.htnet.hr
os.centar@inet.hr
Knjižničarka: Marija Miličić

Osnovna škola-Scuola elementare "Dolac"

51000 Rijeka
Dolac 12
tel.: 051 336-855; faks: 051 320-470
e-mail: OS-RIJEKA-006@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Dionea Kraljić-Stošić

Osnovna škola "Eugen Kumičić"

51000 Rijeka
Franje Čandeka 40
tel.: 051 641-136; faks: 051 642-129
e-mail: OS-RIJEKA-013@skole.htnet.hr
os-eugen-kumicic@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Dubravka Vodopić

Osnovna škola "Fran Franković"

<http://skole.posluh.hr/drenova>
51000 Rijeka
Ivana Žorža 17 a
tel. 051 504-707; faks: 051 504-708
e-mail: OS-RIJEKA-024@skole.htnet.hr
os-fran.frankovic@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Slavica Mijatović

Osnovna škola-Scuola elementare "Gelsi"

51000 Rijeka
Vukovarska 27
tel.: 051 671-993, 675-837;
faks: 051 678-680
e-mail: OS-RIJEKA-007@skole.htnet.hr
Knjižničari: Zdenka Šipka
Gilberto Cattunar

Osnovna škola "Gornja Vežica"

<http://www.skole.htnet.hr/os-rijeka-021/skola>
51000 Rijeka
Gornja Vežica 31
tel.: 051 411-517; faks: 051 400-690
e-mail: OS-RIJEKA-021@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Danila Ferenčević

Osnovna škola Ivana Zajca

51000 Rijeka
Škurinjska cesta 7 a
tel.: 051 266-084; faks: 051 266-085
e-mail: OS-RIJEKA-022@skole.htnet.hr
os-ivana.zajca@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Koraljka Mahulja
-Pejčić

Osnovna škola "Kantrida"

<http://os.kantrida.rijeka.skole.htnet.hr>
51000 Rijeka
Izvidačka 9
tel.: 051 622-170; faks: 051 622-255
e-mail: OS-RIJEKA-011@skole.htnet.hr
os.kantrida.rijeka@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Mirjana Beviakva

Osnovna škola "Kozala"

<http://www.skole.htnet.hr/os-rijeka-012/skola>
51000 Rijeka
Ante Kovačića 21
tel.: 051 516-997; faks: 051 516-994
e-mail: OS-RIJEKA-012@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Nerina Banović

Osnovna škola "Nikola Tesla"

<http://www.os-nikola-tesla.hr>

51000 Rijeka

Ivana Klobučarića 1

tel.: 051 315-226; faks: 051 317-165

e-mail: OS-RIJEKA-016@skole.htnet.hr

os-ntesla@net.hr

Knjižničarka: Anđelka Tutek

Brigita Baričević (zamjena)

Osnovna škola "Pećine"

51000 Rijeka

Šetalište 13. divizije 25

tel.: 051 217-035, 216-179; faks: 051

400-588

e-mail: OS-RIJEKA-014@skole.htnet.hr

Knjižničarka: Korina Udina

Osnovna škola "Pehlin"

51000 Rijeka

Pehlin 34

tel./faks: 051 269-296

e-mail: OS-RIJEKA-025@skole.htnet.hr

os-pehlin@ri.tel.hr

Knjižničarka: Danka Jergović

Osnovna škola "Podmurvice"

<http://www.posluh.hr/skole/podmurvi>

51000 Rijeka

Podmurvice 6

tel./faks: 051 676-177

e-mail: OS-RIJEKA-015@skole.htnet.hr

os-podmurvice@ri.htnet.hr

Knjižničarka: Alida Šegota

Osnovna škola -Scuola elementare "San Nicolò"

51000 Rijeka

Mirka Čurbega 18

tel.: 051 641-524; faks: 051 645-915

e-mail: OS-RIJEKA-008@skole.htnet.hr

Knjižničarka: Annamaria Zoia

Osnovna škola "Srdoći"

<http://www.srdoci.20m.com>

51000 Rijeka

Ante Modrušana 33

tel.: 051 625-950; faks: 051 625-797

e-mail: OS-RIJEKA-023@skole.htnet.hr

Knjižničarka: Mara Ružić

Osnovna škola "Škurinje"

[http://www.skole.htnet.hr/os-rijeka-](http://www.skole.htnet.hr/os-rijeka-017/skola)

017/skola

51000 Rijeka

Mihačeva draga 13

tel. 051 511-595; faks: 051 516-237

e-mail: OS-RIJEKA-017@skole.htnet.hr

Knjižničarka: Karmen Zubčić-Mandekić

Osnovna škola "Trsat"

51000 Rijeka

Slavka Krautzeka 23

tel./faks: 051 217-206

e-mail: OS-RIJEKA-018@skole.htnet.hr

Knjižničarka: Silvija Franović

Osnovna škola "Turnić"

51000 Rijeka

Franje Čandeka 20

tel.: 051 641-169; faks.: 051 645-982

e-mail: OS-RIJEKA-019@skole.htnet.hr

Knjižničarka: Vera Barkidija

Osnovna škola "Vežica"

<http://go.to/ospodvezica>

51000 Rijeka

Kvaternikova 49

tel./faks: 051 453-868

e-mail: OS-RIJEKA-020@skole.htnet.hr

os-vezica@ri.htnet.hr

Knjižničarka: Mirjana Čop-Sovilj

Osnovna škola "Vladimir Gortan"

<http://www.gortan.hr>

51000 Rijeka

Prilaz V. Gortana 2

tel.: 051 218-749; faks: 051 218-781

e-mail: OS-RIJEKA-009@skole.htnet.hr

gortan@gortan.hr

Knjižničarka: Neda Franolić

Osnovna waldorfska škola

51000 Rijeka

Zametska 6

tel.: 051 645-914

Knjižničarka: Sanja Sinčić

Osnovna škola "Zamet"

[http://www.skole.htnet.hr/os-rijeka-](http://www.skole.htnet.hr/os-rijeka-005/skola)

005/skola

51000 Rijeka

Bože Vidasa 12

tel.: 051 261-113; faks: 051 685-050

e-mail: os-zamet@ri.htnet.hr

Knjižničarke: Ivanka Prpić

Katica Dekanić

Grad Vrbovsko**Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića Vrbovsko**

<http://www.osigk.ims.hr>

51326 Vrbovsko

Kralja Tomislava 18

tel./faks: 051 875-263

e-mail: OS-VRBOVSKO-001@skole.

htnet.hr

Knjižničarke: Branka Šragalj

Koraljka Kovačević

Osnovna škola "Ivan Goran

Kovačić"Vrbovsko, PŠ Nikole Tesle

Moravice

51235 Moravice

Školska 2

tel./faks: 051 877-108

Knjižničarka: Marija Blašković

Osnovna škola "Ivan Goran

Kovačić"Vrbovsko, PŠ Severin na Kupi

51 329 Severin na Kupi

tel./faks: 051 870-214

Knjižničarka: Nedjeljka Kovačević

Općina Brod Moravice**Osnovna škola Brod Moravice**

51312 Brod Moravice

Školska 3

tel./faks: 051 817-135

e-mail: OS-BROD-MORAVICE-001@skole.

htnet.hr

os-brod-moravice@ri.htnet.hr

Knjižničari: Sandra Car-Štefanac

Neven Lukačević

Općina Čavle**Osnovna škola Čavle**

[http://www.skole.htnet.hr/os-cavle-](http://www.skole.htnet.hr/os-cavle-001/skola)

001/skola

51219 Čavle

Čavle 212

tel.: 051 259-570; faks: 051 259-169

e-mail: OS-CAVLE-001@skole.htnet.hr

Knjižničarka: Jasenka Kovačić

Općina Fužine**Osnovna škola "Ivanke Trohar"**

51322 Fužine

Breg 124 a

tel.: 051 835-167; faks: 051 830-018

e-mail: OS-FUZINE-001@skole.htnet.hr

os-ivanke-trohar@ri.htnet.hr

Knjižničarka: Irena Vlahinić

Općina Jelenje**Osnovna škola Jelenje-Dražice**

[http://www.skole.htnet.hr/os-drazice-](http://www.skole.htnet.hr/os-drazice-001/skola)

001/skola

51218 Dražice

Školska 53

tel.: 051 296-036; faks: 051 297-069
e-mail: OS-DRAZICE-001@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Božena Termen

Općina Klana

Osnovna škola Klana

51217 Klana
Zatrep 5
tel./faks: 051 808-211
e-mail: OS-KLANA-001@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Božena Termen

Općina Lokve

Osnovna škola Lokve

51316 Lokve
Školska 22
tel.: 051 508-130; tel./faks: 051 831-213
e-mail: OS-LOKVE-001@skole.htnet.hr
os-lokve@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Davorka Mihelčić

Općina Lovran

Osnovna škola Viktora Cara Emina

51415 Lovran
Ulica 9. rujna 4
tel.: 051 291-133; faks: 051 292-707
e-mail: OS-LOVRAN-001@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Sandra Salopek

Općina Matulji

Osnovna škola "Dr. Andrija Mohorovičić"

<http://www.skole.htnet.hr/os-matulji-001/skola>
51211 Matulji
Šetalište Draga Gervaisa 2
tel.: 051 274-120; faks: 051 274-121
e-mail: OS-MATULJI-001@skole.htnet.hr
os-a.mohorovicic@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Sanja Mrkić-Radivojević

Osnovna škola "Drago Gervais"

51213 Jurdani
Brešca 3
tel.: 051 279-684; faks: 051 279-229
e-mail: OS-BRESCA-002@skole.htnet.hr
os-drago-gervais-bresca@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Sonja Novković

Općina Mrkopalj

Osnovna škola Mrkopalj

51315 Mrkopalj
Školska 2
tel.: 051 833-172; faks: 051 830-393

e-mail: OS-MRKOPALJ-001@skole.htnet.hr
os-mrkopalj@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Suzana Ključ

Općina Ravna Gora

Osnovna škola dr. Branimira Markovića

51314 Ravna Gora
Ivana Mažuranića 22
tel./faks: 818-438
e-mail: OS-RAVNA-GORA-001@skole.htnet.hr
os-b.markovic@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Alenka Malik

Općina Skrad

Osnovna škola Skrad

<http://www.skrad-os.hr>
51311 Skrad
Školska 2
tel./faks: 051 810-695
e-mail: OS-SKRAD-001@skole.htnet.hr
Knjižničarke: Suzana Šuvić
Antica Šporčić

Općina Vinodolska

Osnovna škola dr. Josipa Pančića

51253 Bribir
Kičeri bb
tel./faks: 051 248-113
e-mail: OS-BRIBIR-001@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Đina Grbić

Osnovna škola Jurja Klovića

51243 Tribalj
Tribalj 19
tel./faks: 051 798-105
e-mail: OS-TRIBALJ-002@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Vilma Car-Katnić

Općina Viškovo

<http://www.opcina-viskovo.hr>

Osnovna škola "Sveti Matej"

<http://www.os-viskovo.hr>
51216 Viškovo
Vozišće 13
tel./faks: 051 256-226, 257-782
e-mail: OS-VISKOVO-001@skole.htnet.hr
sv.matej@os-viskovo.hr
os.sv.matej@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Jasminka Bertović

Adresar srednjoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije

Grad Bakar

Pomorska škola Bakar

<http://public.carnet.hr/pomorska-skola-bakar>
51222 Bakar
Nautička 14
tel.: 051 761-211; faks: 051 761-516
e-mail: SS-BAKAR-501@skole.htnet.hr
pomorska-skola-bakar@ri.htnet.hr
Knjižničarke: Gabrijela Polović
Dolores Paro-Mikeli

Grad Crikvenica

<http://www.crikvenica.hr>
Srednja škola dr. Antuna Barca
51260 Crikvenica
Zidarska 4
tel.: 051 241-202; faks: 051 781-044
e-mail:
SS-CRIKVENICA-501@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Ljerka Gasparović

Grad Čabar

Srednja škola "Vladimir Nazor" Čabar

51306 Čabar
Narodnog oslobođenja 5
tel./faks: 051 821-017
e-mail: SS-CABAR-501@skole.htnet.hr
ss-vladimir-nazor@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Danijela Peršić

Grad Delnice

Srednja škola Delnice

51300 Delnice
Lujzinska cesta 42
tel.: 051 811-009; tel./faks: 051 812-203
e-mail: SS-DELNICE-501@skole.htnet.hr
skolska-knjiznica-de@net.hr
Knjižničarka: Dijana Mihelčić

Grad Krk

Srednja škola "Hrvatski kralj Zvonimir" Krk

51500 Krk
Vinogradska 3
tel.: 051 221-400; faks: 051 221-420
e-mail: SS-KRK-501@skole.htnet.hr
srednja-skola-krk@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Katarina Žužić

Grad Mali Lošinj

<http://www.mali-losinj.hr>
Srednja škola Ambroza Haračića Mali

Lošinj

<http://hpd.botanic.hr/geo/skole/losinj>
51550 Mali Lošinj
Omladinska 10
tel.: 051 231-101 (int. 18); faks: 051 231-821
e-mail:
SS-MALI-LOSINJ-501@skole.htnet.hr
ss-ambroza-haracica@ri.htnet.hr
Knjižničarke: Kata Marković
Milica Prole

Grad Opatija

<http://www.opatija.hr>
Gimnazija Eugena Kumičića Opatija
51410 Opatija
Draga Gervaisa 2
tel.: 051 272-602; tel./faks: 051 271-966
e-mail: SS-OPATIJA-502@skole.htnet.hr
gek.opatija@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Sanja Grakalić-Plenković

Hotelijersko-turistička škola Opatija

51410 Opatija
Draga Gervaisa 2
tel. 051 711- 595; faks: 051 271-595
e-mail: SS-OPATIJA-504@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Marija Mihalić

Ugostiteljska škola Opatija

51410 Opatija
Eugena Kumičića 14
tel.: 051 718-520; faks: 051 711-154
e-mail: SS-OPATIJA-501@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Mira Matan

Grad Rab

Srednja škola Markantuna de Dominisa Rab

51280 Rab
Banjol 11
tel./faks: 051 724-179
e-mail: SS-RAB-501@skole.htnet.hr
srednja-skola-rab@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Margarita Tomulić

Grad Rijeka

Ekonomska škola Mije Mirkovića Rijeka

51000 Rijeka
Ivana Filipovića 2
tel.: 051 213-890; faks: 051 214-457
e-mail: SS-RIJEKA-505@skole.htnet.hr
ekonomska-skola-rijeka@ri.htnet.hr

Knjižničarke: Irena Fiuman
Marijana Prpić

Elektroindustrijska i obrtnička škola Rijeka

<http://www.eios.hr>
51000 Rijeka
Zvonimirova 12
tel.: 051 672-155 (int.21); faks: 051 673-510
e-mail: SS-RIJEKA-514@skole.htnet.hr
eioskri@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Milena Klanjac

Elektrotehnička škola Rijeka

51000 Rijeka
Zvonimirova 12
tel.: 051 672-155 (int.21); faks: 051 672-167
e-mail: SS-RIJEKA-504@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Ljubica Zorić

Gimnazija Andrije Mohorovičića Rijeka

<http://www.skole.htnet.hr/ss-rijeka-511/skola/>
51000 Rijeka
Frana Kurelca 1
tel.: 051 213-747; faks: 051 338-195
e-mail: SS-RIJEKA-511@skole.htnet.hr
gim.moho@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Josipa Varga

Glazbena škola Ivana Matetića Ronjgova Rijeka

51000 Rijeka
Laginijina 1
tel./faks: 051 226-859
e-mail: SS-RIJEKA-523@skole.htnet.hr
gsimr@ri.tel.hr
Knjižničarka: Lovorka Ruck

Graditeljska i poljoprivredna tehnička škola Rijeka

51000 Rijeka
Podhumskih žrtava 4
tel.: 051 372-011; faks: 051 372-030
e-mail: SS-RIJEKA-508@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Katarina Kohler

Graditeljska škola za industriju i obrt Rijeka

51000 Rijeka
Podhumskih žrtava 4
tel.: 051 372-011; faks: 051 372-030
e-mail: SS-RIJEKA-515@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Silvija Franović

Kemijsko-grafička škola Rijeka

51000 Rijeka
Vukovarska 58
tel./ faks: 051 675-740
e-mail: SS-RIJEKA-507@skole.htnet.hr
kgs@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Melita Hlastec-Ljubačev

Medicinska škola u Rijeci

<http://www.medicinska-sk-ri.hr>
51000 Rijeka
Gajeva 1
tel: 051 211-596; faks: 051 217-022
e-mail: SS-RIJEKA-516@skole.htnet.hr
med-skola-rijeka@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Silvana Bičanić

Prometna škola Rijeka

51000 Rijeka
J. Vlahovića 10
tel./faks.: 051 343-036
e-mail: SS-RIJEKA-517@skole.htnet.hr
prometna-ri@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Madlen Zubović

Prva riječka hrvatska gimnazija

<http://1.rihrgim.skole.htnet.hr>
51000 Rijeka
Frana Kurelca 1
tel./faks: 051 339-115
e-mail: SS-RIJEKA-506@skole.htnet.hr
1.rijeka-hrvatska-gimnazija@ri.htnet.hr
knjiznicaprhg@net.hr
Knjižničarka: Sandra Vidović

Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci

<http://pshg.skole.htnet.hr>
51000 Rijeka
Gajeva 1
tel.: 051 217-770, 217-724; faks: 051 400-180
e-mail: SS-RIJEKA-509@skole.htnet.hr
1.gimnazija-susak@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Irena Šlosar

Salezijanska klasična gimnazija Rijeka

<http://skg.skole.htnet.hr>
51000 Rijeka
Vukovarska 62
tel.: 051 672-986; faks: 051 672-204
e-mail: SS-RIJEKA-522@skole.htnet.hr
skg@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Sunčana Martinčević

Srednja talijanska škola Rijeka

51000 Rijeka
Erazma Barčića 6
tel.: 051 213-528, 213-804; faks: 051 330-210
e-mail: SS-RIJEKA-502@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Dolores Močinić

Strojarska škola za industrijska i obrtnička zanimanja

<http://free-ri.htnet.hr/knjiznica-vijece>
(web knjižnice i Županijskog stručnog vijeća srednjoškolskih knjižničara)
51000 Rijeka
Jože Vlahovića 10
tel./faks: 051 343-145
e-mail: SS-RIJEKA-501@skole.htnet.hr
strojarska.knjiznica@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Ivana Vladilo

Strojarsko brodogradevna škola za industrijska i obrtnička zanimanja

51000 Rijeka
Braće Branchetta 11 a
tel.: 051 675-753, 675-834; faks: 051 675-647
e-mail: SS-RIJEKA-512@skole.htnet.hr
strojarsko-brodogradjevna-skola@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Karmen Delač-Petković

Škola za primijenjenu umjetnost Rijeka

<http://spur.skole.htnet.hr>
51 000 Rijeka
Šetalište XIII. divizije 75
tel.: 051 431-545; faks: 051 400-272
e-mail: SS-RIJEKA-524@skole.htnet.hr
skola-za-primijenjenu-umjetnost@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Daniela Samaržija

Tehnička škola za strojarstvo i brodogradnju Rijeka

51000 Rijeka
Vukovarska 58
tel.: 051 678-740; faks: 051 675-746
e-mail: SS-RIJEKA-513@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Jana Dužević

Trgovačka i tekstilna škola u Rijeci

51000 Rijeka
Stane Vončine 1a
tel. 051 212-840; faks: 051 333-057
e-mail: SS-RIJEKA-503@skole.htnet.hr
trgovacka-i-tekstilna-skola@ri.htnet.hr
Knjižničarka: Radojka Prosen

Grad Vrbovsko

Željeznička tehnička škola Moravice
51235 Moravice
Školska 2 a
tel.: 051 877-118; faks: 051 877-523
e-mail: SS-MORAVICE-501@skole.htnet.hr
zts-moravice@skole.htnet.hr
Knjižničarka: Gordana Vučinić

Sadržaj

Riječ urednice (Marija Šegota-Novak)

5

I. POSTOJEĆA MREŽA NARODNIH KNJIŽNICA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

1. Temeljna određenja narodnih knjižnica	8
2. Narodne knjižnice Primorsko goranske županije i njihov status	9
Primorsko goranska županija – geografska i demografska obilježja	12
3. Pokrivenost područja Županije knjižničnim uslugama	14
4. Prostor i oprema knjižnica	17
4.1 Prostor	17
4.2 Oprema	20
5. Knjižnični fond	22
5.1 Zbirke knjižnične građe	22
5.1.1 Knjige	23
5.1.2 Periodika	24
5.1.3 Multimedijaska građa	24
5.2 Nabava knjižnične građe	24
5.2.1 Knjige	24
5.2.2 Periodika	25
5.2.3 Multimedijaska građa	25
5.3 Sredstva za nabavu knjižnične građe	26
6. Knjižnični djelatnici	27
7. Učlanjeni korisnici i korištenje knjižnica	28
7.1 Korisnici	28
7.2 Korištenje	29
7.2.1 Posudba	30
7.2.2 Međuknjižnična posudba	30
7.2.3 Posjeti	30
7.2.4 Uporaba interneta	30
7.2.5 Otvorenost za korisnike	30
8. Knjižnični katalogi	30
9. Usporedba osnovnih pokazatelja o djelatnosti u razdoblju 1993. – 2003. godine	31
10. Zaključak	35
Literatura	36

II. MREŽA NARODNIH KNJIŽNICA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE: PROJEKCIJA ZA BUDUĆNOST

1. Uvod	40
2. Prijedlog modela mreža narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije	41
2.1 Gradska knjižnica Rijeka – središte knjižnične mreže Županije	41
2.2 Županijska bibliobusna služba – ključ za bolju pokrivenost područja knjižničnim uslugama	42
2.2.1 Projekt: “Primorsko – goranska bibliobusna služba”	44
2.3 Knjižnična mreža na otocima Cresu, Lošinju i Rabu	45
2.4 Osnivanje novih gradskih i općinskih knjižnica	46
3. Zaključak	52
Literatura	53

III. NARODNE KNJIŽNICE PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

Knjižnice gradova

Gradska knjižnica Rijeka	58
Gradska knjižnica Frane Petrića Cres	72
Narodna knjižnica i čitaonica Crikvenica	76
Narodna knjižnica "Ivan Žagar" Čabar	82
Narodna knjižnica i čitaonica Delnice	84
Narodna knjižnica i čitaonica Kraljevica	88
Narodna knjižnica Krk	92
Gradska knjižnica i čitaonica Mali Lošinj	96
Narodna čitaonica i knjižnica Novi Vinodolski	100
Gradska knjižnica i čitaonica "Viktor Car Emin" Opatija	104
<i>Knjižnica Kastav</i>	108
<i>Knjižnica Lovran</i>	112
<i>Knjižnica Matulji</i>	116
<i>Knjižnica Mošćenička Draga</i>	118
Narodna knjižnica Rab	120
Knjižnica i čitaonica "Ivan Goran Kovačić" Vrbovsko	124

Knjižnice općina

Narodna knjižnica i čitaonica Bribir	130
Narodna knjižnica Kostrena	134
Narodna knjižnica i čitaonica Halubajska zora Viškovo	138

Ostale knjižnice

Hrvatska čitaonica sela Kuti	144
Narodna knjižnica i čitaonica Punat	147
Ravnogorska knjižnica	148

IV. ŠKOLSKE KNJIŽNICE PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE: PREGLED STANJA

Uvod	154
Osnovnoškolske knjižnice	
1. Prostor i oprema	155
1.1 Prostor	155
1.2 Oprema	155
1.2.1 Namještaj	155
1.2.2 Telefonski priključak	156
1.2.3 AV oprema	156
1.2.4 Računalna opremljenost	156
2. Knjižnični fond	156
2.1 Zbirke knjižnične građe	156
2.1.1 Knjige	156
2.1.2 Periodika	157
2.1.3 AV i elektronička građa	157
2.2 Nabava knjižnične građe	157
2.2.1 Knjige	157
2.2.2 Periodika	158
2.2.3 AV i elektronička građa	158

3. Knjižnični djelatnici.....	158
4. Stručni rad	159
Srednjoškolske knjižnice	
1. Prostor i oprema.....	160
1.1 Prostor.....	160
1.2 Oprema	160
1.2.1 Namještaj	160
1.2.2 Telefonski priključak....	160
1.2.3 AV oprema	160
1.2.4 Računalna opremljenost	161
2. Knjižnična građa.....	161
2.1 Zbirke knjižnične građe	161
2.1.1 Knjige	161
2.1.2 Periodika	161
2.1.3 AV i elektronička građa	161
2.2 Nabava knjižnične građe	162
2.2.1 Knjige	162
2.2.2 Periodika	162
2.2.3 AV i elektronička građa	162
3. Knjižnični djelatnici.....	162
4. Stručni rad	163
5. Zaključak	163
Literatura	165
Adresar osnovnoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije.....	166
Adresar srednjoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije	170

POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA

1. Područja Primorsko-goranske županije: površina, naseljenost	12
2. Ukupan prostor narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje, Standardi	17
3. Ukupan broj knjiga u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije: stanje, Standardi	23
4. Struktura zbirke knjiga narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje 2001. godine	23
5. Ukupna nabava knjiga u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije: stanje, Standardi	25
6. Knjige nabavljene u 2002. godini prema načinu nabave	25
7. Omjer udjela u ukupnim sredstvima za nabavu građe u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije	26
8. Učlanjenost stanovništva u narodne knjižnice Primorsko-goranske županije u %	28
9. Ukupan knjižni fond narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u razdoblju od 1993. do 2003.	32
10. Ukupan broj primova knjiga u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije u razdoblju od 1993. do 2003. godine	33
11. Ukupan broj članova narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u razdoblju od 1993. do 2003. godine	34
12. Usporedba sa Standardima osnovnih pokazatelja o djelatnosti narodnih knjižnica Republike Hrvatske: stanje na dan 31.12. 1996.	35
13. Usporedba sa Standardima osnovnih pokazatelja o djelatnosti narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje na dan 31.12. 1996.	35
14. Usporedba sa Standardima osnovnih pokazatelja o djelatnosti narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije : stanje na dan 31.12. 2003.	35
15. Prostor knjižnica osnovnih škola Primorsko-goranske županije: stanje, Standard	155
16. Stanje opreme osnovnoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije	155
17. Knjižni fond osnovnoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje, Standard	157
18. AV i elektronička građa u fondovima osnovnoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje, Standard	157
19. Nabava knjiga u osnovnoškolskim knjižnicama Primorsko-goranske županije: stanje, Standard	157
20. Prinove knjiga u osnovnoškolskim knjižnicama prema načinu nabave	158
21. Nabava AV i elektroničke građe u osnovnoškolskim knjižnicama: stanje, Standard	158
22. Djelatnici u knjižnicama osnovnih škola: stručna sprema, knjižničarsko obrazovanje	158
23. Prostor knjižnica srednjih škola: stanje, Standard	160
24. Stanje opreme srednjoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije	160
25. Knjižni fond srednjoškolskih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje, Standard	161
26. AV i elektronička građa u fondovima srednjoškolskih knjižnica: stanje, Standard	161
27. Nabava knjiga u srednjoškolskim knjižnicama Primorsko-goranske županije: stanje, Standard	162
28. Prinove knjiga u srednjoškolskim knjižnicama prema načinu nabave	162
29. Nabava AV i elektroničke građe u srednjoškolskim knjižnicama: stanje, Standard	162
30. Djelatnici u knjižnicama srednjih škola: stručna sprema, knjižničarsko obrazovanje	162

POPIS TABELA

1. Gradovi i općine Primorsko-goranske županije: broj stanovnika, površina u km ² , broj naselja, broj stanovnika na km ²	13
2. Pokrivenost Primorsko-goranske županije narodnim knjižnicama: status, ustrojbene jedinice, gradovi/općine bez knjižnice	15
3. Prostor narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje na dan 31.12.2003., usporedba sa Standardima	17
4. Zbirke knjižnične građe u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije: stanje na dan 31. 12. 2003.	22
5. Nabava knjižnične građe u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije u 2003. godini	24
6. Sredstva za nabavu knjižnične građe u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije u 2003. godini	26
7. Knjižnični djelatnici narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije: stanje, Standardi	27
8. Članovi narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u 2003. godini; broj posjeta, broj posuđenih knjiga	29
9. Knjižni fond narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u razdoblju od 31. 12. 1993. do 31.12.2003.	31
10. Nabava knjiga u narodnim knjižnicama Primorsko-goranske županije u razdoblju od 1993. do 2003. godine	32
11. Članovi narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u razdoblju od 1993. do 2003. godine	33
12. Prijedlog modela mreže narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije	46

POPIS KARATA

1. Narodne knjižnice Primorsko-goranske županije prema statusu (31.12.2003.)	11
2. Mreža narodnih knjižnica na području Primorsko-goranske županije (31.12.2003.)	16

Bilješka o autorici

Ljiljana Črnjar (Rijeka, 1966.) voditeljica je županijske matične službe u Gradskoj knjižnici Rijeka. Diplomirala je hrvatski jezik i književnost 1990. godine na Pedagoškom fakultetu u Rijeci, a 1993. godine stekla zvanje diplomirane knjižničarke.

Od rujna 1990. godine radila je kao profesorica u tadašnjem Tehnološko-saobraćajnom školskom centru, te kao školska knjižničarka u Prometnoj školi Rijeka i kraće vrijeme u Osnovnoj školi Sv. Matej u Viškovu.

U Gradskoj knjižnici Rijeka zaposlena je od veljače 1994. godine, najprije u Središnjem odjelu, a na sadašnjem radnomu mjestu od listopada 1998. godine.

Pohađala je poslijediplomski studij informacijskih znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, te priprema magistarski rad.

Članica je Knjižničarskog društva Rijeka.

Od Hrvatskoga knjižničarskog društva dobila je 1998. godine *Nagradu Eva Verona*.

